העולם הזה
8 בטבת תשמ"ד 7.12.83 גיליון 2414 שנת 48 המחיר 150 שקלים (כולל מע

שמיר מחסל את לוי

קפה האג

קפה האג. לאנשים שאוהבים הרבה קפה ביום וגם בלילה.

חדש!
קפה טורקי נטול קפאין באריזת וואקום.

עלית
קפה האג.
ליהנות בעיניים עצומות.

מכתבים

להמשיך המשא־ומתן עם אש"ף

אש"ף הקפיד על ההסכמים, בעוד שישראל הפרה אותם.

רבים מבין תושבי ישראל למדו שהמשא־ומתן המוצלח בין ישראל ואש"ף, שהסתיים בהסכם על חילופי־השבויים, מהווה צעד חיובי המצביע על אפשרות לפתור בעיות נוספות התלויות ועומדות בין שני הצדדים בדרך זו.

כדאי לזכור ולהזכיר בהזדמנות זו את ההסכם על הפסקת־האש בגבול הצפון, שהושג בזמנו עם אש"ף ושנשמר מצידו בקפדנות עד לפלישת צה"ל ללבנון, ששמה לו קץ והכניסה אותנו לביצה הלבנונית העמוקה.

לטיף דורי, תל־אביב

● ● ●

אבה – שידור חוזר

אם „חיי אדם קודמים לכל שיקול אחר" – מדוע נשלחו למוות 560 גברים ישראליים?

הכל פעל לפי המתכונת של ה־5 ביולי 1976: שירי מולדת ברדיו, הודעות חוזרות על בוא הגיבורים, המיפגש המרגש, חיבוקים, דמעות. מה שחסר היה דמות הרב עם ספר־התורה ביד, הזכור מאירועי אנטבה.

כל השידורים הרגילים נשכחו. הבעיות הרגילות, האינפלציה, השכר לא היו קיימים עוד. בקיצור — אנטבה של הליכוד.

משמתעוררות קושיות, עונה דובר הממשלה: „חיי אדם קודמים לכל שיקול אחר." אם כן, מדוע נשלחו למוות 560 אנשים צעירים?

אילו היה לראשי הליכוד האומץ להודות שמילחמת־לבנון נכשלה, ושאין טעם להקריב עבורה נפש אחת נוספת — ניחא. אך לכך הרי דרוש אומץ. הבים של אנטבה ב' הוא מאורע גרוטסקי, שישיג את ההיפך ממה שיוזמיו התכוונו לו.

שלמה מירון, רמת־אפעל

● ● ●

כל הקווים תפוסים

דובר מישרד־התיקשורת מודיע:

בתגובה על הידיעה על קווי־השידור, שהתקין מישרד־התיקשורת עבור רשות־השידור (העולם הזה 30 בנובמבר), ברצוני להעיר:

מישרד־התיקשורת מספק שידות של התקנת קווי־שידור לרשות־השידור, תמורת תשלום. בשעתו הזמינה הרשות קווים במלון אכדיה ב־נתניה, לצורך סיקור שיחות האוטונומיה.

בהזמנה הדגישה רשות־השידור כי תודיע למישרד־התיקשורת על המועד המבוקש להסרת קווים אלה, עם תום השימוש בהם.

בקשה זו נשלחה אל מישרד־התיקשורת רק בסוף ספטמבר 1983, ושידות־הטלפון הורו להפסיק לאלתר, והחיוב עבור קווים אלה נפסק באותו מועד.

מישרד־התיקשורת אינו בודק מה עושה רשות־השידור בקווים שברשותה. אין לו מושג מדוע נשלחה בקשת ההסרה רק בספטמבר השנה, ומי ברשות־השידור המשיך להחזיק בקווים, וכמובן גם לשלם עבורם — אם אכן ידעה שאין בהם עוד צורך.

זכריה מיזרחצקי, דובר מישרד־התיקשורת, ירושלים

● ● ●

שאלה מבין הסורגים

„על גבי גלויה צבאית אין מקום לפרט." כתב הקורא. „אז בקיצור:"

אני מרצה עונש־מאסר על סירוב לשרת בלבנון. לאחרונה הגיעו אלינו לכלא השמועות על הבעיות שיש בתנועה הקיבוצית בעניין ההתנדבות לצה"ל.

ברצוני לשאול את כל המתמרמרים על אחיו המתנדבים הקטן: האם לא חל שינוי כלשהו — או שחיקה — בערכים שאותם מייצג צה"ל, ולפיכך האם לא השתנתה משמעותו של השירות בצבא־הקבע וביחידות הקרביות?

אילן נצר, כלא 6, צה"ל

● ● ●

מאהב

דבר נורא שאירע לבלשן בביקורו במישרד ממשלתי.

פעם צלצלו אליי ממשרד החוץ. קול מתוק אמר לי: אתה מוזמן למאהב מחר ב־12 בצהריים. והיכן המאהב? שאלתי. „כבר יראו לך במודיעין," נענית. בלב שמח הלכתי למחרת היום אל משרד החוץ, ושאלתי במודיעין היכן המאהב. הריהו לפניך, השיב לי בנימוס הפקיד. נשאתי עיניי וראיתי שלט: מאה"ב (מחלקת ארצות הברית).

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקדמי:

דויד לוי בפינה

ראש־הממשלה, יצחק שמיר, נוהג לבאורה בסגנון גינונים של כבוד. אך למעשה הוא ואנשיו מתייחסים לדויד לוי בזילזול מוחלט.

אינם מניחים לו להתקרב אל המיטבח הפוליטי שהקימו ומחרפים אותו מאחורי גבו.

14

כסף תמורת עצמאות

הסיוע האמריקאי לישראל גדל מאז 1964 ביותר מפי 130 – הכל בדולארים ירוקים! מה משלמת ישראל תמורת סכומי־העתק? הדבר התברר השבוע מעל לכל ספק: למרות ההכחשות מוושינגטון ומירושלים, הוכיחו את עצמן הידיעות כי שתי הממשלות הסכימו לתקוף במשותף את סוריה.

6

כתבת השער האחורי:

הדוגמנית ואילנית

באותו יום שיצא לאור פסק־הדין של בית־הדין־הגבוה־לצדק, גוללה אנאבל טמיר את סיפור נישואיה והליכי הגירושין מבעלה אלי, הרוצה לשאת לאשה את אהובתו מזה ארבע שנים, הזמרת אילנית. הדוגמנית, שזכויותיה כרעיה וכאם נשללו ממנה על־ידי בית־הדין הרבני מפני שאיננה יהודיה, החליטה שלא לוותר במאבק על זכויותיה.

56

נקטל בידי שוטר

יש האומרים על השוטרים הניו־יורקיים כי הם יורים קודם, ואחר־כך שואלים שאלות. בארץ זה מעולם לא היה כך. אך נראה כי בשבת שעברה נעשה צעד בכיוון זה: שוטר ירה בצעיר שהזדהה. אך סירב להעצר.

16

ספינת ההימורים

„כאן, במעוז ממול, נלחמנו ב־'73'." הסביר מהמר ישראלי נלהב לחבריו בקאזינו השט, באוניה אוריון, שעברה בתעלת־סואץ. צוות העולם הזה הצטרף לשיט ההימורים באשדוד והיה עד לשעשועים שנמשכו עד אילת.

62

„נשארתי ליכלוכית!"

„בשביל מיליון דולר הייתי מוכנה לעשות תכל'ס" הצהירה שרונה מארש. אך בלי המיליון תירוק ובלי התואר „חיית־השעשועים הבינלאומית" שבה שרונה לארץ ובניה סיפורים על התחרות המפוקפקת של פנטהאוז. „הייתי ונשארתי ליכלוכית," היא מקוננת באוזני העולם הזה.

36

הסתדרות שחוקה

כשהם מגייסים להצדקתם את ה„מיתון" מגלים ראשי ההסתדרות „אחריות לאומית" ויורדים, יחד עם הממשלה, על שכרו של העובד הישראלי. אבל היכן המיתון?

9

חרדים לכספם

גם חסידי גור השקיעו בבורסה, וגם הם נפגעו מהמפולת. אך בניגוד לאחרים, נמצא להם מרשיע — נציגם בכנסת אברהם שפירא, שיכנע את בנק הפועלים לקנות מהם את מניותיהם, בזמן שהבורסה היתה סגורה.

18

היעד הבא: שכם

אחרי שהשיגו מה שרצו בחברון, מאיימים אנשי גוש־אמונים על שכם. בעוד שכל המימסד הישראלי עלה אליהם לרגל, ביקרה קבוצה של ישראלים שוחרי שלום דווקא את נציג הקורבנות בפאם אל־שבעה.

12

מי רוצה להיות רודן

אסור לך להיות משכיל, אסור לך להיות תרבותי, אסור לך להיות מעמיק – אחרת לא תוכל להוביל את האספסוף. הסופר האיטלקי **איגנציו סילונה** התקין מדריך לדיקטטורים, שתורגם עכשיו לעברית.

24

המדורים הקבועים:

מכתבים	3
קריא יקר	5
במדינה	6
הנדון	7
תשקיף	8
אנשים	21
יומן אישי	28
במרחב	31
שידור	32
תמליון שידורי הטלוויזיה בישראל ובירדן	33
אנשים בעולם	34
זה הגם זה	40
נמר של נייר	42
מה הם אומרים – עדינה חרפז, אהרון אבו־חצירא, אסא כשר, מנחם סבידור, דויד ליבאי, ורדה רודה	46
קולנוע – עומר שריף	48
עולם קטן – דרום־אפריקה, בריטניה וספרד	52
רחל המרחלת	58
תשבץ	60
תמרורים	60
הווי	66
הורוסקופ	67
ספורט	69
זה היה העולם הזה שהיה	70

● תינוק באריזה

מתוך שקית־הניילון נשמעה יבבה רקה. ציפי, אם לילד בן 3, הלכה בעיקבות הקול. היא נדהמה לגלות בשקית תינוק בן־יומו. בהאמינה כי אלוהים שלח לה את ה־ילד, רוצה ציפי לאמצו.

55

● הפתק המסגיר

הגראפולוג ד"ר אריה נפתלי טוען כי מתחרהו, הגראפולוג אבי ויים, הוא נוכל. ההוכחה? כתב־יד, כמובן — פתק ששלח לו פעם וויס.

26

● דרמה תורכית

על סמך חומר הראיות שנשלח מישראל מוחזק מרדכי חילוואני בכלא התורכי. עתה מצפה לו שם משפט שבו אולי ייגזר דינו למוות. אשתו, שרשנה, טוענת כי מרדכי חף מפשע וכי נעצר בתורכיה בעיקבות הלשנה של אשה שרצתה להתנקם בו מפני שלא השיב לה אהבה.

44

(המשך מעמוד 3)

מאז אינני אוהב ראשי תיבות. הם מאכזבים.
ראובן סיוון, ירושלים

● ● ●

שימעו פרוות הבשן...

על החיות השונות שביקרו בחתונת בתו של יו"ר הקואליציה.

למראה הגבלות השונות שצערו באון לחתונת הגביר — מי בצורת פרווה על כיתפי אשה ומי בצורת מיזנבת (שטריימל) על ראשו של גבר — התעורר בי רצון עז לשכתב את הנביא עמוס: שימעו הדבר הזה פ ר ו ו ת הבשן... הנה ימים באים... וגם אני נתתי לכם ניקיון־שיניים בכל עריכם וחוסר־לחם בכל מקומותיכם...
תמי שליט, תל־אביב

הקוראים הצעירים? בכיתוב מתחת לתמונה הסברתם, שרואים בה את השחקנים אהרון מסקין ו... מישה אושרוב. מה פתאום אושרוב? בסצינה של בית־הסוהר הופיע נחום בוכמן!

אגב, ראיתי את ההצגה לפי 25 שנה, ולא אשכח אותה. חבל שהבימה אינה מעלה אותה שוב.
חנוך אבן־זהב, רמת־גן

● ● ●

בעיקבות ולאסקז

באין טפטים – נקשט את הקירות בציורי שמן.

כדי להפגין את עושרו הרב הזמין סוחר־החזירים והמיסדרן משה צור (העולם הזה 2412, 23 בנובמבר) ציור־קיר ענק, שבו הוא מופיע עם בני מישפחתו בלבוש חצרני מגוחך מהמאה ה־18. דבר מוזר קרה לו לבחור. צור, שבתצלומים נראה דווקא נחמד, יצא בציור לא כל־כך.

זה מזכיר לי את בני מישפחת המלוכה הספרדית. שצויירו על־ידי ולאסקז: הצייר התנקם בהם והדביק להם קלסתרים מכוערים.

זה מזכיר לי גם את מרי אנטואנט. "באין טפטים," אמר בליבו יורשה הישראלי, "נקשט את הקירות בציורי שמן!"
חדווה מהלר, גיבעתיים

● ● ●

בקשת אם

ארץ הצווים השרירותיים.

אני, סמיחה ח'ליל, בת 60, אם לחמישה ילדים ויו"ר אירגון הנשים אינאש־אל־אוסרה באל־בירה שבגדה המערבית הכבושה, פונה לכל האמהות ולכל הדואגים לזכויות־האדם שיעזרו לי לראות את ילדיי.

ב־7 באוגוסט 1980 הוטל עליי צו־הגבלה לעיר, למשך שנתיים וחצי, שבמהלכן נשללה ממני הזכות לראות את ילדיי, החיים בעמאן.

מייד אחרי שהוסר מעליי צו־ההגבלה, הותר לי לחצות את גישרי הירדן והותר לי לבקר את ילדיי. אך זה אירע רק פעם אחת. יותר מאוחר, כאשר ניסיתי לצאת לירדן, המימשל הצבאי סירב להוציא לי אישור־יציאה. מאז ניסיתי להשיג אישור כזה בכל דרך אפשרית. אך ללא כל תוצאות.

לכן ניסיתי להשיג אישור־כניסה לילדיי, כדי שיוכלו לבקר אותי. אולם השילטונות שוב סירבו לי. מאחר שעל סירוב השילטונות לא חלה כל הגבלה של זמן, פירוש הדבר שיכולות לעבור שנים ללא שאוכל להתראות עם ילדיי.

התכחשות השילטונות לזכותה של אם להתראות עם ילדיה מנוגדת לזכויות־האדם הבסיסיות ביותר. לכן אני פונה לכל האמהות ולכל החרדים לכויות־האדם לעזור לי להשיג את האישורים הדרושים ליציאה לביקור בירדן, או להשיג למען ילדיי את הזכות לבקרני באל־בירה.
סמיחה ח'ליל, אל־בירה

● ● ●

מטלטלי הגוויות

הגיע הזמן ש"קבר ישראל" יועמד לרשותו של כל ישראלי שמת – ולא רק לבני העדה הדתית היהודית.

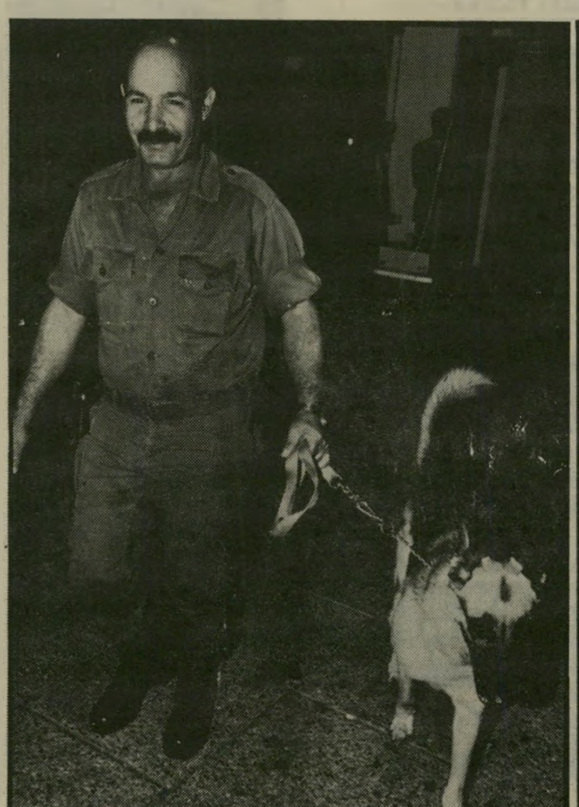
כל אדם החי בצרפת בין צרפתים, יכול במהלך חיימים להפוך צרפתי, מכוח ישיבתו בחברה צרפתית. כך יכול אדם להשתלב בחברה האמריקאית או האנגלית, או בכל חברה לאומית אחרת. כך יכול גם אדם החי בחברה הישראלית להפוך ישראלי.

אי־אפשר להיות מוסלמי מכוח הישיבה בין מוסלמים, ללא התהליך והטקס הדתי והסכמת מוסמך העדה הדתית. אי־אפשר להפוך נוצרי שיהודי זכאי לאמץ לעצמו כל דת שיחפוץ בה — הרי שמשמעות המילה "יהודי" משקפת בהכרח שייכות לעדה דתית.

לפיכך, אם תרזה אנגלוביץ — הקבורה בין יהודים בבית־הקברות היהודי בראשון־לציון, שהיתה עשרות שנים נשואה ליהודי, שחיתה בחברה יהודית ודיברה בשפת יהודים ולמדה את נוהגי היהודים, שבניה חיים כיהודים בין יהודים — איננה יהודיה לפי הכרעת הרבנות היהודית, הרי שאין משמעות גם ליהודיותי ויהדותי. די לי בשייכותי לעם ישראל, מכוח אזרחותי הישר־אלית וקיומי בחברה ישראלית.

ואם בקבורה עסקינן, מגיעה לאזרח הישראלי הזכות לקבור את מתו בקבר ישראל — שאינו בהכרח קבר העדה היהודית או כל עדה דתית אחרת.
יצחק חסון, תל־אביב

שועל לבן בדרך לחתונת שמירא כלב רועים גרמני בא לשמור על אורחי הח"כ

"ניקיון־שיניים וחוסר לחם..."

● *בחתונה ביקרו לא רק פיגרי חיות. צלם המערכת קלט בעדשתו כלב חי – טבח, נושם ומהלך על ארבע – שנכנס לאולם החתונה מלווה בידי איש־ביטחון. התמונה בעמוד זה.*

● ● ●

נחום בוכמן בבית־הסוהר

במדור "זה היה העולם הזה שהיה – השבוע לפי 25 שנה" התחלפו שמות השחקנים.

שחקנים מסקין ובוכמן
זעקה בכלא

התמונה מצויינת. השחקנים מעולים. תמיד נעים להיזכר בהצגה כל־כך טובה כמו זעקי ארץ אהובה. אבל מדוע הייתם צריכים להטעות את הקוראים הצעירים? בכיתוב מתחת לתמונה הסברתם, שרואים בה את השחקנים אהרון מסקין ו... מישה אושרוב. מה פתאום אושרוב? בסצינה של בית־הסוהר הופיע נחום בוכמן!

אגב, ראיתי את ההצגה לפי 25 שנה, ולא אשכח אותה. חבל שהבימה אינה מעלה אותה שוב.
חנוך אבן־זהב, רמת־גן

● ● ●

בעיקבות ולאסקז

באין טפטים – נקשט את הקירות בציורי שמן.

כדי להפגין את עושרו הרב הזמין סוחר־החזירים והמיסדרן משה צור (העולם הזה 2412, 23 בנובמבר) ציור־קיר ענק, שבו הוא מופיע עם בני מישפחתו בלבוש חצרני מגוחך מהמאה ה־18. דבר מוזר קרה לו לבחור. צור, שבתצלומים נראה דווקא נחמד, יצא בציור לא כל־כך.

זה מזכיר לי את בני מישפחת המלוכה הספרדית. שצויירו על־ידי ולאסקז: הצייר התנקם בהם והדביק להם קלסתרים מכוערים.

זה מזכיר לי גם את מרי אנטואנט. "באין טפטים," אמר בליבו יורשה הישראלי, "נקשט את הקירות בציורי שמן!"
חדווה מהלר, גיבעתיים

● ● ●

בקשת אם

ארץ הצווים השרירותיים.

אני, סמיחה ח'ליל, בת 60, אם לחמישה ילדים ויו"ר אירגון הנשים אינאש־אל־אוסרה באל־בירה שבגדה המערבית הכבושה, פונה לכל האמהות ולכל הדואגים לזכויות־האדם שיעזרו לי לראות את ילדיי.

ב־7 באוגוסט 1980 הוטל עליי צו־הגבלה לעיר, למשך שנתיים וחצי, שבמהלכן נשללה ממני הזכות לראות את ילדיי, החיים בעמאן.

מייד אחרי שהוסר מעליי צו־ההגבלה, הותר לי לחצות את גישרי הירדן והותר לי לבקר את ילדיי. אך זה אירע רק פעם אחת. יותר מאוחר, כאשר ניסיתי לצאת לירדן, המימשל הצבאי סירב להוציא לי אישור־יציאה. מאז ניסיתי להשיג אישור כזה בכל דרך אפשרית. אך ללא כל תוצאות.

לכן ניסיתי להשיג אישור־כניסה לילדיי, כדי שיוכלו לבקר אותי. אולם השילטונות שוב סירבו לי. מאחר שעל סירוב השילטונות לא חלה כל הגבלה של זמן, פירוש הדבר שיכולות לעבור שנים ללא שאוכל להתראות עם ילדיי.

התכחשות השילטונות לזכותה של אם להתראות עם ילדיה מנוגדת לזכויות־האדם הבסיסיות ביותר. לכן אני פונה לכל האמהות ולכל החרדים לכויות־האדם לעזור לי להשיג את האישורים הדרושים ליציאה לביקור בירדן, או להשיג למען ילדיי את הזכות לבקרני באל־בירה.
סמיחה ח'ליל, אל־בירה

● ● ●

מטלטלי הגוויות

הגיע הזמן ש"קבר ישראל" יועמד לרשותו של כל ישראלי שמת – ולא רק לבני העדה הדתית היהודית.

כל אדם החי בצרפת בין צרפתים, יכול במהלך חיימים להפוך צרפתי, מכוח ישיבתו בחברה צרפתית. כך יכול אדם להשתלב בחברה האמריקאית או האנגלית, או בכל חברה לאומית אחרת. כך יכול גם אדם החי בחברה הישראלית להפוך ישראלי.

אי־אפשר להיות מוסלמי מכוח הישיבה בין מוסלמים, ללא התהליך והטקס הדתי והסכמת מוסמך העדה הדתית. אי־אפשר להפוך נוצרי שיהודי זכאי לאמץ לעצמו כל דת שיחפוץ בה — הרי שמשמעות המילה "יהודי" משקפת בהכרח שייכות לעדה דתית.

לפיכך, אם תרזה אנגלוביץ — הקבורה בין יהודים בבית־הקברות היהודי בראשון־לציון, שהיתה עשרות שנים נשואה ליהודי, שחיתה בחברה יהודית ודיברה בשפת יהודים ולמדה את נוהגי היהודים, שבניה חיים כיהודים בין יהודים — איננה יהודיה לפי הכרעת הרבנות היהודית, הרי שאין משמעות גם ליהודיותי ויהדותי. די לי בשייכותי לעם ישראל, מכוח אזרחותי הישר־אלית וקיומי בחברה ישראלית.

ואם בקבורה עסקינן, מגיעה לאזרח הישראלי הזכות לקבור את מתו בקבר ישראל — שאינו בהכרח קבר העדה היהודית או כל עדה דתית אחרת.
יצחק חסון, תל־אביב

שמיד ושית

אז קמפ־דיוויד היה "מנחם" על הפל,
אך "בגין" חלבנון הוא ירד אל השאול,
והוא שנמנע אז – קטן וטמיר –
איזה שית נאכל עוד אצלו ו"שמיר"?
אורי יערי, קופנהאגן, דנמרק

מס־קטל

להכות נהגים דורסנים בכיסם.

לפי הסטטיסטיקה, רוב התאונות נגרמות על־ידי נהגים חדשים, בחמש השנים הראשונות של נהיגתם. כדי לצמצם את מיספרם, כדאי להטיל עליהם מס מיוחד. מי שקונה לו מכונית חדשה, יש לו מספיק כסף כדי לשלם מס שמן — ואם לא, יהיו על כבישינו פחות כמה נהגים מסוכנים.
שלמה שטיין, ירושלים

● ● ●

פני הדור כפני מנהיגו?

פניו של בגין, דלקת העור ושיגעון הגדלות.

דלקת העור בפניו של מנחם בגין אינה צריכה להפתיע במיוחד, והסיבה לה יכולה להיות פשוטה למדי: זה נשמע (נראה) כסימפטום היסטרי של אדם, פוליטיקאי המפחד או המתבייש להראות פרצופו והוא מפתח מחלה גופנית כדי להתחמק, כדי לקבור ראשו בחול. זוהי כנראה מחלה של בת־יענה.

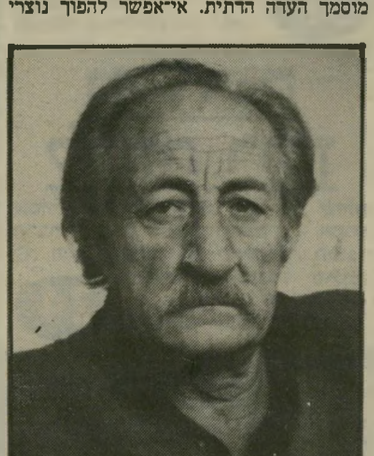
ואכן, לבגין יש בהחלט על מה להתבייש. הוא אינו מסוגל להיישיר מבט אל מול פני העם, ודלקת עור בפניו מהווה איזה פיתרון די מוצלח, מבחינתו, איזו פשרה לקונפליקט שבתוכו.

כאומה, עלינו להישמר שהפארפרזה "פני הדור כפני מנהיגו" לא תהיה נכונה. צער בכיוון זה עשה לאחרונה הרמטכ"ל, בעומדו פנים־אל־פנים עם הטרגדיה בצור, בלא העמדת פנים ובלא דלקת כלשהי.

אין ספק שהוא ראוי לצל"ש על אומץ־לב ציבורי זה.
סמי ארגון,
רמת־פולג, נתניה

קראתי בעניין את הניתוח על מצבו הנפשי של מנחם בגין. אתם עושים את כל האפשר כדי לשוות לדמותו אופי טראגי, ולכן אתם ממעטים לדבר בתכונה העיקרית באישיותו.

כמובן, אינכם מתעלמים מהמילחמה בלבנון, אבל אינכם מדגישים כי אחריותו הישירה למילחמה המופקרת היא אחד הגורמים העיקריים למצבו. אתם מסתפקים בקביעה כי הוא סובל ממצבי־רוח מאניים־דיפרסיביים, אולם שכחתם את בעייתו העיקרית: Mania Grandiosa, היא שיגעון הגדלות שדחף אותו למילחמה.
אברהם אהרוני, ירושלים

קורא חסון
קבר ישראל

לידיעת הקוראים

מיכתבי קוראים מתפרסמים בקיצורים המתחייבים מתוכנם ומשיקולי מקום. עדיפות תינתן למיכתבים קצרים. מודפסים במבחת־כתיבה. שצורפה אליהם תמונת הכותב. מיכתבים בעילום־שם לא יפורסמו. אין המערכת מחזירה את המיכתבים שנתקבלו בה.

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136. • העורך הראשי: אורי אבנרי • עורך תבנית: יוסי שנון • רכז מערכת: שלמה פרנקל • עורכי ביתוב: ענת ישראלי וגיורא נוימן • צלמי מערכת: ציון צפריר ענת פרגוסטי וציפי מנשה • עורכת דסק: אהובה קורן • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רסי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • הדפסה: „הדסה החדש" בע"מ, תל־אביב • הפצה: „גד" בע"מ

קול קורא,

האם ראית השבוע בעיתוני ישראל את מאות מאמריהם של פרשנים וכתבים, שהתנצלו על כך לשפני חודש דיווחו והועיזו כי „יאסר ערפאת גמור", „מחוסל", „סולק סופית מן הבימה"?

האם שמעת ברדיו וראית בטלוויזיה את כל הפרשנים, הכתבים והפרופסורים שביקשו את סליחתך על כך שקבעו בוודאות גמורה כי „אש"ף הגיע אל סוף הדרך"?

לא ראית. לא שמעת. כי זה לא היה.

אף אחד לא התנצל.

אף אחד לא ביקש סליחה. אף אחד לא הודה בטעותו.

פשוט — לא היה ולא נברא. יוק.

מאות אלפי המילים שנאמרו ושנכתבו על נושא זה וברוח זו — כאילו התנדפו ברוח.

מי שכתב ואמר אותן פשוט ממשיך בדרכו ומנתח איך הצליח ערפאת „לצאת מן המיצר", כיצד „החזיק מעמד", כיצד „ניצל".

הכלל היהודי קובע „מודה ועוזב — ירוחם." הכתבים „לענייני ערבים", הפרשמים וה„מומחים" אינם מודים ואינם עוזבים. ממילא אין כל צורך לרחם עליהם.

לבד מול כולם

„העולם הזה" ניבא לפני חודש שכך יהיה: שערפאת ייצא מן המערכה כמנצח, שכל מאות המאמרים וכתבות־הפרשנות בכלי־ התיקשורת הישראליים יתגלו כדיבורי־הבל וכי איש מבעליהם לא יתנצל.

כל שלוש הנבואות התאמתו במלואן.

ערפאת לא מוגר על־ידי הצבא הסורי וה„מורדים", שהיתה להם עדיפות עצומה בשטח. כפי שניבא שבועון זה, הוא עצר את ההסתערות עליו והחזיק מעמד בטריולי. אחרי שהושגה תוצאה זו בשדה־הקרב נואשו הסורים מלבצע את זממם ולהשמידו והוסכם על פינוי הכוחות.

לאחר מכן השיג ערפאת ניצחון מדיני, שהוא חסר־תקדים: לא זה בלבד שהוסכם לאפשר לאלפי לוחמיו לפנות את טריפולי בכבוד, על נישקם ודיגליהם, יחד עם מנהיגיהם ומפקדיהם, אלא שכל קהילת־העמים העניקה לכוחות אלה מעמד של לגיטימיות בינלאומית באמצעות ההחלטה להניף מעל לספינות־הפינוי את גרגל האו"ם.

ערפאת יעזוב את טריפולי כשמאחוריו מערכה צבאית שבה לא נוצח, אחרי שהוכח כי העם הפלסטיני בתפוצותיו התלכד כולו סביבו, ואחרי שהאו"ם העניק לו את דגל הלגיטימיות.

„חוסל"? „הושמד"? „נגמר"?

אתה, כקורא, רשאי לחייב לשאול: איך זה קרה ש כ ל כלי־התיקשורת בישראל, מילבד העולם הזה, טעו בהערכותיהם מן הקצה אל הקצה?

ומאידך: איך זה קרה שהעולם הזה היה אמצעי־התיקשורת היחידי בישראל, וכימעט היחידי בכל העולם המערבי, שחזה נכונה מה עומד להתרחש?

התשובה טמונה בשילוב של כמה גורמים: ידיעה כוללת של הכוחות בזירה, מידע מייוחד ובילעדי והחלטה נחושה לחשוך את האמת כמו שהיא, מבלי לערבב בכך מישאלות־לב.

אם אתה נמנה עם קוראי העולם הזה האוספים את הגליונות והשומרים עליהם, הייתי מציע לך לעיין מחדש בדיווחי ארבעת הגליונות האחרונים - החל בכתבה „מצדש בטריפולי" (העולם הזה 9.11.83). נדמה לי שתיווכח ש כ ל מילה שכתבנו על נושא זה התאמתה, אף שמדי שבוע אמרנו את ההיפך ממה שנכתב ונאמר בכל שאר כלי־התיקשורת.

איני מדגיש זאת כדי לטפוח לעצמנו על השכם. הדבר חשוב, מפני שבראשית הפרשה סברו רבים כי לא שאר אמצעי־התיקשורת ראו מהירהורי־ליבם, אלא אנחנו. יתכן שגם אתה תודה כי בסתר־ליבך חשבת כך.

פרשה זו מוכיחה שוב כי אנחנו נוהגים בכל הנושאים על פי סיסמתנו, „בלי מורא, בלי משוא־פנים". איננו מרשים למישאלות־ליבנו, אם ישנן, להשפיע במאומה על ניתוח האמת.

חשוב להזכיר זאת מדי פעם, כדי ליצור את הבסיסי לאמון בעתיד. מבחינה זו, אתה יכול לסמוך עלינו.

טלוויזיה בכלא

השבוע סירסמו העיתונים סקופ גדול: האסיר חיים שושן נרצח בכלא לעיני המצלמה, שצילמה את מהלך הרצח כולו.

הסקופ היה מעניין ומרתק — אבל לא חדש. וסקופ שאינו חדש הוא כיפהפיה שהיא קצת מכוערת.

ידיעה מרעישה זו פורסמה לפני שבועיים על שער העולם הזה (23.11.83): „איך נרצח שושן בכלא השמור ביותר לעיני מצלמת הטלוויזיה." בגוף הכתבה של נעמי אדווה נאמר כי הרוצחים סברו כי המצלמה בתאו של שושן יצאה מכלל שימוש, וזה היה נכון, הם לא ידעו כי המצלמה תוקנה והופעלה מחדש.

חבורת העיתונאים, הרגילים לטפוח זה לזה על השכם, לא מצאו הזדוב לנכון להזכיר כי הסקופ הזה כבר הופיע מזמן, והיכן.

מישפט וטלפאתיה

יש גם סקופים מסוג אחר — סקופים שמקורם פשוט ביידע המעולה של העיתונאי.

על אחד מאלה סיפרה לי השבוע אילנה אלון. עורכת העולם הזה לענייני מישפט, שהיא עורכת־דין במיקצועה.

הנה הסיפור:

הסקופ בשער „העולם הזה" המצלמה ראתה את הכל

השבוע קיבלתי מחמאה גדולה מפי עורך־דין. הוא פנה אלי בבית־המישפט והציג את עצמו. מעולם לא ריברתי איתו קודם לכן, אבל סיקרתי כמה מישפטים שבהן ייצג נאשמים.

הוא ביקש לשאול אותי שאלה: „זה מציק לי כבר שנתיים", אמר, „את כתבת על (וכאן בא שמו של נאשם זוטר במישפט רצח מפורסם, שאותו ייצג עורך־דין זה) כי העיד כפי שהעיד כדי להשיג תוצאות מישפטיות מסויימות. איך ידעת זאת? מי סיפר לך?"

נזכרתי במישפט ובעדות, וענייתי כי לפי ניתוח העדות והמילכוד המישפטי שבו נמצא אותו נאשם, היה ברור לי מה רצה להשיג בעדותו התמוהה. היה ברור לי גם כי את הייעוץ לכך קיבל מעורך־דין מפולפל, שמצא עבור הנאשם שלו דרך לצאת ממצב בלתי־אפשרי. „אבל כל העיתונים וגם הלטוויזיה סיקרו את המישפט וכתבו עליו בהרחבה, ואיש לא הבין את התרגיל הזה"! התפלא עורך־הדין.

הסופור הוא זה: אותו נאשם מצא את עצמו במילכוד, אחרי שהעיד במישטרה נגד חבריו־לפשע, אנשים רבי־כוח בעולם־התחתון. בואתו זמן סבר כי בזכות עדות זו יזכה במעמד של עד־מדינה. אולם הדברים התגלגלו אחרת, והוא מצא עצמו נאשם רגיל, לצידם של מי שנגדם העיד במישטרה.

כעת כבר היו לו אינטרסים שונים לגמרי, אבל העדות שמסר במישטרה, עמדה לו לרועץ. היה ברור שאם יסרב להעיד בבית־המשפט, או יעיד בניגוד לדבריו במישטרה, יכניס התובע לתיק את עדותו במישטרה (על פי סעיף 10 א'), ואולי גם ייתבע אותו לדין על עדות־שקר או עדויות סותרות.

כדי לצאת ממילכוד זה, לא סירב העד להעיד. הוא לא סירב להשיב על כל שאלה שנשאל. אולם דבריו היו מבולבלים ומוזרים. הוא האשים את המישטרה בהוצאת דיבה עליו, וצעק בקול רם שהוא חף מפשע. אפילו התובע העקשן ביותר לא הצליח להוציא מפיו מילה ברורה. מאידך אי־אפשר היה להכריז עליו כעל עד־עוין, ולהכניס לתיק בית המישפט את עדתו הקודמת.

„כאשר קראתי את מה שכתבת, חשבתי לרגע שדיברתי בשנתי, ושמישהו האזין לי", אמר לי עורך־הדין.

ואשר לכל הפרשנים, שקברו את ערפאת והמחזירים אותו עכשיו לתחייה — אל המתין להתנצלות מהם. חבל על הזמן. הם טעו בעבר, הם טועים בהווה, הם יטעו גם העתיד. אם הם יכולים להמשיך ככך בלי הרף, משמע שזהו חפץ־ליבם של קוראיהם. יבושם להם.

אלטרנטיבה
למען ישראל אחרת

מזמינה אותך לבקר ליד הווילה של שר־האוצר, יגאל כהן־אורגד, בהתנחלות אריאל, כדי להגיד לו:

איכות־חיים באריאל × עוני ואבטלה בישראל!

נפגשים ביום השבת, 10 בדצמבר, בשעה 10.00 בבוקר, ברחבת „היכל התרבות" בתל־אביב (ההסעה בתשלום). מירושלים בשעה 9.30 ליד „בית אגרון" (מפגש מכוניות פרטיות).

אלטרנטיבה, ת.ד. 31109, תל־אביב.
לפרטים נוספים: 221152 (03)

אנו מקימים מיפלגה חדשה – מיפלגה שתיאבק למען ישראל אחרת. בואו איתנו!

פשיטת־רגל
למכירה מפעל אנגלי

8 מיליון רוכסנים + מכונות וציוד

175,000 דולר

04-523970

מבצע
מזכירות אלקטרוניות
+ שלט רחוק
וטלפונים אלחוטיים
במחירים מיוחדים
לפנות ל:
אינטרפון מערכות תקשורת בע"מ
רח' נגבה 10 ר"ג טל. 776107, 771517.

זקוק דחוף למודעה?
מודפון
לשרותך 24 שעות ביממה
03-622828, 623311
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

האם סיכמו שמיר וארנס עם הנשיא רגן, מאחורי גבה של הממשלה, לסכן את ישראל בהרפתקה נוספת?

חרב להשכיר

א רצות־הברית דמתה השבוע לקאריקטורה של ישראל — מהדורה היתולית של כמה מן התכונות הפחות־אהודות של ממשלות בגין ושמיר.

היא ביצעה "פעולות־תגמול" לפי הדגם הישראלי, אך בלי כישרון מינימלי. כך איבדה בהפצצה אחת שניים מבין 24 המטוסים שיצאו להפציץ עמדות סוריות בקירבת ביירות.

מייד לאחר מכן איבדה שמונה חיילים בהפגזות הדדיות, כאילו אצה לה הדרך להגיע בלבנון לסיכום־האבידות של ישראל. (השבוע נהרג שם החייל ה־557 של ישראל.)

כל זה היה מלווה בנאומים ובהצהרות, שנראו כאילו נכתבו כ־פארודיה על התעמולה הירושלמית: "מגוי וגמור עימנו להגן על השלום... לא נניח לסורים לפגוע בכוחותינו... איננו שואפים למלחמה, אך לא נירתע מפניה..." ומליצות־הבל אחרות מסוג זה.

ארצות־הברית התקדמה ב־מהירות־הבזק אל תוך הביצה הלבנונית, ועם כל צעד שקעה בה יותר.

זה יכול היה לשעשע, אילמלא היתה טמונה במצב סכנה חמורה לישראל. פעם נאמר: "כשארצות־הברית משתעלת העולם כולו מתקרר." השיעול של ארצות־הברית בלבנון מסוכן הרבה יותר. ישראל עלולה ללקות בדלקת־דיאות.

● מילחמה כסחורת יצוא

מ ייד עם שובו של יצחק שמיר מביקורו בוושינגטון, דיווחו העיתונים הבריטיים הרציניים ביותר שהושג הסכם חשאי בינו ובין הנשיא רונלד רגן על פעולה צבאית משותפת נגד סוריה. הידיעות הוכחשו במרץ על־ידי שני הצדדים, אך המאורעות הפריכו את ההכחשות.

מטוסי חיל־האוויר הישראלי יצאו להפציץ "עמדות של מחבלים" ממיזרח לביירות, בין השאר פגעו בתחנת־מכ"ם של ההגנה האווירית הסורית.

למחרת היום יצאו מטוסי ארצות־הברית להפציץ את העמדות הסוריות באותו האיזור. השמרדתה של תחנת־המכ"ם על־ידי צה"ל בוודאי הקלה על התקיפה. למרות זאת הופלו שניים מן המטוסים האמריקאיים.

הכל נראה כקנוניה מתוכננת מראש בין שתי המדינות. היא הזכירה במידה מדאיגה את הקנוניה שנעשתה ב־1956 בין בריטניה, צרפת וישראל לעריכת ההתקפה המשולשת על מצריים.

האם נתן הצמד שמיר־ארנס את הסכמתו לקנוניה אמ־ריקאית־ישראלית להתקפה על סוריה?

האם זוהי התמורה ששילמו השניים עבור המתנות הכלכליות הנדיבות שקיבלו, לדבריהם, מארצות־הברית?

האם זוהי הסיבה לכך ששמיר חשש לדווח במהלך הביקור לשרים בירושלים, בטענה כי הדברים עדיינים מדי מכדי להסתכן בהדלפה?

האם לכך התכוון שמיר כאשר דיבר השבוע על "השעה היפה ביותר" ביחסי ישראל־ארצות־הברית?

אם כן, הרי עלולה ישראל להסתבך במילחמה המוכתבת על־ידי האינטרס האמריקאי, על סי סקודה של נשיא ארצות־הברית, בשישראל עצמה אינה ממלאה בה אלא תפקיד של שבירת־חרב, המוברת שי־רותי־מילחמה. (ראה עמודים 10—11.)

● מה רוצה רגן?

ה שאלה הראשונה היא: מדוע מעוניינת ארצות־הברית בהס־תבכות כזאת עם סוריה?

יש לכך כמה סיבות בו־זמניות, המובילות כולן בכיוון זה. בין השאר:

● בעוד חודש עומד הנשיא רונלד רגן להודיע על כוונתו להציג את מועמדותו לתקופת־כהונה נוספת בבית הלבן. עד כה לא היתה לנשיא שום הצלחה בזירה החיצונית, מלבד הפלישה ההיתולית־למחצה לאי גרנאדה.

רגן זקוק באופן דחוף להישג מדיני־צבאי, שיוכיח כי גם בענייני־חוץ הוא יודע מה הוא עושה וקיצר הצלחה.

● בעודו זקוק להצלחה, מאיימת על רגן סכנה של כישלון חמור. חיל־הנחיתה האמריקאי הוכנס ל־מלכודת של ביירות, בלי כל תוכנית ובלי כל מחשבה תחילה. עד היום אין איש יודע בבירור איך הגיע לשם, ולשם מה. הוא ספג אבידות כבדות ביותר, והשבוע ספג אבידות נוספות. רגן חייב לפתור בעייה זו ולהוציא את המארינס מלבנון במהירות ובכבוד, בצורה שלא תיראה כמפלה אמריקאית.

בשחצנות הרגילה שלו, סבור רגן כי הדרך הטובה ביותר היא לאיים על סוריה להנחית עליה כמה מהלומות ובכך להכריח אותה להסכים להסדר לבנוני, שייראה כהישג אמריקאי.

● נדמה לרגן כי סוריה היא החוליה החלשה במערכת־ההגנה של האימפריה הסובייטית. מכיוון שאין לסוריה גבול משותף עם ברית־המועצות, תהסס מוסקווה מאוד לפני שתסתבך שם בהרפתקה מילחמתית אמיתית.

משום־כך סבור רגן כי ניתן להנחית על סוריה מהלומות אשר ישפילו את ברית־המוע־צות, מבלי להסתבן בעימות גרעיני עולמי עימה.

● הרגע נראה מתאים ביותר, מפני שיורי אנדרופוב, המנהיג הסובייטי הקשיש, חולה. מוסקווה עסוקה בלי ספק במילחמת־ירושה מאחורי הקלעים.

גם בימים בתיקונם מגיב המנגנון הסובייטי הכבד באיטיות רבה ועובר זמן ניכר עד שהוא מסוגל לגבש החלטה.

● נדמה לרגן כי סוריה היא החוליה החלשה במערכת־ההגנה של האימפריה הסובייטית. מכיוון שאין לסוריה גבול משותף עם ברית־המועצות, תהסס מוסקווה מאוד לפני שתסתבך שם בהרפתקה מילחמתית אמיתית.

משום־כך סבור רגן כי ניתן להנחית על סוריה מהלומות אשר ישפילו את ברית־המוע־צות, מבלי להסתבן בעימות גרעיני עולמי עימה.

● הרגע נראה מתאים ביותר, מפני שיורי אנדרופוב, המנהיג הסובייטי הקשיש, חולה. מוסקווה עסוקה בלי ספק במילחמת־ירושה מאחורי הקלעים.

גם בימים בתיקונם מגיב המנגנון הסובייטי הכבד באיטיות רבה ועובר זמן ניכר עד שהוא מסוגל לגבש החלטה.

זריקת עידוד

ישראל וסוריה (בעיני הקאריקטוריסט האמריקאי ביל מולדין)
מדוע להפסיק את האידיליה?

אין לדעת בשעה זו עד לאיזו נקודה מבקש רגן להתקדם בזירה זו — אם הוא רוצה רק להפחיד את סוריה ולאיים עליה, כדי להכריחה להגיע לידי הסדר הנראה לו, או שמא הוא מעוניין במילחמה אמיתית בשטח לבנון. יתר על כן, בהסתבכות כזאת, שבה מעורבות שתי מעצמות־העל (ארצות־הברית וברית־המועצות) ושתי מעצמות מרחביות (ישראל וסוריה) קשה לדעת מראש עד היכן יגיעו הדברים.

מי שמעוניין בהרפתקה קטנה עלול להסתבך, בלי משים, ב־הרפתקה גדולה מאוד.

לפי כל הסימנים, הסכימו יצחק שמיר ומשה ארנס להכניס את ישראל להרפתקה כזאת, תמורת כסף ותמורת הסכמה אמריקאית לסיפוח הזוחל של הגדה והרצועה, והמשך תנופת ההתנחלות הישראלית שם.

● מה רוצה שמיר?

מ בחינה ישראלית, אין שום הגיון בהתקפה על סוריה. כמעט כל האישים הרציניים, גם בתוך המימסד הישראלי עצמו, מייעצים שלא ללכת בדרך זו.

מזה שבע שנים קיים למעשה שיתוף־פעולה במעט־מושלם בין ממשלות ירושלים ודמשק.

היו לכך כמה וכמה שלבים:

● סוריה נכנסה ללבנון ב־1976 בהסכמת ישראל ובבירכתה, כדי לעזור לפלאנגות ולהשמיד את אש"ף העצמאי.

(המשך בעמוד 9)

— ואלה יכולים לבוא רק מישראל.

בכל התקפה משולבת אמריקאית־ישראלית על סוריה נועד התסקיר הצבאי המרכזי לצה"ל — אם כמקל שאפשר לאיים בו, אם כבוח ממשי להפעלה בשדה־הקרב.

במצב הנוכחי, התגובה תהיה מן הסתם איטית עוד יותר.

● גם נשיא סוריה, חאפט' אל־אסד, חולה, והדבר מעניק יתרון נוסף לתוקף.

מכל הסיבות האלה, נראה לרגן כי כדאי להתגרות בסוריה ולהלום בה. אולם אין ארצות־הברית יכולה לעשות זאת לבדה. היא יכולה להפציץ ולהפגין, אך לכל הרפתקה מילחמתית גדולה יותר היא זקוקה לכוחות נוספים

במדינה

העם

סליחה, איזה חג?

אזרחי־ישראל היהודיים הדליקו השבוע את נרות החנוכה. עשו זאת חילוניים ודתיים, קנאים בהתנחלויות "יהודה ושומרון" ואמנים שמאלניים בקפה כסית בתל־אביב.

כל אחד חגג חנוכה משלו — וכל אחד ראה את סיפור המקבים באור אחר. בעיני אחרים, מרד המקבים היה מילחמת־חרות קלאסית, ביטוי למאבק האדם החופשי בכל הדורות ובכל הארצות נגד עריצות ודיכוי.

בעיני אחרים, היתה זאת מילחמה ב"מתיוונים", מחקי הגויים, וחזרה אל היהדות המקורית, פולחן שיבטי ישראל.

בעיני אחרים, היתה זאת מילחמת־שיחרור לאומית, מעין ציונות מוקדמת, כשהמכלים הדתיים משתר־בבים בה רק בקישוט.

בעיני אחרים היה זה מרד דתי מובהק למען חידוש בית־המיקדש, נגד נסיונן של דתות אחרות לדחוק את רגלי האמונה האמיתית.

מוות באיצטדיון. בעמים אחרים, ויכוח כזה יכול להיות בעל משמעות עיונית בלבד. כל עם מתגאה בהיסטוריה שלו, אך לא יעלה על דעתו לראות ברעיונות מלפני 2000 או 4000 שנים מירשם לניהול מדינה מודרנית.

ישראל שונה מבחינה זו. שיחה פרטית דמיונית בין אלוהים ואברהם אבינו, מלפני קרוב ל־4000 שנה, נתפסת בה על־ידי רבים כהנחייה מדינית אקטואלית. מאורעות שאירעו לפני 150 דורות בשכם הכנענית נראים לרבים בישראל כדגם מחייב להתנחלות יהודית בנאבלוס הערבית של ימינו (ראה עמודים 12-13). לראיית מרד־המקבים יש השפעה רבה על ניהול ישראל כעבור יותר מ־2100 שנים.

לכן חשוב לדעת כי מרד־המקבים היה, בראש וראשונה, מילחמת־אזרחים בין החלק הליברלי, המתקדם, ביישוב היהודי של אז ובין כת־קנאים בלתי־מתפשרת, שהיה לה דמיון רב למישמרות המהפכניים של האיית־אללה רוח־אללה חומייני בימינו.

כמה ישראלים היו מעריצים כיום את המקבים אילו ידעו כי לחמו נגד תרבות הספורט ה"מתיוונת"? האם היו מקבים מודרניים זוכים באהדת היישוב, אילו שחטו מדי שבת את הנוהרים אל האיצטדיון — מוסד יווני מובהק, בעל שם יווני מובהק? או אילו הרגו את הפרופסורים לפילוסופיה באוניברסיטות?

אמנם, הקנאים הדתיים, שהנהיגו את המרד ושחיסלו בדם ואש את כל השיכבה המנהיגה של היישוב היהודי, לא החזיקו מעמד. אחרי שכוננו את המלוכה, הלכו יורשיהם בדרך ההפוכה, אימצו לעצמם את תרבות יוון ורומא, צלבו את הרבנים בהמוניהם ועסקו בעיקר במילחמות ובכיבושים.

יורשי הקנאים. היהדות ה"ד־תית־לאומית", אנשי גוש־אמונים ורומיהם, שהסתמכו השבוע על סמלי המקבים, לא ידעו להסביר מדוע גנזו דווקא גדולי־התורה את סיפורי המקבים וסירבו לכללם בתנ"ך. מדוע נגנז כמעט כל זכר למקבים, עד כי עצם שמו של יהודה המקבי, איש־הפטיש, שובש והפך יהודה המכב"י ("מי כמוך באלים יהוה", סיסמה פגנית מוזרה)?

גדולי־התורה, למודי הניסיון של מרד־הקנאים ומרד בר־כוכבא, ביקשו לגנוז כל זכר להרפתקנות כוחנית, דתית־לאומנית. בעיניהם, המקבים היו הראשונים שעלו על דרך של הרס־עצמי, שהסתיים בהשתוללות הטירוף הקנאי ולהשמדת היישוב היהודי בארץ.

הם לא חלמו, בוודאי, כי כעבור 80 דורות יופיעו ביישוב היהודי המחודש אותם הקנאים עצמם, המטיפים כיום לאותה תורת־החרם והכופים את רצונם על הנהגת המדינה, צער אחרי צער.

הנדון:

כבוד הנשיא — אינך עוד הנשיא שלי!

אנא, התפטר!

ה נשיאות היא אחד המוסדות האחרונים במדינתנו ששמרה על כבודה ויוקרתה בעיני הציבור.

עכשיו היא מתמוטטת נגד עינינו.

יש רק דרך אחת למנוע זאת: התפטרותו המיידית של נשיא־המדינה.

■ ■ ■

ל א שמחתי כאשר הובס מנחם בגין במאבק על בחירת הנשיא החדש, יורשו של יצחק נבון.

השימחה הכללית בחוגי האופוזיציה היתה אווילית בעיני. אין משחקים במוסד המכובד ביותר במדינה.

היו לי חששות כבדים מאוד לגבי כושרו של המועמד חיים הרצוג.

קודם כל, הוא עסקן פוליטי. הוא היה חבר פעיל של מיפלגה, ובעל אמביציות אישיות חזקות בזירה זו.

זה לא היה כך לגבי ארבעת הנשיאים הראשונים: חיים וייצמן, יצחק בן־צבי, זלמן שזר ואפרים קציר. שלושה היו אנשים פוליטיים כשהגיעו לסוף דרכם. הרביעי היה מדען בלתי־פוליטי.

אמנם, יצחק נבון היה פוליטיקאי. אבל לגבי נבון לא היו לי חששות. הייתי בטוח שיידע לשמור על הסייגים, ולא התאכזבתי.

שנית, הרצוג היה מעורב בעסקים. כאיש־עסקים וכפרקליט הוא ייצג את ההון הגדול ביותר במדינה, נמנה עם חברי מועצות־מנהלים של פירמות ענקיות (שלא מחקו את שמו מפידסומיהן עד היום). הוא נמנה עם השיכבה הדקה של הפרוטקציונרים, אצולת־הכסף החדשה. יש אומרים שבחירתו היתה תלוייה לא במעט בהשפעתם של כמה מיליארדרים, שביקשו את טובתו, ובניהם חתנו ניסים גאון, שיש להם הכוח לכפות את רעתם על מיפלגות מסויימות במדינה.

שלישית, הרצוג ייצג בעבר עמדות פוליטיות מסויימות, וחששתי מאוד שיהיה לו קשה להתאפק מלייצגן גם כנשיא.

רביעית, הכרתי את הרצוג תמיד כאיש נעים־הליכות וסימפאטי, אך לא בהכרח כאיש חכם במיוחד. ואילו מוסד־הנשיאות מחייב חוכמת־חיים רבה.

חששתי לתוצאות. עכשיו הפכו החששות לוודאות.

חיים הרצוג אינו מתאים להיות נשיא־המדינה. ומכיוון שאין בארץ תהליך להדחת נשיא, מוטב לו להדיח את עצמו.

■ ■ ■

ב ה זה נשיא, על פי החוקה הבלתי־קיימת של מדינת־ישראל? **לנשיא יש רק תפקיד אחד: לייצג את ה מ ד י נ ה.**

כמו דגל־המדינה. כמו סמל־המדינה.

הנשיא — כמו המלך במלוכה חוקתית — אמור לעמוד מעל למעמדות, מעל למיפלגות, מעל להשקפות, מעל לאינטרסים, מעל לדתות, מעל לעדות.

אין פירוש הדבר שאין לנשיא, כמו לכל אדם אחר, השקפות משלו, אינטרסים הקרובים לו, אמונה דתית או אנטי־דתית, השתייכות לאומית ועדתית. בוודאי שיש לו. עם בחירתו הוא נשאר אדם, בשר ודם.

אבל — וזהו העיקר — בעלותו על כס־הנשיאות מקבל הנשיא על עצמו התחייבות מוסרית עמוקה שלא לבטא את השתייכותו זו בשום צורה שהיא, אלא להיות נשיאה של כל המדינה.

כ ל מדינת־ישראל פירושה: כ ל הלאומים, כ ל העדות, כ ל הדתות, כ ל השקפות, כ ל האינטרסים המצויים במדינה זו.

נשיא־המדינה אינו רק נשיא י ש ר א ל. הוא נשיא כל ה י ש ר א ל י ם, כל אזרחי המדינה ותושביה.

■ ■ ■

כ דאי להתעמק בנקודה זו, כי היא הנותנת.

אלמלא היה נשיא־המדינה נשיא כ ל א ז ר ח י ה, בלי הבדל לאום, דת, מין, גזע, עדה, השקפה ואינטרס — לא ה י ה כ ל צורך ב ו.

יש מישטרים דמוקרטיים שבהם הנשיא הוא ראש הרשות־המבצעת, ברומה לראש־הממשלה בישראל. בארצות־הברית, למשל, וגם בצרפת.

נשיא כזה ממלא את כל התפקידים הייצוגיים, מארח אורחים רמי־מעלה, מקבל את כתבי־ההאמנה של שגרירים זרים — נוסף על תפקידו כראש השילטון הביצועי.

אני חסיד גדול של חוקת ארצות־הברית, והייתי בהחלט מקבל את השיטה הזאת בארץ.

אם בכל זאת הוחלט בישראל להעמיד בראש המדינה נשיא ייצוגי, שאין לו שום סמכות מעשית (מלבד זכות־החנינה והסמכות להטיל את הרכבת־הממשלה על חבר־כנסת מסויים), הרי יש לכך נימוק סביר א ח ד ב ל ב ד.

ראש הרשות־המבצעת במישטר הדמוקרטי מייצג את הרוב. אין הוא פועל על דעת המיעוט, אף שהוא פועל בשם המדינה כולה, וגם המיעוט חייב לקבל את סמכותו.

יש פגם בכך שנשיא־המדינה הוא מדינאי שאינו מקובל במידה שווה על כל האזרחים. לכן התקבל בישראל העיקרון שבראש המדינה יעמוד אדם בלתי־מיפלגתי ובלתי־פוליטי, כמו מלך בריטניה.

כדי שהאזרח מס' 1 במדינה יהיה אדם שיהיה מקובל על ה כ ל במידה שווה, שייצג את ה מ א ח ד את כ ל האזרחים — את המדינה בתור שכזו.

זהו תפקידו ה י ח י ד י של הנשיא. ואדם שאינו מסוגל למלא תפקיד זה, אל לו להיות נשיא מדינת־ישראל.

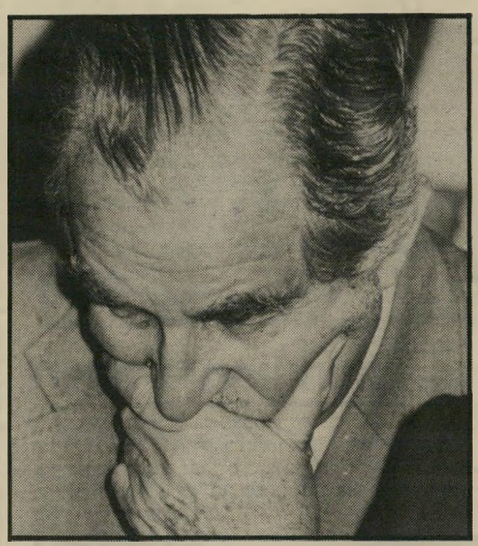
■ ■ ■

א יך עומד חיים הרצוג במיבחן זה?

השבוע התפרסם הנשיא הרצוג בהתבטאות, שיש בה כדי לזעזע את כל החרדים למוסד הנשיאות.

בעת ביקור באתר דרוזי אמר הרצוג שהוא מזדהה עם דבריו של הרמטכ"ל לשעבר, רפאל איתן, לגבי שמונה השבויים שנפלו בידי אש"ף — השישה ששוחררו והשניים המוחזקים עדיין בידי אחמד ג'בריל.

איתן אמר שבחורים אלה „נפלו בשבי באופן מחפיר וביזו את צה"ל."

הנשיא הרצוג: צריכים לדעת לשתוק!

נשיא־המדינה נתן להתבטאות ברוטאלית ומחפירה זו את הגושפנקה שלו. לאחר מכן התחמק וניסה לטעון כי דיבר „עקרונית", וכי הסכים רק ל„נימת דבריו" של איתן. אך אין זה משנה דבר.

על כך יש להעיר כמה וכמה הערות:

ראשית, מה זה העניין שלו?

הרצוג אינו מכהן בתפקידו הרם כאלוף־בדימום, כשם שחיים וייצמן לא כיהן בו ככימאי. דיעותיו לגבי המתרחש בתחומי עיסוקיו הקודמים הן עניינו הפרטי בלבד, ואין לו שום זכות או סמכות לנצל את מעמדו הרם כדי לעשות להן נפשות.

שנית, מי שם אותו כשופט לחרוץ דין?

זכאי צה"ל להעמיד את השמונה לדין ולחרוץ את דינם, או למנות ועדת־חקירה לבירור נסיבות השבי בארוח מוסמך. צה"ל לא עשה זאת, מפני שחשש, בצדק, מפני תגובה ציבורית זועמת. הכל מסכימים שיהיה חטאם של השמונה אשר יהיה (אם בכלל), הם סבלו דיים — מה גם ששניים נתונים עדיין בסכנה.

התבטאותו של רפאל איתן היתה שערוריה מבישה. אבל מכיוון שכל מעשיו ודבריו של שערוריינר זה הם כך, אין איש מתרגש.

אך נשיא־המדינה — איזו זכות לו לחרוץ דין? מי מינה אותו כשופט?

ושלישית, ובעיקר:

הנשיא לא הביע את רעתו סתם. זה היה פסול דיו. אלא שהוא העניק את הגושפנקה של המוסד הרם ביותר במדינה לאדם מסויים. ולמי?

להגיד על רפאל איתן שהוא „נתון במחלוקת", הרי זה כמו לומר כי ג'ינגיס חאן לא זכה באהדה כללית־עולמית.

רפאל איתן מהווה בעיני רבים סכנה מוחשית לדמוקרטיה של ישראל. לפי ההגדרות המקובלות בעולם הדמוקרטי הוא „ניאו־פאשיסט" — ואת ה„ניאו" אני מוסיף רק לתיפארת המליצה.

האיש הזה פעיל בימים אלה מאוד. הוא עובר את הארץ לאורכה ולרוחבה, אוסף מסביבו אנשים בעלי רמה דומה, מטיף להם להתפשטות ולסיפוח, לגירוש ולדיכוי, לגזענות טוטאלית וללאומנות טוטאליטרית. כל זה בשפה ברוטאלית, הפונה אל „האינסטינקטים הפרימיטיביים ביותר של ההמונים," כדבריו של יוסף גבלס. הוא גם הקים אירגון פוליטי לשם כך.

חיים הרצוג, שעשה הון כפרשן צבאי, אמור גם לדעת כי רפאל איתן היה הרמטכ"ל הגרוע ביותר בתולדות צה"ל, וכי מילחמת־הלבנון היתה גם מבחינה צבאית טהורה ביזיון מאין־כמוהו.

לאיש ה ז ה נתן חיים הרצוג את הגושפנקה של נשיאות־המדינה. ל„נימה" זו הוא בא לסייע — והרי אצל רפול, ה„נימה" חמורה אף מן התוכן המחפיר.

כולנו ראינו אותו מתפתל באולפן מוקד, כדי להתחמק מעוברות פשוטות אלה. הוא לא הצליח.

די במיקרה אחד זה כדי להציג לו דרישה חד־משמעית: להתפטר.

■ ■ ■

א בל אין זה מיקרה יחיד, ואף לא נדיר. חיים הרצוג עושה ומדבר כמעט בלי הפסק בניגוד חותך לרוח תפקידו ומעמדו:

הוא התערב בסיכסוך־הרופאים, אחד מסיכסוכי־העבודה המורעלים ביותר בתולדות המדינה. עתה הוא אומר ששני הצדדים ביקשו זאת ממנו.

אז מה? אסור לו להתערב בעניינים אלה, כי זוהי התערבות ישירה במחלוקת פוליטית, חברתית ומיסלגתית, הנוגעת למדינה כולה.

אחר־כך השמיע ברכים את מישאלתו שתקום ממשלת־ליכוד־לאומי.

ממשלת־ליכוד־לאומי היא קואליציה, כמו כל קואליציה אחרת. לכל קואליציה יש מצדדים ומתנגדים, גם בתוך המיפלגות המצטרפות אליה. בשעה שהנשיא דיבר, היה נטוש מאבק מר על הצעה זו בקרב המערך, ואף בתוך מיפלגת־העבודה. הימין של המיפלגה — שאליה השתייך הנשיא — תמך. אחרים התנגדו.

התערבותו של הנשיא בוויכוח זה היה שערורייה, שדי בה כדי להדיחו — אילו היה קיים תהליך של הדחה.

עכשיו בא הנשיא וטוען שבמישאלה זו הביע את דעת רוב אזרחי המדינה.

תירוץ זה חמור אף מן המעשה עצמו. כי הוא מבהיר לחלוטין שחיים הרצוג פשוט אינו מבין את מהות תפקידו.

אין הוא נשיא של ה ר ו ב · הוא הנשיא של ה כ ל.

די בעובדה ש־30%, או 10%, או אף 1% של אזרחי המדינה מתנגדים לקואליציה כזאת, כדי לפסול לחלוטין את זכותו של הנשיא להטיף להקמתה.

■ ■ ■

א ך חמורה ביותר, בעיני, היתה הופעתו של הנשיא כנואם בעצרת־האו"ם.

בעבר היה חיים הרצוג ראש מישלחת ישראל באו"ם. רבים מאיתנו התנגדו לאופן שבו מילא את תפקידו שם. אבל הוא ייצג ממשלה, וביטא את מגמותיה.

עכשיו הוא נשיא המדינה. הוא הוסיע בעצרת האו"ם, שהיא מוסד פוליטי מובהק, והשמיע שם נאום פוליטי מובהק. הוא ביטא עמדות פוליטיות מסויימות — עמדות השנויות במחלוקת חמורה במדינה עצמה.

הנשיא טען שהוא ביטא את ה„קונסנזוס". אבל אין זה תפקידו: הקונסנזוס הוא דעת הרוב, ואולי הרוב הגדול.

אז מה? בנשיא הוא אמור לייצג גם את מי שעומדים מחוץ לקונסנזוס זה — משמאל ומימין, מלמעלה ומלמטה, מן הצד הדתי ומן הצד החילוני.

השבוע בתוכנית מוקד, חזר על חטא זה וביטא דיעות נחרצות בזכות יחסי ישראל־ארצות־הברית בשטח המדיני והצבאי.

דיעות אלה שנויות במחלוקת חמורה מאוד במדינה. יש ציבור הדוגל באוריינטציה על ברית־המועצות. יש ציבור הדוגל (כמוני) באי־הזדהות גמורה ובהתקשרות עם העולם השלישי.

באיזו זכות בא האיש הזה, הנשיא ש ל י, ומבטא ב ש מ י דיעות שאני מתנגד להן בתירוש?

■ ■ ■

ש ש במדינה הזאת 600 אלף אזרחים ערביים. האם אין נשיא־המדינה אמור לייצג גם אותם? האם דיבר גם בשמם בעצרת האו"ם, כאשר תקף את בני עמם?

יש במדינה יהודים, בני־ברית כשרים לחלוטין, המתנגדים לכל העמדות שהנשיא מבטא אותן, או לחלק מהן — המיליטריזם הזול והוולגארי, היחס לעם הפלסטיני, ההשקפות בענייני דת, הגישה הסוציאלית, ועוד ועוד.

אם חיים הרצוג אינו יכול לבטא את דעת כ ל האזרחים, ואינו יכול לשים מחסום לפיו לגבי דברים שהם שנויים במחלוקת, כי אז אינו יכול לבהן כנשיא־המדינה.

ואם ימשיך לכהן בתפקיד זה, כי אז התפקיד שוב אינו מה שהיה.

עם כל הכבוד, מר הרצוג — מהיום והלאה א י נ ך ה נ ש י א ש ל י.

תשקיף

מרידור נשאר בממשלה

ערב נסיעתו של יצחק שמיר לארצות־הברית הודיע לו שר־הכלכלה, יעקב מרידור, כי החליט להישאר בממשלה ובכנסת.

לפני־כן נועד מרידור לשיחה עם שר־האוצר, והכל היו בטוחים שבה יודיע מרידור על התפטרותו. בשיחה זו טען מרידור, ששר־האוצר הקודם, יורם ארידור, הפך את מישרד הכלכלה לגוף מנוטרל, חסר־חיים.

בהן־אורגד הבין את הרמז, ואמר לשר־הכלכלה: „אני אתן לך סמכויות. אתן לך לטפל בחברות ממשלתיות. אנחנו צריכים אותך, אל תעזוב.״ מרידור הודה לו, מיהר לשמיר ובישר לו שהוא נשאר.

מודעי — בראש קבוצת ברמן

ח״כ הליברלים יצחק ברמן נפגש באחורנה פעמיים לשיחה עם שר האנרגיה, יצחק מודעי. הוא הציע לשר שיעמוד בראש קבוצת תנועת המרכז החדשה של ברמן.

הקבוצה כוללת את שני ח״כי שינוי, ברמן עצמו ודרור זייגרמן. ברמן הסביר למודעי, שתורמים יהודיים מחו״ל ביקשו ממנו שיסע להעמדת אישיות ציבורית מובהרת בראש הרשימה.

מודעי התייחס בחיוב לרעיון. אם אכן יכרות ברית עם ברמן, יצטרפו אליו בשלב ראשון הח״כים פינחס גולדשטיין ויהודה פרח.

אם הקבוצה תפרוש מהקואליציה, היא תפעל להקמת ממשלה חלופית או להקדמת הבחירות.

הסכמה להקפאת התנחלויות?

בוושינגטון יש שמועות עקשניות, שלמעשה הסכימו ראש־הממשלה, יצחק שמיר, ושר־הביטחון, משה ארנס, לכך שישראל תקפיא את ההתנחלות בשטחים הכבושים לשישה חודשים. אם זה יהיה התנאי להצטרפותו של המלך חוסיין למשא־ומתן.

על־פי שמועות אלה, לא תהיה הודעה רישמית על הקפאת ההתנחלויות, אך בפועל יישמר ההסכם. כאשר תוקפא ההתנחלויות תנומק בחוסר תקציב.

מתנגדים למינוי צרפתי

סעילים בתנועת־החרות ועובדים בכירים במישרד־האוצר פועלים לסכל את כוונת השר יגאל בהן־אורגד למנות את אברהם צרפתי, המישנה לנציב מס־ההכנסה, לתפקיד בכיר ביותר במישרד.

כהן־אורגד הודיע על תוכנית חדשה לאכיפת־המס, במרכזה איחוד רשויות הגבייה השונות — מס ההכנסה מס ערך־מוסף והמכס — תחת גג אחד. לתפקיד הוא מייעד את צרפתי, שכיום הוא גם הממונה על אגף־החקירות במס־ההכנסה, וגם ממלא־מקומו של הממונה על הכנסות־המדינה.

התפקיד החדש יהיה עמדת־כוח אדירה, שלא היה כמוה בעבר. המידע שיצבור הממונה על הנישומים יהיה מקיף ביותר.

מתנגדיו של צרפתי טוענים, שהוא אינו מתאים לתפקיד גם משום שהוא מקורב לתנועת־החרות וגם משום שבתפקידיו הנוכחיים הוא יצר שיטות־עבודה המאפשרות סגירת תיקי־בכירים ומקורבים, ללא ידיעת חוקרי־המס.

ויינברגר איים על שמיר

שר־הביטחון האמריקאי, כספר וויינברגר, איים לפעול נגד ישראל, אם לא תיפסק החתירה נגדו בדעת־הקהל האמריקאית, המתבצעת על־ידי מישרדים אמריקאיים ליחסי־ציבור. השר האמריקאי העלה עניין זה בעת ביקורם בוושינגטון של ראש־הממשלה, יצחק שמיר, ושר־הביטחון, משה ארנס.

וויינברגר איים שהוא יסנה אל העם האמריקאי במסיבת עיתונאים גלוייה, כדי למנוע את הדחתו על־ידי השדולה הישראלית „בסי שנעשה לאנדרו יאנג״, מי שהיה שגריר ארצות־הברית באו״ם.

לעזרתו של וויינברגר נחלץ גם שר־החוץ, ג׳ורג׳ שולץ, שכמו וויינברגר היה גם הוא מנהל בתישלובת בכטל. בעיקבות איומי השר האמריקאי הורה ראש ממשלת ישראל לשגרירות־ישראל בוושינגטון להרפות מן הלחץ הגלוי על וויינברגר.

בן־מאיר ישאר בכנסת

ח״כ העבודה דב בן־מאיר יודיע השבוע על פרישתו מתפקיד מזכיר מועצת פועלי תל־אביב.

בן־מאיר התבקש על־ידי מרכז העבודה לפרוש מאחד משני תפקידיו. עתה, אחרי שהוא יכהן כממלא־מקום של ראש עיריית תל־אביב, הוא ישאר בתפקיד הח״כ, וירכז את הפעילות המוניציפלית של המערך בוועדת־הפנים של הכנסת.

אריזר — שר חוץ?

סגן שר־החקלאות, מיכאל דקל, מאנשיו של יצחק שמיר, קיים באחרונה שיחה ממושכת עם יורם אריזר.

בשיחה הסביר אריזר שהוא מוכן לשוב לפעילות ממשית בתנועה רק אם הוא יקבל את תיק־החוץ.

מכיוון שאנשי שמיר לא רוצים שתתיק יועבר לידי דויד לוי, גוברים סיכויי אריזר לקבל את התיק.

המפד״ל חפץ־חיים

בין הסיעות במפד״ל יש מאבק עיקש על נפשותיהם של פורשי המפד״ל בהתחיה, בתמ״י ובמצ״ד. חילוקי־דיעות אידיאולוגיים אינם נכללים כלל בחשבון השיקולים, ואחד מראשי המפד״ל אמר: „לא חשוב יונים, לא חשוב ניצים — חשוב שכולם חפצי־חיים.״

הוקם מטה נבון

המטה למען בחירתו של יצחק נבון לראשות מיפלגת העבודה הוקם השבוע רשמית. מקימי המטה הם עסקנים אלמוניים במעט — סעדיה גלב מכסר בלום ושמואל אוחנה מקריית־שמונה.

ר״צ בוחנת דרכה

חברי תנועת ר״צ של שולמית אלוני קיבלו באחרונה שאלון, שבו התבקשו לחוות דעתם על עתיד התנועה.

ארבע האפשרויות שמתוכן הם התבקשו לבחור: התמודדות עצמאית של ר״צ בבחירות הבאות; הקמת מיסגרת משותפת עם יוסי שריד וח״כים אחרים מהמערך; הקמת מיסגרת משותפת עם שינוי; התמודדות כחטיבה עצמאית בתוך המערך.

בהמשך מתבקשים החברים לדרג את סדר העדיפויות של נושאי הטיפול שבהם הם רוצים שר״צ תעסוק בכנסת.

במעריב לא יהיו פיטורים נוספים

ביומון „מעריב״ הוחלט כי לא יהיו פיטורי עובדים, בנוסף על העובדים הזמניים שכבר סוטרו. כדי לצמצם את ההוצאות לשכר, הוחלט לקצץ באופן זמני בתשלום לשעות נוספות. מכמה עובדים גם ישללו המכוניות שניתנו להם מטעם העיתון.

לעובדים נודע על החלטות אלה באסיפה סוערת שנערכה בבית־סוקולוב בתל־אביב. באסיפה נשמעו התקפות חריפות נגד העורך הראשי של הצהרון, שמואל שניצר, אך כמה מנאומי־ההתקפה החריפים נגנזו כאשר נודע על ההחלטה שלא לפטר עובדים, שבה תמך שניצר בהנהלת העיתון.

עורכי מעריב ממתינים בקוצר־רוח לשובו הקרוב של אמנון אברמוביץ, מסיור־לימודים ממושך בארצות־הברית. בעבר, כאשר התפרסם מדורו השבועי במוסף סופשבוע, דווח על עלייה בתפוצת העיתון בימי־השישי.

המישטרה תחקור מופעי הנירוים

המנהה דודו טוסו יזמן לחקירה במישטרה ויחשד בהרחה לביצוע מעשה מגונה בסומבי. הסיבה: אזרח מגיבעתיים, שצפה במופע בינגו ומרסים למתפשטים שהנחה טוסו, התלונן במישטרה שהוא נסגע ממה שהתרחש על הבימה.

תלונה אחרת שבדקת היא נגד המנחה מאיר רמז. היא הוגשה בעיקבות שידור בטלוויזיה, שבו הוא רואיין. בתוכנית הקרינו צילומי־סטילס של מתפשטים במופע שלו. גם הוא יחשד בהרחה למעשה מגונה בסומבי.

מופע אחר, של שדרן הרדיו רמי יצהר, שאמור להתקיים ביום השישי השבוע בבאר־שבע, עלול להתבטל, אחרי שמישטרת העיר התבקשה על־ידי חברי־מועצה דתיים למנוע עירום בבירת הנגב.

קשיים לעיתוני הליכוד

לשני הביטאונים המזוהים עם הליכוד — „יומן השבוע״ ו„עולם האשה״ — יש קשיים. אחד השותפים הבכירים ב„עולם האשה״ מבקש לפרוש מן השותפות, והעיתונאית נילי טל, שמילאה תפקיד בכיר בעיתון, פוטרה.

מצבו של יומן השבוע לא השתפר מאז שמכר חלק מהעיתון לפירסום אדמון. ורבים מהכתבים־בשכר של השבועון נאלצו לרדת לדרגת פרי־לאנסרים.

שינויים בדבר

כתב דבר בוושינגטון, יוסף פריאל, שחזר לישראל, מתמנה כמזכיר המערכת של ביטאון ההסתדרות, במקום העיתונאי הוותיק אליהו אגרס, הפורש לגימלאות.

פלדמן במקום שניצר

עיתונאי מוסף „הארץ״ שלחו מיכתב חריף לעמוס שוקן ובו הם דרשו שהעורך החדש של המוסף, מאיר שניצר ידח לאלתר מתפקידו.

הם טוענים ששניצר אינו מתאים לתפקיד.

האיש שהוזכר כמחליף הוא סגן־אלוף עודד פלדמן, שהודח לפני זמן קצר מתפקידו בעורך „במחנה״.

פלדמן משרת כיום ביחידת קצין־חינוך־ראשי.

דובר לחברת החשמל

אברי רביב, לשעבר דובר עיריית רחובות ויועצו לענייני תיקשורת של ראש העירייה, יחזקאל הרמלך, מונה לתפקיד דובר חברת־החשמל.

מי גונב את ה„אל־פאג׳ר״?

גליונות היומון המזרח־ירושלמי אל־פאג׳ר המגיעים לתל־אביב, נגנבו השבוע כמה פעמים. נהג הטכסי המביא את העיתון לתל־אביב, משאיר את חבילת הגליונות ברחוב מוא״ה, בקירבת משרדי רק״ח, משם אוסף אותם המפיץ.

ה„אל־פאג׳ר״ מתחרה בתפוצתו ביומון רק״ח בערבית „אל־איתיחאד״.

חרב להשכיר

(המשך מעמוד 6)

● סוריה עשתה ב־1982 את הכל כדי להקל על אריאל שרון לפלוש ללבנון, כדי להשמיד שם את „תשתית המחבלים". לשם כל סיפקו סוכנים סוריים („קבוצת אבו־ניידאל") ברגע המתאים את התירוץ לפלישה, כשהתנקשו בחיי השגריר הישראלי בלונדון. התקפת צה"ל על הצבא הסורי באה לדמשק כהפתעה גמורה.

● ביום השישי של מילחמת־הלבנון כרתה סוריה הסכם של הפסקת־אש עם ישראל, והניחה לכוחות־אש"ף בביירות לעמוד לבדם מול עוצמתו המקובצת של צה"ל.

● מאז חילקו סוריה וישראל את לבנון ביניהן, כשכל אחת מן השתיים מתנה את נסיגתה מאיזור־הכיבוש שלה בנסיגת הצד השני. כך הבטיחו שתיהן, בהסכמה אילמת, את אי־נסיגתן.

● חיל־הים הישראלי הטיל מצור על טריפולי, ובכך הושיט לצבא הסורי עזרה חיונית בנסיונו להשמיד את הצבא הפלסטיני של יאסר ערפאת. גם השבוע ניסתה ישראל לחבל בתוכניות להוצאת הכוחות הפלסטיניים מטריפולי, תחת דגל האו"ם.

אין שום סיבה להפסקת האידיליה הזאת. גם מנקודת־הראות של ממשלת־שמיר, הרואה את ציר־המאמץ־העיקרי בסיפוח הגדה והרצועה, אין הגיון בהסתבכות עם סוריה בשעה זו.

הוגי־דיעות ביטחוניים — הן של הליכוד, הן של המערך — אף טענו שעל ישראל להשלים עם ההגמוניה הסורית בלבנון, תמורת אי־התערבות סורית בהשתלטות ישראל על הגדה והרצועה.

אולם קיימת בישראל גם אסכולה אחרת. היא שגרמה לכך שאריאל שרון לא הסתפק ב־1982 בנמיון „להשמיד את תשתית המחבלים", אלא פתח גם בהתקפה על הצבא הסורי.

אסכולה צבאית זו סבורה כי הצבא הסורי כשלעצמו מהווה בהמשך הדרך סכנה מוחשית לישראל, ושעל כן יש לנסות להשמידו, או לפחות להחלישו באופן מכריע על־ידי התקפת־מנע בלבנון.

אריאל שרון שוכנע להסכים לכך. מכיוון שלקה בשיגעון־גדלות צבאי, האמין כי צה"ל יוכל בנקל לבצע את שתי המשימות בו־זמנית: גם להשמיד את כוחות אש"ף במערב וגם לחסל את הגייסות הסוריים במיזרח לבנון.

התוצאה היתה תוכנית אנדרוגינום, ללא ציר־מאמץ־עיקרי וללא ריכוז כוחות, ושני היעדים גם יחד לא הושגו במועד ובמידה שנקבעו.

במיזרח לא הובס הצבא הסורי, וצה"ל לא הגיע אל היעד שנקבע לו (כביש ביירות־דמשק בבקאע.) במערב

„היכן אני, לכל הרוחות!" (קאריקטורה של אוליפאנט)

לא חוסלו כוחות אש"ף, צה"ל הגיע למבואות ביירות באיחור רב, ולבסוף נסוגו כוחות אש"ף מביירות בסדר ובכבוד.

● עוד בתי־קברות

על תה יש שוב אסכולה הסבורה כי כדאי לישראל להנחית מכה על סוריה מה גם שהדבר יכול להיעשות כעת על פי בקשת האמריקאים, בתמיכתם המלאה ותמורת תשלום כבד.

אולם המחיר עלול להיות כבד מאוד.

מילחמת־הלבנון של 1982 פילגה את העם, גרמה לתהליך הרה־אסון בקרב הנוער וסיכן את מעמדו של צה"ל כצבא העומד מעל לוויכוחים פוליטיים. מילחמה לבנונית שניה, הפעם נגד סוריה, עלולה לגרום לפילוג חסר־תקדים ולגרום לשואה ביחס הציבור והנוער לצה"ל. כל זה נוסף על האבידות האיומות הצפויות במילחמה כזאת, נגד צבא מאומן־היטב הממתין למיתקפה זו, והאפשרות של הסתבכות חסרת־תקדים עם ברית־המועצות.

לכאורה יש ויכוח בין ההסתדרות, הממשלה והמעסיקים הפרטיים. למעשה הסכימה ההסתדרות לשחיקה גדולה בשכר

הקרב המכור

מזכ"ל ההסתדרות משל
חיוכים צניים

נשיא התעשיינים הורביץ
המיתון משתלם

שר־האוצר כהן־אורגד
הכרזה גלוייה

מזכיר־ההסתדרות ירוחם משל, ממלא מקומו ישראל קיסר, יו"ר התאחדות התעשיינים אלי הורביץ ושר־האוצר יגאל כהן־אורגד נזקקים בימים אלה לכל כישרון־המישחק שלהם. רק הוא מאפשר להם להבליע את החיזוקים הציניים במאבק המדומה. המתנהל עתה בין ההסתדרות ובין המעסיקים על 4% מהמיקדמה שתשולם לשכירים בסוף חודש רצמבר.

לתמונה המצטיירת לעיני הציבור, כאילו ההסתדרות רוצה „יותר" למען השכירים, בעוד שהמעסיקים הפרטיים והממשלה רוצים לתת להם „פחות" אין שום שחר.

למעשה, היו ראשי ההסתדרות שותפים מלאים למיתקפה המוחצת שנערכה על השכר בישראל, מיתקפה שמעולם לא היתה מוצלחת ממנה. ההישג המיידי של כל המעסיקים במיתקפה הזאת: הם הצליחו לקחת מן השכירים שכר של חודש שלם, והם צופים הישגים נוספים, כשהגשק העיקרי הוא הניפוח בחרב הבלהות של המיתון.

„כל המעסיקים" הוא ביטוי הכולל גם את ההסתדרות. אסור לשכוח כי ההסתדרות היא המעסיק הגדול במשק אחרי הממשלה. מיפעלי חברת העובדים, מיפעלי התנועה הקיבוצית ומיפעלי איגוד הקואופרציות מעוניינים בהורדת השכר לא פחות ממרק מושביץ או מרוב לאומטן וחבריהם. וכאשר מפסידים השכירים שכר־חודש, זורם הכסף לכיסי המעסיקים.

כל זה לא היה מיקרי. המהלך היה מתוכנן ומתואם היטב — מתואם גם עם ההסתדרות שיוצגה בעניין זה בעיקר על־ידי בנק הפועלים.

וכך נערכה המיתקפה:

הפתיחה היתה בהתחלת חודש אוקטובר. רק פתיים עשויים לחשוב שהתאריך היה מקרי. זה היה בדיוק כאשר שולמה לשכירים המשכורת שכללה את תוספת־היוקר. רבים מהעובדים לא הספיקו להמיר את כספם בדולארים. רבים אחרים השקיעו במניות הבנקים — אמצעי שהיה מקובל במשך תקופה ארוכה כדי לשמור על ערך השכר במשך החודש. רוב השכירים פשוט הותירו את שכרם בחשבון הבנק שלהם. ואז נערך הפיחות הקטן — ואחר־כך העלאת המחירים הגדולה במוצרי היסוד. ההסתדרות, כהרגלה, לא עשתה דבר, מלבד כמה הצהרות לא־מחייבות.

אחר־כך, כשהשלב הראשון עבר בשלום, בא השלב השני: סגירת הבורסה, ואחריה הפשיטה הגדולה על מניות הבנקים. לרבים מהלקוחות החשובים והגדולים היו, כפי שהסתבר בדיעבד, הסדרים מיוחדים עם הבנקים, שלא הניחו להם להפסיד. אך מאות אלפי שכירים שהשקיעו במניות את שכרם החודשי — הפסידו עשרות אחוזים ממנו בין־יום.

הזרוע הפיננסית העיקרית של ההסתדרות — בנק הפועלים — היתה שותף מלא וחשוב להסדר זה. היקפו של בנק הפועלים — על כל שלוחותיו והבנקים המסונפים אליו — מתקרב לשליש מכלל המערכת הבנקאית בישראל. ההסתדרות עשתה את חשבונו של הבנק, ולא את חשבונם של „המפקידים הקטנים".

יגאל כהן־אורגד, שר־האוצר החדש, שבא במקום יורם ארידור „הטוב והמיטיב", לא הסתיר כלל שהוא מתכוון לקצץ בשכר. ההסתדרות, האמורה להיות איגוד מיקצועי, הכריזה שהיא תאבק להגנה על השכר הריאלי. אך טיבה של הגנה זאת התברר מהר מאוד, כאשר המעסיקים ושר־האוצר שיבחו את ההסתדרות על „האחריות הלאומית" שהיא מגלה. „אחריות לאומית" בפי התעשיינים הפרטיים והממשלה היא שם נרדף לנכונות לוותר על השכר. השבחים הביכו מאוד את ראשי ההסתדרות, וזה היה שורשו של הסיכסוך המדומה על גובה המיקדמה.

מה קרה להכרזותה של ההסתדרות כי היא תגן על השכר הריאלי של העובדים? התשובה פשוטה: ההכרזה נשתקה, בדיוק כמו השכר. שום כלכלן לא יצליח להסביר כיצד מיקדמה של 13% או של 18% תשמור על השכר הריאלי.

ההסתדרות עשתה בפעם נוספת את חשבונה כמעסיק, וכמי שמייצג מעסיקים, ושוב, בפעם המי־יודע־כמה, מתברר לעובדים השכירים בישראל, שלמעשה אין להם איגוד מיקצועי.

כדי לנסות ולהצדיק את עמדתם, מנסים ראשי ההסתדרות — הרבה יותר מכל האחרים, להזכיר את „המיתון", שהוא־הוא המחייב את העובדים להסכים להורדת שכרם. על־פי הוראת הנהגת ההסתדרות מציפים מזכירי מועצות־הפועלים את העיתונות בהודעות על פיטורים למרבה הפלא, רווקא אנשי לשכות התעסוקה הממשלתיות מזכירים לציבור שמיספר הצעות העבודה עולה על מיספר מבקשי העבודה.

שלמה סרנקל ■

האם יימנע אסון זה? האם יירתעו שמיר וארנס ממני ההרסתקה? האם מתכוון רונלד רגן להסתפק באיומים על סוריה, לצורך סחיטה פוליטית בלבד?

השבוע זה לא היה ברור. הדבר לא היה ברור מפני ששמיר־ארנס מנהלים עתה את המדינה כצמד של דיקטטורים (או כשלישיה, יחד עם יגאל כהן־אורגד) מבלי להתייעץ עם איש — גם לא עם הממשלה, אשר לחבריה הם רוחשים בוז עמוק ומוצדק (ראה עמודים 14–15).

יתכן כי החודש האחרון שי 1983 יירשם בהיסטוריה במועדי שבו איבדה ישראל את שרידי עצמאותה והסבה ללגיון־הזרים של וושינגטון.

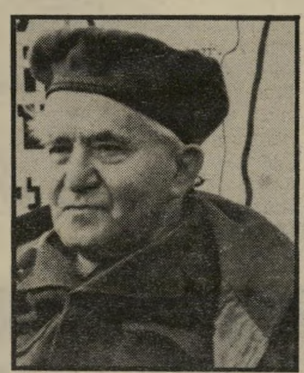
ג'ונסון העניק לישראל ב־1964 רק 37 מיליון דולר — וקארטר נתן ב־69 כבר 4815 מיליון.

מדוע? מה השתנה? מה מוכרת ישראל לארצות־הברית תמורת סכומי־עתק אלה?

צבא הגנה לאמריקה

איזנהואר

בן־גוריון

התחלה יפה

אשר יחזרי ראש־הממשלה
יצחק שמיר ושר־הביטחון משה
נג מושינגטון, הם יוכלו להתגאות
ומבחינתם בצדק – בהישגם. הם
שימו משאת־נפש חשובה של
יניות־החוץ הישראלית מאז
חלת שנות ה־50'. ישראל צעדה עוד
ב בדרך המוליכה אותה בעיקביות
עמד של ידועה־בציבור למעמד של
יה חוקית לארצות־הברית.
לשינויים מסוג זה ביחסים אישיים
, בדרך־כלל, ביטויים מוחשיים
וד. הידועה־בציבור מתחילה
תגורר עם מאהבה, אחר־כך הם
נשים רכוש משותף, ולעתים מפרנס
על־למחצה את הידועה־בציבור, עד
יחסים הופכים להיות יחסי
ל־אושה לכל דבר. נתיב זה עשוי
ות סוער, לעתים, ולרעת עליות
רדות.

ביחסים שבין ארצות־הברית
ראל, מהווה הסיוע האמריקאי
־מידה להתפתחות ההדרגתית
סי־המישפחה האלה. בחינה
וקדקת של התפתחות סיוע־החוץ
מריקאי עשוייה ללמד גם פרקים
לפים בתולדותיו של המזרח־
יכון.

בתולדות היחסים שבין ארצות־
ית וישראל אפשר להצביע על
בע שנים גורליות, ועל ארבעה
דים חשובים, שכל אחד מהם כולל
ש־ממשלה ישראלי ונשיא אמרי־
.

השנה החשובה הראשונה היא 1952.
מד הורכב מראש ממשלת־ישראל
ן בן־גוריון, ומהנשיא האמריקאי
יט אייזנהאואר. בשנת 1951, היא
נה האחרונה לכהונתו של הנשיא
מריקאי הארי טרומן, הסתכם הסיוע
מריקאי לישראל ב־100 אלף דולר.
ם זהו מחירה של דירה בתל־אביב.
גם אם מביאים בחשבון את הירידה
ולה בערכו של הדולר, לא היה זה
ם משמעותי ביותר. 100 אלפי
ארים של שנת 1952, שוויים היה
אלפי לירות ישראליות.

בשנה שלאחר מכן קפץ סכום
וע בבת־אחת, והגיע ל־86.4
יוני דולארים. זה היה הביטוי
חשי להחלטה שנפלה אז בצמרת
א'י ובממשלת־ישראל, להזדהות
ל־זכל עם המערב במאבק הבינגושי,
תחיל להתפתח אחרי מילחמת־
לם השניה. לא היה זה פשוט לקבל
ההחלטה הזאת. בכנסת נשאו
י־כנסת מן הציונים הכלליים,
מאחדות־העבודה, ממפ"ם וממק"י
נאומים נגדה, ואפילו עיתון הבוקר
הארץ הזהיר מפני האפשרות שישראל
תהפוך "כלב שמירה" מערבי במיזרח־
התיכון.

ישראל פנתה ראשית־כל למעצמות
השוקעות של מערב־אירופה, בריטניה
וצרפת, אך לא הניחה ידה גם
מארצות־הברית. 1952 היתה תחילתו
של התהליך. ישראל היתה לידועה־
בציבור של בריטניה וצרפת, אך קרצה
ורמזה גם לארצות־הברית.

התאריך המשמעותי השני הוא
1966. הצמד אז הורכב מראש
ממשלת־ישראל לוי אשכול, ומהנשיא
האמריקאי לינדון ג'ונסון. עד לשנת
1966 הסתכם סיוע־החוץ האמריקאי
לישראל בכמה עשרות מיליוני
דולארים בכל שנה. הוא לא מעולם לא
עבר את הסכום שהוקצב לישראל כבר
ב־1952. בשנת 1964 היה שפל עמוק
בסיוע, והוא הסתכם ב־37 מיליוני
דולארים בלבד. שנה לאחר מכן, בשנת
1965 הוא חזר לרמתו הקודמת – 61.7
מיליוני דולארים. אך בשנת 1966 קפץ
הסכום לפתע והוכפל. סיוע־החוץ
האמריקאי לישראל הגיע ל־126.8
מיליוני דולארים.

הסיוע הזה, בעיקרו, לא היה מיועד
לסייע לישראל להחלץ מן המיתון
הקשה שהיא היתה נתונה בו. חשוב לא
פחות מסכום הסיוע היה הרכבו. 90
מיליוני דולארים – 70% מכלל הסיוע
– היה המילווה הצבאי. מילווה זה היה
גדול פי שניים ויותר מכל המילוות
הצבאיים של ארצות־הברית לישראל
עד לאותה שנה.

בשנת 1966 חדלה ישראל לשמש
בעלת־ברית פוליטית גרידא לארצות־
הברית. היא הפכה גם בעלת־בריתה
הצבאית. הסיוע הצבאי הגדול היה
תגובה על עיסקת הנשק הסובייטי־
מצרית. על סיכותיה של זו אפשר יהיה
לעמוד בהמשך.

מאמריקה לאמריקה

ה שנה הגורלית הבאה– ואולי
הגורלית ביותר – היתה שנת
1971. הצמד הישראלי־אמריקאי
הסתכם ב־404 מיליוני דולארים,
ש־300 מיליונים מתוכם היו מילווה
צבאי. בשנת 1973, היא השנה שבה
פרצה המילחמה, עמד הסיוע על 467
מיליוני דולארים, ש־307 מתוכם הם
מילווה צבאי. בסך־הכל סופק לישראל
בשלוש השנים האלה נשק אמריקאי
בשווי של 1152.5 מיליוני דולארים –
פי ארבעה מכלל המילוות הצבאיים
שהיו עד אז.

בשנת 1974 החזירה ארצות־הברית
לישראל את הנשק שנשחק ואת
הסכומים שדובר בהם, אלא גם מבחינת
ההתקרמות שחלה מבחינה "חוקית"
ביחסי הצמד המעצמה האמריקאית
וידועתה־בציבור הישראלית.

פיצוי על ויתורים

מנחם בגין, שעלה לשילטון
בראש ממשלה ימנית לאומית,
התגלה כמי שמוכן לותר על עצמאותה
המדינית של ישראל, לא רק למעשה –

ניכסון וגולדה
הכנה למילחמה

ג'ונסון ואשכול
משפל לשיא

התחמושת שנורתה במהלך מילחמת
יום־הכיפורים. סיוע־החוץ האמריקאי
לישראל הועמד על שיא חדש: 2570
מיליוני דולארים. כמעט כל הסכום הזה
– 2483 היו סיוע צבאי. לראשונה
הופיע גורם "המענק" בסיוע הצבאי.
ארצות־הברית העניקה לישראל
"במתנה" נשק בסך 1500 מיליוני
דולארים. זה היה מעין פרס־ניחומים
לישראל על ההישג המדיני הכביר של
ארצות־הברית במילחמה, שהעבירה
את מצריים לגוש ההשפעה האמריקאי.

בקשר למילוות ולמענקים ה־
צבאיים ראוי להדגיש: כמעט כל
הסכומים שבהם מדובר אינם מגיעים
כלל לישראל. ההמחאה יוצאת את
האוצר האמריקאי כשהיא מוסכת
לפקודת ישראל, מיופה הכוח הצבאי
של ישראל בוושינגטון חותם עליה
מאחור, ומפקיד אותה בחשבונות־הם
של יצרני הנשק האמריקאים. לישראל
נותר רק לשלם את הריבית של
המילוות, בסך עשרות מיליוני
דולארים בשנה.

השנה הגורלית הבאה ביחסי
ארצות־הברית וישראל היא שנת 1979,
והצמד הפעם מורכב מראש ממשלת־
ג'ימי קרטר. המיפגש בין השניים
האלה היה חשוב לא רק מבחינת
הסכומים שהוענקו בו, אלא גם
מבחינת ההתקרמות שחלה ביחסי
הצמד המעצמה האמריקאית
וידועתה־בציבור הישראלית.

הורכב אז מראש־הממשלה גולדה
מאיר, ומהנשיא האמריקאי ריצ'רד
ניכסון. בשנת 1971 – שנתיים לפני
שפרצה מילחמת יום־הכיפורים –
התחילה להתבצע תוכנית הצטיידות
תלת־שנתית של צה"ל בכמויות
אדירות של נשק אמריקאי. בשנת
1970 עמד סיוע־החוץ האמריקאי
לישראל על רמתו הרגילה – 71.1
מיליוני דולארים, ש־30 מיליונים
מתוכם היו מילווה צבאי. בשנת 1971
קפץ הסיוע בבת־אחת, והיה פי שמונה
ויותר מאשר בשנה הקודמת. הוא
הסתכם ב־600 מיליוני דולארים, כאשר
כמעט כל הסיוע – 545 מיליונים, היו
מילווה צבאי. מילווה זה היה גדול יותר
מכל המילוות הצבאיים של
ארצות־הברית לישראל במשך כל
שנות קיומה. בשנה שאחר־כך, 1972,
נמשכה תוכנית ההצטיידות, והסיוע
זאת עשו כל ראשי הממשלה שלפניו –
אלא גם להלכה. כלומר: הוא שאף
בגלוי להעניק מעמד הסכמי ליחסי
המעצמה־גרורה שבין ארצות־הברית
וישראל. הביטוי מרחיק הלכת לכך
היה "החוזה האסטראטגי", שלא נחתם
לבסוף, אחרי שהועבר בכנסת. חוק
רמת־הגולן, ואחרי שבגין נשא באוזני
השגריר האמריקאי סמואל לואיס נאום
נמלץ, והודיע שישראל אינה "מדינת
ואסאלים" של ארצות־הברית, וגם אינה
"רפובליקת בננות". עכשיו ניסו שמיר
וארנס לתקן מה שקילקל בגין אז.

בשנת 1979, בעיקבות חתימת
הסכמי קמפ־דיוויד, הגיע הסיוע
האמריקאי לישראל לסכום חסר
תקדים, והוא הסתכם ב־4815.1 מיליוני
דולארים, 4000 מתוכם סיוע צבאי.
סכום אדיר זה בא "לפצות" את ישראל
על הוויתורים "הביטחוניים" שבהסכם
השלום הישראלי־מצרי.

בשנת 1980 ירד הסיוע האמריקאי
לישראל ועמד על 1811 מיליוני
דולארים, ובשנת 1981 חזרה על עצמה
התמונה שאיפיינה את כל השנים
שקדמו למילחמות שניהלה ישראל
במרחב, והסיוע הצבאי האמריקאי
לישראל גדל בבת אחת ב־400 מיליוני
דולארים.

התנודות, לאורך השנים, בסיוע־

החוץ האמריקאי לישראל, היו בדרך־כלל כלפי מעלה, כאות־סימן לשביעות רצונה של ארצות־הברית משירותיה הטובים של ישראל. אך על־כך אפשר ללמוד דווקא ממה שהתרחש בשנת 1975. באותה שנה הסתכם סיוע־החוץ האמריקאי לישראל ב־693 מיליוני דולארים בלבד – רבע, כמעט, מן הסיוע בשנה שקדמה לה, ורבע מן הסיוע בשנה אחר־כך. הסיבה היתה פשוטה: התעקשותו של ראש־הממשלה דאז יצחק רבין, בתקופת המו"מ על הסכמי־הביניים. האמריקאים רמזו על אי־שביעות רצונם מעמדתו של ראש־הממשלה הישראלי באמצעות סכומי הסיוע, וקרוב לוודאי שהיתה לכך השפעה, שכן רבין הסכים לבסוף,

שמיר

רגן

גושפנקה חוקית

זאת היתה ביטוי לכוונתם של הסובייטים לרדות את חלקם בנפט המיזרח־תיכוני. האסטרטגיה שלהם היתה – איגוף מרחוק של חצי־האי ערב, באמצעות הצבאות המצריים. הניסיון הזה נכשל. יותר מאוחר הצליחו הסובייטים מעט יותר, באמצעות האיגוף ממערב, על־ידי לוב, והאיגוף מצפון על־ידי סוריה. אך בעיקרו של דבר אין לסובייטים עדיין חלק ונחלה בנפט המיזרח־תיכוני, מלבד שליטתם בחמשת המחוזות הצפוניים של איראן שבעיבורי המרחב.

מילחמות־הנפט

שנות החמישים הצטיינו ב־שני תהליכים. האחד: החדירה המאסיווית של חברות־נפט אמריק־איות לאזור שהיה נחלתם הבלעדית־כמעט של הבריטים והצרפתים. השני: הורדה הדרגתית של מחירי הנפט. בשנת 1959 היו ההורדות דראסטיות במיוחד. המובילה היתה בריטיש פטרו־ליום שהכריזה על הורדה של 18 סנט לחבית של נפט מיזרח תיכוני. חברת ההובלה של סטנדארד אויל ניו־ג'רסי שבשליטת רוקפלר הכריזה על קיצוץ של עד 14 סנט במחיר ההובלה של חבית נפט מהאזור. החברות האחרות הצטרפו, והתוצאה היתה ירידה משמעותית בהכנסות של מדינות המרחב. התגובה היתה ועידת בגדאד באוקטובר 1960. נציגי המדינות מייצרות הנפט התכנסו שם, והתוצאה היתה יסוד אופ"ק, שתפקידו העיקרי היה לשמור על מחירי הנפט.

במרוצת שנות השישים, בעיקבות יסודה של אופ"ק, התחילו מדינות המיזרח־התיכון ליצור את חברות־הנפט הלאומיות, ולהפקיע, בהדרגה, את זיכיונותיהן של חברות־הנפט המערביות. הן התחילו להעולת מחי־

קארטר ובגין

השלום משתלם יותר

להצטרף למהלך האמריקאי.

התנודות בסיוע האמריקאי לישראל – ובמיוחד חלקו הצבאי – קשורות קשר הדוק למוצר היצוא מס' 1 של המיזרח התיכון – הנפט, ולמוצר היבוא מס' 1 – הנשק.

המרחב עלה על מפת הנפט בשנת 1908. כמה שנים קודם לכן, בשנת 1901, ייסר מחפש־זהב אנגלי בשם ויליאם נוקס ד'ארצ'י חברה בריטית־צרפתית־אמריקאית שקיבלה מהשאה של איראן זיכיון להפיק נפט בקיסרות כולה, מלבד חמשת המחוזות הצפוניים, שם היה זיכיון לרוסים (הזיכיון נמצא עד היום בידי הסובייטים). בפעם הראשונה נמצא נפט בכמות משמעותית ב־1908 במסועיד־אי־סר לימן, וד'ארצ'י יסד את החברה האנגלו־פרסית, שהפכה אחר־כך לחברה האנגלו־איראנית, ולבסוף נקרא שמה בריטיש פטרוליום, אחת מחברות הנפט הגדולות ביותר בעולם עד היום.

עד אז הופק נפט במרחב בכמויות קטנות ולא משמעותיות. הגילוי במסועיד־אי־סולימן הבהיר את האפשרויות הטמונות בארמת המרחב, ובהדרגה התחיל המיזרח־התיכון להיות אסם הנפט של העולם. אחרי הגילוי באיראן היה הגילוי החשוב בכירכוב שבעיראק בשנת 1927, בסעודיה בשנת 1936, בכוויית ב־1953, בלוב ב־1959 ובנסיכות אבו־דאהבי בשנת 1961.

גילוי הנפט הוביל לעניין המוגבר שגילו מעצמות המערב במרחב, ואכן, הן הצליחו להוציא את השליטה הישירה והעקיפה במדינותיו מידי האימפריה העותומנית כבר במילחמת־העולם הראשונה, כאשר המיזרח־התיכון סיפק פחות מ־5% מכלל התיצרוכת העולמית. מעצמות המערב ובריית־המועצות הצליחו לשמור על שליטתן במרחב מפני הצבאות הנאצים שתקפו בשני ראשים – האחד במידבר המערבי שבצפון־ אפריקה, והאחר שהתקדם כלפי דרומה של ברית־המועצות, שבעיבורי המרחב. הקרבות של אל־עלמיין וסטלינגרד סימלו את ההצלחה של בעלות־הברית.

בשנת 1956 התחוללה במרחב „מילחמת הנפט" הראשונה, כאשר עבד אל־נאצר הלאים את תעלת סואס – עורק הנפט הראשי לאירופה, שבו הובלו במיכליות קרוב ל־20% מכלל הנפט שהופק בעולם – וכמעט כל הנפט שהגיע לאירופה מן המיפרץ הפרסי ומסעודיה. הבריטים והצרפתים בעזרתה של ישראל, ניסו לשוב ולהשתלט על התעלה, אך ללא הצלחה.

מילחמת־הנפט השניה, היתה מילחמתו של נאצר בתימן. מילחמה

רים, ומדינות המערב הגיבו על כך בפיחותים תכופים של ערך המטבע שלהן. במקביל, גברה גם החדירה הסובייטית למרחב. הסובייטים קצרו הצלחות במצריים, בסוריה ומאוחר יותר בלוב. מילחמת ששת־הימים היוותה ביטוי אלים למאבק הבינגושי במיזרח־התיכון. חסימת תעלת־סואס בעיקבות המילחמה הביאה לחרם הנפט הראשון, שהיווה מעין חזרה כללית קטנה לחרם הנפט של 1973, בעיקבות מילחמת יום־הכיפורים. בשנת 1970 הצטרפה ניגריה לאופ"ק, ובעיקבות כך היו בידי מדינות האירגון 70% מיצוא הנפט בעולם, ב־49% מכלל היצור העולמי. מדיניות ההלאמה התגברה, ומדינות אופ"ק התחילו לנקוט גם מדיניות מחירים תוקפנית, כדי להתגבר על מדיניות הפיחותים שננקטה במערב. גם החדירה הסובייטית הגוברת למצריים ולסוריה התגברה, ונחתמו עיסקות ענק של נשק בין הסובייטים ובין מדינות אלה.

האמריקאים הגיבו על־כך בציוד גובר של ישראל לקראת המילחמה הבאה. בדיעבד, אחרי המילחמה, נשמעו רמזים על כך שהאמריקאים היו מעוניינים בתבוסה חלקית של ישראל, כדי לאלץ אותה לסגת מהשטחים שנכבשו במילחמת 1967, תוך „כניעה ללחצים אמריקאים". מעורבות אמריקאית מסוג זה, אמר ההסבר, תחזיר אל חיקה את המדינות הערביות שנדדו לרעות בשדות זרים. אך נראה שהסבר זה הוא בגדר חוכמה שלאחר מעשה. למעשה, האמינו האמריקאים — בדיוק כמו הגנרלים והפוליטיקאים הישראלים — שתמונת המילחמה של 1967 תחזור על עצמה, במימדים גדולים יותר: דהיינו — ישראל תנחיל למצרים ולסוריה תבוסה כה מוחצת, שהן יתייאשו סופית מן הפנייה אל הדרך הסובייטית.

אך זה לא קרה. הסובייטים, ככל הנראה, לא נלהבו למילחמה בדיוק בגלל הסיבות שבגללן רצתה בה ארצות־הברית. הם חששו מתבוסה ערבית מוחצת. לפיכך הם הוציאו את המומחים שלהם מצריים עוד לפני המילחמה, כדי שלא יואשמו באחריות.

התחלת שנות השבעים – השנים שקדמו למילחמה והשנים שאחריה, סימנו את כניסתו של גורם כלכלי חשוב נוסף למערכת של המרחב – תעשיית הנשק.

שלמה פרנקל ■

בתרשים: סכומי הסיוע האמריקאי לישראל מ־1951 ועד 1983 במיליוני דולארים (במחירים שוטפים), מופיעים בקצות העמודות. מימין. החלק השחור של כל עמודה מייצג את הסיוע האזרחי. החלק האפור מייצג את הסיוע הצבאי וסכום הסיוע מופיע בתוכו. עקב מיגבלות השטח אין העמודות לשנים 1951 עד 1975 עשויות לפי קנה־מידה המייצג את גודל הסכומים.

הודים באו להתנחל
די ללחוץ על
ממשלה היהודית,
חסות חיילים
הודיים, ויהודים
חרים באו למחות
גדם וכל זה בלב
עיר הערבית

ל ישפחת מתנחלים באה להת־
/ יישב בארץ־ישראל. מישפחה
רובת־ילדים. אחרי נדודים רבים
ארץ, הגיעה המישפחה אל מבואות
עיר שכם. שם התיישבה על נשותיה,
פת, וכמובן כל העדרים.

מישפחת בני־חמור, המישפחה ה־
כובדת והגדולה בעיר, התיידדה עם
יהודים ואף מכרה להם חלקת אדמה
מיזרח העיר, שם התיישבה המישפחה
יהודית.

לא עבר זמן רב ושכם, בנו המכובר
ל חמור, התאהב בדינה, בתו של
יהודי. השניים קיימו יחסי־מין ורצו
תחתן. הלך שכם אל חמור אביו
תחנן לפניו שיגש אל יעקב, אביה
ל דינה אהובתו, ויבקש ממנו את ידה.
חמור ניגש אל יעקב, שהיה ידידו
כנו, וביקש, כמינהג המקום, את יד
ו. הדבר גרם לזעזוע עמוק במיש־
חה של דינה. "לא ייתכן," אמרו
חים, "שאחותנו תתחתן עם גוי שלא
מול!" אחרי התייעצות מישפחתית
חתנית, הגיעו להחלטה שאם ייאות
כם להתגייר ולמול את עצמו, הם
כימו לתת לו את אחותם לאשה.

יעקב הסביר את הדברים לחמור
י שכם, ואמר לו שאם הם, הגויים,
י־המקום, יסכימו לנהוג כמינהג
עברים ולעשות ברית־מילה לכל זכר,

והנה הגיעו שימעון ולוי, בניו של יעקב, אל בית מישפחת חמור וערכו שם פוגרום. הם רצחו את שכם ואת אחיו, בזזו את רכושם והרסו את ביתם.

"הכזונה יעשה את אחותנו?" אמרו ליעקב המזועזע. שסלר ממעשיהם.

במעשה מתועב זה של לוי ושימעון: "שימעון ולוי אחים כלי־חמס מכורו־ תיהם. בסודם אל תבוא נפשי, בקהלם אל תחד כבודי, כי באפם הרגו איש וברצונם עיקרו שור. ארור אפם כי עז, ועברתם כי קשתה, אחלקם ביעקב

יוכלו שני העמים לחיות יחד ואף
תחתן אלה באלה.

מישפחת חמור החליטה להסכים
תנאי זה, וכך יוכלו לחיות בהרמוניה
שלווה עם המתנחלים השכנים.

תוך זמן קצר נערכה ברית־מילה

כל זה התרחש לפני 3800 שנים בארץ־ישראל.

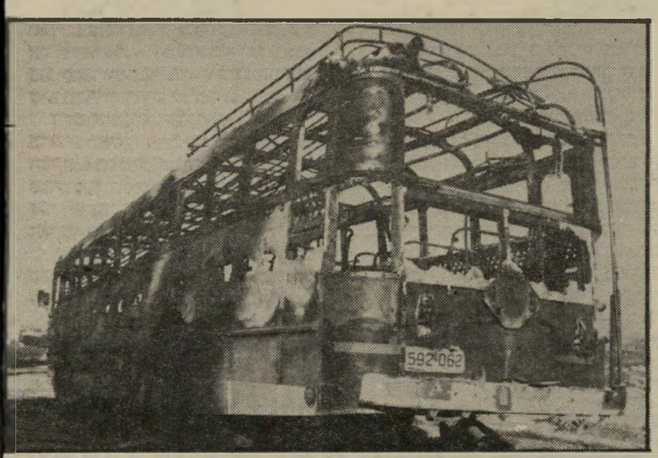
לימים, כאשר שכב יעקב גוסס במיטתו וקרא לבניו אליו כדי לומר להם דברים אחרונים, נזכר

המונית בקרב כל הגברים של העיר, ובניהם שכם המאוהב. וכך, חשב שכם, יוכל לשאת לאשה את דינה אהובתו. אך לא כך היה. גברי העיר עוד לא הספיקו להירפא מן הניתוח המכאיב,

דגלים ונשק הרב המתנחל משה לווינגר (מימין, בכיפה שחורה גדולה), נואם לפני עשרות המתנח־ לים שצעדו ביום השלישי שעבר ברחובות העיר שכם, מקבר־יוסף לעבר השוק הסיטונאי הסגור. המתנחלים, רובם נושאי נשק, נשאו דגלי־ישראל וכרזות שבהן היו ציטוטים מן התנ"ך על זכותם האלוהית על העיר שכם. כוחות גדולים של צבא איבטחו את ההפגנה.

שכם אל

האוטובוס השרוף בלילה, אחרי שנדקר המתנחל היהודי בשוק הסיטונאי בשכם, נשרף באורח פלא ו"מיד מיסתורית". אוטובוס ערבי (עם מיספר כחול) שחנה על הכביש הראשי המוביל לשכם. שורפי האוטובוס לא נתגלו, והערבים פוחדים לומר במי הם חושדים. די בסמיכות המעשה לדקירה.

השוק הסגור השוק הסיטונאי של שכם, השוכן בפרברי העיר ליד מחנה־הפליטים בלאטה, נסגר מייד אחרי דקירתו של המתנחל. השוק עדיין סגור, בעוד היהודים עושים בשכם ככל העולה על רוחם: מתנחלים באופן בלתי־חוקי, עורכים הפגנות המונים בתוך העיר הערבית ומתכננים התנחלות של קבע.

ילדים, מכוניות וחיילים מבט מן הגג של קבר־יוסף: בתחתית התמונה חייל צה"ל בחגור מלא עומד בפתח. לפניו, ברחוב, מכוניות המתנחלים, שהן אובייקט הפוטנציאלי והסיבה לזריקת האבנים. מאחוריהם, ברחוב, קבוצת ילדים ערביים שסיימו את ימודיהם בבית־הספר ועוברים ליד קבר־יוסף בדרכם הביתה. הילדים הם מיידי האבנים על מכוניות.

זה מול זה מימין: ישראל הראל, ראש „מועצת היישובים ביהודה ושומרון", בעת ויכוח עם אנשי שלום־עכשיו. משמאל: נפתלי רז ולידו דני זיידמן. אנשי שלום־עכשיו באו לבקש מן המתנחלים לעזוב את קבר־יוסף ולא. כך איימו, יבואו לשם ביום השישי כדי להפגין נגדם. המתנחלים לא נענו. כמובן, לבקשתם של אנשי שלום־עכשיו ובסוף הפגישה התפתח במקום ויכוח סוער.

שכם

ישראל. הם באו לשם, הקימו שני אוהלים, הביאו מיזרנים ואוכל וקבעו „עובדה בשטח". התנחלות בלתי־חוקית. „מטה המאבק" הם קראו למקום, כשהמאבק הוא של יהודים נגד ממשלה יהודית, בתוך עיר ערבית טהורה.

ראש־הממשלה ושר־הביטחון היו באמריקה, ולא היה מי שייתן את ההוראה לפנות את הפולשים בכוח, למרות שלכל היה ברור ששהייתם של המתנחלים במקום אינה חוקית, וכי יש לפנותם.

בזה אחר זה עלו אליהם לרגל כל גדולי השילטון, החל בקצינים הבכירים של המימשל הצבאי, עבור ברמטכ"ל וקציני צה"ל וכלה בשרי־ממשלה וחברי־כנסת. אבל כלום לא עזר. המתנחלים בשלהם.

לצורך המאבק גייסו את מיטב כוחותיהם. קנאי כל ההתנחלויות באו לקבר־יוסף כדי לקחת חלק בשיגעון.

„שכם אחד נתתי לך..."

דמקום דמה לחפ"ק צבאי. באוהל קטן, מאחרי מיבנה הקבר, ישבו כל ה„גדולים" וניהלו את מטה המאבק. הם החליטו החלטות, גייסו אנשים ושלחו

מאת

ענת סרגוסטי

קריאות ואיומים דרך כלי־התיקשורת הרבים, שבאו למקום.

בחדר אחר במיבנה ישבו 15 תלמידי־ישיבת „עוד יוסף חי" ולמדו פרקים בכתבי־הקודש. בחורים צעירים, כיפות סרוגות לראשיהם, חולצות משובצות ומיכנסי־ג'ינס, שציציות מרובללות מציצות מהם, התנועעו במונוטוניות לכיוון מיזרח. בחורים צעירים, רובם ככולם בסביבת גיל הצבא, חלקם נושאי־נשק, עמדו בחצר וחיכו לקריאה.

חלקם הגדול לא שירת מימיו בצה"ל, וגם לא מתכוון לעשות זאת.

הם תלמידי־ישיבות, ואינם מתכוונים אף ללכת לישיבות־ההסדר, שבהן משרתים שרות חלקי בצבא.

כשהם נשאלו בקשר לכך, הם התחמקו מתשובה ישירה. נראה כי הצבא אינו העניין שלהם.

על דלת הישיבה מודבקת מודעה על יום־עיון בשכם שייערך שם — אם יצרה השם — ביום החמישי הקרוב. בראש המודעה ציטוט מן התנ"ך: „שכם אחד נתתי לך על אחיך."

(המשך בעמוד 68)

ואפיצם בישראל." יעקב, שסלח לבניו את סיפור מכירת יוסף, לא שכח, גם בגסיסתו, את הטבח והביזה שעשו שימעון ולוי. הוא נישל אותם מנחלתם.

היום יושבים בקבר־יוסף מתנחלים חדשים. אלה טוענים לבעלות על המקום, ומסתמכים בדבריהם בדיוק על פסוקים אלה. המספרים על כך שחמור, אבי שכם, מכר ליעקב את חלקת האדמה הזאת במיזרח העיר שכם.

הם יושבים שם בלב העיר הערבית, בתוך מיבנה קטן של קבר שכיפתו עגולה, ומצטטים פסוקים מן התנ"ך.

המתנחלים עוררו מהומה. בחור משלהם, יוסף שטרן, נדקר בשוק של שכם. השוק נסגר מייד על־ידי כוחות־הביטחון — מה שבטוח: עונש קולקטיבי מיידי. באותו הלילה נשרף באופן מיסתורי אוטובוס ערבי בכניסה לעיר שכם. וזו רק ההתחלה. כשם ששימעון ולוי ניצלו את פרשת רינה כדי לחמוס ולשדוד, כן מבקשים המתנחלים לנצל את פרשת שטרן כדי לבצע את זממם בשכם.

מעשה שלא יסולח

מיד עם היוודע דבר הדקירה, הגיעו עשרות מתנחלים מכל איזורי הגדה לקבר־יוסף, השוכן בסמוך לשוק הסיטונאי, במבואות מחנה־הפליטים בלאטה.

אין זה סוד שהמתנחלים דורשים מזה זמן רב שהממשלה תחריף עוד יותר את מדיניות־הענישה בשטחים הכבושים, בייחוד לגבי ילדים מיידי־אבנים הפוגעים במתנחלים היהודיים. אין הם מסתירים את רצונם שעל מיידי־האבנים ומישפחותיהם יוטלו עונשי־גירוש. זה, כך הם אומרים, ירתיע את הילדים הקטנים מלזרוק אבנים ולהתנכל למתנחלים הבאים לשדוד את אדמתם. כפי שאמר רפאל איתן: „זה עובר טוב על ערבים."

מחאתם של המתנחלים היתה מכוונת נגד מדיניותה של ממשלת

עציץ בעירו בסאם אל־שכעה, ראש עיריית שכם המודח, עומד בפתח ביתו כשהוא נשען על שני מקלות הליכה. רגליו של אל־שכעה נקטעו בפיגוע משולב לפני שלוש שנים, בו נפצעו גם ראשי ערים אחרים בגדה. האשמים לא נתפסו עד עצם היום הזה. מאחורי אל־שכעה קומנדקר של מישמר הגבול, הניצב בדרך קבע ליד ביתו. החיילים, לפי הוראה מגבוה, מטרידים ללא הרף את אל־שכעה ומישפחתו וגם את הבאים לבקרו. אלה נאלצים למסור בפתח את תעודות הזיהוי שלהם ולהרשם באיזושהי רשימה שחורה. אל־שכעה, שבאופן רישמי אינו נתון במעצר, מוטרד ללא הרף ולעיתים אף אוסרים עליו לצאת את ביתו או את עירו, תלוי, כמובן, מהי מטרתו.

דויד לוי: שר-בחוץ?

בלוף מנופח? בעל־מזל? יונה? מועמד רציני לתיק־החוץ ולראשות־הממשלה?

חקירה מיוחדת של „העולם הזה" מגלה מה מחרחש סביב תביעותיו של לוי

דויד לוי יצא למילחמה. הוא התלונן פומבית על כך שראש־הממשלה, יצחק שמיר, לא ריווח לו על המשא־ומתן שניהל בארצות־הברית, למרות שלוי כיהן בארץ כראש־הממשלה בפועל. כך נמנע מידע חיוני מהממשלה כולה, ושמיר, יחד עם משה ארנס, קבילו את כל ההחלטות לבדם.

שמיר הגיב על כך פומבית בזילזול מופגן. כשנשאל על כך בטלוויזיה, חייך חיוך של בוז ואמר שהכל יסתדר.

היה ברור שמאחרי תיגרה זו מסתתר עניין גדול יותר: רצונו של לוי לזכות בתיק שר־החוץ, כהכנה להתמודדותו על ראשות־הממשלה. ואי־רצונו הבולט של שמיר להיענות לתביעה זו.

גורלו של דויד לוי מונח עתה על כפות המאזניים.

מה הם סיכוייו?

● מיתוס ושמו לוי

יש הרואים בדויד לוי פוליטיקאי בר־מזל, סיפור רומאנטי אמיתי של החברה הישראלית. פועל בניין מעיירת־פיתוח, שהגיע למישרת סגן־ראש־הממשלה בגיל 45.

אחרים סבורים שלוי עדיין רחוק משיא הקאריירה שלו. כישלונו במרכז־החרות, מול יצחק שמיר, היה צעד נבון שלו. דויד לוי מיקם את עצמו על המפה, כמועמד רציני לראשות־הממשלה. אם הדרך לשם כרוכה במילוי תפקיד בעל אופי מדיני, מוכן לוי להתמודד עם תיק־החוץ.

עניין הבישורים נראה צדדי בקאביניט גרופר, גידעון סת אליעזר שוסטק ויעקב מרידור. להם יש בישורים יותר טובים? הם גילו יותר זהירות ותבונה מלוי בעיצומה של הרפתקת־הלבנון? אם משה נסים יכול להיות ממלא מקומו של יצחק שמיר במישרד־החוץ, לוי יכול להיות נשיא ארצות־הברית!

לטיעון הזה נוסף, כמובן, גם הנופך העדתי. אחרי מבול הבדיחות הנואלות על לוי, הקשורות כולן במוצאו המארוקאי, החל „הפסטיבל הנגדי".

העובדה שלוי אינו טיפש ובור מוחלט, כפי שספרן בט־עות בתחילה, תרמה ליצירת המיתוס ההפוך של לוי המחונן, המבריק, השקול, המדינאי־מלידה, היונה והדיפלומאניסט הבי גדול בממשלה.

המיתוס הזה נקלט בקלות, מכיוון שהוא ענה על מישאלות־לב של עיתונאים ופוליטיקאים רבים, המייחלים מזה שנים רבות להופעת מנהיג עממי מקרב עדות־המיזרח, שינקוט עמדות מתונות בסיכסוך עם העולם הערבי בכלל, ועם הפלסטינים בפרט.

מישאלת־הלב זכתה לחיזוק נוסף, בשל היריבות הגדולה בין לוי ובין אריאל שרון.

שני אלה מנסים לגייס תמיכה ציבורית מאותן השכבות עצמן. שרון מרגיש את עברו הצבאי, את ניציותו ואת שינאתו העזה למערך. לוי מנפנף במוצאו העדתי, ובזיקתו, כביכול, לנושאים חברתיים.

חלוקת־שטחים זו לא עמדה במיבחן לבנון. התנגדותו של דויד לוי לכמה מהלכים של שרון במילחמה היתה די מתונה, וצריך הרבה דימיון ורצון־טוב כדי להגדיר אותו כמתנגד אמיתי לפלישה ולזוועות שביצע שרון נגד האוכלוסיה האזרחית בלבנון. אלא שבמיסגרת שבה פעל לוי — בתוך ממשלה ניצית ומרכז־מיפלגה משולהב — נראתה גם הביקורת הצנועה ביותר כמעשה נועז במיוחד. מניותיו של לוי בקרב הניצים המטורפים, המאכלסים את המרכז בהמוניהם, ירדו במיקצת. מה גם שיד־ימינו של שרון, ראש מועצת קרית־גת ח"כ דויד מגן, יצא נגד לוי בשצף־קצף.

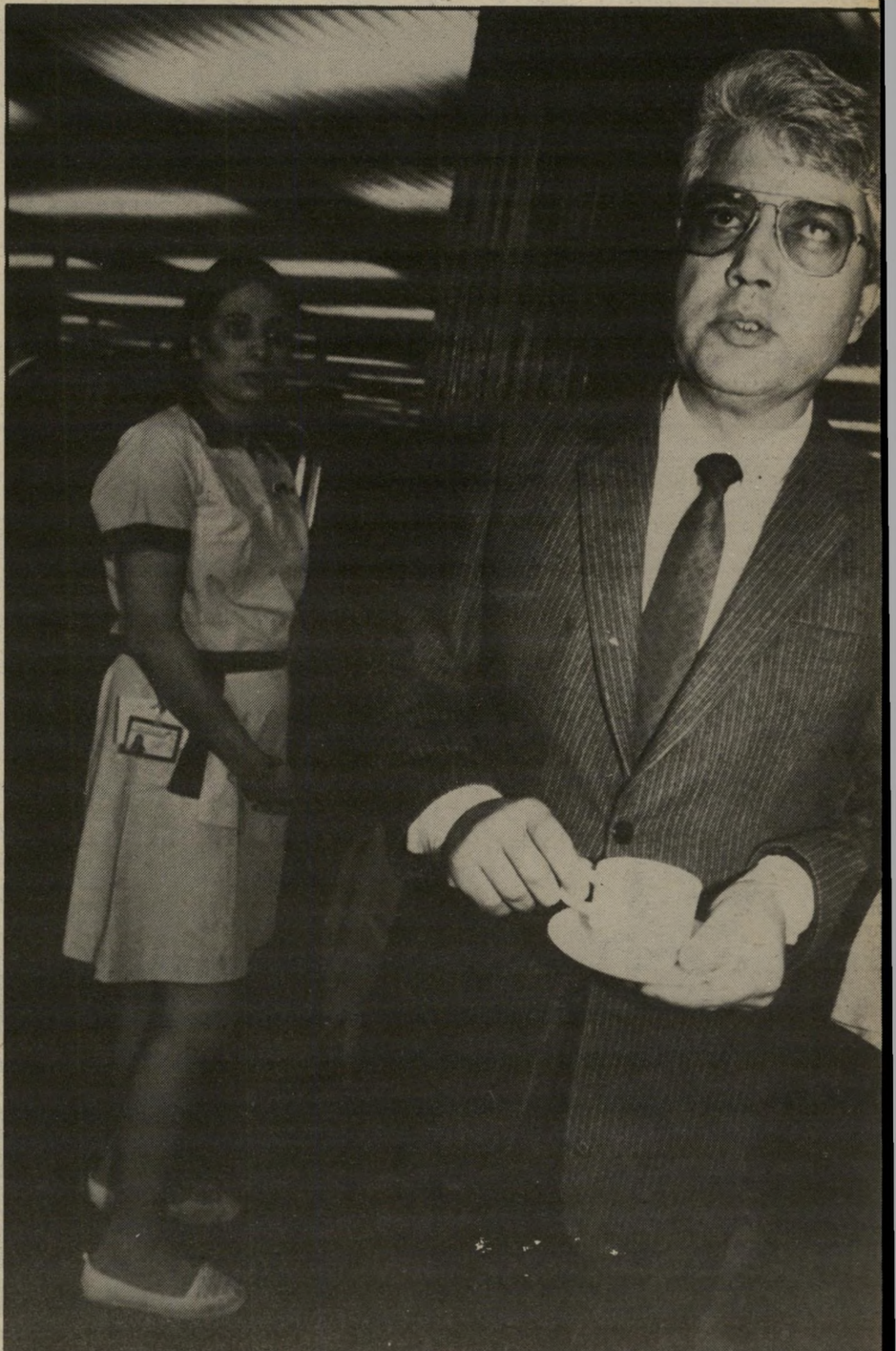
עד היום מאמין לוי שתבוסתו במרכז־חרות נבעה אך ורק מ„הטעות" שעשה בזמן המילחמה, והוא משתדל מאז לתקנה כמיטב יכולתו. סגן ראש־הממשלה, ה„יונה", חביבם של הכתבים הוורדרדים בעיתוני־הערב, הפך התומך הנלהב ביותר ביישוב הגדה, הלוחם הנמרץ ביותר נגד ממשלת־„התקפלות" עם המערך, ולדובר קנאי ובוטה הקורא לעימות עם הסורים, אף מעבר להתבטאויותיו הלא כל־כך מתונות של ראש־הממשלה שלו, יצחק שמיר.

● שרון נציג המארוקאים

דויד לוי צפה בראגה רבה בפעילותו של שרון בסניפי חרות.

שרון חש את עצמו מנודה בממשלה, מה גם שבל נאמניו של מנחם בגין ממש מחרימים אותו ורואים בו את האשם העיקרי בהתמוטטותו הנפשית של אלילם.

בעצת אורי דן ירד שר־הביטחון לשעבר אל העם. בין נסיעה אחת לחו"ל לשניה, מסתובב שרון בכל רחבי הארץ, עושה לעצמו נפשות בקרב פעילי־המיפלגה, מחניף להם, משמיץ את יריביו הפוליטיים בנוסח ובסיגנון

סגן ראש־הממשלה לעיניה המעריצות של מלצרית בבית־מלון

מטה הפעולה של לוי

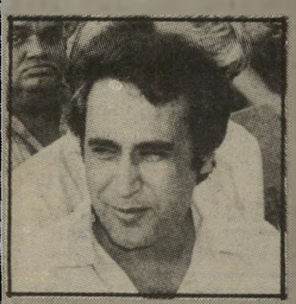

קליינר

רייסר

המתחרים הצעירים של לוי

קצב

שחורית

במדינה

משפט

קוזאקים בניבעת שמואל

השופט גינה אלימות נגד שוטרים, ועצר את התוקפים

"בגלל מסמר קטן נפלה העיר," ציטט השופט דויד ולך וציווה ע מעצרם של יעקב ודויד קהנה.

הכל החל בחודש אוקטובר השנה כאשר שני בלשים של המישטרה לבושי אזרחית, נקראו לגיבעת־שמואל כדי למצוא אדם שחטף שרשרת־זהב הם עיכבו את יצחק קהנה וביקשו ממנ להזדהות. אולם החשוד צחק בפניהם טען שאין לו תעודת־זהות וכי שמ יצחק בלולו. השוטרים עמדו על כן שיראה להם תעודת־זהות ואז הגי למקום אחיו של יצחק, דויד קהנה.

האח החל מגרף את השוטרי בלשון גסה ואף איים לחסל אות בזריקת רימון. פרצה תיגרה המונית שחלק גדול מתושבי השכונה הצטרן אליה. שני השוטרים נאלצו לברוח מהמקום בלי החשודים.

מפקדם של השוטרים החליט ל לוותר. הוא גייס תיגבורת של שוטרי והורה להם לעצור את שני האחי שזהותם כבר היתה ידועה. בשעת ער הגיעו שתי ניידות של המישטר ושבעה שוטרים לביתם של האחי קהנה. השוטרים עצרו את יצחק והו החל צועק, מקלל וזועק לעזרה. הא דויד הצטרף והחל תוקף את השוטרי בשלב זה הפעילו השוטרים מה שנקר בז'רגון המישטרה „כוח סביר", עצר את האחים, כבלו את ידיהם וגררו אות לניידת. אז הופיע האח השלישי, יעקב הוא דחף את השוטרים וזעק לבנ המקום שהתאספו מסביב, כי יביאו א הרימונים והנשק, כדי לחסל א השוטרים המניאקים. כחמישים בנ השכונה הצטופפו מסביב לניידו וביטויים כמו „לא שם זין על השוט רים", „להרוג את המניאקים" התעופפ באוויר. „הם התנהגו כאילו ה השוטרים, רחמנא ליצלן, קוזאקים ש הצאר," כתב השופט בהחלטתו.

לוחמים נגד המישטרה. ניידת המישטרה ובתוכה האחים הצליח לצאת מהמקום תחת מטר אבנים השלושה הועמדו לדין והתביע ביקשה את מעצרם עד תום ההליכי השופטת מיכל שקד סירבה לעצור א האחים דויד ויעקב עד תום ההליכי והתביעה עירערה על כך לבי המישפט המחוזי. הסניגורים, עורכ הדין משה אלוני וששי גז, התנגדו בכ כוחם לבקשת המעצר. הם טענו שא צורך במעצר זה, וכי תהיה זו אפליה א האח יצחק, שבגללו החלה כל המהומ ישוחרר ואילו השניים האחרים ייעצר אבל השופט הבחין בין האח יצחק וב השניים האחרים. „אומנם כל הפרשי החלה בגלל שטות שעשה יצחק, כאש הציג את עצמו בשם בדוי," כת השופט. „אולם אין נגדו אישום ש תקיפת שוטרים ואין לו עבר פלילי לעומת זאת, האחים דויד ויעקב הפ „לוחמים" נגד המישטרה. „לא יתנ שחשודים אלה ימשיכו לטייל בגבע שמואל כאילו לא אירע דבר," כת השופט וציווה על מעצרם של השניי

תגלית בבית־המעצר

הנאשם גילה בבית־המעצ

כי עציר אחר ביצע או

העבירה המיוחסת

„יש לי פנצ'ר," צעק פנחס מלכ לעבר מכונית סובארו שעברה לי בכביש. נהג הסובארו עצר וניס להחליף את הגלגל הפגוע. אולם היח זו מכונית חדשה, ובעליה לא התמצ בתיפעול המגבה. על כן ירד מל מכוניתו, הציץ בספר הרכב וע לבעל המכונית להרכיב את המגב בעל המכונית היה אסיר תודה, אול כאשר רצה להמשיך בדרכו הציץ תח כסאו, כדי לקחת את תיקו, והתברר כי התיק נעלם.

המיטבח הסודי של שמיר

שמיר

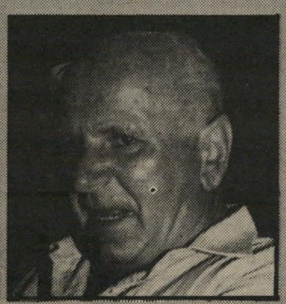
כהן־אור־גד

ארנס

גילוא

דקל

והאיש שנועד לגדולות

מרידור

שמיר, שגילה כלפי־חוץ רוח חברית, כמעט ספורטיבית, נוכח ניסיונו הכושל של דויד לוי להתמודד עמו במרכז־חרות, נוטר טינה קשה לסגנו.

מי שמכיר היטב את ראש־הממשלה יודע שהוא ראה באתגר של לוי משום „חוצפה", ניסיון של איש־ציבור „לקפוץ מעל לקורקבן שלו".

מקורביו של שמיר התבטאו בשיחות עם העולם הזה בזילזול מוחלט על לוי, והביעו התמרמרות על שאפתנותו הרבה של איש ציבור „כל־כך אפור". ראש־הממשלה מקפיד, אומנם, על גילויים חיצוניים של חלוקת־כבוד לסגנו, אבל לוי מנוטרל מהתייעצויות מכריעות בנושאים מדיניים.

ל„העולם הזה" נודע ששמיר מקיים מעין מיטבח חשאי, שבו שותפים ארנס, כהן־אורגד, סגן שר־החקלאות מיכאל דקל וח"כ רוני מילוא. ושם נחתכים עניינים חשובים ביותר, ממלכתיים ומיפלגתיים כאחד, ללא השתתפותו של דויד לוי.

סגן ראש־הממשלה רותח מזעם על התפתחות זו, אבל בשלב זה אינו מעז לצאת בגלוי נגד ראש־הממשלה, הנחשב בתנועת־החרות כסיפור־הצלחה מפתיע.

תחת זאת הורה לוי לרייסר ולקליינר לארגן את תומכיו. למטה המצומצם צורף גם יהושע מצא, ה„בוס" של סניף־חרות החזק בירושלים.

מטהו של לוי פועל בחשאיות ובקול רמה דקה. אבל ראשיו, השונאים שינאת־מוות את האיש החזק של שמיר בכנסת, רוני מילוא, מחכים לשעת־הכושר.

רייסר סבור שבסופו של התהליך יתחיל הציבור להגיב על הגזרות הכלכליות של הממשלה, ושכהך אורגד יבזבז במוקדם או במאוחר את האש־ראי הגדול שלו. ההתמרמרות תישא אוסי כלכלי־חברתי, ואז תאלץ תנועת־החרות לשלוף את הקלף הסופוליסטי של לוי.

לוי עצמו שותק, אבל מקורביו סבורים ששמיר עושה שגיאה קשה ככך שהוא מבודד את סגנו ממוקדי ההכרעות. דויד לוי עלול לשלוף את הקלף הסודי האחרון שלו. מקורביו אישרו, בשיחה עם העולם הזה, את המידע שכבר הופיע בשבועון, שקיימת אפשרות לברית בין שרון ודויד לוי, שתאבק עד חורמה בשלישיה השלטת.

ל„העולם הזה" נודע שהיחיד מבין אנשי־שמיר המבין את הסכנה הנשקפת מצירוף כוחות כזה הוא דן מרידור, שהוא איבות בפני עצמה מבחינה אינטלקטואלית.

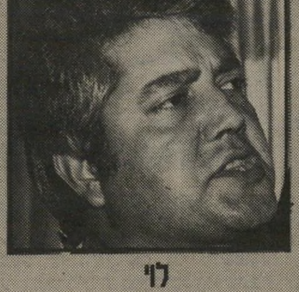
מרידור, איש שנועד על־ידי שמיר, ובצדק, לגדולות, מנסה לשבור את הציר האפשרי לוי־שרון על־ידי קירובו של סגן ראש־הממשלה ל„שלושת הגדולים". זהו מיבחן חשוב ליכולתו שיה יצחק שמיר־משה ארנס־יגאל כהן־אורגד מנהלת כיום את המדינה ביד רמה. בהר־מזנה אידיאולוגית ואישית, המבוססת על אמונה במדיניות ניצית בנושאי חוץ וביטחון, ושמרנית מאוד בנושאי חברה וכלכלה.

אוהדים, כפי שיש לשרון הלא־ישר והבוגדני, השנוא בעיקר על אותם שמכירים אותו היטב, מחוץ למיקרהו המיוחד של אורי דן. גם עמדתו של לוי כממלא־מקום ראש־הממשלה, ומנוי קבוע (לפי דרישתו) על דוחות מסווגים של המוסד וצה"ל, מקנים לו יתרון מסויים על שרון.

ברית ללא אהבה

שרון

לוי

"בלוף"

ח"כ בציר מהמערך, שר־לשעבר המכיר היטב את לוי, הסכים לדבר בגלוי על סגן־ראש־הממשלה, אבל בעילום־שם:

„לוי הוא בלוף. בור אמי־תי, המעמיד פני מומחה ושקול. אין לו דיעה בשום נושא, ולא מעניין אותו שם דבר. חוץ מדויד לוי עצמו.

„ה„יוניות" שלו היא בדי־חה. לוי הוא ממש הסטר־אוטיפ של הלאומן המובהק מקרב בני־עדתו. שונא־ערבים מובהק, שלא יצא מעולם להגנתם, וזה כולל גם את ערביי־ישראל.

„לוי הוא שר די כושל. וסגנו, משה קצב, עושה עבו־רו את כל העבודה הרצינית במישרד־השיכון והבינוי. הוא מלא קינאה במתחריו הצעירים והמוכשרים יותר, ראשי עיירות־הפיתוח, וב־עיקר בקצב ובח"כ מאיר שיטרית.

„הסיכוי שלו להיות שר־חוץ הוא ממש נלעג. לוי בקושי מכיר את מפת־העולם, ואינו מדבר מילה אנגלית. בהיותו בהסתדרות היה מראשי המסיתים לאלימות, והיה אחראי להי־פעות מבישות רבות של סיעתו בוועד הפועל."

מתמיכה גדולה בסניפים. שורשיו בחרות עמוקים יותר משורשי שרון, וחסידיו בסיעה בכנסת, הח"כים הצעירים מיכה רייסר ומיכאל קליינר, עובדים למענו ללא־לאיות. למרות העובדה שהוא מנופח ומלאכותי במיקצת, אין ללוי שונאים־בנפש, כפי שיש לשרון. הוא נאמן מאוד לתומכיו, מגלה כלפיהם יחס אישי־מישפחתי, ומקדם אותם במהירות עצומה. את עלייתו המטאורית של איש בינוני (בלשון המעטה דיינדיבה) כמו רייסר אפשר לייחס אך ורק למאמציו של לוי. אין לו תחלופה כה גדולה של

● מיטבח חשאי

ה„יתרון" הזה הוא, כמובן, יחסי. **שרון ולוי מתחלקים כיום בגורל. שניהם הורחקו, בעצם, ממוקד־הכוח האמיתי. השלי־**

השלושה נהנים מאשראי ציבורי גדול, הנשען על ההנחה שכל חברי השלישיה המובילה הקודמת (בגין־שרון־אריזור) נכשלו באורח אישי ופוליטי, ושממשלה זו מהווה מעין ממשלת־שינוי.

של שמיר לתמרן בין יריביו ולהבטיח את מועמדותו לראשות־הממשלה גם לקראת הכנסת ה־11 — כל זאת אחרי שנישטרל, כנראה, את האפשרות ששר־הביטחון, משה ארנס, יתמודד עימו. **חיים ברעם** ■

במוצאי־שבת מירדה אמו של דויד אלול בבכי על כתף בנה (למעלה). נודע לה שדויד נהרג. יממה אחת לפני כן היא חיבקה את דויד בביתה (למטה)

צהרי השבת שעברה בוצע ענוש מוות בתל־אביב.

קציך־מישטרה ללא מדים ירה למוות באזרח בלתי־חמוש, שהזדהה לפניו, אך סירב להיעצר והתחיל לברוח.

יומיים אחרי שדויד אלול, אסיר בן קיריית־גת, שקיבל שלושה ימי חופשה, היה מחוץ לתאו בכלא באר־שבע, הוא מצא את מותו בלב הכרך הגדול.

מדוע היה עליו למות?

ביום החמישי בבוקר הפתיע אלול הצעיר בן ה־24 את בני מישפחתו בעיירה הדרומית. הוא קיבל חופשה בת 72 שעות מהכלא, כמקובל מדי שלושה חודשים. תחת להודיע מבאר־שבע שהוא מגיע הביתה, הוא דפק בדלת בית הוריו ברחוב שדרות־גת.

ההורים, שלום ומסעודי, קיבלו אותו באהבה. בן־הזקונים של בני־הזוג, שלהם עוד שלושה בנים בוגרים, כבר נשוי, ובעל מיפעל קטן לסריגה.

את אחיו השלישי לא הצליח דויד לפגוש באותו יום. מוריס, שחקן כדורגל בהפועל בית־שאן מתגורר בצפון הארץ. אך דויד ידע שבשבת משחק אחיו בבית־שמש, והוא קיווה לפגוש אותו במיגרש.

בערבו של יום החמישי עדיין השתעשע דויד עם ילדי אחיו, הציץ בטלוויזיה ושוחח עם ההורים.

חברים כמעט לא היו לו מחוץ לכלא. מגיל צעיר הוא הסתבך עם החוק, וזמן ניכר מחייו בילה בבתי־כלא. כך שחבריו המעטים היו חבריו לתא־המעצר, ומהם ניסה להתרחק.

ביום השישי בבוקר יצא דויד לערוך קניות. הצעיר, שהיה שפוט על הבטיח שכאשר ישתחרר הפעם מהכלא, הוא יחזור למוטב.

הלילה האחרון

א חרי שנח קימעה יצא דויד לפגוש את בני־המישפחה האחרים, המתגוררים בקירבת מקום. ראשון פגש בשוקי, רווק המתגורר בבית סמוך ובעל עסק עצמאי למכירת תכשיטים. אחר־כך ניגש לאחיו הבכור, מיכאל, נשוי, ובעל מיפעל קטן לסריגה.

את אחיו השלישי לא הצליח דויד לפגוש באותו יום. מוריס, שחקן כדורגל בהפועל בית־שאן מתגורר בצפון הארץ. אך דויד ידע שבשבת משחק אחיו בבית־שמש, והוא קיווה לפגוש אותו במיגרש.

בערבו של יום החמישי עדיין השתעשע דויד עם ילדי אחיו, הציץ בטלוויזיה ושוחח עם ההורים.

חברים כמעט לא היו לו מחוץ לכלא. מגיל צעיר הוא הסתבך עם החוק, וזמן ניכר מחייו בילה בבתי־כלא. כך שחבריו המעטים היו חבריו לתא־המעצר, ומהם ניסה להתרחק.

ביום השישי בבוקר יצא דויד לערוך קניות. הצעיר, שהיה שפוט על התפרצויות וגניבות, שאותן ביצע לבדו, ובדרך־כלל בחובבנות, קיבל כסף מבני־המישפחה. הוא הסתובב בקיריית גת, וקנה חוברות תשבצים וכיתבי־עת אחרים. כשחזר לבית הוריו הניח אותם בחבילה אחת. „אני לוקח אותם לכלא ביום ראשון, שיהיה מה לקרוא, לי ולחבר'ה," אמר לאימו שלא משה ממנו.

השולחן החגיגי כבר הוכן. בני המישפחה, האחים ואלול הצעיר, שוחחו בעוד האם מכינה את האוכל. „דויד, כשתשתחרר, אני אתן לך כסף ותפתח כאן בית־קפה או מיסעדה," הבטיח לו האח מיכאל. „אני גמרתי עם זה," השיב דויד, „הפעם זה סופי!"

האח שוקי הביא מצלמת־כיס. באותו יום הוא קנה סרט צבעוני ובערב הצטלמו כל הנוכחים עם דויד.

„אני זוכר שבחופשות קודמות הוא היה מתוח ועצבני. הפעם הוא היה רגוע. שקט. אולי מפני שהוא הריח את השיחרור בעוד שנה וקצת," אמר אחיו שוקי.

דויד לבש מיכנסי־התעמלות קצרים ארומים. גופו הדק ושיערו הגזור היטב שיוו לו מראה של בדטובים צעיר. הוא היה מלא אושר וחדוות־חיים.

הארוחה הסתיימה. „אני לוקח אותך לתל־אביב לבלות איתי ועם החברה שלי," אמר לו שוקי. מיכאל, האח השני, שהוא שומר־שבת, חזר לביתו.

ברגע ביקש דויד לעצור ביבנה, שם מתגורר חבר־לפשע לשעבר. שחזר למוטב, התחתן והקים מישפחה.

החבר מיהר לבית חמותו, אך בטרם הלך אמר לדויד: „עזוב את כל החברים ההם. אפילו אם תהיה לבד במידבר, יותר טוב לך מלשבת עוד פעם בכלא." דויד ענה לו: „פעם אחרונה, פעם אחרונה."

סמוך לשעה 9 בערב הגיעו דויד, אחיו שוקי וחברתו לתל־אביב. „הלכנו קודם כל לכיכר־אתרים. היה מזג־אוויר נעים והסתובבנו שם," סיפר שוקי בקול חנוק מרמעות. „אחר־כך הלכנו לבאר. אהר־כך נסענו למועדון הלילה קראוון ביפו. הוא היה כל־כך שמח, שהחליט לרקוד לבד על הרחבה. הוא שר ורקד והיה מאושר."

השעה היתה שתיים אחר חצות. „רציתי לחזור הביתה. אמרתי לו: 'דויד, בוא איתנו' אבל הוא רצה להישאר. הוא רצה לבלות עוד ועוד ועוד," מספר שוקי.

מדוע הוא העדיף לישון הרחק מהוריו? האחים מעלים השערה שהוא רצה לסיים את הלילה במיטה לצד אישה, אחרי תקופת שהייה כה ארוכה בכלא.

האח מיכאל קובע בפסקנות: „אילו אני הייתי שם, לא הייתי משאיר אותו. הוא לא רגיל לעיר גדולה. ואני לא הייתי סומך עליו שלא יפול."

אולם שוקי לא יכול היה לעמוד בפני בקשתו של דויד. „הוצאתי מהכיס את כל מה שהיה לי. היה לו קרוב לעשרת אלפים שקל, שגם מיכאל נתן לו. לקחתי אותו למלון מיגדל דויד ברחוב אלנבי ליד הירקון ונסעתי הביתה. בדרך לא הייתי שקט. אז מהבית צילצלתי ושאלתי את פקיד־הקבלה אם דויד בחדר. הוא אמר לי שכן. למחרת בבוקר צילצלתי פעם נוספת. אמרו לי שהוא אכל ארוחת־בוקר, שילם עבור החדר ויצא."

עונש מוות על בריחה!

כדור בגב

ה הורים המתינו לו. השולחן הגדול הוכן שוב לארוחת־צהריים חגיגית. דויד הבטיח שישוב בצהריים ויבלה עם ילדי אחיו. אחר־כך התכוון לפגוש את אחיו מוריס במיגרש.

השעות נקפו והבן לא בא. „הוא בוודאי נסע לבית־שמש, למישחק," חשבו בני־המישפחה שהחלו סועדים בינתיים.

שוקי חזר לביתו. „פתחתי את הרדיו והאזנתי לשירים ושערים. בחדשות של שעה שלוש הודיעו שקציך־משטרה ירה באסיר נמלט ליד מוסיאון תל־אביב. הלב שלי אמר לי

התמונות האחרונות של דויד אלול, כמה שעות לפני מותו: כשבידו תקליט וליד חברה

שזה אחי. צעקתי בבית — זה אחי! זה אחי!

"צילצלתי 14 וביקשתי את המיספר של מישטרת תל־אביב. שאלתי את הימנאי מי זה הבחור שנהרג. אמרו לי שלא יכולים לומר לי. הסברתי שאני מחפש את אחי, דויד אלול, שהוא אסיר בחופשה. קצין שקראו לו לטלפון אמר לי: 'זה שנהרג זה לא דויד אלול!'"

האח הכדורגלן, מוריס, סיפר: "בשעה שתיים וחצי, בזמן המישחק קיבלתי מכה ברגל. לא חזקה, אבל התחלתי לבכות. לא ידעתי למה."

בשעות הערב חיפשו שוטרים ממישטרת קריית־גת את שוקי. הוא היה במרכז המיסחרי. "הם שאלו אותי אם אחי לבש נעליים שחורות, חולצה שחורה ומיכנסי קורדרוי. כשאמרתי שכן, הם אמרו לי: 'הוא נהרג בתל־אביב.'"

מה, אם כן, הביא את הצעיר אל מותו בצפון העיר הגדולה?

על־פי גירסת המישטרה, שגם נמסרה למישפחה ביום הראשון בבוקר, כאשר הם באו לזהות את הגופה, התנהלו הדברים כך:

קצין־מישטרה בלבוש אזרחי סייר באיזור החניון הריק של מוסיאון תל־אביב ורחובות המגורים־הסמוכים. לטענת המישטרה המקום היה באחרונה מוקד להתפרצויות לדירות ולכלי־רכב.

סמוך לשעה שתיים, בהחין הקצין בצעיר שהתהלך שם. איש־המישטרה ממרחב־הירקון קרא לו וביקש שיזדהה.

גם המישטרה מודה שאלול לא נמלט בשלב זה מהשוטר, אלא התייצב בפניו והזדהה כאסיר בחופשה מקיריית־גת. לפי גירסה זו לא אמר הצעיר לשוטר מהו שמו. לעומת זאת, המישפחה טוענת שכאשר הם היו במישטרת תל־אביב אחרי המיקרה, אמר להם קצין־החקירות שאלול כן הזדהה בשמו בפני השוטר.

מה קרה, אם־כן, אחר־כך?

למרות שהאיזור הוא איזור־מגורים, לא ידוע על עדי־ראייה שיכולים לספר מה התרחש שם.

על־פי גירסת המישטרה, שנשענת על עדות הקצין היורה, ביקש זה מאלול שיראה לו מה יש לו בכיסיו. אלול הוציא שטרות ירקרקים והמחאות־נוסעים וגם מדליון. איש־המישטרה אמר לאלול: "אני עוצר אותך!" אלול דחף את השוטר והחל בורח לכיוון חורשת דובנוב, שמאחרי החניון הריק. השוטר שנפל על גרר סבוכה וחתך את ידו הימנית, שלף את אקדחו, קרא לאלול לעצור, ירה באוויר ואחר־כך כיוון לרגליו, אך פגע בגבו. הכדור ננעץ סמוך ללב. אלול גסס, וכשהועבר כעבור דקות לבית־החולים איכילוב הנמצא בסמוך, לא נותר לרופאים, אלא לקבוע את מותו.

אומר האח מוריס: "נראה לי שירו סתם ככה בבן־אדם. הוא הרי הזדהה. לאן יברח? מכסימום הביתה. הוא התכונן לחזור לכלא ביום ראשון. אז מה אם הוא ברח משוטר, ואפילו דחף אותו. מגיע לו מוות?"

האח מיכאל: "למה בכלל היה צריך לירות עליו? לא יכול היה לרוץ ולתפוס אותו? במישטרה אמרו לנו: "הקצין כיוון לרגלים, אבל הקנה עלה לו למעלה." מה זה? יש חוק במרינה. לא יורים בבן־אדם אלא רק אם הוא יורה בך. והשוטר ידע שדויד לא חמוש. לא בנשק חם ולא בנשק קר. אם לאחי דויד היה סכין או אקדח, או לשוטר מותר היה להתגונן. אבל אפילו המישטרה לא אומרת שהיה לו נשק."

היכן הרופא?

השאלה שנותרה פתוחה היתה מה עשה אלול, שלא הכיר כלל את תל־אביב, באיזור שבחלקו הוא מישרדים ובניני ציבור?

את התשובה סיפק במפתיע הד"ר אנטול קרקובסקי, מרחוב דובנוב 24. רופא־העור התלונן במישטרה ביום השבת, סמוך לשעה שלוש, שדירתו נפרצה ושנגנבו ממנה מזומנים, חוקרי המישטרה טוענים שהצעיר היה פורץ מיקצועי. הוא פעל מכלי שניתן היה לחוש במעשה ידיו.

אך גם תשובה זו אינה עונה על השאלות המתעוררות. אומנם הצעיר ישב בכלא לסירוגין מגיל 14. לפני שנתיים, כשהיה שפוט בכלא המחאות־נוסעים ותכשיטים. לדבריו, הוא עזב את ביתו בשעה 12 בצהריים.

אנשי המישטרה שהיו סמוך למקום הפריצה, ליד שלולית־הדם, שבה התבוסס שעה קלה לפני־כן דויד אלול, חשו לדירה.

לדיברי המישטרה זיהה הרופא את הרכוש שנמצא בביסיו של אלול כרכושו. אחר־כך, על־פי המישטרה אף התברר שטביעות־האצבעות של הפורץ, שנמצאו בדירה, הן של אלול.

פרט מעניין: מאז יום ראשון ניסה העולם הזה לאתר את הרופא, כדי לשמוע ממנו פרטים נוספים על המיקרה, אך הוא לא נמצא בביתו.

איך ידע אלול, שאינו מכיר את העיר הגדולה, שדירת הרופא ריקה ושיש בה רכוש נזיל שניתן להחביאו בכיסיו? האם הוא הכיר אותו לפני כן, בטרם נידון בשנת 1980 לשמונה שנות מאסר?

מדוע פנה אלול, שבכיסיו כסף לשם נסיעה הביתה, לאיזור מגורים בצפון־מיזרח העיר, כדי לפרוץ לבית מגורים, בצהרי שבת, יום שבו אנשים נמצאים בדרך־כלל בביתם וכל רחש נשמע היטב? האם הוא פעל לבד, או שפגש מישהו במלון שהציע לו הצעה שאי־אפשר לסרב לה?

מקום המוות מינרש החנייה שלצד מוסיאון תל־אביב והסיפריה העירונית היה מוקד הדרמה שהתרחשה בשבת בצהריים. קצין־המישטרה בדק את אלול (1). זה דחף אותו לגדר החיה וברח. הוא נורה אחרי שלא שעה לקריאות "עצור" וליריות באוויר. ונצנח מתבוסס בדמו (2). כיוון בריחתו היה חורשת דובנוב. בקצה השני של החורשה, באחת הדירות של בית מיספר 24, בוצעה לפני־כן פריצה. הדירה שייכת לרופא־עור העובד בקופת־חולים הכללית.

חלקת הקבר של דויד אלול בבית־הקברות בקריית־גת. הוא נקבר ביום ראשון שעבר, אחרי שגופתו, אך השילוט הונח רק בצהרי יום שני.

בארי־שבע, אושפז וברח מבית־החולים. נערך אחריו מירדף ושוטר אף ירה ברגלו. הקליע לא הוצא מן הרגל.

יתכן שהיה פורץ כפייתי, שתחת לקבל טיפול פסיכולוגי הושם בין עבריינים רצינים בכלא.

כך או אחרת, כאשר ירה בו השוטר, הוא לא ידע על הפריצה, ברחוב דובנוב. המישטרה טוענת שהוא חשד בכיסיו התפוחים של הצעיר ולא היה מוכן לאפשר לו להימלט.

המישטרה טוענת גם שהקצין נהג כשורה. כמקובל היא מינתה ועדת־חקירה מטעמה, שתחקור את האירוע. המסקנות יאוששו בוודאי את ההודעות הראשונות של דובר המחוז.

הדבר התמוה ביותר הוא אי־תגובת השכנים בסביבה. האיזור, לפחות מצידו האחד, מאוכלס. האם יתכן שאדם נורה ונהרג ליד חלון ביתם בשעת צהריים והם לא רואים דבר? אין ספק שעדי ראייה אובייקטיביים היו יכולים להאיר טוב יותר את הפרשה הטראגית.

אך עובדה אחת הם לא יוכלו לערער. בלב תל־אביב נורה למוות אדם לא חמוש, שהזדהה בפני איש־החוק, אך סירב. שאזיקים יונחו על־ידיו.

בן־ציון ציטרין ■

(המשך מעמוד 15)

בעל הסובארו מיהר להתלונן במישטרה ושם הציגו לו את אלבום הפושעים. הוא זיהה באלבום את פניו של מלכה. באותו יום עצרה המישטרה את מלכה והחשידה אותו בגניבת התיק, שבו היו, לדברי בעליו, אלפי דולארים וזהב.

מלכה הודה מיד כי עזר להחליף את הגלגל, אולם הכחיש בתוקף כל מידע הקשור לגניבת התיק.

שיחה גורלית. בעודו בבית־המעצר פגש מלכה מכר ותיק, את יעקב אוחיון. כאשר החליפו רשמים וכל אחד מהם סיפר על נסיבות מעצרו, גילה אוחיון למלכה, כי אמנם נעצר בגלל דבר אחר, אך לאחרונה עשה „מכה" טובה והצליח לגנוב ממכונית תיק ובו דולארים וזהב. שאלות אחדות גילו למלכה כי מדובר בתיק שעליו הוא יושב במעצר.

מלכה הודיע על כך מייד לעורך־דינו, מנחם רובינשטיין, וזה ביקש מבית־המישפט להורות למישטרה לחקור את אוחיון. המישטרה חקרה, אך אוחיון הכחיש את כל הסיפור ואמר כי באותו יום היה בבידוד. בינתיים הסתבר למישטרה, כי אוחיון גר בדיוק מול המקום שבו עצרה הסובארו להחליף את הגלגל. עורך־הדין רובינשטיין ביקש לעכב את המשך הדיון במישפט, כדי להשלים את החקירה, לשלוח את השניים למכונת־אמת ולעמת את גירסותיהם.

הסכם צריך לקיים

בית־המישפט בפתח על אגודת־הציירים בתל־אביב למלא התחייבות.

הפסל והצלם מיכאל האן היה מרוצה כאשר טילפנו אליו מאגודת הציירים והפסלים, וביקשו ממנו לצלם פסלים לתערוכה בפרנקפורט. אולם שימחתו פגה מהר מאוד, כאשר אמר לו יעקב גילדור, מ"מ יו"ר האגודה, כי מכיוון שנותרו רק ימים ספורים לתערוכה, יהיה עליו לצלם את הפסלים הניצבים בחצר האגודה.

האן, שהוא אמן נודע, ניסה להסביר לגילדור כי פסלים אלה אינם מייצגים את הפיסול הישראלי ואינם מוצבים במקום מתאים לצילום. אך גילדור התרגז וטרק את הטלפון. האן מיהר לנסוע לבניין האגודה, כדי לשוחח עם אנשי הוועדה ולשכנע אותם בצידקתו. כאשר הגיע למקום כבר לא היה שם גילדור, שסבל מכאב־ראש ופרש. האן שוחח עם יתר אנשי הוועדה, הגיזבר ברוך אלרון, הגברת אביבה אבן ויושב־ראש האגודה, פנחס אברמוביץ.

באותה שיחה שיכנע האן את הנוכחים לתת לו אפשרות לבחור פסלים של חמישה אמנים ישראלים. ובניהם גם הוא עצמו, לצלם את היצירות הנבחרות, להגדילן ולהדביקן על דיקט, כדי שיהיו מוכנות להצגה בתערוכה.

נימוקים פורמאליים. האן צילם את היצירות והכין אותן לתערוכה. אולם גילדור, שכעס על האן מכיוון שסרב לצלם את הפסלים שהוא בחר, ניסה לעצור בעדו. אך אז כבר היו כל התצלומים מוכנים להדבקה על דיקט. אבל גילדור גרם ליתר אנשי הוועד להתכחש להסכם עם האן.

כאשר דרש האן את הכסף מהאגודה, סירבו אנשי האגודה לשלם, ואמרו כי כלל לא נקשר חוזה ביניהם בין האמן.

האן פנה לבית־המישפט, כדי שיכריע בפרשה.

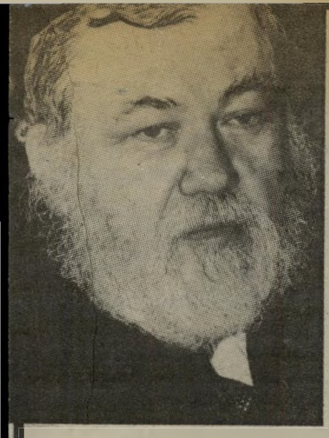
השבוע הוציאה השופטת בלאנש קיי פסק דין. היא חייבה את האגודה למלא אחר ההסכם ולשלם להאן את שכרו: 24,594 שקל.

השופטת מצאה, כי התביעה האישית נגד גילדור ואלרון לא הוכחה. אולם למרות שהתביעה נגדם נדחתה, לא חייבה השופטת את האן בתשלום הוצאות מישפטם, מכיוון שמצאה כי הם שגרמו לכך כי האגודה התכחשה להסכם שעשתה עם התובע.

איך הציל „בנק הפועלים" את חסידי גור

מפשיטת־רגל לפי בקשת אברהם שפירא

הקשר החסידי

מנכ"ל גזית
עיסקה חוקית

ד"ר שיחה היתה קצרה, אך היא לא השאירה מקום לספק. מקורביו של ח"כ אגודת ישראל, אברהם שפירא, נקלעו למצב כספי קשה ביותר.

בשיחה הסודית, שהתקיימה בירושלים, השתתפו שניים, הח"כ עצמו ועובר בכיר של בנק הפועלים. הנושא: רכישת מניות של חברה הקשורה בבנק מידי ברוקר של חסידי גור. סיעתו של הרבי מגור, כידוע, היא ששלחה את שפירא כנציגה לכנסת.

יתכן שאיש לא היה שם־לב למיפגש בין השניים, אילולא התקיים באמצע חודש אוקטובר.

באותם הימים הבורסה היתה סגורה, והממשלה עסקה במציאת נוסחה שתציל את המניות הבנקאיות מהתמוטטות.

ח"כ שפירא לקח חלק מרכזי בהתייעצויות, כשהוא משתמש לצורך כך בתוארו הרישמי — יושב־ראש הוועדה המייעצת של בנק ישראל. באותם ימים הוא פגש כמעט מדי יום במנכ"ל בנק הפועלים, גיורא („גורי") גזית.

כלומר, באותם ימים שבהם הוא פעל, לדבריו, לשמירת ערך המניות שבידי הציבור, הוא עזר לאנשיו להיפטר מחבילות המניות שהיו בידיהם.

חרדים להשקעתם

ד"ר עסקים הסינסיים של עסקני אגודת־ישראל היו מאז ומתמיד נסתרים מעיני זרים. רק הירכיבויות בין חצרות האדמו"רים גרמו, לפעמים, לדליפת מידע סודי אודות טיב העסקים לציבור החילוני.

פרשת התערבותו של ח"כ שפירא במכירת המניות היא אחת הפרשות שנתגלו, והיא זורה אור על המערכת הפיננסית המסועפת של מיפלגת ארבעת הח"כים, האוחזת במימסד הישראלי בגרונו.

תחילת הפרשה היא בשבוע הראשון של חודש אוקטובר. ביום השישי של אותו שבוע החליטו ראשי הבנקים, בעצה אחת עם מישרד־האוצר וראשי הבורסה, להפסיק את המיסחר השוטף, כדי לטכס עצה איך להציל את המניות הבנקאיות מהתמוטטות על־ידי ערבות של המדינה.

סגירת הבורסה נפלה כפצצה.

משקיעים פרטיים ובעלי־העסקים הנדהמים חששו לגורל השקעותיהם, פן יירדו לטימיון. הבעיה הדחופה ביותר היתה, כי רבים נותרו ללא כסף נזיל.

וזה היה גם גורלם של השקעות חסידי גור, שרבם הוא האיש ששלח את ר' שפירא כנציגו האישי לכנסת.

בהשקעותיהם של החסידים טיפל אז — ומטפל גם היום — הברוקר צבי ביאליסטוצקי. הוא מתגורר ברחוב בן־עזאי שבשכונה החרדית רמת־אהרון שבבני־ברק.

חסידי גור השקיעו את מרבית כספם במניות בנקאיות בטוחות. אך הם גם החזיקו בחבילת מניות גדולה של בניין – חברת־בת של מישכן־בנק הפועלים למשכנתאות.

החסידים החזיקו ביותר מ־32 אחוז ממניות בניין. ערך המנייה, ערב סגירת הבורסה, היה 6000 נקודות. על־פי החישוב, היה ערך התיק שלהם בראשית אוקטובר 283 מיליון שקל, סכום נכבד לכל הדיעות.

התמשכות המשא־ומתן על ההסדרים לפתיחה מחדש של הבורסה והחשש שהכסף כולו יירד לטימיון, עוררו דאגה רבה בקרב החסידים.

מן המפורסמות הוא שחסידי בני־ברק, כחסידי ירושלים, בוטחים הרבה יותר בשטרות הירקרקים מאשר בניירות־הערך המיוחסים לחברות הבנקאיות, אנשי האוצר ושפירא על ההסדר למניות הבנקאיות.

הרמז היה ברור, והבנק ההסתדרותי נתן את הסכמתו לעיסקה.

בעוד הציבור הנבוך מחכה לפתיחת הבורסה ולתחילת המיסחר, נפגש הברוקר הרתי עם נציגי הבנק. המשא־ומתן היה קצר ותכליתי. ביאלוסטוצקי רצה להציל לפחות חלק מהכסף, והבנק עשה מבחינתו עיסקה סבירה ומקובלת.

בין הצדדים סוכם שחברת מישכן תרכוש את מניות בניין בשער של 1380 למניה, כלומר בפחות מרבע מהשער המניפולטיבי שלהן, ערב סגירת הבורסה.

מבני־עניין גורסים, כי לביא לוסטוצקי לא היתה ברירה אלא להסכים, משום שהוא ידע מי ניפח את שערה של מניית בניין.

עבור חבילת המניות שהחזיקו חסידי גור קיבל ביאלוסטוצקי בערך 65 מיליון שקל. כתוצאה מהעיסקה הגדילה משכן את החזקתה בבניין מ־30 ל־62 אחוז.

בית הברוקר ביאלסטוצקי (משמאל)
בסדר, בסדר

במערכת המוניטרית הישראלית. אך חסידי גור התפתו לחשוב שבבורסה הם ירוויחו יותר. לתדהמתם, הם עמדו מול הסכנה, שכל מה שהיה להם על הנייר לא יהיה שווה הרבה כשתיפתח הבורסה.

מעבר לדאגה מה יאמרו אנשי החצרות היריבים על שיקול דעתם המסחרי, הביעו החסידים שהם עלולים להישאר בלי כסף, פשוטו כמשמעו.

ביאלוסטוצקי פנה לראשי החצר. בנו של הרבי מגור מיהר להיפגש לצורך בירור העניין עם אברהם שפירא. הוא ביקש את התערבות הח"כ כדי שבנק הפועלים ירכוש את מניות בניין, בעיסקה מחוץ לבורסה.

בשיחה שקיים שפירא עם איש בנק הפועלים של חברת העובדים, המתמחה בניירות־ערך, הוא אמר: „אני לא אומר לך באיזה שער לקנות את המניות. תעשו את זה בתנאים שכדאיים לכם. אבל מה שאני רוצה זה התייחסות חיובית מצידכם לביאלוסטוצקי."

השיחה בין השניים התקיימה בעצם ימי־הדיונים בין הצמרת הבנקאית, אנשי האוצר ושפירא על ההסדר למניות הבנקאיות.

הרמז היה ברור, והבנק ההסתדרותי נתן את הסכמתו לעיסקה.

בעוד הציבור הנבוך מחכה לפתיחת הבורסה ולתחילת המיסחר, נפגש הברוקר הרתי עם נציגי הבנק. המשא־ומתן היה קצר ותכליתי. ביאלוסטוצקי רצה להציל לפחות חלק מהכסף, והבנק עשה מבחינתו עיסקה סבירה ומקובלת.

בין הצדדים סוכם שחברת מישכן תרכוש את מניות בניין בשער של 1380 למניה, כלומר בפחות מרבע מהשער המניפולטיבי שלהן, ערב סגירת הבורסה.

מבני־עניין גורסים, כי לביא־לוסטוצקי לא היתה ברירה אלא להסכים, משום שהוא ידע מי ניפח את שערה של מניית בניין.

עבור חבילת המניות שהחזיקו חסידי גור קיבל ביאלוסטוצקי בערך 65 מיליון שקל. כתוצאה מהעיסקה הגדילה משכן את החזקתה בבניין מ־30 ל־62 אחוז.

מי אתה? מה אתה רוצה?

מייד אחרי ביצוע העיסקה שנעשתה בחוק, מחוץ לבורסה, דיווחה עליה מישכן־בנק הפועלים למשכנתאות להנהלת הבורסה. הדיווח נעשה בסוף אוקטובר, סמוך למועד ביצועה של העיסקה.

אחרי פתיחת הבורסה צנחו מניות בניין מטה־מטה, אף מתחת לשער שעליו סוכם עם ביאלוסטוצקי. חסידי גור יכלו לנשום לרווחה.

בסוף השבוע שעבר, אגב, עלו מעט מניות בניין, והן נסחרו בשער של 1951 נקודות.

העולם הזה פנה לביאלוסטוצקי כדי לקבל ממנו הסברים על העיסקה, וכדי לקבל אישור לשמועות הנפוצות בבני־ברק שבנק הפועלים הציל את חסידי גור מפשיטת רגל ומנע מח"כ שפירא בושת־פנים. השיחה הטלפונית התקיימה ביום החמישי שעבר. טעות בזיהוי חשפה את שיטות הפעולה של הברוקר הדתי. היא התנהלה בעברית.

„העולם הזה": שלום. אפשר לדבר עם ביאלוסטוצקי?

ביאלוסטוצקי: מדבר, מי אתה?

„העולם הזה": בני.

ביאלוסטוצקי: הו, שלום לך. חג שמח. הרבה זמן לא שמעתי ממך.

„העולם הזה": שלום וחג חנוכה שמח. הנה אני מתקשר. אני רוצה להיפגש איתך.

ביאלוסטוצקי: בבקשה. מתי אתה רוצה?

„העולם הזה": מחר בבוקר.

ביאלוסטוצקי: מחר יום שישי קצר, ובגלל חנוכה התפילה ארוכה מהרגיל.

„העולם הזה": ב־9 בבוקר — זה טוב?

ביאלוסטוצקי: בסדר. אגב, מדוע אתה רוצה בפגישה?

„העולם הזה": אני רוצה לרכוש קצת מניות, קצת ירוקים.

ביאלוסטוצקי: בסדר, בסדר. מחר. רגע... אני מזכיר לך שלא תשכח אתה חייב לי 600 דולר מפעם קודמת. ללא הכסף לא נוכל לעשות עסק.

העולם הזה: אתה בוודאי טועה ביני ובין מישהו אחר. אני לא חייב לך 600 דולר. אולי בני אחר חייב לך כסף.

ביאלוסטוצקי: מי אתה?

„העולם הזה": בני, בני.

כשלב זה הבין, כנראה, הברוקר הדתי שהוא טעה בזיהוי קולו של בן־שיחו.

ביאלוסטוצקי: לא, לא מכיר אותך. מי אתה? מה אתה רוצה ממני? מי שלח אותך? מאיפה אתה מכיר אותי?

„העולם הזה": ניפגש ונדבר. נעשה עיסקה ותזהה אותי.

ביאלוסטוצקי: לא, לא עושה שום עיסקה. על מה אתה מדבר? אני לא מכיר אותך. אני לא נפגש עם מי שאני לא מכיר. ממי קיבלת את מיספר־הטלפון שלי? אני לא מדבר עם מי שאני לא מכיר.

ניסיון נוסף לדובב אותו ולוא גם לשיחה טלפונית על עיסקת חסידי גור ובנק הפועלים עלה בתוהו. קולו הבוטח שבתחילת השיחה הפך לקראת סופה מתוח ביותר. אין ספק שביאלוסטוצקי אינו מעוניין לחשוף את הסוד הגדול.

הנקודה המעניינת בפרשה היא מעמדו של שפירא.

כאשר הורגש, לא. אחת, שהוא מייצג בסיעת אגודת־ישראל את חסידי גור, כשם שח"כי האגודה האחרים מייצגים חצרות אחרות, מיאנו רבים להאמין ששפירא אמור להגן על האינטרסים החומריים של שולחיו.

יושב־ראש הקואליציה, שהוא גם יושב־ראש הוועדה המייעצת של בנק־ישראל, המפקחת על המערכת הבנקאית, הוא איש עסקים פרטי ונציג של אימפריה פיננסית [illegible] הוא מנצל ללא [illegible] המיוחד [illegible] הגנה על [illegible] מעיר [illegible] אינטרסים [illegible] תדרי [illegible]

ח"כ שפירא
מחוץ לבורסה

תפסתי אירופה

סיגריות אירופה דלות ניקוטין בעישון.

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

קאן קאן צבע טרי

רישום צבעוני חזק מהמותן ל קצות האצבעות ובחזרה.

אלה גרבי המכנס החדשים של קאן קאן סופרסטאר.
מגיעים בקודי צבע מרשימים
חדשים להשלמת הלבוש או ליצירת ניגודים
בכף, לבן שקוף - 16 צבעי סופרסטאר,
בחול מטלי מהחצאית ומטה,
אדום לוהט לכל האורך,

בורגונדי
פליים
סמוק-פינק
לילה
סקיי
מדיין
שחור
גריי
מוסנה
תני
פלמה
ג'ינסי
כסף
סיסי
דיאנה
לבן

קאן קאן סופרסטאר גרבי המכנס של גבור.

CAN CAN

אנשים

מהו ההבדל בין רפול ושרון ומדוע רוצה מאיר פעיל ממשלת־ליכוד לאומי

■ המנחה **יעקב אגמון** שאל את ח"כ הליברלים **יצחק ברמן** מדוע אינו עוזב עתה את הליכוד? השיב ברמן: „מה זה משנה אם יש ממשלה של הליכוד בראשות **אברהם שפירא**, או ממשלת מערך בראשות גילה שהמערך, בתקופת שילטונו, מכר בשנה אחת, יותר חברות ממשלתיות מאשר הליכוד בשבע שנות שילטונו. „זה רק מוכיח לי שחרות, מבחינה סוציאליסטית, היא מעט ימינה ממפ"ם, אך שמאלה ממיפלגת־העבודה."

■ ברמן נשאל מי גרם נזק רב יותר לישראל — הרמטכ"ל הפורש, **רפאל** („רפול") **איתן** או שר־הביטחון לשעבר **אריאל שרון**. כשהוא מתכוון להבדל בין טיפוס וחולירע ענה הח"כ: „אני נזכר בתשובה על ההבדל בין שתי המחלות."

■ אחריו רואיין בבירה ומצב־רוח. הד"ר **מאיר פעיל**. הוא הסביר מדוע הוא בעד ממשלת ליכוד לאומית. „אז המערך יתפרק סוף כל סוף, ושמאלנים כמו ברמן יוכלו ללכת ביחד עם שמאלנים ממפ"ם."

■ **נאוף מצלחה**, חבר הוועדה המרכזת של ההסתדרות, יודע להסביר מדוע חברי־הסתדרות ערביים נאמנים יותר לאיגוד המיקצועי שלהם. „טוב, הערבים הם קורם כל עובדים."

■ חברי מישלחת הח"כים, שיוצאת למוצאת־אירופה, נפגשו עם מומחי מישרדי ממשלה, כדי לשמוע מהם, מה יכולה המישלחת לתרום להם בסיורה בחו"ל. אחד מנציגי מישרד־האנרגיה סיפר שלישראל יש פוטנציאל עצום של פיצלי שמן בנגב. טיפוח מדעי נכון של הפרוייקט יוכל לשחרר את ישראל מתלות במקורות חוץ לצורכי אנרגיה. ח"כ המערך, **שבח וייס**, שנכח בישיבה, הגיב: „עד כה ישראל היתה אלוף שום־דבר. עכשיו היא תהיה אלוף פצלות."

■ וייס הוזמן למסיבה שערך ח"כ שפירא במלון פלזה בירושלים בשבוע החגיגות של נישואי בתו **רחל** („רוחק"ה") ובחיר ליבה **יהושע ברוקר**. באותה מסיבה הופיעו הנשיא הפורש, **יצחק נבון**, והנוכחי, **חיים הרצוג**. הרב, שבירך את החתן והכלה, ניצל את ההזדמנות והתפלל לבוא הגשם. וייס, שישב בין שני הנשיאים, העיר בקול רם: „נשיאים ורוח וגשם אין."

■ במישלחת הפרלמנטארית שתצא לאירופה ישתתפו גם ח"כ חרות, **מאיר שיטרית**, ואשתו **רותי**. היא נוסעת מטעם מיקצועיים. היא מתכוונת לחתום בצרפת על חוזה עם קבוצת שפים, שתבוא לארץ בתוך חודשיים, כדי לערוך שבוע־מזון צרפתי ברשת המלונות שבה היא מועסקת כאשת יחסי־ציבור.

■ מישכן הכנסת אולי ריק, אך הוא מתמלא חיים כאשר מגיע לשם, באחרונה לעיתים תכופות, עסקן חרות, **ברוך** („ברוכק"ה") **אברמסון**. האיש שהיה מינהלן במישלחת הרכש בניו־יורק והוחזר לארץ בעל כורחו, אחרי תלונות של שתי עובדות מקומיות על יחסו אליהן, מלא רוגז על יריביו במיפלגה ובמישרד־האוצר. הוא מגדף אותם בקול רם. „ההנאה הכי גדולה שלי," אומר אברמסון, „היא לפתוח את דלת לישכתו של ידידי **יגאל כהן־אורגד** ואם הוא יושב שם עם מישהו שפגע בי, אני מסמן לו ביד מה אני אעשה לו."

■ הממונה על אגף התקציבים באוצר, **יעקב גדיש**, חובש כיפה וקיבוצניק, הסביר לחברי ועדת־הכספים של הכנסת, שתקציב השנה הבאה כבר מוכן. „הבעיה היא רק הממשלה, שעדיין לא סמכה את ידיה עליו," אמר גדיש והוכיר סיפור אישי. „כאשר אני עושה תורנות בחדר־האוכל בקבוצת יבנה, אני חש אותו הדבר. האוכל מוכן, רק החברים מתמהמהים להגיע."

■ יצירותיו של האמן **יעקב אגם** השתלטו על בית־הנשיא. בתחילה היו אלה שלוש יצירות בלבד: יצירה בחצר, שכוננה מאה שערים. בגרם־המדרגות שעולה למישרד, הונחה יצירה אחרת סולם יעקב. ובמישרד עצמו חנוכיית שמונה קנים מתכתית. אחרי חתימת הסכם השלום עם מצריים, נתן אגם למישכן, ליטוגרפיה על שלוש הדתות. עתה, אחרי השלמת השיפוץ במישכן, עשוייה הכניסה למישרדו של הנשיא הרצוג, כולה על טהרת אגם. שטיח מקיר לקיר של אגם, ליטוגרפיות של אגם.

■ השופט **אריה אבן־ארי** עורר סערת־צחוק באולם. לבקשת עורך־דין, קבע כי נאשם מסויים ישוחרר בערבות, בתנאי שלא יצא מביתו מעת שקיעת השמש עד זריחתה. ואז פנה לנאשם והסביר לו: „אתה מבין שאם יתפסו אותך ברחוב, כאשר אין שמש אתה בצרות." „אדוני," אמר הנאשם, „מה אעשה בימים מעוננים?"

עדי הלפרין „זולל הערבים" הידוע בולע בתאוותנות סופגניה, אחת מתוך חמש, שאכל בפתיחת חנות בני־הזוג אודם בתל־אביב. הלפרין – שבזמנו הודח מתפקיד מנהל מסע־הבחירות של שלמה להט, אחרי שאמר בראיון עיתונאי שצריך להרוג את כל הערבים, אם לא יקבלו את תנאיו לקיום משותף – פתח מישרד ליחסי־ציבור. אחד הפרוייקטים הראשונים שלו היה פירסום לחנות לביגדי־ילדים. הלפרין הנמנה עם צעירי יצחק שמיר, הוא חבר קרוב של רוני מילוא, שסירב בעקשנות לטעום מן הסופגניות. „אני עוד מלא מהצ'ולנט של הצהריים," הסביר מילוא.

אילנה בינשטוק ראש לישכתו של שר־הביטחון, משה („משה") ארנס, מחזיקה בידה בובת־דובון קטנה שראתה על מדף בחנות הילדים החדשה. בינשטוק היפה, עובדת לישכתו של ראש־הממשלה הפורש, מנחם בגין, היא ממוצא תימני. מכיוון שנישאה ליוצא־גרמניה זכתה בשם מישפחה שפירושו כוורת־דבורים. היא הכירה את בעלת המקום, עליזה אודם, בשל קירבתה של האחרונה לעליזה בגין המנוחה.

חסיה מילוא בתו של ראש־הממשלה הפורש, מנחם בגין, באה עם בעלה מתי (מימין) ועם שתי בנותיהם, אוסנת (שאותה מחבק מתי) ואורית (ליד חסיה), לפתיחת החנות לביגדי וצעצועי ילדים, במוצאי־שבת האחרונה. חסיה ובעלה, שהוא אחיו הבוגר של ח"כ חרות, רוני מילוא, בעל עסק פרטי לציוד קירור, טרחו להופיע במקום משום שבעלי החנות, עליזה ומוריס אודם, מקורבים מאוד למישפחה. אודם, שהוא איש־עסקים, תרם רבות לתנועת חרות, ואשתו עליזה נהגה לתרום בסתר לפרוייקטים, שבהם טיפלה בעבר עליזה בגין המנוחה. בני־הזוג אודם מקורבים כיום לאגף של יצחק שמיר, ולכן באו למקום צעירי ראש־הממשלה הנוכחי. בין המוזמנים שהופיעו, היה נהגו של בגין, אריה גילעדי.

הבימאי הישראלי נאלץ להשתתף בהפגנה למען איחוד קפריסין והשופט נשא הספר לזכר העבריין שנרצח בכלא

■ הספר מיוחד במינו על עבריין, נשא השופט **אליהו וינוגרד**, הנשיא־התורן של בית־המישפט המחוזי בתל־אביב. בעת חידוש מישפטם של **שמעיה** ואשתו **שרה אנג'ל**, פתח השופט את הישיבה באמרו:

חיים שושן היה דמות מיוחדת בין באי בתי־המישפט, ואנו מצטערים על מותו." חיים שושן נאשם ברצח כפול יחד עם הזוג אנג'ל, ונדקר למוות בבית־

נתן זך המשורר (למעלה מימין) בא עם שני משוררים אחרים, מאיר ויזלטיר ויאיר הורביץ (למעלה משמאל) באיחור של שעה, לערב שירי משוררים שנערך כמחווה לתנועת „יש־גבול". הקהל הרב שמילא את אולם צוותא ביום כ"ט בנובמבר, לא ידע שהשלושה כמעט נמנעו מהשתתפותם באירוע. הסיבה – הם התרעמו על כך שבאותו ערב משתתפים משוררים שלא הסתייגו מהמילחמה בראשיתה. אחרי שהתברר שתומכי המילחמה לא נוטלים חלק בערב, נאותו השלושה להשתתף באירוע. כאשר הם נכנסו לאולם־הכניסה של צוותא הם ביקשו בירה. המיזגון היה סגור, אך הם התעקשו. דובר תנועת „יש גבול", השחקן סיני פתר, ניגש למועדון הנמצא מול צוותא והביא את המשקה המבוקש (למעלה מימין). בסופו של דבר, העדיף זך לשתות כוס תה. על הבימה אמר ויזלטיר: „אני לא מבין מדוע לא משחררים מהכלא את השבויים של „יש גבול". הרי לא צריך להחליף אותם באף פלסטיני."

המעצר. אחד החשודים הוא שמעיה אנג'ל עצמו.

■ ח"כ הליברלים, **צבי רנר**, מרוגז מאוד באחרונה. לח"כ הקשיש בן ה־75, שמעוניין לרוץ לקארנציה נוספת, כנציג איגוד העובדים הליברלים, צמח בתיאטרון חיפה. בהצגה מהומה רבה על לא מאומה, מופיעה על הבמה תיזמורת כלי־נשיפה המונה 20 בני־נוער. הנגנים לבושים בתילבושת סקוטית מסורתית והחולצות אמורות להיות מכופתרות עד הצוואר. הם היו רוצים לעשות, אילו ניתן להם. האנגלי אמר שהוא רוצה לעשן סיגר. הצרפתי אמר שהוא רוצה להתייחד עם אשה. ואילו היהודי ביקש להתייעץ עם רופא נוסף."

■ קורדובה, שהוא גם מתחרה. המדובר, בד"ר **ישראל אלינר**, שאינו אלא כותב נאומיו ומיכתביו של רנר. בבניין המיפלגה מתבדחים שהשאלה עתה היא אם אלינר יכתוב לרנר את הודעת ההתפטרות שלו.

■ המישמעת נשמרת גם

שאול דישי הבימאי עומד לצד גולגולת שעל ראשה פיאה נוכרית. דישי סיים את עריכת סירטו הקצר הסוף שנושאו המוות. שני כוכבי הסרט הם השחקנים דבורה קסטלנץ ורפאל קלצ'קין. הגולגולת מככבת אך היא בסרט. דישי היה מתוח ביותר בזמן העריכה. שלושה מתוך שמונת צילומי הסטילס של הצלם, שליווה את הסרטת הסוף נעלמו. ודישי פנה למישטרה.

מנהל ההצגה, **יהודה הגלילי** אף מקפיד על כך. באחד הערבים עלתה הקבוצה על הבימה, ואחד הצעירים לא הקפיד לרכוס את כפתורי חולצתו. צעק לעברו הגלילי: „כפתור! כפתור!" הנגן הצעיר המרוגז זרק בחמת־זעם את הטרומבון על הבימה.

■ השחקן **אברהם** („אב־רימל'ה") **מור** הוא המנצח על התיזמורת. המבינים במוסיקה מבחינים שהתיזמורת אינה מנגנת לפי שרביט הניצוח שלו. הסיבה: הנגנים גילו כי מור מהתל בהם מדי פעם, ולכן הפסיקו להתייחס להנחיותיו.

■ הבימאי **מייקל רוזן־ברג**, שהוא גם האחראי על הפעילות הקהילתית של ה־תיאטרון החיפאי, שהה בניקוסיה בכינוס על תיאטרון קהילתי, כאשר המיעוט התורכי הכריז על עצמאות בחלק שנמצא בידיו בקפריסין. הוא ומשתתפים אח־רים התבקשו בנועם, אך חד־משמעית, להצטרף להפגנה ש־ערכו היוונים ברחובות ניקוסיה, נגד מעשה התורכים. „לפחות הם לא חייבו אותי להחזיק את הרגל," אמר רוזנברג, ששב השבוע ארצה.

■ הד"ר **משה קורדובה**, מנהל בית־החולים וולפסון בחולון, נשאל אם הוא ממליץ לחולים שפונים אליו להתייעץ עם יותר מרופא אחד. קורדובה, לשעבר קצין־רפואה ראשי, נזכר בבדיחה שהתאימה לשאלה. „אנגלי, צרפתי ויהודי נסעו. זמן קצר לפני מותם הם נשאלו מה קרדיולוג, קרא בעיתון על מחקר חדש שממליץ לחולי־לב שהחלימו, לקיים יחסי־מין בשעות הבוקר לצלילי מוסיקה. „לצלילי מוסיקה אני מבין, אבל מדוע דווקא בבוקר, על חשבון העבודה?"

■ מנחה ערבי הראיונות הוותיק **איתן דנציג** אמור להשלים את עבודת הדוקטורט שלו בחינוך. תעסוקתו בלילות הרחיקה אותו משולחן־העבודה. עתה הוא החליט לשים סוף לדבר. הוא יצא לחופשה קצרה באנגליה.

■ ח"כ העבודה **אבא אבן** נשאל מה דעתו על **יצחק שמיר**. „אינני יודע למי הכוונה? גם ראש־הממשלה הוא שמיר וגם שר־החוץ הוא שמיר. למרות שהיחסים ביניהם הם טובים, לא תמיד הם מסתדרים ולפעמים שניהם גם יחד טועים."

■ **יהושע סובול ויעקב לזר** אינם מגנים את הסדר החלפת השבויים. בטורם בחותם הסבירו: „אז מה אם שיחררנו 6000 מחבלים? את האדם הכי מסוכן לביטחון־המדינה לא שיחררנו, ואותו גם לא נשחרר. אנחנו נחזיק בו חזק עד שיתפגר. יכולים לישון בשקט. **אודי אדיב** אצלנו."

■ הבמאי **אורי ברבש** עובר עתה על סרט חדש, שאת תסריטו כתב אחיו, **בני**. נושא הסרט, להפתעת שני האחים, הפך אקטואלי בימים אלה. המדובר ביחסים בין אסירים ביטחוניים ופליליים, על רקע פסטיבל זמר שמתקיים באותה עת, ובו משתתף אחד האסירים. שני התפקידים הראשיים כבר אויישו. את האסיר הערבי יגלם **מוחמד בקרי**, ואת היהודי **ארנון צדוק**.

אליהו נאווי היה אורח הכבוד במיבצע „בית העסק ה־מומלץ" שהתקיים בבאר־שבע. בכניסה לאו־לם הוא פגש בשופט המחוזי הבאר־שבעי יצחק שבתאי (מימין) ולחץ את ידו. מארגנת הערב, יהודית שתיל, פנתה לנאווי וביקשה שית־פוס את מקומו על הבימה לצד השופט. אמר נאווי: „אצלו אני רוצה לעמוד ולא לשבת, כשם שאצל הרופא. אני רוצה לשבת ולא לשכב."

אנשים

■ בריחה שנשמעה השבוע. „מדוע אודי עצוב? כי הוא נשאר לבד בתא."

■ לא מעטים תמהו מהו מקור שם מישרד־הפירסום או־קי, שמנהל **מיקי קאוסמן**. מסתבר שהשם אינו מושאל מהביטוי באנגלית, שהשתרש בסלאנג הישראלי. אלה הם ראשי־התיבות של **אולי קאוס־מן**, אמו של המנכ"ל הנוכחי.

נרמלה זילברמן יושבת על כיסא רחב וציבעוני במועדון אקסקלוסיבי חדש, הנמצא בבעלותה. המועדון נמצא בשלבי שיפוצו האחרונים, אך לזילברמן יש בעיה. היא תיכננה פתיחה חגיגית, גדולה, ומנקרת עיניים, את עיני השכנים, כנראה, הנמצאים מעברו השני של הכביש ברחוב ירמיהו בתל־אביב, שם שוכן גם המועדון שלה. אך המצב הכלכלי נתן אותותיו גם בעסקיה. חלק ניכר מהאנשים שנרשמו למועדון כחברים, דרשו שהפתיחה תהיה צנועה ביותר, שקטה ובעיקר זולה. זילברמן נענתה לבקשות שהופנו אליה.

אולי היא אשת־פירסום מהוו־תיקות בארץ. עוד כשהתגוררה בווינה עסקה בפירסום ואף הכינה את סירטוני־הפירסומת הראשונים לשעוני אומגה ושופהאוזן. היא עלתה לארץ ב־1936 ופתחה בתל־אביב מישרד־פירסום.

■ למתבונן מהצד היה נרמה שאסיפת החירום של מנהלי בית־החולים איכילוב מתקיימת בגלריה. הציירת **ציונה דקל** פתחה תערוכה חדשה שלה בבית יד־לבנים בפתח־תיקווה. בעלה **נתן** („נתק"ה") הוא מנהל כוח־האדם בבית־החולים התל־אביבי. לכן כיבדו את הפתיחה בנוכחותם ראשי בית־החולים שהתפנו מדיונים בעניין מצב האישפוז בעיר, הפרופסור **דן מיכאלי**, מנהל בית־החולים, מנתח הלב **ברנרד ויגנה**, הד"ר **יעקב רטן** ואחרים הפסיקו אומנם את פגישתם בתל־אביב, אך גם בגלריה

פסוקי השבוע

● **סגן שר העבודה והרווחה, בן־ציון רזבין**, על המדיניות הרצויה בגדה: „על שירות־הביטחון להוציא הוראה ברורה: על מיידי האבנים יש לפתוח באש. אחרי צרור־אזהרה אחד באוויר, יש לכוון ולירות לעבר מיידי האבנים, תוך ניסיון לפגוע ברגליהם."

● **הנ"ל**: „צריך לדבר עם הערבים בלשון המובנת להם, בשפה ברורה."

● **הבומר האמריקאי, ג'רי סולוול, מנהיג ה„רוב המוסרי"**: „אני ציוני."

● **הרב מנחם הבהן**: „הציונות הרוויזיוניסטית בהדר התגשמותה: מדינת ישראל — מיקלט ליהודים ומחסן לאמרי־קאים."

● **שר־הפנים, הד"ר יוסף בורג**, על טוהר מידותיו: „מעולם לא היה איזשהו תיק נגד בורג. לא היה שום תיק שנקרא אפרסק. מישהו הכניס ידיעות סתמיות לתוך מעטפה, ויום אחרי פיטוריו אמר שיש תיק כזה."

● **רב החוזרים בת־שובה, דויד אורדמן**: „בתל־אביב אין מוסר. הסיכויים שלך לגמור את הנישואין שלך בשנה הראשונה הם אחד לשניים. השיטה רקובה. אתם יושבים על מסמרים יומם ולילה."

● **המשורר יב"י**: „כל מי שרוצה ישראל אובדת, שיריץ לגוש־אמונים."

● **ראש עיריית ראשון־לציון היוצא, חנני־יה גיבשטיין**, על ראש־העירייה הנכנס, מאיר ניצן: „אני עוד אכניס לו באבי אביו. אני אחזיר לו כגמולו."

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

שר־הפנים יוסף בורג ושוטר

מי שרוצה להיות הדיקטטור הבא של ישראל צריך להיות בור ועם־הארץ, מתוסכל וגס־רוח, והוא צריך לבוז לאדם ולחרבות

בית־הספר לרפול

וכן לאריק, ליובל, למאיר ולכל מיני

יש בישראל כמה וכמה מועמדים לתפקיד "האיש על הסוס הלבן" – דיקטטור אשר ישים בבוא היום קץ לדמוקרטיה הישראלית "המנוונת", קים מישטר לאומני קיצוני – רפאל איתן, למשל, או אריאל שרון, שלא דבר על מאיר כהנא, יובל נאמן ואחרים.

מי שרוצה להיות דיקטטור בישראל – היכן ילמד את המיקצוע? בשנות ה־40 פירסמה הוצאת "עם עובד" את סיפרו המבריק של הסופר איטלקי איגנציו סילונה, שהיה לוחם אנטי־פאשיסטי עיקבי. הספר "בית־הספר לדיקטטורים", שחשף באירוניה צורבת את פרצופו האמיתי של הפאשיזם, את שיטותיו והטכניקה שלו, היה אחד הספרים הגדולים מה הדור.

בשעתו התקבל הספר ביישוב העברי בארץ כחומר־לימוד על מהותו של פאשיזם, אוייב העם היהודי, בימים הקודרים של השואה.

עתה תהיה לספר זה משמעות אחרת בעיני הציבור הישראלי: הוא למד על הסכנה הצפויה למדינה מעליית הפאשיזם בתוכה.

בקרוב עומד הספר לראות אור מחדש, בסידרת "אופקים" של "עם עבד", בתרגום חדש מן המקור האיטלקי. בעמודים אלה מתפרסמים מה קטעים מאלפים.

● בור עדיף על משכיל

גיבורי בית־ספר לדיקטטורים ם הסופר (סילונה הגולה) מיסטר דאבל יו, המתעתד להיות הדיקטאטור של ארצות־הברית ומזכיר־הסתרים שלו, הפרופיסור פיק־אפ. מאוחר יותר מצטרף אליהם תומס הציניקן.

בית־ספר לדיקטטורים הוא רב־שיח, הנערך ברחובות צייריך, שבו פורשים הארבעה את עולם הפאשיזם, למרכיביו השונים.

אחד מנושאי־הפתיחה של הספר הוא ניתוח דמותו של המנהיג הפאשיסטי. המספר אומר למיסטר דאבל־יו: "מאיש־מדינה במישטר הדמוקרטי נדרשים רעת צלולה וצרופה, תרבות עמוקה, הבנה שבכובד־ראש בהיסטוריה, בצורכי החברה ובנפש־העם. ואולם המנהיג הפאשיסטי די לו במיטען קל לאין־ערוך בדרכו המדינית. תרבות לאמיתה עלולה רק להיות לו לשטן בדרך, להעמיס עליו חששות ופיקפוקים ולגזול את ביטחונו בכל עת ובכל שעה; לעולם לא יגיע זה לשילטון.

"...החוש הפוליטי הוא תכונה־שבנפש, כמו החוש להנדסה או למוסיקה. חוש פוליטי חזק עשוי להנחיל למנהיג הפאשיסטי ניצחון על יריביו, וביחוד בעיתות־משבר. מוסוליני ודאי לא היה רב־השכלה וגדל־הניסיון שבין מדינאי איטליה, לעיתים קרובות היה סותר את עצמו... אבל הוא ניחן בחוש פוליטי יוצא מגדר הרגיל; הוא הראה זריזות רבה וחריצות בהפקת תועלת מן הנסיבות הנוחות לו..."

● דרוש: אדם מתוסכל

דיקטטורים רבים היו בנעוריהם בעלי שאיפות "יצירתיות", שלא הגיעו לידי מיצויין, והובילו את האמנים המתוסכלים אל הפוליטיקה. מספר על כך תומס הציניקן:

"לא כדאית הטירחה להזכיר את נירון (קיסר) ואת נבלו; או את נפוליון, אשר בהיותו קצין צעיר, ובטרם חש את עתידו, היה מבלה זמנו בחיבור דו־שיח על האהבה. כלום עלי להזכיר כי לואי בונפארט, בטרם היה לנפוליון השלי־שי, חיבר ספר בשם חלומות פיוטיים?

"מן הדברים הידועים לנו על הדיקטטורים של זמננו נמצאנו למדים הרבה יותר מכך, בהיותם מגלים לעין השמש חלק מן הפסיכולוגיה של ימי־נעוריהם, המקל עלינו לתפוס את גילגול השתלשלותם הבאה, אשר היתה שלא מן המשוער.

"היטלר נשא את נפשו להיות צייר. בשנתו ה־18 ניסה פעמיים לעמוד למיבחן־כניסה של האקדמיה הווינאית לציור. בשתי הפעמים נמצא כישרון־הציור שלו פחות מדי, והוא הושב ריקם. כישלון זה עכר את רוחו עד כדי כך שלא מצא מקום לגלותו לפני אמו. גם בתולדות חייו, הכתובות בידי עצמו, אין זכר למאורע זה, אף כי נרשמו בהן מאורעות פחותים ממנו בערכם. חיים של אמן עשויים היו להרימו כדי דרגה קטנה אחת מעל למוצאו הנמוך. תוחלת נכזבת זו הטילה פצע בליבו, אשר צרב לו עוד ימים רבים. מסע־הצלב נגד האמנות המודרנית, שהחל בו כעבור 30 שנה, כרוך בלי כל ספק באותו דיכדוך־נפש.

"מוסוליני ניסה כוחו, בימי עלומיו, בספרות. ללא כל ספק היתה בו גם שאיפה להעפיל מעט בגרם־המעלות של החברה. בהיותו רק מורה רגיל בבית־הספר כתב על כרטיס־הביקור שלו: "בניטו מוסוליני, פרופסור". הרומאנים והדראמות שחיבר בולטים בחוסר סגולת־אמנות, אך טבוע בהם הצורך של נפש צעירה לחלץ עצמה מחזיונות־הבלהות אשר צבאו עליה. עוד לא קם המבקר הספרותי אשר יזקוף ערך אסתטי לרומאנים ולדראמות, יצירי עטו של הדוצ'ה. אין איש אשר יראה אותם כקניינה של הספרות האיטלקית; ובעצם ראוי לצרפם לאותה סחורה ספרותית, שאפי־לו מוכרי־הספרים מסרבים למוכרה, ורק תגרני־רחוב ורוכלי־ידידים עושים מיסחר בסחורה שכזו.

"אולם, אף שלספרים אלה לא היה כל ערך ספרותי, נודע להם ערך פסיכולוגי עצום, המאפשר לנו לעמוד על תכונות־רוחו של מוסוליני הצעיר. 'יצירת־המופת' הוא הרומאן המכוון נגד הכמרים ושופע הפורנוגרפיה, קלאר־דיה פארטיצ'אלה, או אהובתו של החשמן. הפאשיסטית מרגריטה צרפתי (*) ציינה ספר זה כביוגרפיה הרשמית של מוסוליני בזו הלשון: 'ענק אשר לא ראש לו ולא זנב, סרט משוך וגס בצבעיו, רומאן נתעב בהמשכים מן הסוג הזול שבזולים.' ואף אלה אינם אלא דיברי־עקיפין. וכיוצא בזה הוא גם הרומאן השני, המנורה בלי אור, וכן הסיפור זימון, המספר על נזירה שפחזו עליה יצרה בליל חג־המולד. על אלה נוספת הדראמה המשחק מתחיל, רבותי' המתארת את עולם־הפושעים של הכרך, ודראמה נוספת בשם מחוז השקט, שמקום־העלילה שלה הוא בית־חולים לחולי־רוח. גסות העלילה עומדת בעינה בכל החיבורים הללו: הפרת נדר־הצניעות מצד נזירים ונזירות, תיאור סאדיסטי של מחלות, מידות נשחתות ויצרים פליליים...

"... כל אלה לא עמדו לשטן לפני מוסוליני מלהיות דיקטטור בארצם של דאנטה ופטרארקה. הנסיבות שסייעו להצלחתו היו, בלי ספק, מדיניות וחברתיות ולא אסתטיות, אבל מכל מקום אות הוא כי היה בידי הנסיבות הללו להביא לידי כך, שרווקא בעל תכונת־רוח כמחבר קלאודיה פארטי־צ'אלה נמצא האדם המתאים ביותר להיות מנהיגה של התנועה הפא־שיסטית..."

אומר תומס הציניקן לפרופסור פיק־אפ: "מי שעתיד להיות דיקטטור לא ייצלח בנעוריו לשום מעשה. ואין בכוונתי לומר בדברים האלה כי רעב, סביבה גרועה, פיגעי־מישפחה, מחלות וכדומה יעיבו על ימי שחרותו. הביוגרפים הרשמיים הם המבליטים נסיבות אלה, כדי להאדיר את רחשי ההערצה לדיקטטור..."

● כריזמה של פירד

אחד ממאפייני השילטון הפאשיס־

המישנה של היטלר

אחד מפירקי "בית־ספר לדיקטטורים" מביא איגנציו סילונה ילקוט קטן של טכסטים, על דרכי התעמולה הנאציונל־סוציאליסטית (נאצית):

- **"תפקידה של התעמולה לנסוך שיכרון על בני־אדם עד כדי יציאת הנשמה" (היטלר, "מילחמתי").**
- **נדרשות הפגנות המונים "אשר יתנו בלב האדם העלוב את הכרת־הגאווה, שגם בהיותו תולעת קטנה הריהו בכל זאת עצם מעצמיו של דרקון גדול" (היטלר, "מילחמתי").**
- **"מי שדעת־הקהל איתו, הצדק איתו. מי שהצדק איתו – השילטון בידו" (גבלס, "אותות הזמן החדש").**
- **גבלס רשם ביומנו, ב־4.9.1932: "אם ברצוננו לשמור על המיפלגה בעינה, עלינו לשוב ולקלוע עתה אל האינסטינקטים הפרימטיביים של ההמונים" ("ממלון קייזרהוף ללישכת הקאנצלר").**
- **"התעמולה צריכה להסתייע בדיבור ובעוויה, בגסות רגשותיו של ההמון ובדרכי הבעתו" (היטלר, "מילחמתי").**
- **"כושר־הקליטה של ההמון הרחב מצומצם מאוד, הבנתו מועטה, אולם כוח־השיכחה שבו גדול ורב. לנוכח עובדות אלה צריכה כל תעמולה רבת־השפעה להצטמצם בנקודות מעטות, ולגלגל בהן השכם וגלגל, עד שגם אחרון שבאחרונים יהא ביכולתו להעלות מתוכה את המבוקש" (היטלר, "מילחמתי").**
- **"מגאונותו של מנהיג גדול הוא להראות תמיד את יריביו, אף המפולגים זה מזה, כבני סוג אחד. כי ריבוי היריבים מביא על נקלה את חלושי־האופי להטיל ספק בצידקת עצמם" (היטלר, "מילחמתי").**
- **"כל אסיפה החוסה בצל המישטרה בלבד מבאישה את ריח מכנסיה בעיני ההמון הרחב... צריך שיוקם שירות של סדרנים, אשר יכיל בעיקר רק בחורים צעירים... ראוי כי עוד מלכתחילה תצא הקריאה אל פלוגת־הסדרנים שלנו, שלא לשמש מועדון וויכוחים, אלא להיות חבורת־לוחמים, שאין מיכשול בפניה... חמישים איש המאורגנים כהלכה מסוגלים לסלק מן האולם כמה מאות יריבים" (היטלר, "מילחמתי").**

בניטו מוסוליני: תרבות אישית יכולה רק להזיק

„ואכן, אין כל סמיכות פרשיות בין ה„רוצ'ה" הזה, מנהיגו של הפאשיזם האיטלקי, כפי שהוא חי בדימיונם של אנשים רבים באיטליה ומחוצה לה, ובין האדון בניטו מוסוליני מלפני־המילחמה. בוודאי אדון פלוני הוא אשר ייסד את ה„פאשי" הראשונים, אולם הפאשיזם שיצר אחר־כך את ה„רוצ'ה", בהשוותו לאישיות הבנאלית ששמה בניטו מוסוליני מידות נאות למכביר מכיסופי האני האידיאלי של מיליוני איטלקים ואם יבוא אדם למתוח ביקורת על הדוצ'ה, או לגלגל ויכוח על אישיותו והליכותיו, עם אחד משלומי הפאשיזם, הרי הוא מעמיד עצמו באותה הסכנה, כאדם אשר ייכנס לבית־תפילה וניגש אל אחת הצלייניות הכורעת לפני פסל אנתוניוס הקדוש ואומר: „אשה יקרה, האין עיניך רואות כי פיסלו של אנתוניוס הקדוש משולל כל ערך אמנותי, ואינו אלא מוצר חרושתי, או עשוי קרטון?' האשה היקרה תנקר את עיניך..."

● על ההתקרנפות

בפרק העוסק בנושא „על מיפלגתו של המתעתד להיות דיקטטור", מסביר תומס הציניקן את תהליך ההתקרנפות:

„אורחרוח, מיסטר דאבל־יו: המשוררים וכוהני־הדת, הגנרלים, הגבירות וגילוויהן, כל אלה יבואו מייד לכשתעלה לשילטון. כי כל החברה הזאת, להוציא מעטים מן המעטים, נמשכת אל ההצלחה כזבובים אל הדבש. או, אם משל זה ייטב יותר בעיניכם, כעכברים אל הגבינה.

„מהיותם דמוקרטים תחת שילטון דמוקרטי, יובן מאליו שהם נעשים פאשיסטים תחת שילטון פאשיסטי. לכל היותר היה מקום להתפלא על התנהגותם של כוהני־הדת, לולא הזהירו אותנו עובדי־האלילים לאמור: דבר המנצחים לרצון הוא לאלים תמיר..."

את דבריו של תומס הציניקן מאשר הפרופסור פיק־אפ:

„מסכים אני עם הדברים האלה. מאחורי מירכבתו של המנצח תצטופף תמיד עדת־הטפילים..."

● „פרולטריון האשפתות"

אחד ממאפייני התנועות הפאשיסטיות הוא גיום הצבאות הפרטיים מתוך דלת־העם, כאמצעי כוח ושליטה. תומס הציניקן מספר על כך למיסטר דאבל־יו:

„...אין לך מה להתבייש במוצאם ההמוני של אנשי־מיפלגתך כיום. כך היה טיבן של כל המיפלגות, בלי יוצא־מן־הכלל, שבאמצעותן הגיעו הדיקטטורים לשילטון.

„שחורי החולצות של (אוליבר) קרומוואל היו קרויים „צלעות ברזל" („איירנסיידס"). הס"א והס"ס של לואי בונאפארט, בן אחיו של נפוליון, נכללו יחד ב„חברת ה־10 בדצמבר", שנוסדה בשנת 1849.

„אקרא לפניכם תיאור שלהם, כפי שתיאר זאת קארל מארכס בסיפרו השמונה־עשר בברימאר, ואתם תחושו באווירת זמננו: 'באמתלא של יסוד חברת צדקה אורגנו נמושות הפרולטריון (לומפן־פרולטריאט) הפאריסי בפלוגות חשאיות. בראש כל פלוגה עמדו סוכנים בונאפארטיסטיים, ובראש האירגון כולו עמד גנרל בונאפארטיסטי. כאן נתלקטו בני־הפקר פרועים, שמקור מחייתם ומקור מוצאם מפוקפקים, בורגנים־לשעבר מתנוונים ורודפי־הרפתקות, ואגאבונדים, חיילים שפוטרו, פושעים משוחררים, עברי־ספינות שנמלטו מספינותיהם, רמאים, מוקיונים, לאצארונים, כייסים, מהמרים, שחקנים, שדכנים, בעלי בתי־קלון, סבלים, ליטראטים, בעלי תיבות־זימרה, סמרטוטרים, משחיזי־סכינים, קדרים, פושטי־יד — קיצורו של דבר, כל אותו ערב־רב המשוטט ממקום למקום, אשר ייקרא בפני הצרפתים להבוהם. מן החומר הזה, שקורץ מעיסתו הוא, ייסד בונאפארט את הבסיס לחברת ה־10 בדצמבר. חברת צדקה — שכל חבריה, כמוהם כבונאפארט, הרגישו צורך לעשות צדקה עם עצמם על חשבון האומה העובדת..."

תומס הציניקן משווה בין הבונאפארטיסטים לפאשיסטים:

„הדיקטטורה המודרנית מסוג הפאשיזם נבדלת מצידה המדיני בכמה בחינות מן הבונאפארטיזם, הן בדרך שבה עלתה לשילטון והן בדרך שהיא מקיימת בידה את השילטון. אולם ב„פאשי" האיטלקיים של השנים 1919־1920 היו טבועים כל הסימנים של „חברת ה־10 בדצמבר", שעליהם נוספו עוד אחרים, שהם מובהקים לתקופה שאחרי המילחמה..."

● להרוס את הדמוקרטיה

המיפלגות הפאשיסטיות באירופה (למעט מיפלגתו של פראנקו) הגיעו לשילטון באמצעים דמוקרטיים, למרות עין, ומעיד על כך פרופסור פיק־אפ:

„ודאי השכילו היטב הפאשיזם והנאציונל־סוציאליזם להיעזר בדמוקרטיה, כדי להרוס אותה. „דמוקרטיה", כתב היטלר במילחמתי, „היא במיקרה הטוב ביותר אמצעי למטרה, שמשתמשים בו כדי לשתק את היריב וכדי לפלס דרך לפעולה חופשית של עצמך".

„באנו לרייכסטאג', כתב יוזף גבלס, אחרי הבחירות של שנת 1928, כדי להצטייד בנישקה של הדמוקרטיה בתוך בית־הנשק שלה. נעשינו צירי בית־הנבחרים, כדי לחבל ברוח ויימאר בכוח עצם מישענתה. ואם הדמוקרטיה, באיוולתה, העניקה לנו בעבור שירות־דוב זה כרטיס־מסע ומשכורת, הרי זה עניינה שלה.'

„כעבור שנתיים היה בידו להוסיף: „הכיבוש החוקי של הריפובליקה הוא במלוא מהלכו'. אי־אפשר לבוא אליו בטענה שדבריו לא היו ברורים כל צרכם..."

פרופסור פיק־אפ, ממשיך בזילזול נגד מינהג המיפלגות הדימוקרטיות:

„... בסיפרו המערכה על ברלין כתב גבלס: „מורך־ליבן של המיפלגות האזרחיות אין דומה לו בתולדות המיפלגות של העולם כולו... הוצאנו אז לעולמים מלבנו, לתלות תיקווה כלשהי בבורגנות הפוליטית. הבורגנות הפוליטית היא מוגת־לב..."

● סמלים לאומיים

על הערך האמיתי של האידיאולוגיה הפאשיסטית מספר תומס הציניקן:

„... ודאי אין ברצוני לפסוק ולומר, שכל מורשת פסיכית נכנסת כהווייתה למערכי האידיאולוגיה הפאשיסטית. אבל נקודות־המגע מרובות הן, וגם מכריעות הן יותר מאשר בכל תנועה פוליטית אחרת.

„בזה גם חידושו של הפאשיזם. בארצות ששם נחל את ניצחונו הצליח להסיט את הציר הפוליטי מעיקרו ולכפות על יריביו בעיות, שנחשבו משכבר כמיושנות.

„יובן מאליו, כי לא היה בידי הפאשיזם לסלק את הסיבות הסמויות של התמוטטות התרבות המודרנית. אדרבא, הוא עצמו מייצג את המשבר. אולם מילחמת המיפלגות והמעמדות, שינקה עד כה מניגודי תוכניות פוליטיות וכלכליות, נעקרה מצידה בידי הפאשיזם, והמערכה הועתקה לתחום אחר לגמרי.

(המשך בעמוד 27)

יוזף גבלס: האינסטינקטים הפרימיטיביים של ההמונים

פראנציסקו פראנקו ואדולף היטלר: עד יציאת הנשמה

האם הגראפולוג אבי וייס (שמאל) הוא נוכל וחובבן — כפי שטוען עמיתו למיקצוע, ד"ר אריה נפתלי (מימין, עם בתו הגראפולוגית מיכל) על־פי כתב־היד שלו (למטה) שאותו הוא ניתח וסימן בנקודות?

גראפולוג לגראפולוג —

מי יהיו גראפולוגים? במדינת ישראל זהו אדם היכול להשפיע על גורלם של אחרים. חברות פונות אליו כדי שיקבע על פי כתב־היד את אופיים ומהימנותם של אנשים המבקשים להתמנות כמנהלים בחברה; צה"ל פונה אליו כדי להחליט על התאמתם של חיילים לקצונה; מושבים פונים אליו כדי להחליט על התאמתם של אנשים המבקשים להתקבל כחברים במושב.

אבל מי קובע את התאמתו של הגראפולוג לתפקידו?

במשפט מרתק, המתנהל בימים אלה, מתברר, כי אין כל קריטריונים לקבוע זאת. כל אדם במדינה — יהיה ספר, קצב או מורה — יכול לפתוח משרד, להכריז על עצמו כעל גראפולוג ולקבוע גורלם של אחרים.

"העיד שטויות"

דבר התגלה במישפט דיבה פלילי פרטי, שהגיש גראפולוג בשם אבי וייס, בעל חברה בשם אבירם – גראפולוגיה מינהלית, נגד הגראפולוג הוותיק ד"ר אריה נפתלי. וייס חושב את עצמו לגראפולוג מומחה. רעוסק במיקצוע מזה שנים אחדות. אולם כבר בתחילת דרכו נתקל במתקפה נמרצת מצידו של ד"ר נפתלי.

"התחלתי להילחם בו רק אחרי שהוא התחיל ללמד גראפולוגים והכשיר אותם כמומחים לקריאת כתב־יד. אחד מהם הופיע בבית־מישפט ודיבר שטויות," כך הסביר ד"ר נפתלי את מילחמתו בוייס. אבי וייס טען כי נפתלי מנהל מסע־השמצות נגדו, מכיוון שהוא מסכן את מעמדו ופרנסתו. "זה שקר וחוצפה!" הצהיר נפתלי.

לפני שלוש שנים כתב ד"ר נפתלי מיכתבים ל־39 מוסדות־ציבור והזהיר אותם מפני גראפולוגים חובבים, אשר שניים מהם מוכרים לו כנוכלים. הוא ציין כי אחד מהם הוא אבי וייס.

וייס החליט להשיב מילחמה־שערה, והגיש תביעת־דיבה־פלילית נגד ד"ר נפתלי.

"יש לי נסיון של 30 שנה במיקצוע. למדתי רפואה באוניברסיטת האמבורג וגם שלוש שנים גראפולוגיה. עשיתי מחקר על נושא גראפולוגי וקיבלתי דוקטוראט ברפואה. אני מרצה בעולם מזה עשרים שנה. אני מוזמן כל שנתיים להיות יושב־ראש כינוסים מדעיים, עוסק בגראפולוגיה מישפטית וכן בגראפולוגיה כמיבחן אישיות," הסביר נפתלי על דוכן־העדים.

ואז הסביר מה רעתו על וייס ומדוע הוא מתנגד לו בכל תוקף: "הוא טוען טענות־שווא אם הוא אומר כי למד גראפולוגיה בארץ. הוא גם עבר עבירה פלילית כאשר ביקר אצלי והתחזה למנהל־חברה המבקש את שירותיי".

מתברר, כי לכעס הרב שיש לנפתלי נגד וייס קיים גם גורם אישי: "בשנת 1975," העיד נפתלי, "בא למישרדי אבי וייס. הוא הציג את עצמו כעובד בכיר בחברת נגב קרמיקה. הוא אמר לי כי הוא מתכוון להנהיג בריקות גראפולוגיות נרחבות ביותר בחברה, וביקש ממני אינפורמציה. הוא רצה לדעת על הטכניקה בדיווחים על תוצאות הבדיקה, על מחירים, וביקש שמות של חברות שאני עובד איתן, כדי לקבל המלצות."

נפתלי התייחס אל וייס כאל קליינט פוטנציאלי נכבד, וסיפק לו את כל מבוקשו.

"הוא ישב ורשם על פי שאלון מוכן את תשובותיי. נתתי לו שמות של לקוחות גדולים, העובדים אתי כבר עשר שנים. אחרי שעה, לקראת סוף הראיון, שלף וייס מהכיס מיסמך, וביקש ממני להתייחס לניתוח גראפולוגי שעשה הוא עצמו לכתב־יד מסויים.

"הייתי מאוד מופתע. הוא שינה את הבעתו, ולפי נסיוני במישטרה הרגשתי שמשהו כאן לא בסדר. הייתי במבוכה, והתייחסתי לניתוח שלו התייחסות כללית ביותר, והשתמטתי מתשובה ברורה. שאלתי אותו אם הוא גראפולוג, והוא אמר שהוא מתעניין במיקצוע.

פתק מסגיר ליו"ר

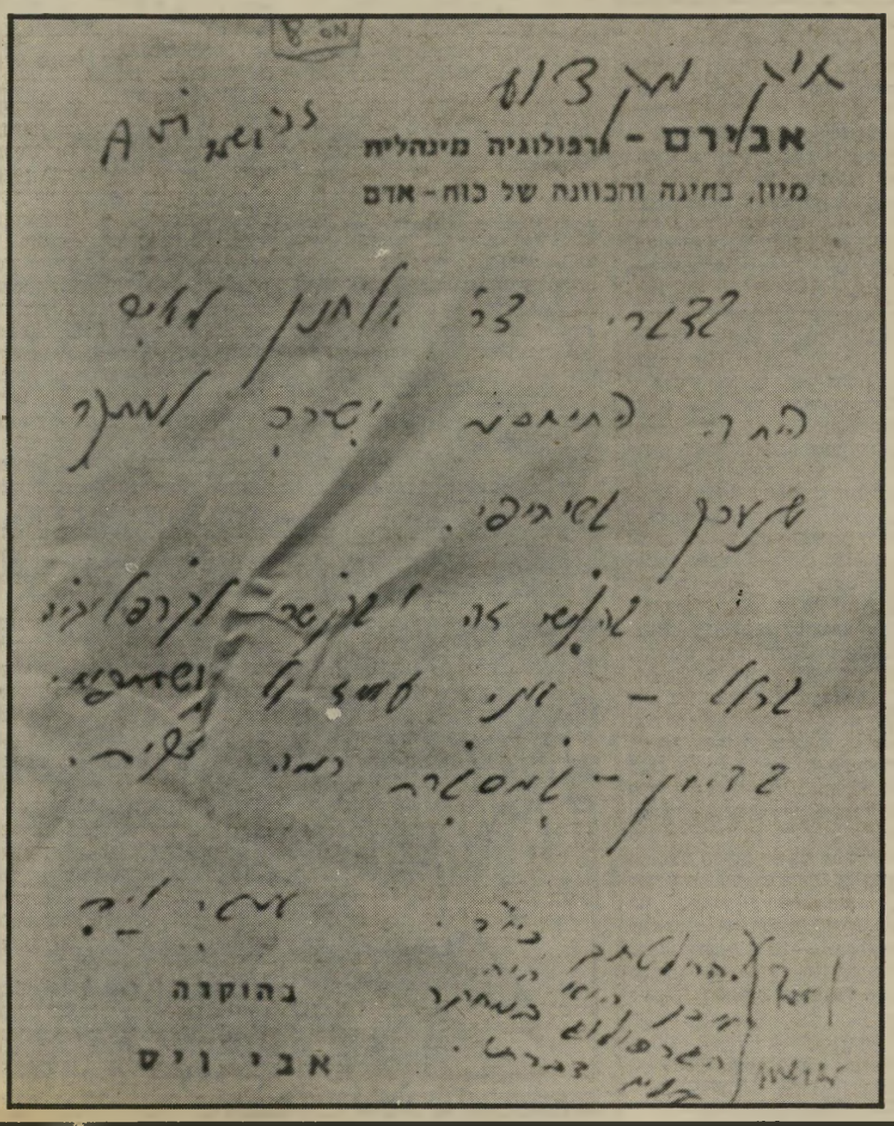
"עבור שבועיים־שלושה, כאשר לא הגיעו כתבי־יד, טלפנתי לחברת נגב קרמיקה," העיד נפתלי.

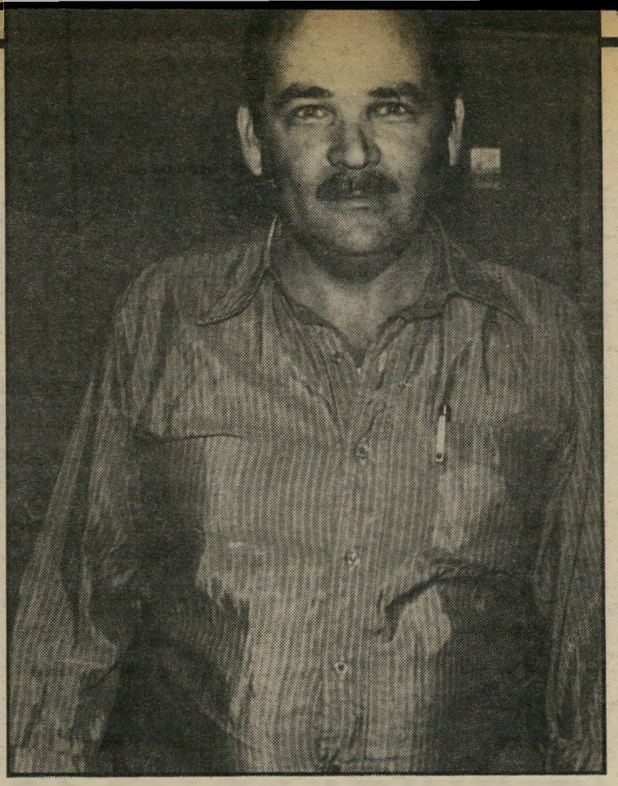
"ביקשתי לשוחח עם אבי וייס, ואמרו לי שהוא לא עובד שם יותר. אז התקשרתי עם רות צוקר מחיפה והיא כשהוא מבטיח לשלוח כתבי־יד לניתוח לד"ר נפתלי.

אמרה לי: תיזהר ממנו! הוא מספר שלמד אצלי גראפולוגיה, וזה לא נכון. כאשר שאלתי היכן למד, אמר שהיה זמן רב קרוב לגראפולוגית רות צוקר מחיפה."

עם תום הראיון הלך וייס לדרכו, הוא ניסה להונות אותו על־ידי כך שתיכנן חוזה שותפות איתי, שהיה מנשל אותי מעבודתי!"

"כעבור כמה חודשים הראו לי

דאבי!

לקוחות פירסומת שלו. היו אלה אנשים שאת שמותיהם הוא הוציא ממני במירמה. הוא הציע להם עבודה כגראפולוג. אז אני הבנתי שהאיש עבד עליי," העיד נפתלי.

רק בשנת 1980 התברר לד"ר נפתלי כי החיים הפגישו אותו עם וייס פעם נוספת, עליה לא ידע עד אז: "מנהל חברת כור יצחק נגלר, סיפר לי כקוריוז כי רק פעם אחת טעיתי בניתוח כתב־יד. הוא אמר לי, כי אחד מכיתבי־היד שניתחתי עבורו בשנת 1976, שבו קבעתי כי הכותב הוא אדם ישר, לא היה ניתוח נכון. הוא אמר לי, כי האיש הזה איננו ישר.

"ואז הוא גילה לי, כי בשנת 1976 נתן לי חמישה כיתבי־יד, לדרג אותם בהתאמתם לתפקיד בכיר בחברה. אני דירגתי את אבי וייס — שאז לא ידעתי את שמו — במקום שלישי. מכתב־היד שלו אז לא גיליתי את אופיו. זה קרה מכיוון שהוא למד קצת גראפולוגיה, וידע לעשות כך שלא יראו בכתב־ידו את הסימנים השליליים."

וכך קבע נפתלי לפני שנים אחדות כי וייס, יריבו, הוא אדם ישר, המתאים לשמש כמנהל בחברת כור.

למישמע הדברים הללו הביע השופט קוהלת את תמיהתו: "האם יכול אדם לשחק בכתב־ידו כדי שיצביע על אופי שונה?"

נפתלי הסביר: "קוראים לזה כתב־אילוף. קטע מתוכנן וקצר אפשר לכתוב כך שלא ייראו בו סימנים שליליים מסויימים. בכתב־יד איטי אפשר להסתיר עד גבול מסויים תכונה של נוכלות. אני יכול קבוע על פי הכתב את מידת המהירות בה נכתב, ומזה אפשר להסיק משהו על מידת הטיבעיות שלו.

"כאשר אני מקבל כתב־יד כזה, שאינני בטוח בו כי הוא כתב־יד ספונטני, אני מבקש עוד כתבי־יד. אני מבקש, למשל, מחברות מבית־הספר או רישומים מהאוניברסיטה, שנכתבו באופן ספונטאני. בכתב־יד ספונטאני אין האדם יכול להסתיר את תכונותיו."

אמנם, בבדיקת כתב־היד של וייס בשנת 1976, טעה ד"ר נפתלי, אולם בפעם השניה בה ראה את כתב־ידו של הגראפולוג, כבר איבחן בו, לדבריו, את כל סממני הנוכלות.

היה זה בכינוס שנערך למנהלי־חברות, בו נשא פרופסור אלחנן מאיר הרצאה על סטטיסטיקה בקשר למיבחני אישיות. היה זה אחרי שפרופסור מאיר ערך מחקר גראפולוגי, בשיתופו של וייס.

לפני עריכת המחקר הוזהר הפרופסור מפני שיתוף־פעולה עם וייס. ד"ר נפתלי אמר לו אז, כי וייס הוא חובב בלתי מיקצועי ונוכל.

ואומנם, תוצאות־המחקר לא שיכנעו את פרופסור מאיר במהימנות המיקצוע, ועל כך הרצה בכינוס. הוא אמר לנאספים: "ניסיתי את הגראפולוגיה, והתוצאות היו עלובות. ובכלל, מה שאומר גראפולוג אחד על השני זה פשוט לא ייאמן כי יסופר. נתתי חוות־דעת של גראפולוג על כתב־יד מסויים לשני אנשים, שאף אחד מהם לא כתב אותו, והם שניהם היו משוכנעים, על פי חוות־הדעת, כי המדובר בהם. זה מוכיח כי חוות־הדעת הן כל־כך רחבות, שהן יכולות להתייחס לכל אחד."

דבריו אלה של פרופסור מאיר הרגיזו את אבי וייס, שנכח בכינוס כמשתתף, והוא שלח מייד פתק לישיבי־ראש הכינוס וביקש רשות־דיבור כדי להשיב על דיברי הפרופסור. את הפתק הזה נטל ד"ר נפתלי, שישב על בימת המרצים, וניתח אותו.

הפעם לא היה לנפתלי כל ספק — הכותב הוא נוכל. "כל גראפולוג מנוסה יגיד על סמך פתק זה, כי האיש שכתב אותו מרמה את הבריות," הצהיר נפתלי. ד"ר נפתלי ניתח את כתב־היד וסימן בנקודות כל אות המצביעה על תכונת הרמיה של הכותב.

בית־המישפט היה משועשע מאוד מתרגילי הגראפולוגיה האלה, והשופט קוהלת הציע בשלב זה לעורכי־הדין של הצדדים לשלוח דגימה מכתב־ידו של וייס לכמה גראפולוגים מומחים, כדי שתשובתם תקבע את גורל המישפט.

אולם עורכי־הדין יהודה עצמון, המייצג את נפתלי, ואלי זוהר, המייצג את וייס, לא הגיעו להסכמה. רק בתו של ד"ר נפתלי, מיכל, שגם היא גראפולוגית צעירה העובדת עם אביה, הינהנה בשימחה בראשה, כשהיא מסכימה להצעת השופט.

אילנה אלון ■

(המשך מעמוד 25)

"האידיאולוגיה שהוא נוטע אינה מכילה בתור יסוד עיקרי שום תוכנית מוגדרת, כי אם ערפל מיתולוגי, הלובש דמות סמלים לאומיים וגזעיים, ודרישות בצידו, שדמגוגיה שלוחת־רסן מבקשת לראותן מוגשמות לאלתר. הפאשיזם, אף שהוא תנועה פוליטית, השכיל להתחמק עוד מימי־הראשית שלו משדה המערכה, שם הכינו לו יריביו את הקרב, שם היה מוצא ללא ספק את מפלתו.

"מבלי שיעמיד תוכנית אלטרנטיבית, מבלי שיכוון עצמו לאירגון המדינה בדרך פלונית או פלמונית, נתן דעתו בראש ובראשונה להבאיש ריחה של המדינאות באשר היא, על כל מיפלגותיה ושיטותיה יחד, והדבר גם עלה בידו. כן גם הצליח להעלות על הבימה הפוליטית המשוקצת שרידים ממערכי־נפש פרימיטיביים, אשר מטרם־להגיון ומעבר־להגיון. שרידים הגמים בחביונם של ההמונים בני הדורות האחרונים, ושהציוויליזציה, במהלך־התקדמותה, טייחה עליהם טיח חיצוני, מבלי שתטפל בשורשים העמוקים. ספסרות־רבתי זו בכוחות הפסיכיים העכורים־שבעכורים של איש־ההמונים, הצלחתה בולטת ביותר..."

● האם זה יכול לקרות אצלנו?

על השאלה לגבי האפשרות למה־פכה פאשיסטית בארצות־הברית משיב תומס הציניקן לתשובה, הפותחת פתח למהפכה שכזאת בכל תרבות קיימת:

"המושג של פסיכולוגיה לאומית הוא כל עיקרו ילוד עט־סופרים.

"באיטליה, בטרם עלה הפאשיזם לשילטון, פסקו רבים כי הפאשיזם לא ילך עם הפסיכיקה הלאומית שלנו.

"כך טענו גם לגבי גרמניה. כאן היו משווים את הפרימיטיביות של היטלר אל התרומה הגדולה אשר תרמו הגרמנים לשירה ולפילוסופיה של אירופה. עד שנת 1933 עוד היה מנסר הפסוק: "גרמניה היא גרמניה, ולא איטליה," ומשנת 1933 עד שנת 1938 היתה הגירסה: "אוסטריה אינה גרמניה."

"צריך שהדבר יהיה לנוכח עינינו במלוא בהירותו, כי אף מסורת לאומית מן המובהקות מקומה רק בשטח החיצון של הנדבכים הפסיכיים אשר לפרט. כאשר בא משבר שהוא יפה לצמיחתו של הפאשיזם, היא פוקעת ראשונה לכל.

"בשום ארץ אין מסורת לאומית או פסיכיקה לאומית, שתעשה את הפאשיזם לדבר מן המוכרח. אך אין גם מסורת או פסיכיקה לאומית, אשר לגביה הוא מלכתחילה דבר מן הנמנע.

"אין ספק, כי הפסיכיקה הלאומית מלאה בפאשיזם תפקיד קישוטי ועשויה אולי לסייע בידנו להבחין בין הפאשיזם הגרמני ובין הפאשיזם היהודי (אכן, ישנו גם כזה!), בין הפאשיזם האיטלקי ובין הצרפתי או האירי אבל מחוץ להבדלים פולקלוריסטיים אלה מוצאים אנו בפאשיזם בכל מקום אותו צד שווה, המגיח ועולה מתוך הנבכים העמומים של ההמונים אחוזי־היאוש.

"בשום אידיאולוגיה פאשיסטית אינם נעדרים המיתוסים, השאולים מתוך המסורת הלאומית. דבר זה נכון הוא, אבל פעולתם מסתייעת רק בתוקף העובדה שההמונים חשים בהם, וגם ממחישים בהם סימלי תסביכים קדמוניים, שהם ירושת דורות. תסביכים אלה שבים ומתגלים גם בחביון אנשים, הנטולים מסורת לאומית, בהיותם שרידים מאותה תקופה כשהאומות עדיין לא באו לעולם, ולכל הצרה עוד יהיו קיימים אחרי שהאומות הנוכחיות תחלופנה מן העולם..."

היטלר „מקדש" דגל נאצי
הדגל הופך להיות מוט ופיסת־בד

● „הן, הא, מה קרה..."

אחד מהמאפיינים של „קול ההמון", שהוא אחד מבסיסי הפאשיזם, התבטא באיטליה בקריאה „א־יא אלאלא". מיסטר דאבל־יו שואל את תומס הציניקן, וזה מסביר לו:

"קריאה זו המציא גבריאלה ד'אנונצ'יו בימי המילחמה (מילחמת־העולם הראשונה). בשום לשון ובשום תקופה לשון אין שמץ זכר לניב זה. הממציא לא הכניס בו שום תוכן נבון. אבל דווקא משום־כך נתברכה הקריאה הזו בכל הסגולות, המכשירות אותה להיות אחת הנוסחות הקדושות של הליתורגיה הפאשיסטית.

"קריאה כזו, שעל פי רוב חוברים בה צלילים חסרי כל שחר, מעלה בליבנו את טיב שיחרר־נפשו של האדם־הקדמון שוכן המערות. ודאי השגחתם ברבר, כי „אלאלא" ממושכה נהפכת ל„A" ארוכה, וכי „A Noi" מתגלגל ל„O" ומהמילה „Heil" (היילי היטלר) שוב נשמעת „A".

„A" ו„O" הם פשוטי הצלילים שבלשון, שגם תינוקות יהגו אותם על נקלה, והמתמלטים שלא־מדעת גם מפי מבוגרים בתקוף אותם פחד, צער, השתוממות. „אלאלא", „A noi", „Heil" הם נוסחי הליתורגיה, הפותחים ומסיימים כל גילוי־דעת פאשיסטי; הם המשווים הדרת־קדושה למינהגים החגיגיים, ואוצלים להם השפעה ודאית. בפיו של המנהיג תאצל להם משמעות מאגית ממש, ופעולת קסם להם.

"בשעה שמוסוליני מוציא מפתחי פין „איא איא", או כשהיטלר מעלה על שפתיו את המילה „היילי" עוברת צמרמורת את קהל הנאספים, כאילו יצאה בת־קול ואמרה שישועת־הנפש קרובה לבוא..."

על שאר סימלי הפאשיזם, אומר תומס הציניקן:

"ברשויות הרבים אתה מוצא גם את הסמלים והפטישים של עבודת־האלילים החדשה: הנשרים, צלבי־הקרס, סמלי־השבטים והקרדומות והרגלים.

"נפוליון כבר אמר: הבו לי כפתור, ואני אכריח את האנשים לחיות ולמות למען כפתור זה.

"ניסיונו של נפוליון הצליח: כל פאשיסט או נאציונל־סוציאליסט נושא בלולאת ביגדו כפתור כזה, אשר אות־המיפלגה חקוק עליו, ושלמענו הוא מוכן ומזומן להערות את נפשו ולמות. כפתור אשר כזה מעניק לבעליו את חסותו של הכוח המאגי הקדוש, האצור בתוכו.

"... כוחו של הפאשיזם מתגלם בפטישים רשמיים אלה על־ידי מעשי־השבעה מיוחדים, הנעשים במעמד כל העם: הדגל החדש פוסק להיות מוט ופיסת־בד, משעה ששליחו של המנהיג נוגע בו בידו. מקום מושבה החדש של המיפלגה פוסק להיות מועדון, משעה ששליחו של המנהיג דרך על מיפתנו. בעיני הכפופים עלובי־הנפש מתמזג הסמל לבסוף עם הדבר המסומל. הדגל אינו מסמל את המולדת, הוא המולדת.

"... כל ניסיון להסביר את השפעתו של פטיש מתוך צורתו וצבעו פורה באוויר. כוחו של פטיש קיים רק ברוחב של הסוגדים לו: הדגל הנציונל־סוציאליסטי גדול ואדום, דגלם של הפאשיסטים האיטלקיים זעיר ושחור בכל זאת שוקלים הם זה כנגד זו בתפקידם ובהצלחתם..."

בגין מעביר לרפול את דגל הרמטכ"ל
הסמל מתמזג עם הדבר המסומל

"כשהמון־עם נרגש צורה פסוק זה במקהלה במשך שעה ארוכה, מתחיל הפסוק פיתאום לשמש ארשת לרגשת־נפש מסויימה, כגון התפלאות, אכסטזה, תפילה, שוועה, כיסופים לקורבן, פחד, ייסורים — מילות־קריאה אשר כאילו אין ערוך לח' שיכותן בשביל תנועה פאשיסטית.

סופר איטלקי, מאבות הפאשיזם.

הקרב על הקסבה

כשיצאתי מן ההקרנה אל יום־חורף תל־אביבי שטוף־שמש, כמעט התביישתי שאני חי. הרגשתי כאילו עבר עליי מכבש.

הסרט הקרב על אלג'יר יוצג לקהל הרחב בעוד שבוע. על כל ישראלי חובה היא לראותו. אבל יש צורך בעצבים חזקים כדי לעמוד במיכתן זה.

לכאורה, זהו סרט על העבר. המאורעות התרחשו לפני 25 שנים בעיר אלג'יר, והם שוחזרו בדייקנות של סרט תיעודי (אף שכולו משוחק). אולם, למעשה, זהו סרט עתידני: הצופה הישראלי רואה קורטוב ממה שמתרחש כעת בגדה המערבית, ומה שעומד להתרחש שם בשנים הקרובות.

הוא רואה את הקסבה של אלג'יר — וחושב על הקסבה של שכם. הוא רואה את חקירת לוחמי פל"ן (חזית־השיחרור־האל־ג'ירית), המעונים בידי הצנחנים הצרפתיים, וחושב על חקירות המתנהלות כיום במרחק קצר. הוא שומע את נאומי המפקד הצרפתי, ויודע שקצינים ועסקנים ישראליים חוזרים כיום על מליצות אלה מילה במילה.

ליבו של הצופה הישראלי הוא עם לוחמי־השיחרור. אין לו ברירה. אך איש בנבכי תודעתו הוא יודע כי במאבק של היום הוא נמצא בצד השני של המיתרס, שמומחי־העינויים ואלופי־הסיכוי הצרפתיים יהיו בסרט הבא ישראלים.

אף שהבימאי הוא יהודי־איטלקי, זהו סרט אלג'ירי. הוא הוסרט ב־1965, שלוש שנים בלבד אחרי השגת העצמאות האלג'רית, אחרי מילחמת־שיחרור בת שמונה שנים, שבה ניספו מאות אלפי אלג'רים. זה יכול היה להיות סרט מלא שינאה, פאתוס מזייף והתפארות. אך זהו סרט כמעט יבש, המתאר את הדברים כפי שהיו באמת. אין הוא מטשטש דבר.

הוא מראה כיצד מפוצצים המתנחלים הצרפתיים בתים של אלג'רים על יושביהם, אך גם איך מניחות נערות אלג'ריות חינניות פצצות בבתי־הקפה של הצרפתים. לוחמת־שיחרור אחת לוקחת עימה את בנה הקטנטן, כדי לעבור על פני המישמרות הצרפתיים מבלי לעורר חשד. היא מניחה את הפצצה בבת־קפה מלא אזרחים, נשים וגברים. שניה לפני ההתפוצצות מתמקדת המצלחמה בפעוט צרפתי המלקק גלידה ליד התיק הקטלני. רב־העינויים הצרפתיים אינם נראים כמיפלצות סאדיסטיות, אלא כחיילים הממלאים את תפקידם.

משני הצדדים היתה זאת מילחמה בלי רחמים. ה"מחבלים" הפלסטיניים הם עדיין טירונים בהשוואה ללוחמי פל"ן, ואילו הצנחנים הצרפתיים השתמשו בעיניויים כלפי נשים וגברים, זקנים וילדים, כמעט ללא אבחנה. משני הצדדים נקטלו ונפצעו הרבה יותר אזרחים "חפים מפשע" מאשר לוחמים.

העובדה הנוראה ביותר היא שכל זה היה לחלוטין מיותר. מבחינה צרפתית, זה היה חסר־תכלית. שום כוח בעולם לא יכול היה למנוע את ניצחונה של מילחמת־השיחרור. יגון ללא שיעור, הרג וקטל בממדים נוראים, רבבות טרגדיות מישפחתיות, עינויי־תופת וזוועות — כל זה הוביל רק לאותו סוף שאדם אינטליגנטי יכול היה לחזותו מראש: יציאת הצרפתים. חלק גדול ממיליון המתנחלים הצרפתיים, שברחו לבסוף בחוסר־כל, יכלו להישאר באלג'ריה החופשית, אילו השלימו בעוד מועד עם הבלתי־נמנע.

מי שמסקר כיום את האירועים בגדה המערבית ימצא בסרט הרבה תמונות מוכרות. שביתה כללית של הערבים באלג'ר, בפקודת הפל"ן, נשברה על־ידי החיילים הצרפתיים, שפרצו את החנויות. שברו את הדלתות והרסו את הסחורה. כאשר אני כותב שורות אלה, אני מסתכל ב"מזכרת" שנתן לי חנווני ברמאללה כמתנה: מגעול מרותך של חנותו, שנפרצה על־ידי "כוחות הביטחון".

"אין עם אלג'רי, ומעולם לא היה!" אמר לי פעם מדינאי צרפתי. "בכל ההיסטוריה לא היתה קיימת אי־פעם אומה אלג'רית מאוחדת או חופשית. אין תרבות אלג'רית מיוחדת, אלא רק תרבות ערבית מיובאת. אין שום בסיס לעצמאות אלג'רית. אלג'ריה היא חלק בלתי־נפרד מצרפת!" זה מזכיר משהו?

"הטרוריסטים אינם מייצגים את העם האלג'רי!" אמרו הפוליטיקאים בפאריס. "יש מיעוט קטן של סוכני פל"ן, הכופים את עצמם על העם באימוי רצח. נחסל את הנהלת אירגוך־המחבלים, ובזה תיפתר הבעייה." מוכר?

"התהליך הוא בלתי־הפיך. יש מיליון מתנחלים צרפתיים באלג'ריה, ורבים מהם כבר בני הדור הרביעי והחמישי שם. שום כוח בעולם לא יזיז אותם!" מוכר?

"שיחרור אלג'ריה יגרום למילחמת־אזרחים בצרפת!" מוכר?

בברוטאליות נוראה ותכליתית, לפי מיטב השיטות של אריאל שרון בעזה, שברו הצנחנים את אירגון־המחתרת באלג'יר. הם ניצחו בקרב — אך הם הפסידו את המערכה. הגיבורים ההרוגים הפכו סמל לעם, ואחרי שהאירגון נשבר, כביכול, התלכד העם כולו וגירש את הצבא והמתנחלים. מה שהיה, בראשית הסרט, מרד של מעטים, הפך, בסופו, להתקוממות לאומית כללית. כל הזוועות, כל פעולות־התגמול, כל ההוצאות־להורג השיגו את היפוכה של המטרה המבוקשת: הם הרסו את השילטון הצרפתי. ובסופו של דבר התקומם הציבור הצרפתי עצמו נגד מה שנעשה בשמו, וקרא לשלום.

דווקא שארל דה־גול, מנהיג הימין, הוא שטבע בשלב האחרון את הסיסמה: "שלום בין אמיצי־הלב" — בהתכוונו לראשי הפל"ן, שהוקעו עד לאותו הרגע כחיות־אדם, מיפלצות מגואלות בדם חפים־מפשע, רוצחי נשים וילדים, טרוריסטים שפלים ונתעבים.

השבוע נערך ביקורו הראשון של נשיא אלג'ריה החופשית, איש הפל"ן, בפאריס. הוא התקבל על־ידי נשיא־צרפת (שהיה בשעתו חבר בממשלות הסוציאליסטיות שניצחו על הדיכוי), הניח זר על קבר החייל האלמוני והצדיע לדגל הצרפתי.

"הלוואי שנוכל לשמש דוגמה לאויבים של היום בקצוות שונים של העולם!" אמר הנשיא המארח לאורחו. "התבוננו בנו וראו — ההתפייסות אפשרית!"

ההזדמנות שהוחמצה

גיבור הסרט (אותו הסרט, עדיין) הוא עבריין צעיר, פושע קטן, שישב בפעם המי־יודע־כמה בכלא. שם ראה את הוצאתו־להורג של לוחם־שיחרור בעצמו, עלה לגדולה במחתרת ומצא את מותו, אחרי שאחד מאנשי־המחתרת ענוה עד שגילה את מחבואו בקסבה.

זה הזכיר לי משהו. ב־1938, כשהייתי נער בן 14, הוציאו

הבריטים להורג את שלמה בן־יוסף. זה נתן לי את הדחיפה האחרונה להצטרף לאירגון־הצבאי־הלאומי.

אולי היתה זאת אחת הסיבות לאהדה האינסטינקטיבית שרחשתי מן הרגע הראשון למילחמת השיחרור האלג'רית, כשפרצה בנובמבר 1954. הבנתי לנפש הלוחמים. בעיניי היה זה צו מוסרי לעזור להם. אך מעבר לעיניין־מצפון, סברתי כי יהיה זה מעשה נבון מצד ישראל לבוא במגע עם לוחמי־השיחרור ולקשור עימם קישרי־אחווה. כי בבוא היום, כאשר יקימו את מדינתם החופשית, תהיה זו אלג'ריה המדינה הערבית הראשונה הקשורה בישראל ותשבור את מעגל־האיבה המקיפה אותנו.

ממשלת־ישראל — הממשלה הסוציאליסטית של דויד בן־גוריון — הלכה בדרך ההפוכה. היא התקשרה עם ממשלת־צרפת (הסוציאליסטית) ויצאה עימה למילחמת־סיני. הצרפתים הם שיזמו את אותה מילחמה עכורה, מתוך אמונה נאיבית שבכך ישימו קץ להתקוממות האלג'רית. מכיוון שלא יכלו להשלים עם העובדה שזוהי התקוממות אמיתית של העם האלג'רי, הם הישלו את עצמם שהפל"ן אינו אלא המצאה מצרית. אם תביס ישראל את מצריים, כך האמינו, יבוא גם המרד האלג'רי אל קיצו.

מניחת־פצצות ב"קרב על אלג'יר"

ב־ 1958 הכרתי בפאריס את אנרי קוריאל, יהודי־מצרי גולה, קומוניסט (אך לא איש של מוסקווה), שהיה מעין לוחם־שיחרור כל־עולמי. הוא היה אחד מראשי המחתרת של הפל"ן בצרפת. ביקשתי ממנו לקשר אותי עם אנשי הפל"ן, והוא עשה כן.

היו אלה הימים החמים ביותר של הטרור־הנגדי הצרפתי. פגישותיי עם קוריאל נערכו כמעט במחתרת, בבתי־קפה נידחים בפאריס. פעם, אחרי פגישה כזאת, בחצות, הוביל אותי קוריאל הביתה במכוניתו הקטנה. הוא נהג במהירות מטורפת, וליד שער־הניצחון כמעט התנגש עם מכונית שבאה ממול. קוריאל צחק. "טוב שלא היתה תאונה," אמר, "מפני שהמכונית הזאת מלאה בחומר־תעמולה של הפל"ן." נחרדתי למחשבה מה היה עלול לקרות לנו.

לפי הצעת ידידי מהפל"ן, יזמתי את הקמתו של "הועד הישראלי למען אלג'ריה חופשית". השתתפו בו אנשי־ציבור כמו נתן ילין־מור, בועז עברון, מקסים גילן, שלמה כהן־צידון ואחרים. מפ"ם, שאליה פנינו, סירבה להצטרף.

כשסיפרתי על כך לאנשי הפל"ן, העלו מייד הצעה. הם ידעו כי ילין־מור היה בעבר מראשי לח"י. "היו שם מומחים גדולים לחבלה," אמר לי. "אנחנו זקוקים למדריכי חבלה חשמלית וכימית. נסו לשגר לנו כמה מדריכים." אלה היו אמורים להדריך את לוחמי־הפל"ן במחנה־אמונים ביוגוסלביה או בתוניסיה. ילין־מור השתדל, אך לא מצא מתנדבים מקרב ותיקי־לח"י.

פעם אחרת ביקשו מאיתנו אנשי הפל"ן ליזום בישראל פנייה פומבית אל יהודי אלג'ריה, להושיט יד ללוחמי־השיחרור. פירסמנו קריאה כזאת, וקוריאל דאג להעבירה לאנשי הפל"ן, לשימוש באלג'ריה. אנשי הפל"ן הבטיחו לנו כי הם רואים ביהודים חלק בלתי־נפרד מן האומה האלג'רית, ששמור להם מקום כבוד במדינה החופשית שתקום. למרבה הצער, נבלע קולנו ברעש התעמולה הישראלית הרישמית, שנתנה תמיכה מוחלטת לשילטון־הדיכוי הקולוניאלי. עד כדי כך, שאחרי שצרפת כבר החליטה להסתלק, הצטרפו רבים מאנשי אירגון־ההגנה היהודי, שהוקם על־ידי שליחים מישראל, למחתרת הפאשיסטית של המתנחלים (או־אה־אס) — שניסתה להתנקש כמה פעמים בחיי הנשיא דה־גול. כאשר התמוטט השילטון הצרפתי, ברחו היהודים יחד עם המתנחלים — לא לישראל, אלא לצרפת. אותם שנשארו, חיים שם כיום בנחת וברווחה, ללא כל הפלייה.

הכרתי בשנים ההם כמה וכמה אנשים מופלאים, כגון ז'יזל תאלימי, עורכת־הדין היהודיה מתוניס, שהגנה בגבורה על עצירות הפל"ן — ובניהן ג'מילה האגדתית, שנלכדה, עונתה קשות (בעיקר באמצעות התעללות מינית) ושעמדה במרכז מישפט־ראווה שזיעזע את העולם.

כאשר קמה ממשלת־הפל"ן בגולה, הכרתי כמה משריה. הוזמנתי למסיבה שערכו המישלחות הערביות באו"ם למישלחת הראשונה של הפל"ן שזכתה במעמד רישמי באו"ם, בטרם עצמאות. היתה זאת הרגשה מוזרה — הסתובבתי, ישראלי יחידי, בקרב דיפלומטים מכל ארצות העולם הערבי, לוחמי־שיחרור אלג'רים ושליחים פלסטיניים. זאת יכלה להיות פריצת־דרך — אילו הופעתי בשם כוח ישראלי גדול וחשוב.

אך גם אז נקטה ממשלת־ישראל קו הפוך. אחמד בן־בלה, המנהיג עטור־ההילה של הפל"ן, ישב בכלא הצרפתי והכריז על שביתת־רעב. הדבר הובא לפני האו"ם, ומישפחת־העמים קראה לצרפת לנהוג באסירים הפוליטיים באורח הומאני. צרפת החרימה את הדיון, ורק נציג של מדינה אחת בעולם הגן בדיון על צרפת: הנציג הישראלי.

"איני מבין אתכם!" אמר לי באותו יום ראש המישלחת האלג'רית, עבד־אל־קאדר שאנדרלי. "אנחנו לא נאיביים. יש לכם מילחמה בשכניכם, ואתם נעזרים בצרפת. זה רע. אבל זה מובן לנו. אך בשם אלוהים, מדוע הייתם צריכים לעשות מזה הפגנה? מדוע הייתם צריכים להתנגד להחלטה הומאניטרית? מדוע היה האיש שלכם צריך להיות האדם היחידי באו"ם כולו שידבר נגד שובתי־הרעב?"

רצה הגורל שאחרי שיחרור אלג'ריה הפך דווקא בן־בלה נשיאה. הוא זכר את יחסה של ממשלת־ישראל אליו בשעתו המרה ביותר, וכל תיקווה ליחסים כלשהם בין אלג'ריה וישראל מתו.

בכל זאת עשה בן־בלה משהו למעננו. כאשר שאל את קוריאל איך לגמול לו על עזרתו, ביקש ממנו קוריאל (גם לפי משאלתנו) לפעול אצל ידידו גמאל עבד־אל־נאצר, הנשיא המצרי, לשחרר את עצירי העסק־ביש, ובעיקר את מרסל ניניו. בן־בלה אכן עשה זאת, אך ללא תוצאות.

איני מצטער כיום על המעט שעשינו. אלג'ריה החופשית, בהנהגת לוחמי הפל"ן, היא עכשיו אחת המדינות־המסודרות וההגונות, הפועלת לטובת עמה. אין זו דמוקרטיה בנוסח האירופי, המקל עלינו, אך המישטר בה נבדל לטובה מזה הקיים ברוב ארצות העולם השלישי. היא מתונה־יחסית גם בעניין שלנו, בהכרזיה שהיא תקבל כל פיתרון לסיכסוך הישראלי־ערבי המקובל על הנהגת אש"ף. למעשה. היא תומכת בקו המתון של יאסר ערפאת.

יש באלג'יר הזוכרים כי בשעתם הקשה ביותר היו לפחות כמה ישראלים, שהושיטו להם יד של אחווה.

חכם מה הוא יאמר?

יש לי בקשה לכל כתבי הטלוויזיה והרדיו.

אני מוכן לסבול — אמנם בחריקת־שיניים — כתבי־שדה המודיעים כי "יש לנו את זה" ו"אין לנו את זה."

אני מוכן להתאפק, איכשהו, כשאני שומע כיצד כתב שאלות בנוסח: "אז איך אתה מרגיש, דני, כשאתה חוזר הביתה אחרי שנה ורבע..." (ודני המיסכן שובר את ראשו כדי למצוא

תשובה שאינה לגמרי אידיוטית: „נהדר... ממש פנטסטי...")
אך אינני יכול לסבול כאשר מדברים על דבר שקרה בלשון עתיד. למשל: „מר שימעון פרס דיבר עם עיתונאים. הוא יאמר להם שיש לפתוח במשא־ומתן עם המלך חוסיין..." או: „באיגרת ששלח לנשיא רגן, יאמר מר יצחק שמיר שהמאורעות האחרונים בטריפולי..."
אני יודע, זה נשמע נורא־נורא מתוחכם, כמעט ספרותי. אבל זה מעצבן לאללה. אתמול, כאשר פגשתי את טומי לפיד, אגיד לו שזה יצרום את אוזניי.

פנים חדשות במראה

כדאי להסתכל בשתי התמונות האלה. הן ראויות למבט ארוך.
התמונה הראשונה צולמה בדמשק במילחמת יום־הכיפורים. אני זוכר איך הזדעזעתי, כאשר ראיתי אותם בפעם הראשונה בטלוויזיה (הירדנית, כמדומני). יחד עמי הזדעזע עם־ישראל כולו.
הבחורים שלנו, שנישבו בחזית־הצפון, ישבו על הארץ, כשידיהם על ראשם. לידם עמדו חיילים סוריים, ונישקם בידיהם. מנעלי השבויים הוצאו השרוכים, ואחר מהם נעל נעלי־בית.
המעמר כולו לא בא אלא להשפיל ולבזות. הוא אורגן לצורך הצילום. הוא הביע שימחה לאיד והנאה מסבל הזולת. כרכם של אנשים הסובלים מרגשי־נחיתות, חשבו הסורים שהשפלת הזולת תגביה את קומתם. אבל הם מעוררים רק בוז.
הסורים רצו להגיד: הנה הסופרמאנים הישראליים. עכשיו הם יושבים כאן כתת־אדם.
הזדעזענו, אך לא התפלאנו. לא היו לנו אשליות לגבי הסורים. הם ידועים במרחב כולו, גם בקרב הערבים, כעם ברוטאלי.
בסתר־ליבנו אמרנו לעצמנו: אצלנו זה לא יכול לקרות. אנחנו לא נשפיל אוייב, גם כשהוא נלכד בשבי. אנחנו שומרים על צלם האדם.
זה היה ב־1973.
הבה נסתכל בתמונה השנייה.

התמונה הראשונה של השבויים הישראלים בסוריה, 1973: ידיים על הראש

התמונה האחרונה של משוחררי אל־אנצאר: על הארץ, כפופים, הידיים על הראשים המורכנים

היא צולמה לפני שבועיים במחנה אל־אנצאר.
השבויים הפלסטינים יושבים על הארץ. ידיהם על ראשיהם, המורכנים על פי פקודה.
לידם עומדים החיילים הישראליים, ונישקם בידם, בפווזות של מנצחים.
זוהי תמונה ברוטאלית. היא מציגה את השבויים כתת־אדם, כאנק־אדם, לרגלי הסופרמאנים הישראליים. המעמד כולו משפיל ומבזה, וזוהי מטרתו.
קציני צה"ל תירצו את המעמד בדיעבד בצורך למנוע הפתעות, כגון מעשי־התאבדות של שבויים עם שיחרורם מהמחנה. זהו תירוץ עלוב.
לא היתה צפוייה שום הפתעה מצד אנשים שהשתוקקו אל החופש, אחרי תקופה ארוכה של כליאה — מי בדרכו הביתה, אל חיק מישפחתו; מי בדרך לחו"ל, כדי להצטרף לחבריו. אם מישהו מקציני צה"ל אכן האמין באפשרות של „הפתעה", הרי זה מעיד על הבהלה פנימית, שחרגה מזמן מגבולות ההגיון.

איני מאמין שמי שנתן את הפקודה אכן האמין בכך. הוא רצה להתנקם ברגע האחרון במשתחררים, אולי כדי לתת פורקן לרגשות של זעם אין־אונים על כי נאלץ לשחררם, במיסגרת של חילופי־שבויים בלתי־פרופורציונליים.
אם כן, הוא חטא חטא גדול כלפי מדינת־ישראל.
הוא הזריק לכל אחד מהשבויים האלה זריקה אחרונה של שינאת־ישראל. הוא הבטיח כי זיכרונם האחרון מן השבי הישראלי יהיה חווייה של השפלה ועלבון, ועל כן גם של שאיפה לנקם. שום אדם אינו אדיש לפגיעה בכבודו. אם היו בין המשתחררים אחדים שהתנדנדו בין הנכונות לפיתרון־שלום ובין השאיפה למילחמה־חורמה, הרי מעשה אחד זה היה עלול לתת להם את הדחיפה האחרונה.
חטא שני הוא כלפי תדמיתה של ישראל בעולם. המונים ראו את התמונות האלה ברחבי תבל. באותו היום ראו את השבויים הישראליים החוזרים, והספיקו לשמוע מפיהם את רמזי השבויים על היחס ההומאני שבו זכו בשבי הפלסטיני. רמזים אלה דלפו ופורסמו ברחבי העולם לפני שפי השבויים נסתם בפקודת השילטונות. (כל השבויים ומישפחותיהם התקפלו במורך־לב מול האיום בחקירה של נסיבות הלכידה. אני מאמין שזו היתה המטרה האמיתית של איומים אלה מפי רפאל איתן ודומיו.)
העולם ראה את התמונות כפי שהן מופיעות בעמוד זה, זו מול זו. לתמונות יש שפה משלהן, ושפת־התמונות חודרת ישר אל תת־ההכרה של המסתכל.
אך החטא העיקרי הוא כלפינו. המעמד הזה אינו משפיל את המשתחררים בלבד. אלה ימצאו פורקן בזעם ובנקמה. הוא משפיל אותי. הוא משפיל את כל עם־ישראל.
אולי יותר מכל, מבהירה תמונה זו מה קרה לנו בשנים האחרונות, איך גס ליבנו, איך איבדנו כעם את צלם אנושיותנו, איך הרחקנו להידרדר במורד התלול של הברוטליזציה, הקלגסיזציה.
התמונה הזאת היא ראי. הבבואה שלנו היא המשתקפת בה.
אין זה מראה שובה־לב.

עצה סולידית

אם אתה אובד עצות ומתלבט מה
לעשות היום עם כספך, יועצי חברת
בטוחה (חברת הברוקרים הפרטית
הגדולה בישראל), ישמחו לסייע לך
בעצה ובמציאת אפיקי השקעה סולידיים
המתאימים לאפשרויות הכספיות שלך.

בוא לשיחת היכרות
באחד מסניפי בטוחה ואנשינו
ימשיכו לשמור איתך על קשר אישי.

בטוחה
ניירות ערך והשקעות בע"מ
חברה בבורסה לניירות ערך בתל אביב.
נמנית על קבוצת כלל.

סניף תל-אביב:
רח' אלנבי 113,
טל. 03-622501, 612196

סניף ירושלים:
מרכז "כלל", רח' יפו 97,
טל. 02-246881-2

סניף רמת-גן:
כופר הישוב
רח' ארלוזורוב 5,
טל. 03-731384

סניף רמת השרון:
רח' אוסישקין 56,
טל. 03-480009

סניף חיפה:
שד' וודג'וד 7,
טל. 04-89205, 89283

כלל

במרחב

עיראק

דוח מצב: השבוע ה־167

„שלושה שבועות," היה הזמן שקבע סאדאם חוסין אל־חכריתי, שליט עיראק, להבסתה של איראן השכנה, כאשר פלש לתוך שיטחה לפני יותר משלוש שנים. בינתיים עברו 166 שבועות, משני הצדדים נפלו 150 אלף חיילים ומיספר דומה של אזרחים, ונגרם נזק לרכוש במיליארדים של דולארים — וסאדאם חוסיין רחוק מאוד מהשגת מטרתו.

כי 40 מיליון האיראנים, על 413 אלף חייליהם (320 אלף בצבא היבשה: 70 אלף בחיל־האוויר ו־23 אלף בחיל־הים) התייצבו, בניגוד למצופה, לימין האיית־אללה חומייני.

ואין זה כוח־האדם היחיד שחומייני הטיל למערכה נגד עיראק: לא רק מחצית מ־150 אלף אנשי המישמרות המהפכניים, אלא גם כחצי מיליון מתוך שניים וחצי מיליון הבאסיג' (ההג"א האיראני), אשר קיבלו רק אימון בסיסי בנשק, כבר שרתו בחזית.

ואפילו חיל־האוויר, שנפגע קשות — עד כה הופלו 80 מ־430 מטוסיו ורק כ־120 מן הנותרים נותרו שמישים, בהעדר חלקי־חילוף — מתחיל להתאושש. לאחרונה הודיע שר־ההגנה האיראני, הקולונל מוחמד סלימי, כי התעשייה האווירית האיראנית כבר מצליחה לייצר כ־80% מחלקי־החילוף הדרושים לתחזוקת מטוסי־הקרב אף־14 האיראניים.

שיירות רומניים. 400 מטוסי הקרב העיראקיים, מתוצרת ברית־המועצות וצרפת, הם המאפשרים לעיראק להחזיק מעמד נגד מבול־האדם האיראני. כי האיראנים נאלצים להותיר את מטוסיהם המיבצעיים בבית, כדי להגן על שדות־התעופה, בתי־הזיקוק, מעיינות־הנפט וערי־הם הגדולות. וכך, בהעדר סיוע אווירי, אכן נכשלו רוב ההתקפות הישבשתיות האיראניות ב־18 החודשים האחרונים, ולאיראנים נגרמו אבידות איומות.

אבל חוסיין איננו יכול להרשות לעצמו לסמוך על חיל־האוויר בלבד, ולכן הוא אוסף נשק וסיוע מכל מקור אפשרי: בזכות חוזה־הידידות בן 11 השנים בין עיראק ובריית־המועצות, היו אלה מטוסי־תובלה איליושין, מתוצרת סובייטית, שהטיסו לאחרונה את טילי אקסוזה הקטלניים, טילי נ"ט ופצצות־מיצרר מצרפת לעיראק.

ובזכות סעודיה, התומכת הערבית העיקרית בעיראק — מבחינה כספית לפחות — מועברים לעיראקים תצלומי־הריגול של הלווייניים האמריקאיים, המגלים לעיראקים את תנועות הצבא האיראני.

בשבוע שעבר גילתה עיראק צינור־אספקה חדש. אחרי פגישה של 90 דקות בקאהיר בין חוסני מובארכ וסגן־ראש־ממשלת עיראק, טהא יאסין רמאדן, הודיע שר־הביטחון המצרי, מוחמד אבו־ע'זאלה, כי המצרים הפעילו את שירותיהם הטובים, עבור עיראק, אצל ממשלת רומניה.

ממשלת בוקרשט כבר העבירה 60 טנקים ראשונים לעיראק, ו־140 טנקים נוספים יועברו אליה בעתיד הקרוב.

אבו־דאבי

הנותן במידבר עגבניה

שייח' זייד אבן־סולטאן אל־נאהאיין, אינו מסתפק בתפקידו כשליט אבו־דאבי, השוכנת לחוף המיפרץ הערבי („המיפרץ הפרסי"). הוא גם מקדיש שעות רבות ביום לחוותו. כי הוא רוצה חקלאות וירק במידבר.

כך יכולים תושבי הבירה לזכות בשתילים חינם ובדשן מסובסד מהעירייה, וכך יכול כל מגדל חיטה להיות בטוח שממשלת השייח' תרכוש ממנו כל גרעין חיטה במחיר הגבוה פי חמש ממחירו הבינלאומי (600 דולר הטונה, תחת 120 דולר).

בעיית מים. המהפכה הירוקה באבו־דאבי מתבטאת בשפע בעגבניות, מלפפונים וחצילים. השנה אפילו נשלחו מישלוחים ניסיוניים ראשונים של פרי־הדר ומלונים לשווייץ.

באבו־דאבי אוהבים גם ביצים וגם עוף. עד כדי כך שמייבאים לשם עוף בעשרות מיליוני דולרים לשנה, מדנמרק דווקא, שאליה נשלחים דרך־קבע ארבעה שוחטים, שתפקידם להקפיד על שחיטה איסלאמית כשרה למהדרין.

המסקנה שהתבקשה: יש לפתח את ענף הלול. ואכן, לאחרונה הוקמו שני משקי לול ענקיים.

יחד עם הלול הגיעה גם הרפת לאבו־דאבי, ותנובת הפרות מתחילה להחליף לאט־לאט את אבקת־החלב האירופית במחלבות אבו־דאבי.

אולם גאוותו האמיתית של השייח' היא הצלחת מיבצע הייעור שלו. אלה הן שורות העצים שאותן הורה לטעת לאורך החוף, כשוברי־רוח מצר אחד וכמייצבי חול שפת־הים מצד שני.

השייח' לא הסתפק בעצי־נוי, ייבא מעיראק תמרים נותני־פרי (עד 30 קילו לעץ לשנה, לעומת הזן הקליפורני המשובח, המניב 100 קילו לעץ לשנה).

נותרה רק בעייה קטנה של מים. כל עוד זרמו התקבולים האדירים מן הנפט, אפשר היה להשתמש בלי חשבון במים המותפלים. אבל עתה, משהגיע המיתון גם לאזור המיפרץ, חזרו לעיין בהצעה לקבל מים להשקייה במיכליות־הנפט הריקות, הבאות לקחת את הנפט מאבו־דאבי.

עקב הלחצים של שומרי איכות־הסביבה, מנקים היום את תאי מיכליות־הנפט בנמלי הפריקה בצורה מעולה כל־כך, שאין מניעה למלאם במים רגילים, הזולים, כמובן, בהרבה, ממים מותפלים.

ומה יקרה אם כל תכניות־הפיתוח החקלאיות של השליט יעלו יפה? לא את כל העודפים אפשר לייצא לשווייץ. אבל אפשר לייצא לסעודיה השכנה, שאומנם גידלה בעצמה, בשנה שעברה, כ־400 אלף טון חיטה — כמעט כל תצרוכתה. אבל הסעודים הזולים מדי שנה 1,000 מיליון ביציים ו־200 מיליון עופות, בוודאי ישמחו לעזור בפיתרון עודפי הלולים באבו־דאבי. כאשר המצב יגיע לידי כך.

ואשר לתמרים, בכלל אין מה לדאוג. אחרי הכל, הסעודים הם זוללי התמרים מס' 1 בעולם: 29 קילו לנפש בשנה.

מובארכ וסגן ראש ממשלת עיראק, רמדאן
טילים מצרפת, תצלומים מאמריקה וטנקים מרומניה

סעודיה

הפרס הגדול

פרס נובל לספרות הכניס השנה לחשבון־הבנק של האנגלי ויליאם גולדינג 192 אלף דולר. אילו נשאל השבוע סופר סעודי מה דעתו על העניין, היה משיב, קרוב לוודאי: „זהו פרס־זבוב, כראוי לגולדינג, מחבר הספר בעל זבוב."

כי החל מהשבוע, אצל הסעודים זה יהיה אחרת. כאשר הם חילקו את פרס המדינה לספרות לא היה מדובר ב־192 אלף דולר. בסיבוב הראשון מדובר אומנם ב־50 אלף דולר. אבל הסכום יכול להצטבר לחצי מיליון דולר, או אפילו ליותר. הכל תלוי כמה שנים יצליח לחיות הסופר הזוכה בפרס.

הדסום הראשון. כאשר החליט המלך פהד על הפרס, קבע חד וחלק: 50 אלף דולר. 50 אלף דולר לשנה, מדי שנה, כל עוד הסופר הזוכה חי. בכל זאת, כדי שלא להגזים, נקבע כי הפרס („על תרומה נכבדת להעשרת הפעילות הדתית, הרעיונית והספרותית בממלכה הסעודית") יוענק רק לסופרים שעברו את גיל ה־50.

שלושת חתני הפרס הראשונים, שבהם בחרה ועדת־חמישה, קיבלו השבוע כל אחד את הצ'ק הראשון על סך 50 אלף דולר בטקס ממלכתי מרשים. הזקן בהם הוא אחמד א־סיבעי החולה, זקן סופרי סעודיה (81), שהוגדר על־ידי הוועדה כ„ענק מענקי הספרות בסעודיה" ושהוא גם היסטוריון, מחזאי ומחבר ספרי־לימוד. השני הוא מוחמד אל־ג'אסר, היסטוריון (שיבטי ערב) ועיתונאי, מי שהיה המו"ל של העיתון הראשון בסעודיה (1943) ומייסד בית־הדפוס הראשון בריאד הבירה.

הצעיר בחבורה הוא בן 65 ואם יגיע לגילו של חברו לפרס, א־סיבעי, יאסוף במשך השנים 800 אלף דולר. זהו עבדאללה בן־חמיס, משורר ובלשן, מחברם של 12 ספרים.

בלי אי־הבנות. בהזדמנות של הענקת פרסי הספרות הוכיחו הסעודים כי ספרות איננה הפן היחיד של התרבות שלהם. נוסף לתערוכת ספרים סעודיים, ערכו גם תערוכת־ציורים ושורת הרצאות באוניברסיטת ריאד.

ושם, כדי למנוע כל אי־הבנה אפשרית, הופיע רקטור האוניברסיטה בנאום הפתיחה והבהיר: „לסופר המוסלמי מחוייבות כלפי דת האיסלאם. עליו לראות את עצמו צמוד לתפיסת העולם האיסלאמית ורחוק מכל רעיון הנוגד את מחשבת האיסלאם!"

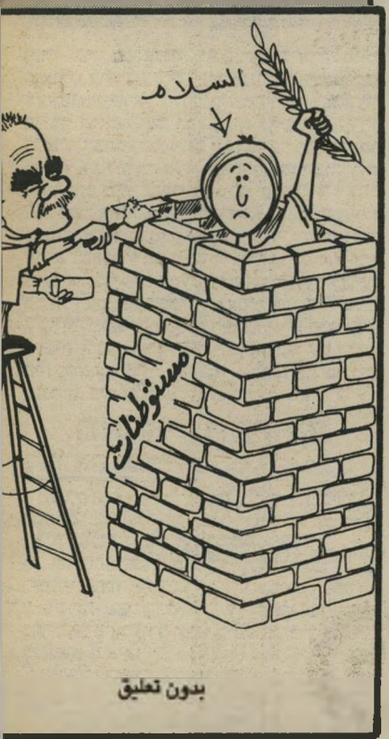
מסך החול

יש מיליונים

● מדינות במרחב שהחליטו לא לצמצם בתקציבי־הפיתוח שלהן, למרות הירידה בהכנסותיהן מן הנפט, ופנו לבנקים המיסחריים במערב, נענו ברצון. אלג'יריה גייסה 700 מיליון דולר (מקבוצה של 11 בנקים); אבו־דאבי (עבור מיתקן־ענק להפקת גאז, כמוצר־לוואי של שאיבת הנפט) — 500 מיליון דולר; עומאן — 300 מיליון דולר; קטר (עבור חברת־הנפט שלה) — 150 מיליון דולר.

בענין מצרית

א ין גלוון של עיתון מצרי המופיע בל התייחסות לקורה בישראל — אם ז בהקשר הלבנוני, אם זה בעניין השטחי הכבושים, אם זה על הידוק שיתוף־הפעולה ע האמריקאים.

בדון תגליק

הקריקטורה בשבועון אוקטובר, הנושאת א הכותרת ללא מילים, אכן מדברת בעד עצמו יצחק שמיר (על סולם וכף־הטייחים בידו) סוג את חומת ההתנחלויות סביב השלום, החוק ונחנק.

● החל מראשית 1984 תגיש תחנת השידור המקומית מרכז הדלתא בצפון מצריים תכנית יומית בת שעה, שתוקדש ל־30 אלף הטודנטים של ערי הצפון. מטרת התוכנית: לסייע בפיתרון מצוקת מקומות־הישיבה באולמות האוניבר־סיטות, על־ידי כך שהסטודנטים יוכלו להסתפק בשמיעת ההרצאות במיקצועות הספרות והמישפטים מעל גלי האתר.

המלך פהד
50 אלף דולר לכל שנה

סודאן: בלי ידיים

לעיני קהל מאות הולקחה, בשבוע שעבר, אשה סודאנית, 25 מלקות בפתח תחנת־המישטרה של עטברה, עיר בת 60 אלף תושבים, 240 קילומטר צפונית־מזרחית לחרטום הבירה.

עוון האשה: בישול שיכר בביתה.

לא היה זה המיקרה הראשון של עשיית דין בעבריינים בסודאן, לפי חוקי האיסלאם. זה שלושה חודשים, מאז החליט שליט סודאן זה 14 שנים, ג'עפר אל־נומיירי, להחיל את השריעה (ההלכה האיסלאמית) על 20 מיליוני נתיניו, שאין העיתונות הסודאנית מפסיקה לדווח על ההתפתחויות בנושא.

רוצה לעצמות. ואין המדובר ב־26 הסודאנים, אשר הולקו עד כה ב־40 מלקות כל אחד, בכיכר הראשית של חרטום („כדי לחשוף את העבריינים לעיני הציבור ולהשפילם") על עבירות שיכרות. מדובר גם על, למשל, קטיעת־יד או רגל בעוון גניבה, או סקילה בעוון מעשה־ניאוף.

וזה כבר לא כל־כך פשוט. כי יש לדעת איך עושים את זה. דרושה, למשל, מומחיות מיוחדת כדי לכרות את כף־היד מן הזרוע ללא אבדן־דם מוגזם או גרימת נזק מיותר לעצם הזרוע.

לכן יצא השבוע נשיא בית־המשפט העליון, חסן עלי אחמד, לסעודיה, שבה נוהגת השריעה והעונשים הקבועים בה, כדי לקבל הדרכה בנושא. הן מהבחינות השיפוטיות והן מהבחינות הרפואיות.

ליתר ביטחון, צירף אליו השופט־העליון רופא־מומחה לעצמות.

מה שלא ברור הוא, כיצד יגיבו על ביצוע החוק מיליוני התושבים הלא־מוסלמיים של סודאן — הנוצרים בצפון והשחורים עובדי־האלילים, שאינם דוברי ערבית, בדרום.

צל"ג

ימינה, ימינה, ימינה

● למערכת השבוע – יומן אירועים על מהדורה שהגיעה לשיא חדש של חד־צדדיות משוועת.

מהדורה זו היתה אוסף של תשדירי־שרות, וכללה:

בחדשות היום, תשדיר־שרות של **יצחק שמיר** על ביקורו בארצות־הברית. לשמיר ניתן לדבר כאוות־נפשו, מבלי שנשאל אף שאלה רצינית אחת, אף כי כל הארץ ידעה כי לרוב דבריו אין כיסוי.

במסווה של דיווח על ביקור ראש־הממשלה באמריקה, תשדיר־שרות נוסף, שהיה מורכב כולו משיחה עם מי שהתיימר להיות איש המחקר האסטראטגי בארצות־הברית. מול דעתו החד־צדדית לגמרי של איש זה לא הועמדה שום דיעה אחרת.

דיווח על לבנון, שלא היה אלא תשדיר־שרות ישיר של הפלאנגות. תשדיר זה היה מוזמן ומאורגן מראש על־ידי הפלאנגות, שהזמינו כמה מעיתונאי־ישראל לביקור מודרך, באמצעות הדובר הראשי של הפלאנגות בישראל, **עודד זראי**, הכתב לעניינים "ערביים" של היומון הארץ. הטלוויזיה העזה לצרף לביקור מודרך זה את הכתב שלה לעניינים ערביים, **אהוד יערי**, וזה מסר דיווח שלא היה אלא כתבת־תעמולה פלאנגיסטית אנטי־דרוזית. רוצחי צברה ושאתילא שפכו דמעות על גורלם המר ותבעו מישראל להילחם למענם. הכתבה הגיעה לשיאה בחוות־דעת אנטי־שמית קלאסית מפי **פייר אל־ג'מייל**, מייסד המיפלגה הפאשיסטית המארונית בשנות ה־30', שחזר במהדורה חדשה על הסיסמות הפאשיסטיות של אז ("היהודים שולטים בבנקים, בעיתונות, באוניברסיטאות...")

לפיד + גדות

האפשרות המקובלת ביותר בחוגי הממשלה, לגבי ניהול רשות השידור, היא בצמר **גידעון גדות** כיושב־ראש **ויוסף לפיד** כמנכ"ל.

מצד־ניהול זה עשוי לרצות את שרי החינוך והאוצר, שהם בעלי העניין וההשפעה בנושא זה.

גם השינויים המוצעים לחוק רשות־השידור, שיגדילו את סמכויותיו של היו"ר, יתירו עדיין מרחב־פעולה גדול ללפיד לקדנציה שניה בתפקידו.

מנוף הועד־המנהל של רשות־השידור תיעלם השלישיה **אדוארד מרזן, אדרין מאמו ונימים אל־מוג**, שעודדו מהומות פומביות רבות בשנים האחרונות. ועד־מנהל רגוע יותר עשוי להגביר את ההרמוניה בין עובדי הרשות ובין הנהלת הרשות. הנישכרים מהעניין יהיו הצופים.

מאחורי המירקע

לקראת מהפך?

הפרק הראשון של פרשת "הדחת **יורם רונן**" הסתיים בניצחונו של רונן, ובמפולת למנהליו, **יאיר שטרן ומיכאל קרסין**.

החלטתו המדהימה של הועד־המנהל של רשות־השידור, בזכות רונן ונגד קרפין, הפכה את האפשרות שהועד־המנהל לא יאשר את המשך כהונת קרפין כעורך מבט, בתום תקופת־הניסיון, לכימעט ודאית.

קרמה להחלטה דראמה קטנה, בין כתבי מבט לוועד־העובדים של הטלוויזיה. הכתב **אורי גולדשטיין**, המשמש כנציג הכתבים בוועד, הודיע ליורם רונן דברים בנוסח: "הכתבים אינם נותנים לך גיבוי במאבקך." בדיקה שערך רונן אצל הכתבים גילתה תמונה הפוכה. לגיבוי הצטרף נציג הטכנאים בוועד־העובדים, הצלם **משה ניניו**, שקבע: "גולדשטיין הוא רק חבר אחד בוועד־העובדים. ועד עובדי־הטלוויזיה ניצב ברובו אחרי יורם רונן!"

לשונות־הרע בטלוויזיה טוענים כי עמדתו של גולדשטיין, המגינה על ניסיון הדחת רונן בידי קרפין, מקורה בסרט "סודי" שבו עוסק גולד־שטיין מזה זמן־מה. הסרט עוסק במישפחות השבויים. תנאי־הפקה מיוחדים, שהוענקו לגולד־שטיין, גרמו לכך שהוא מייצג פעמים רבות את עמדת המנהלים של חטיבת־החדשות בוועד־העובדים.

הולכת וגוברת התחושה שב־1 בינואר יתרחש "מהפך", העשוי להביא למינויו של רונן למישרת עורך מבט.

אופציית אדמון

תרגיל נוסף בקרב על כיסא המנכ"ל הוא תרגיל של חברי סניף תל־אביב של המיפלגה הליברלית. התרגיל נועד לקדם לתפקיד את הפירסומאי **דויד אדמון**.

מקורביו של אדמון טוענים שכתוצאה מאובדן תיק־החוץ למיפלגה הליברלית (מודעי), יש בכוונתו של שמיר לפצות את המיפלגה בסידרת מינויים, שאחד מהם הוא מינוי מנכ"ל רשות־השידור.

מפיצי ידיעה זו קובעים שבמקביל למינוי זה עשוי ראש־הממשלה להמליץ לפני הקואליציה לאמץ חלק מעמדת המיפלגה הליברלית בעניין חוק טלוויזיית־הכבל.

טלוויזיית־הכבל לא תאושר במתכונת ארצית, אלא במתכונת מקומונית, כתחליף להצעתו של שר־התיקשורת, מרדכי ציפורי, להפעלת ערוץ שני.

מי טירפד את תבורי?

אבנר תבורי נחשב מזה שנים, כאחד הכוחות המעולים בחטיבת־החדשות של קול ישראל. נוסף על לכך ביסס לו מעמד במדיום הטלוויזיוני, כפרשן בתוכניות הטלוויזיה הלי־מודית.

לפני שלושה חודשים עמד תבורי להיות מועבר לחטיבת־החדשות של הטלוויזיה, במיסגרת רוכנה זו. הוא תבע שתבורי יועבר מקול ישראל יחד עם התקן שלו — דבר שאינו מקובל בשרות הציבורי.

במקביל תבעה הנהלת קול־ישראל קבלת תקן של עובר אחד נוסף עבור מקומו של תבורי, שעמד להתפנות ברדיו.

אלא שכתבי־הרדיו אינם רואים בפרשת התקן של תבורי מאבק של תקנים, אלא ניצול של טיעון על תקנים לחיסול־חשבונות קטן, מהתקר־פה שבה שימש עורך מבט כאיש חטיבת־החדשות של הרדיו.

במבט הפוך

ב"הודעה לעיתונות" מישיכת הוועד־המנהל האחרונה נמסר בין השאר: "בשאילתה אחרת, ביקש יו"ר־הרשות לשקול הסרת הסידרה המוקרנת במוצאי־שבת, במבט הפוך, משום שאין לה קהל־יעד בציבור הישראלי, על רקע חילוקי־דיעות בנושא, הוחלט להמשיך בהקרנת הסידרה."

מאחורי הודעה תמימה זו מסתתר סיפור חשוב יותר בטלוויזיה. הסידרה במבט הפוך, שהיא מעין ניקוי ראש של הבי־בי־סי — נועדה להחזיר בהדרגה לקהל צופי הטלוויזיה הישראלית טעם של ביקורת פוליטית, ברוח ניקוי ראש ז'ל.

על הקרנת במבט הפוך ובחירת השם העיברי לסידרה החליט מנהל חטיבת־התוכניות בטל־וויזיה **צבי** ("צביקה") **שפירא**, החותר בכל דרך להחזיר סאטירה למירקע.

מיתון תיקשורתי

בין הקורבנות הבולטים של תהליך־ההת־מוטטות, העובר על המקומונים, בולטים עובדי רשות־השידור שפירסמו רשימות, טורים ומדורים במקומונים, בניגוד למתבקש בחוק.

הסיבה לכך שהמנכ"ל לא אכף את החוק נעוצה בהוראת־שעה על ועדי־העובדים בטל־וויזיה, שהודיעו לעובדיהם שהם רשאים, עד לחתימת הסכם בעניין זה, לעבוד עבודות־חוץ.

אחת הסיבות להוראה זו: תנאי־השכר הירו־דים ברשות־השידור.

עכשיו, עם ראשית הסחף וההתמוטטות של המקומונים, רבים מהעיתונאים עובדי הרשות, אינם מסוגלים "לגמור את החודש" בשכר־הרעב המשולם להם.

רומנטיקה ב"מבט"

הסיפור הזה עובר בלחש, מפה לאוזן, בקרב כתבי מבט המורים בהצנע באצבעם אחד מעמיתיהם.

אשתו של אותו כתב מצוייה בהליכי נטישה את בעלה, לטובתו של צעיר ממנו, העובד במדיום אלקטרוני אחר.

התוצאה של אותו סיפור רומאנטי: הבעל, שמעודו לא התפרסם ככתב חרוץ, התחיל לעבוד במרץ בעשיית כתבות, כתחליף לחיי־מישפחה מסודרים.

פסקול

גלערי חוזר?

בימים אלה ראתה אור המהדורה האנגלית הראשונה של האלבום עמוד האש, שאותו חיבר **יגאל לוסין** כנספח לסידרת־הטלוויזיה שערך, העומדת לשוב בימים אלה אל המירקע, בשידור חוזר.

●● במסיבת־הפרידה של צמרת רשות־השידור לדוברת היוצאת, **אריאלה רבדל**, העניקו לה עובדות מחלקתה שי: מכשיר לקפה של בוקר, כדי שהדוברת תגיע בזמן ללישכתו של מעבידה החדש, שר־האוצר, **יגאל הורביץ**. ●● מי שהיה מנהל מחלקת־הספורט בטלוויזיה, **אלכס גילעדי**, המשמש כיום כסגן נשיא אן־בי־סי באירופה, עומר לשוב בקרוב ארצה. הסיבה: הנהלת רשות־השידור לא אישרה לגילעדי את הארכת החופשה־ללא־תשלום מ־רשות־השידור.

פורת לא בחשבון

במירוץ לאיוש מישרת מנכ"ל רשות־השידור, התמונה רחוקה מלהתבהר. שמות צצים ושמות נופלים. במיקרה אחד נפלה העיתונות למלכודת־דיווח.

היא קשורה במועמדותו של מי שהיה יועץ ראש־הממשלה לענייני־תיקשורת, **אורי פורת**. בקרב העיתונאים הופצו בשבוע האחרונה שמועות עקשניות, שמקורן היה בבניין ראש־הממשלה. הן קבעו, שאורי פורת הוא מועמדו של ראש־הממשלה לשעבר, מנחם בגין, למישרת מנכ"ל־רשות.

אחרי התפטרותו של בגין המשיך פורת ורמז על־כך שהוא מומלצו של ראש־הממשלה יצחק שמיר. כיום מתברר שלפורת אין כל סיכוי.

כוכב גילעדי (וידידה)
החופשה לא הוארכה

תוכניות מועדפות

יום רביעי
7.12

● **רדיו: קול המוסיקה — קונצרט של בוקר** (7.07). תוכניתו של דויד חן, לפתיחת יום. בין היצירות וילהלם טל לרוסיני, ברליוז הזמנה למחול, פליה הכובע המשולש ויצירות נוספות, עבור הישראלים המחפשים דרך לשמירת שפיות־הדעת ביום חדשות רגיל.

● **רדיו: רשת ב' — יש עניין עם גבי גזית** (2.05 — **מדבר עיברית**). מישדר אחרי־הצהריים המעולה של גבי גזית, שב לגלי האתר.

● **טלוויזיה: סרט קול־נוע — שיגעון שבזה** (10.05 — **מדבר אנגלית**). סמסון שיליטו (שון קונרי) הוא משורר העובר לפרנסתו כמנקה שטיחים. ביחד עם רעייתו המלצרית, רודה (ג'אן וודוורד)

וודוורד וקונרי: שיגעון שבזה
יום רביעי, שעה 10.05

— **לבבות בים של דמעות** 5.30 — **מדבר ערבית**). חסאם, בן למישפחה מיוחסת מאוהב בסמאה ומחליט לשאתה לאישה. אך אמו לא רואה את הדבר בעין יפה, מה עוד שסמאה נאלצה להפסיק לימודיה עקב מות אביה ומצבו המחמיר והולך של אחיה החולה בשחפת. האם מנסה לסכסך ביניהם. משתת־פים: סוהיר רמזי, מחמוד עבד־אל־עזיז ואחרים.

● **טלוויזיה: סרט קול־נוע — ההסדר** (9.50 — **מדבר אנגלית**). לארי אנדרסון (קירק דאגלס), איש פירסום מבריק, נהנה מעושרו, עד שמתברר עד כמה ריקניים חייו, ומערכת ה"הסדרים" המוז־ייפים שלו. אחרי שהוא מתגרה בגורל בשעת נהיגת מכוניתו ומתנגש בגשר, מחליט לארי לשנות את חייו. הוא פונה לאשתו (דבורה קר) בבקשת עזרה, אלא שהיא כועסת על הרומן שניהל עם גוון (פיי ראנאווי). לארי מחליט לטוס לניו־יורק ולבקר את אביו החולה, ושם הוא מאתר את גוון.

יום חמישי
8.12

● **רדיו: רשת ב' — על מיספרים ואנשים** (5.30). תוכנית של מגזין כלכלי, בעריכת גדעון וליגר, בתוכנית צוות כלכלנים, המצליף בתופ־עות שונות במשק.

● **טלוויזיה: סרט טבע — עקרבים** (8.30 — **מדבר אנגלית**). עוד אחד מסרטיו המעולים של דיוויד אטנבורו, המספר הפעם על העקרבים, אותם יצורים ראשונים שעל פני כדור־הארץ, בעלי כושר ההישר־רות יוצא־הדופן. במישדר מובא חלק מ־600 סוגי העקרבים המצויים על פני כדור־הארץ, על ריקודי ההזדווגות שלהם, אופן לכידת הטרף ועל הולדת העקרבים הקטנים.

● **טלוויזיה: סידרה — זעם המלאכים** (10.10 — **מדבר אנגלית**). פרק שני בסידרה המבוססת על רב־מכר מאת סידני שאלדון (שראה־אור גם בעיברית). בפרק זה פותחת ג'ניפר פארקר מישרד משלה ומקבלת על עצמה להגן על רוצח שחור.

● **טלוויזיה: מלל — מיפגשים** (10.55 — **מדבר עיברית**). תוכנית בהנחיית הכתב דן מרגלית, הפעם עולה התוכנית לנצרת־עלית, לשיחה בין יהודים וערבים.

יום שישי
9.12

● **טלוויזיה: סרט ערבי**

דנוואי: ההסדר
יום שישי, שעה 9.50

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 7.12.83

● **סידרה חינוכית: שחי־מת** (7.45 — **ערוץ 6 — 15 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה זו מציגה גישות וצעדים חדשים במישחק "המלכים" המקובל בכל ארצות תבל. הסידרה מוגשת בצורה מובנת, ויכולים להנות ממנה הן אנשים שאין להם ידע רב בשחי־מת, והן שחקנים מנוסים.

● **סידרת מתח ובידור: לאם וגאם** (10.15 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה שהוקרנה על מסכינו לפני כשנתיים, כל מי שהחמיץ אותה מוזמן לצפות בה מעל המירקע של שכננו ממיזרח. היא מתרחשת בעיר ההימורים והבידור לאס־וגאס, עם רוברט יוריק בתור בלש פרטי, ועם טוני קרטיס.

יום חמישי 8.12.83

● **סידרה ליל־דים: מקרוני** (5.25 — **ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה שמשתתפת בה קבוצת תלמידי בית־ספר, המתנסים בחוויות ובהרפתקות מעניינות, שמטרתם הכרת צורות חיים מגוונות והתוודעות למיקצועות שונים.

● **קומדיה בלשית: ברני מילר** (8.30 — **ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה המתרחשת בתחנת־מישטרה בניו־יורק, ומציגה גלריה של דמויות כגון: שוטרים ובלשים, גנבים וכייסים, ואנשים הנקלעים בטעות לתחנה. כוכב הסידרה הוא הל לינדון, בתפקיד ברני מילר שוטר־החרש.

יום שישי 9.12.83

● **סידרה משעשעת: המצלמה הנסתרת** (1.10 — **שני הערוצים — 25 דקות — מדבר אנגלית**). סידרת טלוויזיה אמריקאית הבנויה על סיטואציות מפתיעות ומצחיקות, תוך ניצול תמימותם וטוב ליבם של אנשים... התוכנית מוגשת לפני קהל באולפן, בהנחייתם של אלן פנט ופיליס ג'ורג'.

● **סידרה בלשית: הארט ואשתו** (10.15 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). פרק חדש בסידרה הפופולארית בכיכובם של הצמד רוברט וגנר וסטפני פאוורס, בתפקיד "הארט ואשתו". בני הזוג יפי־התואר, ובעלי הרכוש הרב משמשים כבלשים לעת מצוא, בעלילה המשלבת בתוכה מתח והומור.

יום שבת 10.12.83

● **סרט מצויר: סאק־מן** (5.45 — **ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית**). סידרת אנימציה שהופקה אחרי ההצלחה הגדולה שנחל מישחק הטלוויזיה הנושא שם זה, שגיבורו מצליח לגבור על השדים הרוצים לחסל אותו, בעורמתו הרבה ובעזרת גלולות הכוח שהוא "זולל"...

יום ראשון 11.12.83

● **רב־מכר: ציפורי החוחים** (10.15 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה עלילתית על־פי סיפרה של קולין מקלוג, המתרחשת בתחילת המאה, ומגוללת את סיפורה של מישפחת מהגרים לאוסטרליה, המנהלת חוות ענק לגידול כבשים. הסידרה מתרכזת ברמותה של מגי, בת אחיה של בעלת החווה, המתאהבת בכומר (ריצ'רד צ'מברליין) שנדר לחיות חיי פרישות. סיפור האהבה הבלתי־אפשרי מקבל תפנית עם מותה של הדודה ועם גילוי צוואתה. הסידרה הופקה על־ידי רשת הטלוויזיה אי־בי־סי ומשתתפות בה השחקניות ברברה סטנוויק ורייצ'ל וורד.

יום שני 12.12.83

● **תעודה: מטרה בלתי־אפשרית** (6.55 — **ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה דינמית הבוחנת לעומק את המצאות האנושות והישגי המדע בכל שיטחי החיים.

● **ביוגרפיה: נפטי אסטור** (9.10 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה בהפקת הבי־בי־סי על חייה של אשת־רוח צעירה ויפה מווירג'יניה (ליזה הרל), שמרדה במוסכמות ונלחמה למען זכויות לנשים. היא עברה לאנגליה ושם, בסיוע בעלה, ולדורף אסטור (ג'יימס פוקס) זיעזעה את המימסד הבריטי, כאשר היתה לחברת הפרלמנט הראשונה באנגליה. ביתה היה מוקד לאירועים חברתיים ומדיניים בעת הבליץ בפליימות במילחמת־העולם השניה.

יום שישי 13.12.83

● **ספורט: השבוע בספורט** (7.10 — **ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר ערבית**). סקירה מקיפה של אירועי ספורט מקומיים ובינלאומיים.

● **סידרת מתח: מאגנום** (10.15 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרת מתח אמריקאית בכיכובו של תום סלק, בעל ההופעה הספורטיבית הנאה, שהפך תוך זמן קצר לסמל־מין בארצות־הברית. מאגנום הוא בלש פרטי, המעמיד את שירותיו המיוחדים תמורת מגורים ואמצעי מיחייה מכובדים. לצד תום סלק מככבים השחקנים ג'ון הילרמן, לארי מקטי ורוג'ר מוסלי.

שבת
10.12

● **רדיו: רשת א' — אפגניסתן** (12.05). תוכנית מיוחדת במלאת ארבע שנים לפלישה הרוסית.

● **טלוויזיה: סידרה בי־דוריית — בנסון** (8.30 — **מדבר אנגלית**). בפרק קראוס שרה בלוז משתכנע בנסון לקבל את ההצעה להנחות תוכנית "שירותרום" מקומית, וכאשר חלק מהאמנים מבטלים את השתתפותם, הוא נאלץ לבקש מקראוס למלא את מקומם.

● **טלוויזיה: מותחן — מטרותיו של אנדרוס** (10.30 — **מדבר אנגלית**). בפרק תפילת אשכבה, נהרג בחור צעיר בשעת בריחה ממחנה "ליגת התגלות רוחנית", שבראשה עומד הכומר אליס. אמו של הבחור פונה למייק אנדרוס בבקשה לחקור את המסתתר מאחרי תנועתו הרוחנית של הכומר.

יום ראשון
11.12

● **טלוויזיה: תיעוד — לקראת עמוד האש** (9.40 — **מדבר עיברית**). פרק רביעי בסידרת המבוא לעמוד האש תחת הכותרת הציונות והערבים. בפרק זה יבהיר יגאל לוסין את שלילת הזכויות מערביי ארץ־ישראל. הוא בוחן את קיומו של העם הפלסטיני, ומגמה ויכוח בין עמוס אילון ויוסף נדבה.

יום שני
12.12

● **טלוויזיה: מותחן — זרים** (10.20 — **מדבר אנגלית**). הפרק בדידות השוטר למרחקים ארוכים מספר על אסיר מסוכן המבצע בריחה נועזת מהכלא, כשהוא מותיר שובל של עיקבות, כדי להבטיח שהיחידה הבינעירונית תטפל בפרשה. בולמן מריח מלכודת, והעלילה הופכת למרתקת.

יום שלישי
13.12

● **טלוויזיה: סידרה — רוחות מילחמה** (10.20 — **מדבר אנגלית**). פרק 11 בסידרה הקיטשית המבוססת על סיפרו של הרמן ווק, בכיכובו של רוברט מיצ'אם.

● **טלוויזיה: גאז — נט אדרלי** (10.50 — **מוסיקה**). תוכנית ג'אז, שבמרכזה נגן הסקסופון הנודע נט אדרלי. ההופעה צולמה בניו־יורק, ובה משתתפים כמה מחשובי נגני הג'אז כיום בארצות־הברית.

אנשים בעולם

קייט ג'קסון: משנה בעל משנה מזל

לפני כמה שנים היא היתה חביבת הקהל, כוכבת המלאכות של צ'ארלי ולא סתם כוכבת, אפילו מנהיגה — זו שהיתה המפולפלת מכולן. עד שנישאה לאנדריו סטיבנס, שהיה צעיר ממנה בשבע שנים, ועזבה את הסידרה. מאז עברו עליה זמנים קשים. מעסיקיה טענו שפוטרה, כל מה שניסתה לעשות בקולנוע ובטלוויזיה נכשל, ונישואיה עלו על שירטון. עכשיו נדלק האור בקצה המינהרה: היא נישאה מחדש לדייוויד גרינואלד (גם הוא צעיר ממנה בשבע שנים), מופיעה בסידרת טלוויזיה חדשה, הדחליל וגברת קינג והיא עוברת דירה. במזל טוב.

ראול אלפונסין: רוצה למחוק את זכרונות הפרונזים

עם בחירתו של ראול אלפונסין לנשיא ארגנטינה מתקבל הרושם שזו הפעם הראשונה, מזה 40 שנה, יש סיכוי למישטר דמוקרטי באמת, במדינה הזאת. לפני הבחירות, נידמה היה שסיכויו קלושים בלבד וזכר הכאריזמה של פרון ושל שתי רעיותיו, חזק מכדי שאפשר יהיה להביסו. אולם ככל שהלך וגבר המשבר הכלכלי, השתכנעו אפילו מוקירי זיכרה הנאמנים ביותר של אוויטה, שצריך לעשות משהו מהר, אם רוצים למנוע פשיטת־רגל סופית של המדינה כולה. אלפונסין, פרקליט שמגדיר את עצמו כאיש המרכז ונציג בולט של המעמד הבורגני הוא בן 57, שהיה כבר בגיל 32 חבר פרלמנט והינו איש משפחה מסור, המרבה להצטלם עם נכדיו (ראה תמונה), וכל מראהו מעיד כי הוא אוהב את החיים ושואף ליהנות מהם. וזה הרי בדיוק מה שכל הארגנטינים רוצים.

קאריירה חדשה לראש־ממשלה ★ חושבי צירך מתנגדים להריסת בית־הקפה של מאטה־הארי ★ יצירה לפסנתרנים מובטלים ★ כמה יעלו 30 שנות הזימרה של פראנקי?

●●● ג'וליו אנדראוטי, שהיה חמש פעמים ראש ממשלת איטליה ומלבד זה החזיק בכל־כך הרבה מישרות בממשלות השונות של ארץ המגף, עד שזכה בכינוי „שר ניצחי", פותח בקאריירה חדשה. אמנם הוא מחזיק עתה בתיק החוץ, אבל חוץ מעיסוקיו הדיפלומטיים הוא עומד להופיע, כשחקן, בסרט. שמו של הסרט הוא נהג המונית. זאת קומדיה הבנויה סביב אישיותו של הקומיקאי הפופולארי ביותר של איטליה, אלברטו סורדי. ואנדראוטי מגלם בה תפקיד קצר, „אבל חיוני" לדברי המפיקים, של פוליטיקאי. „תמיד שמענו שהוא ניחן בחוש־הומור מפותח, הפעם הוכיח זאת מעל לכל ספק," התפעלה השחקנית הוותיקה סילבנה פאמפאניני, אלילת־המין של שנות החמישים, המופיעה גם היא בסרט הזה. ●●● עיריית צירך עושה את מה שעיריית תל־אביב שוכחת לעשות, לעתים קרובות כל־כך. כאשר רצה אחד הבנקים השווייציים לרכוש את קפה אודיאון, להרוס את האתר ההיסטורי הזה ולהקים במקומו סניף נוסף של העסק המכניס ביותר של שווייץ, התארגנו 7000 תושבים מבני המקום, הגישו עצומה לבית־המישפט, וזה קבע שאסור לפגוע בקפה הוותיק. אכן, זה היה המקום שבו התכנסו כל הגולים המפורסמים שמצאו מיקלט בבירת הפינאנסים הזאת. מאטא־הארי רקדה באולם ההופעות שבקומה הראשונה, לנין ומוסליני ישבו שם, בתקופות שונות, ובין שאר האורחים הקבועים בעבר, היו אישים כמו אלברט איינשטיין, ג'יימס ג'ויס, תומאס מאן ופראנץ להאר. ●●● אוסף של פסנתרנים מובטלים ביצעו לאחרונה, בביצוע בכורה עולמי, יצירה של המלחין ריצ'ארד ריזון שנכתבה ל־40 פסנתרים. הביצוע נערך באולם המכירות הפומביות של חברת פיליפס בלונדון, והפסנתרנים הגיעו לשם בעיקבות מודעה שהתפרסמה בעיתונים והזמינה „רק פסנתרנים מובטלים, כדי לבצע את היצירה בת 10 הדקות." ●●● חסידיו של פראנק סינאטרה יכולים להכין כבר את הכיס לקראת ההוצאה הבאה שלהם. חברה בשם מוביל פידליטי הוציאה לאור אוסף הכולל את כל ההקלטות של הזמר, משנת 1933 ועד שנת 1962. לדעת מומחים, אלה היו השנים הטובות ביותר של סינאטרה כזמר, גם אם לא היה אז עדיין בשיא הזוהר שלו, בעולם השעשועים. האוסף כולל 205 שירים שונים, ותמורתם יצטרכו האספנים לשלם 350 דולר. החברה משוכנעת שזה עסק טוב. היא כבר עשתה בעבר מיבצע דומה עם הקלטות הביטלס (במחיר 325 דולר) והרוויחה היטב מן העסקה. ●●● הזמרת קוני פראנסיס שוחררה לאחרונה מבית־חולים פסיכיאטרי, אחרי שאושפזה שם, בניגוד לרצונה, על־ידי אביה, שטען כי הבת סובלת מ„נטיות להרס עצמי". זאת הפעם השניה שהזמרת, אשר היתה בשיא הצלחתה לפני כעשרים שנה, נזקקה לעזרה רפואית. בפעם הראשונה אושפזה בשנת 1974, אחרי שנאנסה והוכתה באכזריות, כשהיתה בסיבוב הופעות בדרום ארצות־הברית. אחרי שנים של טיפול נמרץ חזרה לאיתנה ואף החלה מופיעה מחדש. אלא שלפני שנתיים נרצח אחיה על סף ביתו, ובעיקבות ההלם החלו שוב התקפות הפאראנויה של קוני, עד אשר לא היתה ברירה, אלא להחזיר אותה להשגחת הרופאים. עתה הם קובעים שהטיפול הושלם „ואין עוד צורך באישפוז". ●●● חובבי פיקאסו המתעניינים ביצירות נדירות של האמן הספרדי המנוח, ימהרו בוודאי לנסוע לניו־יורק, בעתיד הקרוב. אלמנתו, ז'אקלין, העניקה לאחרונה במתנה, למוסיאון לאמנות מודרנית שם, את יצירת שור. מיבנה עשוי דיקט וחמרים אחרים, יצירה שלא היתה מוכרת לאנשי האמנות כלל, עד לעת האחרונה. ●●● ועוד על מחירי־שיא ברכישות של יצירות אמנות. ציור של האימפרסיוניסט הצרפתי ארוארד מאנה בשם טיול, נמכר בסכום של 3.9 מיליון דולר, טבע דומם של פול סזאן החליף ידיים באותה המכירה, תמורת סכום של 3.96 מיליון דולר ואילו פסל של אלברטו ג'אקומטי בשם הכרכרה נמכר בזיל הזול, רק 1.37 מיליון. מי אמר שאין כסף בעולם? דרך אגב, שמות הרוכשים לא נמסרו לפרסום. ●●● יומן לונדוני מבשר שראש הממשלה הבריטית, מארגרט תאצ'ר, ויתרה על ארוחות־הערב המסורתיות שלה המורכבות מדגים וטוגנים. כל זאת משום שהגברת החליטה כי לא נאה שראש־ממשלה תופיע עם סנטר כפול וגיזרה מתרחבת. דובריה, שנתבקשו על־ידי העיתון לאשר את השמועה, השיבו שאין להם כל מידע על כך. „אנחנו לא היינו מעלים על דעתנו לשאול אותה שאלות שכאלה."

הנסיכה תיאודורה: המלכות ניחנה לנשים

בתמונה זו נראות (מימין לשמאל) המלכה אליזבת השניה של אנגליה, הנסיכה אן מארי, אשת מלך יוון הגולה קונסטאנטין, המחזיקה בידיה את התינוקת הטריה שלה תיאודורה, מלכת דנמרק, מארגרט, שהיא אחותה של אן־מארי ומלכת ספרד, סופי, שהיא גיסתה של אן־מארי. כל החינגה הזאת, משום שלכית המלוכה יווני נוסף חבר בעל דם כחול. אכן, הנסיכה תיאודורה בת שלושה החודשים, שעברה עתה את טבילתה, הופיעה כאשר הכל סברו שהאם המכובדה שמה סוף פסוק לפרשה הלידות. כי אן־מארי כבר בת 38, יש לה בת בגיל 19 ושני בנים, בני 16 ו־14. אבל לעולם לא מאוחר להגדיל את המישפחה, מה שעוד שכל חגיגה כזאת היא תירוץ טוב לפגוש שוב את כל הקרובים והקרובות, כולם נושאים כתרים על ראשם, חלקם בתוקף חוקי, וחלקם עוטים הילת נוסטאלגיה. לדוגמה — הכתרים של מיכאל, מלך רומניה ושל אלכסנדר, מלך יוגוסלביה, שגם הם היו שם.

הלן הייס: מיס מארפל רוכבת שוב

הגברת הראשונה של התיאטרון האמריקאי, הלן הייס, מי שהופיעה ברפרטואר מגוון מכל הסוגים, ממחזות קלאסיים ועד להצגות מוסיקליות, מתכוננת לרשת עתה את השחקנית הבריטית המנוחה מארגרט ראתרפורד, בתפקיד המפורסם ביותר שלה, כבלשית החובבת של אגאתה כריסטי, הגברת מארפל. היא תעשה זאת עבור הטלוויזיה בסרט בשם מיסתריון בים הקאריבי ותגשים בכך חלום ישן. מארגרט ראתפורד (בכובע השחור) נפטרה בגיל 80, כשהיא בשיא הצלחתה בתפקיד זה, והלן הייס (מימין, חובשת כובע בהיר) חוגגת בימים אלה את יום הולדתה ה־83.

קליאו גולדסמית: התפקיד בא באיחור של כמה חודשים

קליאו גולדסמית, הנערה היהודית־אמריקאית שכבשה בסערה את הבדים באירופה, עוברת ללא לאות. פשוט לא מניחים לה לנוח כיאות, וזאת למרות שהיא זקוקה לכך מאוד. עד לפני שנה הופיעה בסרט אחרי סרט, בקצב מטורף, ואז, כאשר נכנסה להריון וגיזרתה לא הרשתה יותר את הצילומים הנועזים שבהם התמחתה, הכריזה שתצא לחופשה ארוכה ותקריש את כל מעייניה לתינוק שבדרך. לא דובים ולא יער. התינוק בקושי בן חודש ימים והיא שוב לפני המצלמות, מגלמת אשה בהריון, בדיוק התפקיד שהיה מתאים לה לפני כמה חודשים. „התפקיד שהציעו לי היה מפתה מכדי שאסרב," היא מתנצלת, בהפסקה שבין צילומי הסרט הניצוץ שבו היא מופיעה לצד רוז'ה האנן (עימו הופיעה גם בסרט הקשר היהודי). היא מגלמת שדרנית־רדיו והוא בעל מיסעדה שמתאהב בקולה עוד לפני שהוא רואה אותה. „האמת היא שכאשר איני מופיעה בסרט, איני יודעת מה לעשות עם עצמי. אבל אני ערה לעובדה שלא אוכל להמשיך לעד בתפקידים שבהם כל מה שעלי לעשות הוא להיות אני עצמי בפוזות שונות. יש ללמוד את מיקצוע המישחק מן ההתחלה ואני מקווה שהתפקיד הזה יאפשר לי לצאת לדרך הנכונה."

בארשניקוב: לא נער מקהלה

מיכאל בארישניקוב, כוכב הבאלט הרוסי החי בארצות־הברית, נראה בתמונה יחד עם פאטי לו־פונה, שהיתה הכוכבת של המחזמר אוויטה בניו יורק, השניים הופיעו יחד במסיבה מיוחדת במינה, שבה חגג המחזמר שורת המקהלה את שבירת כל השיאים הקיימים בברודווי. ההצגה הועלתה יותר פעמים מכל הצגה אחרת בתולדות ברודווי (השיא הקודם היה של גריז). 22 מיליון כרטיסים נמכרו עד עתה ברחבי ארצות־הברית למחזמר הזה והכניסו 260 מיליון דולר.

מה לבארישניקוב ולכל זה? ובכן, הרקדן הרוסי צריך היה לקבל את אחד התפקידים הראשיים בגירסה המוסרטת של שורת המקהלה שאותה מכינים כבר שנים, ללא הצלחה. אולם נראה שהשתתפותו ירדה בסופו של דבר מן הפרק, כאשר המפיקים המיועדים, בשלב זה, לעשות את הסרט, הכריזו שהם מעדיפים להשתמש באלמונים, ממש כמו שהמחזמר עשה, כאשר עלה על קרשי הבימה.

גביע „פנטהאוז" שרונה זכתה ב־גביע עשוי מ־קריסטל, שנעשה על־ידי חנות טיפאניס, אחרי שנבחרה על־ידי 28 המועמדות כנערה הפופולארית ביותר. שתי הסגניות קיבלו אותו גביע, ואילו המלכה זכתה באותו גביע עם מיכסה מצופה בכסף.

„לא תואר יפה — אלא דולר!"

ליכלוכית הייתי וליכלוכית נשארתי. כך אני מרגישה אחרי תחרות, מצהירה שרונה מארש, חזרה ביום השלישי מתחרות חיית־השעשועים הבינלאומית של שנה" באטלנטיק־סיטי, בחופה מיזרחי של ארצות־הברית. כל כך ציתי ליהפך לסינדרלה... האמיני לי, אילו הייתי זוכה בתחרות, גם אש־הממשלה היה בא אליי לארוחת־ערב.

בשביל מליון דולר הייתי מוכנה עשות הכל. ידעתי שאם אזכה רק באחד משני תוארי הסגניות, אני אברח ארצה. שינסו לחפש אותי עם כל סוללות עורכי־הדין שלהם מעבר לים. כי הסגניות היו מחוייבות להצטלם גם כן בעירום, אך תמורת 5000 דולר בלבד.

כשמדובר במיליון דולר, אין טעם טוב ואין טעם רע — זה פשוט כסף, ולבעוט בסכום כזה, זה ממש טימטום. בוב גוצ'ונה, בעל פנטהאוז, ידע שאם יציע 100 אלף דולר כפרס ראשון לזוכה, אף אחת לא היתה מופיעה.

מי שגרם לכך שאופיע בתחרות היה רני הירש, הסוכן־לשעבר של אסתר עופרים. הוא העסיק אותי זמן־מה בניו־יורק כדוגמנית. הוא מסר לי את כל החומר על התחרות. לפי התקנון היו המועמדות צריכות להיבחן בחמישה שלבים, כשכל אחד מהם מוכה בחמישית מסך כל הנקודות. הופעה בבגדי־ים, הופעה בשימלת־ערב, הופעה בתלבושת פנטסיה, מיבחן אישיות ומיבחן פוטוגניות.

היססתי, אך לבסוף החלטתי שאני רוצה סוף־סוף בית משלי, ובשביל זה אני הולכת לתחרות. נמאס לי לגור בדירות שכורות. לקראת התחרות נשלח אלי בכל חודש חומר חדש על מה שיתרחש שם. לבסוף נקבע מקום התחרות באטלנטיק־סיטי, עיר ההימורים שבה מתקיימת גם תחרות מיס אמריקה.

שימלת־ערב משגעת קיבלתי מגוטקס, ואילו לתלבושת הפנטסיה העליתי רעיון, וליזה בוקר ביצעה אותו. אנשי פנטהאוז הציעו תלבושת והופעה בנוסח מרילין מונרו או קליאופטרה, או משהו אירוטי. אחת המתחרות הופיעה כמו פייה, אך עם כפתורים קטנים על הפיטמות, וכימעט עירומה. האמריקאית הופיעה כילדה קטנה עם צמות, בתיקווה להרשים את הזקנים והזקנות באולם. אני בחרתי בגימיק, להופיע כליכלוכית. הנעליים היו נפלאות — רקומות עם חרוזים — והשמלה חתוכה עם קרעים וטלאים. וכך גם הופעתי, ועל הבימה, תוך התנועה, הסתובבתי והסרתי בבת אחת את הקרעים, ומתחתם צצה לפתע הנסיכה, שימלה משגעת.

מגוטקס קיבלתי גם ביגדי־ים נפלאים.

"עם כל אלה, ושתי מתנות שהתבקשתי להביא איתי — האחת לאדוארד קוץ', ראש־העירייה היהודי של ניו־יורק, והשניה לראש עיריית אטלנטיק־סיטי — ומצויידת בכרטיס־טיסה רגיל, שנשלח לי, יצאתי לדרך.

ההוצאות היו קטנות מאוד. רק השימלה של ליזה בוקר עלתה לי כסף.

בנמל־התעופה בניו־יורק המתינה לימוזינה עם נהג, ובחברת עוד שתי מועמדות, שהגיעו באותו הזמן, הוסעתי העירה לניו־יורק, למלון. אחרי שעתיים כבר ציפו לנו, לבושות ומאופרות, לקבלת־פנים במיסעדה.

מבחינת ההופעה, הייתי היחידה שידעה לנוע על הבימה. רוב הבנות הלכו על הבימה כמו רגים. היו ביניהן מזכירות, נערות שעובדות בבארים, אלגנטיות לא היתה שם. היחידה שהשוויצה היתה הקולומבית, שטענה שהיא מאוד מפורסמת בארצה. אני חייבת להאמין לה. היא התנהגה כאילו כל התחרות מונחת כבר בכיסה.

אני הייתי הגבוהה ביותר מבין המתחרות. הגוף שלי נראה ספורטיבי ודקיק, נראיתי טוב.

במשך היום לא התאפרתי. השיער היה תמיד שטוף ונקי. רוב המתחרות האחרות היו שמנמנות. לאמריקאית, למשל, היו רגליים קצרות ושמנמנות. הקולומבית למשל, היתה נמוכה (165 ס"מ), אמנם יותר גבוהה מהאמריקאית (160 ס"מ), אך קצרת־רגליים ושטוחה. אולי מיוחדת, אך בוודאי לא פצצה.

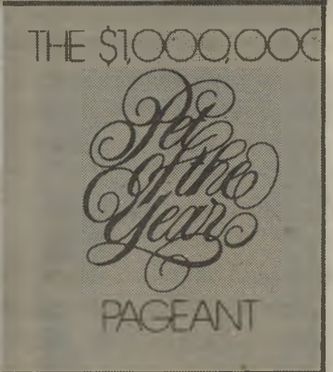
לפני התחרות הייתי המתרגמת של הבנות. תירגמתי מארבע שפות — צרפתית, גרמנית, אנגלית, וקישקשתי באיטלקית. כולן ישבו ובכו, הייתי יושבת ומדברת איתן. לימדתי אותן ללכת ולהסתובב, והבטחתי להן שאם תבואנה לארץ, אסדר להן עבודה. כשהייתי עצובה, הייתי מצחיקה את כולן, כדי שלא אבכה בסוף בעצמי.

הראיתי להם מה זה ישראלית. יודעת שפות, יודעת לאכול ויודעת להתנהג. חשבתי שזה יהיה כמו בתחרות בת־הנעורים ב־1969, שבה זכיתי. אז הייתי צריכה לנסוע מסביב לעולם ולקבל מתנות כמו מיס תבל, אך החלטתי ללמוד, ובמקום הנסיעות ברחבי העולם סיכם אבי עיסקה כספית עם המארגנים. וכמו כל המוז הרע שהולך לי בחיים, צילצלו אחרי כמה חודשים והודיעו לנו שהחברה פשטה את הרגל. אצלי אין יום של אסל ויום של בסל. אצלי כל יום בצל.

לא מיליון דולר, ולא בטיח. זה כנראה היה מכור. הבחורה מדנמרק, כשזכתה, עלתה על הבימה, וממש לא התרגשה. טיפוס ששם שיכבה של רמל על העיניים, שיכבה על גבי שיכבה. השכנה שלה לחדר התלוננה שהיא מסריחה.

לקראת התחרות השתמשו במילים מפוארות. כל אחת היתה „מפוארת", „מלומדת". בסוף לקחו נערה רנית שהיה לה סוכן, ושהצטלמה בעבר לפלייבוי. במקום מיליון דולר במזומנים, נתנו לזוכה, לפי דבריהם, 200 אלף דולר במזומן, והיתר בצורת

ליכלוכית הייתי ונש
„לא מיליון ולא בטיח". היא היתה מאו

„זה היה או
„זה היה אוסף של זכויות ונערות
איך להלך ומה לעשות עם עצמן," ס
ביום הרביעי בדירת שני חדרים ש
תלויים ציורים יפהפיים פרי ידה. א
אחרי שבעלה השני קנה ממנה כמ
שציירת.
שרונה נראתה עייפה. היא חזרה ב
מייגעת מארצות־הברית. שם משתת
השעשועים הבינלאומית (העולם הז
ומה לא הלך שם! השאלות, לו
המתחרות: על מין לפני הנישואין
לנישואין וכמובן, על הנכונות להצ
לפנטהאוז.

נציגת ישראל

"לא ביישתי את ישראל, הראתי להם איך נערה מישראל מדברת, אוכלת, ואיך היא מתהלכת על הבימה. הראתי להם נערה שיודעת בדיוק מה ערכה!"

מיס ארצות־הברית

התגלתה כנערה נמוכה ושמנמונת, המתגוררת עם מארגן הטיולים שלה. שרונה שאלה אותה אם הם גם חיים בשלושה.

סגנית ראשונה

מיס קולומביה, שהסתובבה כל זמן התחרות בביטחון, כאילו היא עומדת לזכות בפרס, סיפרה לכל המתחרות שהיא ידועה מאוד בארצה.

מכונית־פאר, דירה, פרוות ועוד כל מיני מתנות אחרות.

עוד לפני הבחירה היו שמועות שהרנית הסכימה, באמצעות הסוכן שלה, להסתפק בפחות.

פיטר דיאנרו היה הכוריאוגרף של המופע, ואנרי גיב הינחה אותו. הערב היה מאוד מאכזב.

הצופים במופע היו פשוט האורחים החשובים של המלון, ואנשי המאפיה המקומית. הכל היה מאוד בנאלי.

ביום התחרות בכיתי. השוויצית התעלפה ופשוט ברחה ונעלמה בערב התחרות.

לפחות קיבלתי גביע, תוצרת טיפאני. ארבעה גביעים חולקו: למל־כה עם ציפור־כסף, ושני גביעים לס־גניות, וגביע אחר לי. נבחרתי על־ידי המתחרות כ„נערה הפופולרית".

ביום האחרון התבקשנו לכתוב על פתקים, במי היינו בוחרות. אני כתבתי מיס טרינידאד. היא היתה הפיקחית מביניהן, ויכולתי לדבר איתה בצורה משעשעת.

בוב גוצ'ונה נראה בדיוק כמו המימסד שלו. נעליים עם עקבים גבוהים, ארבע שערות על העורף, שרשרות זהב וחליפות־קטיפה. מין מהדורה בינלאומית של שימעון ערן. הוא גר במנהטן בבית שלם, השייך לו, בעל כמה קומות.

גיליתי שאתה יכול להיות חזיר, למרות שאתה חי בסביבה תרבותית. ביתו עמוס יצירות־אמנות, אך גיליתי שהאמנות אצלו היא אמנות קישוטית.

חיינו שלושה שבועות כמו בפנימיה, עם מורות ומחנכות־מלווות. לכל חמש בנות היתה מלווה. לכל הקבוצות נתנו אשה מבוגרת ואמהית. לקבוצה שלנו נשלחה צעירה, שהופיעה בשמלות עוד יותר קצרות משלנו, וכאילו ניסתה להתחרות בבנות־הקבוצה. במקום שתהיה לי שם איזה אמא, שמו איזו עובדת פנטהאוז מתוסבכת.

גוצ'ונה מתגורר בבית עם חברתו הקבועה, בת ה־40, קטי הפקחית, ועם הנציגה האמריקאית לתחרות. זאת מתגוררת איתם כבר שלוש שנים. כששמעתי על כך, אני עם הפה הגדול שלי שאלתי אותם בקול רם: „אתם עושים את זה בשלושה?"

קטי מאוד התרשמה ממני. הייתי היחידה שהיא לקחה לסיור מקיף בבית, והתפלאה שזיהיתי ללא בעיות יצירות של ציירים מפורסמים, כגון טיציאן.

כל משתתפת קיבל צמיד של קארטייה. כשנגמרה הבחירה הסרתי את הצמיד והלכתי לנשף־הסיום. יצאתי לקהל בשימלת ליכלוכית. הייתי ליכלוכית ונשארתי ליכלוכית. נוסף לכל הצרות, שלחו לי את המיזוודות למקום לא־נכון, והייתי בלי מברשת־שיניים, ואפילו גרביים שאלתי מאחת הבנות. את הצמיד נתתי לעוזרת של אחד המארגנים. בכיתי — לא תואר ולא דולר.

הרבה בנות הגיעו כשהן מלוות על־ידי אמהותיהן, ובעיקר עיתונאים מהארצות של המשתתפות. עוד לפני שעזבתי, הילכו שמועות שלהבא התחרות לא תתקיים עוד. התחרות נועדה להציג את חיית־השעשועים של שנות ה־80', נערה עם מושגים חדישים והתנהגות הולמת לבת־התקופה. בנות רבות שלחו תמונות־עירום נועזות עוד לפני התחרות. אני שלחתי צילומים שנעשו בארץ בנגב, צילומים ספונטניים שנעשו תוך כדי עבודה אחרת.

אני רגילה לעבוד קשה, אבל שם ממש עבדתי בפרך. איבדתי שלושה קילוגרמים. ירד לי נורא החזה. אבל אם מדובר בשנות ה־80' החזה לא חשוב.

כמה ימים לפני התחרות קיבלתי דלקת בעין, וגם המחזור החודשי הופיע, ומעבודתי בציור התקלף לי העור על היריים. קיבלתי פצעים על הפנים, אבל כל אלה נעלמו ביום התחרות.

רק ארוחות־הערב היו טובות. במשך היום אכלנו בקפיטריה של המלון. חלמתי על חלה, גבינה ולבן. אני חולה על חלות, חולמת על חומוס, חלה, גבינה לבנה — כל אלה חסרו לי. מה

MISS ISRAEL
Sharona Marash

Hair:	Blonde	Bust:	34"
Eyes:	Blue	Waist:	24"
Height:	5'9"	Hips:	34"

Weight: 118 lbs.

Sharona is a successful model. She has an extensi travel background and knows four languages. Sh enjoys oil painting and sketching, as well as swi ming and horseback riding.

...חיית־השעשועים הבינלאומית של השנה". אומרת **בתמונה מתוארת שרונה עם פירוט של מידות גופה.** שרונה, **היא הוצגה על־ידי העיתונאים כז'קלין קנדי הישראלית.** מאוד משלא

...של זבניות ונערות־"ברים"ו

גם העיתונות האמריקאית, שסיקרה את התחרות בהרחבה, לא טמנה את ידה בצלחת. היומן פילדלפיה אינקווירר המכובד, למשל, לא שכח לציין כי המשתתפות „קרנו חום ומין" אם כי הקפיד לשבח את שרונה „בעלת המראה החלק של בת חברת הסילון".

בסך הכל לא התקבלה על הדעת הודעתו של בוב גוצ'ונה, מו"ל הפנטהאוז, כי התחרות היא המשך טיבעי לתנועה הפמיניסטית. מה שכן התקבל, שהמפרס הוא באמת גדול, אומנם לא בדיוק מיליון דולר במזומן, כפי שגוצ'ונה הבטיח, אבל גם חצי מיליון במזומן פלוס מכוניות, תכשיטים, פרוות ודירה, מסתכם לא רע.

שולמית יריב ■

לא תואר ולא דולאר

(המשך מעמוד 37)

חסר לנו כאן, ונהנתי מזה שם, זה משקאות הקלים, הממותקים ללא וכר. נמאס לי לשתות כאן תמיד מים. לפעמים נשבר לי. לאן אגיע? עוד ירסום? אני מרגישה שמיציתי את צמי. לא היו אנשים מעניינים בשטח, מש שום־דבר. חשבתי שיהיו שם יידי־כישרונות. שרתי עם כל הגרון, פעתי כמו בפולי ברגר, אך לא היה שיראה את זה. זה היה מופע למאפיה מקומית.

היו מחזרים, אבל לא שכבתי עם אף חד. היו שני מפיקים מקליפורניה. הם

ישמית זאת התמונה ש־ הופצה וצולמה ־ידי המארגנים ונשלחה למע־ ות העיתונים בארצות־הברית.

גברים נאים מאוד. אחד מהם הראה יותר מדי אותות־חיבה. יותר מאוחר תבר לי שהחבר שלו, המפיק השני, חר אחריו. ברחתי מהם, למזלי התברר מאוחר יותר שהייתי עוד מפסידה ודות. כי החבר ההומו שלו היה אחד זופטים.

והו, לפני שלושה ימים חזרתי. אני גישה שאני יכולה עוד לדגמן. אבל חינה נפשית. אותי זה כבר לא ספק. זה לא מעניין אותי, זאת פשוט ורה קשה.

מבחינה גופנית אני היום חטובה ר. במשך השנים הורדתי שישה לוגרמים ממישקלי, ואני שוקלת ם 52 קילוגרמים. גובהי 1.75 מטר. שעות־העבודה שלי לא מאפשרות ליצור חיים רגילים במיסגרת ילה. התחתנתי כשהייתי בת 19, גרשתי, התחתנתי ושוב התגרשתי. מיד הייתי אשה לא־עצמאית. מבחינה שית הייתי תמיד זקוקה לגבר כדי

למפה ולמעלה מימין שרונה מציגה את נעלי סינדרלה שנעלה, כשהיא לובשת את שימלת הקרעים שלבשה מעל שימלת סינדרלה בתמונה משמאל. „היא היתה מאוד דרמתית בהופעתה," כתבו העיתונים. „האמינו לי," אומרת שרונה, „שאילו הייתי זוכה בתחרות, גם ראש־הממשלה היה בא אלי לארוחת־ערב. בשביל מיליון דולר הייתי מוכנה לעשות הכל."

להרגיש חום, וכתף להישען עליה. במשך השנים התחלתי להיות ביקורתית. שעות־הפנאי הצטמצמו, ואני לא רוצה לבזבז את הזמן על מישהו שלא לטעמי. אני מעדיפה לשבת בבית, או לצאת לחברה. אני מעריכה יותר את עצמי ואת זמני, תהליך שעובר על כל אשה עובדת. את נעשית עם השנים עקשנית יותר ומפוכחת יותר.

אני לא צריכה גבר־מפרנס. נולד אצלי צורך בגבר מעניין, חבר אהוב. לא שאני מיליונרית, אך הגעתי לעצמאות. הגברים שאינם פסיכים, נשואים, ואני אינני מתעסקת עם גבר נשוי, אפילו ממרחק קילומטר.

קחי אישיות־עסקים רציני, שעובד, למשל, אצל שאול אייזנברג, איתי הוא לא יתחיל. כי מה שהוא רואה בחוץ זה אשה עם טונות של איפור. מין זה לוקסוס של אנשים אוהבים, החיים על מי־מנוחות.

היום אני שמרנית פי 200 ממה שהייתי בגיל 18. תקופת־המרד שלי נגמרה, והחינוך שקיבלתי צץ ועולה. בעבר, כשעשיתי שטויות, עשיתי אותן בצורה רומנטית. הייתי ילדה בגוף של אשה. היום אני ילדה בגוף של ילדה,

נוצות ועוד שרונה מארש היתה הדוגמנית הראשונה שהצטלמה בעירום, אך מאז הצטרפו אליה דוג־ מניות רבות נוספות. „אני פשוט אוהבת לזעזע את הבורגנות," הסבירה.

ובגיל של אשה. היום נוצרות יותר בעיות למחזרים אחרי. זאת אינה אותה הנערה שכשהגיעה לעיר, בת 18, נפלה לגוב־האריות ושימשה מטרה לציידים. הייתי הטרף החדש של העיר, התמימות בשיא התגלמותה.

יש לי חברה שלא מעולם־האופנה. אני אוהבת אותה מאוד. אני קוראת המון ספרות יפה, בעיקר באנגלית. קוראת הרבה רבי־מכר, כי לספרות טובה צריך זמן. כמו כל אדם מתבגר, התחלתי ליהנות מהטלוויזיה. הפסקתי להיות קישוט למסיבות. מתחמקת וטוענת שיש לי תצוגה.

אני אוהבת את הבית. מיציתי את חיי־הלילה, מיציתי את ההנאה מדוג־ מנות. אני יכולה ליהנות יותר עם עצמי. אני מציירת, קוראת, נפגשת עם חברות. את החצי השני אני מחפשת כדי להאריר את החוויות.

ילד מחוץ למיסגרת נישואין לא אעשה לעולם.

לפעמים אינני יודעת מאיפה אני אוספת את הכוחות להמשיך ולהת־ מודד, מין גיבורה תמידית. לפעמים נשבר לי.

נשים

„אצלנו זה החיים"

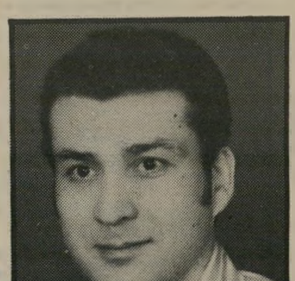
מיפגש בין המציאות של נשים מזכות והדימיון שעל הבימה

„אצלי זה לא הצגה. אלה הם החיים שלי. הלוואי שזאת היתה הצגה ולא מציאות!" אמרה שושי, אשה מוכה, בת 40.

„לבעלי יש דימיון מעוות. אחרי 18 שנות נשואין התחיל להכות אותי. לא רק אותי, אלא גם את הילדים. אני עזבתי את הבית כי הוא גם לא הרשה לי לצאת למכולת לקנות מיצרכים. אפילו לבקר את האמא שלי הייתי צריכה לבקש רשות ממנו. לא יכולתי יותר. נטשתי את הבית ואני נמצאת כרגע במעון."

סיפורה של אתי יותר מורכב. היא בת 31, דקת גיזרה, ונראית הרבה יותר מבוגרת מכפי גילה. בעלה מכה אותה מהיום שבו הם נישאו. יש לה שלושה ילדים (6, 7, 9): „בעלי היה יוצא עם בחורות אחרות. הוא היה בא הביתה ולוקח את הכסף שהייתי מקבלת מלישכת־הסעד ומהעבודה שהייתי עובדת מדי פעם. הוא היה חוטף לי את

האם נרצח

רמי?

קצרה הגיעה למסקנות המפתיעות כי רמי נרצח. היא גם חושבת כי מצאה את הרוצחת.

אלי ועזרא אלון, אחיו של רמי, ערכו חקירה נמרצת וגילו כי בעת מותו התגורר אחיהם עם אשה בשם מרים כהן. הזוג הסתכסך על רקע חשדו של רמי כי מרים גנבה ממנו כסף וטבעת־יהלום, והוא עמד לעזוב אותה.

שכנים בבית סיפרו לאחים, כי זמן קצר לפני מותו של רמי קנתה הצעירה כמות גדולה של לומינאל ומתאדון. לדברי השכנים, הרעילה מרים את רמי כאשר מסכה את הסמים לתוך הקפה ששתה. הדוח הפאתולוגי אכן ציין כי הסמים שמהם מת רמי היו תערובת לומינאל ומתאדון.

המישפחה פנתה לעורך־הדין הוד תיק נתן קנת, וביקשה ממנו לעשות משהו כדי לברר את הסיבה למות אחיהם ולהביא לדין את האחראי לו. קנת הגיש בקשה לבית־המישפט לחקור את סיבות־המוות של רמי אלון. הוא הציג לפני השופטת ורדינה סימון את כל העדויות שגבתה המישפחה, והיא שוכנעה כי יש לערוך חקירה.

השופטת נתנה הוראה למישטרה לגבות עדויות מהשכנים ומאנשים אחרים, כדי לגלות את האמת. עורך־הדין קנת, שהיה בזמנו קצין־מישטרה במשך תקופה ממושכת, טען כי המישטרה מחמיצה במיקרה זה את המועד. וכי בחקירה נמרצת ניתן לגלות כי זהו רצח ומי הרוצח.

השכנים סיפרו

ולם מישפחת רמי ידעה כי הוא נגמל מסמים כבר שלושה חודשים קודם לכן והיא לא האמינה שהמוות נגרם במיקרה. אחרי חקירה ומתמוטט. בית־המישפט מזכה את הנאשם ועוצר את העד.

השבוע עשה זאת עורך־הדין דרור מקרין.

המישפט נסב על מכונית סוסיתא ישנה. היא השתתפה בפריצה לבית דירות בחודש שעבר. העבריינים הצמידו את המכונית אל קיר בניין, ובחסות המכונית הצליחו לפרוץ את הקיר ונכנסו לדירה.

שכנים רשמו את מיספרה של המכונית ומסרו אותו למישטרה. מרישומי משרד־הרישוי גילתה המישטרה כי המכונית שייכת לאדם בשם הבל דובלינסקי.

דובלינסקי נחקר והודה כי המכונית היתה שייכת לו, אולם הוסיף ואמר כי מכר אותה זה לא מכבר בשוק המכוניות שליד הקאנטרי־קלאב במבואות תל־אביב. לדבריו, אין הוא מכיר את הקונה וגם הצ'ק שקיבל עבור המעצר שבר את החשוד. הוא סיפר למישטרה סיפור חדש. הוא הודה כי אמנם לא מכר את המכונית, אלא השאיל אותה לידיד בשם מוזס פריש. את זיכרון־הדברים "כתב, לדבריו, פריש, ונתן לו אותו כדי שיציגו לפני המישטרה אם זו תחקור אותו. „ואני מפחד מפריש כי הוא אלים." הסביר.

כתוצאה מתרגיל טלוויזיוני של הסניגור במישפט

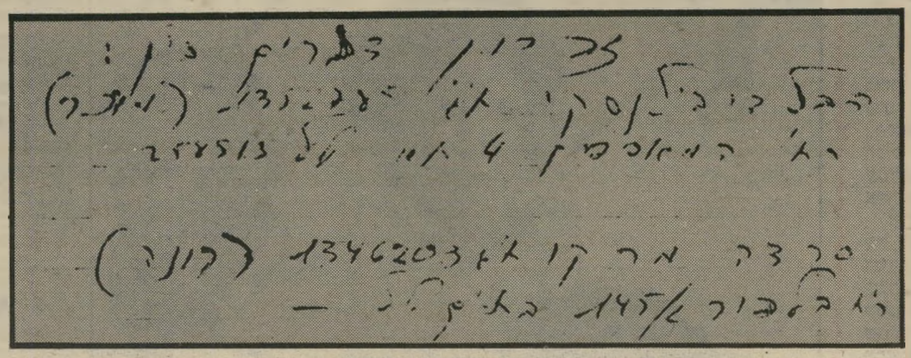
העד הפך לנאשם

ה כמעט שאינו קורה במציאות. בסידרות טלוויזיה אפשר לראות לפעמים את הסניגור המתוחכם שולף מיסמך ומציג אותו לפני העד, הניצב על דוכן־העדים. העד מציץ במיסמך

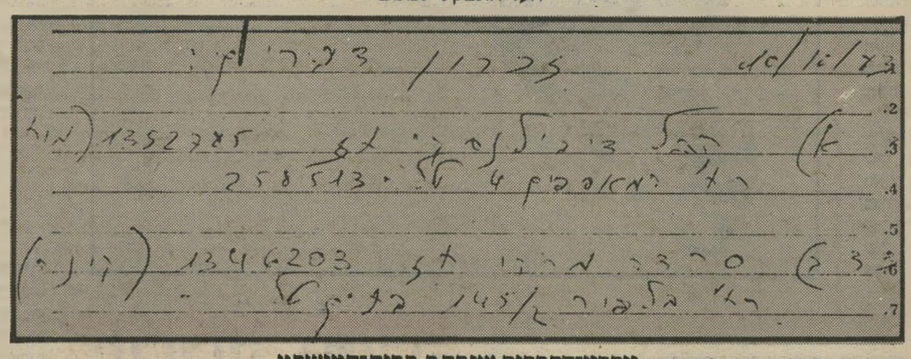

עורך־דין מקרין
כתוב!

המישטרה שיחררה את דובלינס
ועצרה את פריש. היא הגישה נ
כתב־אישום בעבירות של פרי
לדירה והדחת דובלינסקי לעד
שקר. התביעה ביקשה לעצרו עד ר
ההליכים.

זיכרון־הדברים המקורי
העד התבקש לכתוב –

זיכרון־הדברים שנכתב בבית־המישפט
וכתב־היד היה זהה

פוקי
מישפ

אז עשה הסניגור מקרין
הפוקר המישפטי. ללא ה
מוקדמת פנה לשופט יהושע בן־של
ואמר: „כל המישפט תלוי בשאלה
כתב את זיכרון־הדברים. פריש ט
כי לא הוא כתב אותו, ודובלינס
טוען כי לא הוא כתב אותו. ז
נברוק את הדבר על המקום."

הסניגור שלף גיליון־נייר ז
והציג אותו לפני העד. „כתוב!" א
מקרין לדובלינסקי, וזה כתב בהנו
הסניגור את כל זיכרון־הדברים מ
על דוכן־העדים.

אז שלף הסניגור מתיק־המישפ
את זיכרון־הדברים המקורי והציג ל
השופט את שני הגליונות. אפילו ל
הבלתי מוחזית של השופט נראו
כתבי־היד זהים לחלוטין.

שופט־המעצרים שחרר את פר
ממעצר, וכתבי־היד נשלחו למחי
לזיהוי פלילי של המישטרה, כדי ל
סופית את מי צריך להעמיד לדין.

איתה אהבה. היא רוצה לברוח, אבל
פוחדת.

סימנים כחולים. את הדמות כ
דורון על־פי אשת־חברה ידועה שב
מכה אותה.

הנשים המוכות מהמיקלט
הרצליה העירו לדורון: „אצלך
הצגה, אצלנו זה החיים." דורון ס
לנשים המוכות שגם נשים מהמ
העליון נמצאות באותו מצב כש
אבל הן לא מגיעות למיקלט.
מתביישות.

העירה אחת הנשים, שולה: „גם
שלי היתה אומרת לי, שיש נ
שנמצאות באותו מצב כשלי. אב
לא עזר לי מעולם, כי אני הרגשתי
יום את הכאבים, והתביישתי מהסי
הכחולים."

אחרי שעה על כוס קפה סיכמו
המפגש החד־פעמי רות רזניק, ה
אית על המיקלט בהרצליה:
פיתרון לבעיה כל עוד המישטר
תעזור לנו, וכל עוד שהחוק לא י
לצד הנשים. הנשים עוברות תהפ
כשהן מגיעות למיקלט. אבל, כ
חוזרות הביתה, הן נמצאות שוב ב
מתמדת, והגלגל חוזר והן חו
למיקלט."

דינה דורון זועזעה מן המי
„יהיה לי יותר קשה לעמוד בקו
שאני מספרת כשהבעל מכה. היום
יותר מבינה את המצוקה. צדקת
אמרתן שאצלי זה הצגה של שע
ואצלכן זה החיים."

שחקנית דורון
מכות, בלי חיוכים

אחת הנשים, בסצינה אשה לבד, היא אשה שיש לה הכל. בכל חדר יש לה מוסיקה, היא מכריזה שיש לה מקרר, מכונת־כביסה, יש לה ילד, ובעל, שלא שוכח להתקשר אליה ארבע פעמים ביום, לשאול למעשיה. אבל בעלה מכה אותה והחיים אינם

מחייכים אליה. פעם אחת היא בגדה בבעלה, ונתפסה על־ידו, ומאז היא כלואה בבית. אסור לה לדבר אם איש, היא צריכה להיות כל היום בבית, וכשבעלה חוזר מהעבודה, הוא מכה אותה, ואחרי זה הוא רוצה לעשות הכסף מהידים, ועוד היה שואל אותי מאיפה הכסף, ומאשים אותי שאני בוגדת בו. אחרי זה הייתי מקבלת מכות.

„יום אחד זה נמאס לי, לקחתי את הילדים בבוקר ללישכת־הסעד וביקשתי מהעובדת הסוציאלית עזרה, ואמרתי לה שאם היא לא תעזור לי — אני אתאבד.

„היא סיפרה לי על המיקלט לנשים מוכות בהרצליה. לקחתי את הכתובת, לא ידעתי איפה זה והגעתי בכוחות עצמי. הייתי רצוצה ושבורה. לאט־לאט התרגלתי למקום.

„בעלי לא עזב אותי. הוא הלך לעובדת הסוציאלית ואיים עליה בסכין, והיא גילתה לו איפה אני. הוא הגיע למקום והצית אותו.

„חזרתי הביתה והחיים המשיכו כפי שהיו מקודם. נולד לנו עוד ילד.

„אחרי זה נמאס לי הכול, עוד פעם, וכל ההבטחות שלו היו ריקות, הוא רימה אותי. חזרתי בשנית למיקלט. הוא הגיע למיקלט, רדף אחרי כשבקבוק שבור בידו ואיים לרצוח אותי. ובאמת, יום אחד הוא בא עם סכין ביד ודקר אותי בריאות."

סיפורים מזעזעים אלה נשמעו מפי שש נשים, כאשר נפגשו השבוע עם השחקנית דינה דורון. הפגישה התקיימה לרגל ההצגה ה־300 של מיטה־מטבת, מיטה־מטבת, הצגת־היחיד של דורון שבה היא מגלמת שלוש דמויות של נשים.

תלונה

כבר במשך חודש אני מחפשת את ספר־הטלפון הפרטי של השר מרדכי ציפורי. אפשר להשיג. ודווקא יש לי קשרים וחברים קומות הנכונים, ואפילו קצת פרוטקציה. אבל ום. מ׳ספר סודי למהדרין. תשאלו איזה עניין לי עם השר ציפורי? סתם בא לי קצת להתלונן. רוצה שהוא ידבר אלי יפה וירגיע אותי. אני נה שהוא יגיד לי שיהיה בסדר ועוד מעט, אני אחייג מיספר־טלפון מסויים, אז ורח־פלא אקבל את המיספר שאליו חייגתי. רוצה שהוא יגיד לי, למשל, למה יש ספרי־טלפון באיזור מסויים של הרצליה, מהבית שלי אין שום דרך להתקשר איתם. אני נה שהוא יגיד לי למה כל היום אומרים לי ישה אנשים שונים, שכאשר מטלפנים אלי יתה עונה התקליט הנחמד "המיספר שהגעת יו איננו מחובר." אולי הוא אפילו יסכים להגיד למה החברים שלי סטנלי ואביבה, שגרים ־שמן, מחכים לטלפון כבר שמונה שנים לל זה אני אף פעם לא יכולה לדבר איתם, או דיע להם שאני רוצה לבוא אליהם. ודבר רון שהייתי רוצה שהשר ציפורי יספר לי, זה ע בטרמינל של חברת ארקיע בנתב"ג יש בעה טלפונים ציבוריים ואף אחד מהם לא ד.

אם אתם מכירים את השר ציפורי, אנא מיסרו שאני מחפשת אותו נואשות לשיחה קצרה. דו לו שאם הוא מסכים להיפגש איתי, אז ה והעוגה על חשבוני. אגב, אם יש לכם ובה חיובית לבקשתי, תישלחו לי מיכתב, כי תטלפנו אלי תיכף תישמעו ש"המיספר געת אליו איננו מחובר." מה שלא נכון, כמובן.

מתנה

כל החיים שלי אני בחיפוש אחרי מתנות. ביל יומולדתים, בשביל חתונות, בשביל רות, וסתם הזמנות שאליהן לא נעים להגיע יים ריקות. כשאין ברירה קונים פרחים או בוק יין, אבל אי־אפשר לטעון כל החיים שאין רה. מה אני, ראש ממשלת־ישראל? אז אני פשת ומחפשת וכשאני מוצאת משהו יפה

ורי שלא עולה מיליונים, אני קונה כמה. יה בבית. אז הנה מצאתי יופי של מתנה 52 שקל.

ם אני, כמו כולם, מנסה כל שנה מחדש ציא עץ מגלעין של אבוקדו. עוד אף פעם זה צליח לי ממש, וזה אולי בגלל הנפרורים תוקעת לתוך הגלעין, כדי שהוא לא יפול ר הצינצנת שעליה הוא צריך רק לשבת כמה ים.

זו הנה כלי שהומצא במיוחד כדי להכניס אליו ן אבוקדו ולהוציא מטע שלם. לא הצלחתי וא מי מייצר את הכלי, אבל אני קניתי אותו ת מתנות יפהפיה ברחוב בן־יהודה מאה עים ומשהו, שקוראים לה סזמי.

טעים יותר מטעים

בוקר אחד אני יושבת לי מול מכונת־הכתיבה והרפים הריקים ובעזרת פרצוף מאוד רציני, מנסה להתרכז בעבודתי. אבל במקום לחשוב על דברים חשובים שמעניינים את הציבור הרחב, אני כל הזמן חושבת מה אפשר לבשל בחמש דקות לשני הרעבים הקטנים שעוד מעט יחזרו הביתה ובפיהם הסיסמה הקבועה "אני גוסס מרעב".

עוד אני חושבת איך לנסח היום את המישפט הידוע "חמודים, היום לא הספקתי לבשל לכם שום דבר, אז בואו נאכל ביצה וסלט" נשמעות רפיקות חזקות בדלת. עומד שם איש ובידו חבילה והוא אומר לי את מילות השירה "יש מתנה עבורך מחברת סנפרוסטו." איזה טוב לב, רבותי, איזה עיתוי. בכל הברכות שידעתי בירכתי אותם.

אותי, אגב, לא צריך לשכנע בטיב המוצרים של החברה הזאת. אני קניינית ותיקה מאוד שלהם. ליתר דיוק, פעם הייתי קניינית ענקית שלהם, אחר כך קניינית בינונית ועכשיו קניינית קטנה. אבל זה לא בגלל טיב המוצרים של סנפרוסטו, אלא בגלל טיב שרי־האוצר של ממשלת ישראל.

הם שלחו לי מתנה את ששת המרקים החדשים שלהם. כשאתה מקבל משהו במתנה, ככה אתה גם מתייחס אליו. גמרנו את כולם בשבוע. מלבד העובדה ששכחו לשים בהם מלח (ואולי זה בכוונה) המרקים הם מצויינים כמו כל המוצרים שלהם. אין מה לעשות.

אני לא יודעת כמה כסף יש לכם בבנק וכמה אתם נוהגים להוציא על אוכל. מצב הכיס הפרטי שלי הוא כזה שאני לא יכולה להתייחס למרקים האלה כאל אוכל יומיומי (180 ש׳ חבילה שהיא 5 מנות מרק), אבל תמיד יש לי בבית כמה חבילות של ירק קפוא ועכשיו יהיו לי גם כמה חבילות של מרקים קפואים למיקרה שפיתאום יבוא אלינו מישהו מכובד ולא יהיה לי אוכל מוכן.

סבירות נמוכה

בשעתיים של צפיה בטלוויזיה ראיתי את מרים תעסה־גלזר ש"סברה כי..." ואת חברת־הכנסת ארבלי אלמוזלינו שסברה משהו אחר, וגם את הארון מרדכי ורטהיימר, שגם הוא סבר משהו מאוד מעניין. נזכרתי בנוסטלגיה שפעם אנשים נהגו פשוט לחשוב. עכשיו כולם סוברים. בטח זו הקירמה.

בררר!

זה שהחורף מתמהמה, זה פשוט מפני שאלוהים מת עליי. ביררתי. זה ברוק.

אבל אני בן־אדם קצת דביל, ובמקום ליהנות מכל יום של קיץ שניתן לי (אישית) במתנה, אני מעבירה את הימים הנהדרים האלה בראגה למה שיהיה עוד מעט, כשיהיה ממש קר ואני אסבול מקפיאה, וכולם יסכלו מהנידנודים שלי. יש לי דירה של שניים וחצי חדרים ולתוכה הכנסתי חמישה תנורים ועכשיו אני מחפשת עוד משהו. את חשבון־החשמל, יעצו לי חברי, לשלוח למר רוקפלר בניו־יורק, כי אולי הוא יהיה מסוגל לשלם אותו.

כל הזמן אני קוראת את כל העיתונים ואת כל הפירסומים על אביזרי חורף, שמא מישהו המציא איזה פטנט חדש נגד המכה הזאת. אולי איזו גלולה שאתה בולע ותיכף נהיה לך חם לכמה חודשים. אבל הממציאים של שנות ה־80 מתעסקים רק בשטויות כמו חלל וטיסות לירח, כשכאן בתל־אביב אנשים קופאים לדיכאון.

ראיתי כבר כמה תנורים חדשים שהמציאו, ואחרי בדיקה מקיפה אודיע לכם על מה אני הולכת השנה. ראיתי גם כל מיני סדינים חשמליים, שמהם אני מפחדת פחד־מוות מהיום שחברתי מעין־הוד התעוררה לילה אחד ועליה סדין־אש. ראיתי בקבוקי־מים חיים שלבן־אדם בגילי פשוט עוד לא נעים להשתמש בהם. וראיתי גם המצאה חדשה של כיתן, שהיא מצעי־מיטה מפלנל. אומרים לי שכאשר פורשים אותם על המיטה נחסכת מאיתנו המכה האיומה הזאת של רגע הכניסה למיטה וצעקת היאוש בררררר: סדין וציפה למיטה כפולה עולים קרוב ל־5000 שקל, וכרגיל אין לי מושג אם זה זול או יקר. תחליטו בעצמכם. הו, הו אוגוסט החם והטוב!

דניאלה שמי

כאשרת

ישראכרט אלא מה.

נמר של עיר

פסיכולוגיה

פתיח

החברה הישראלית היא חברה של מתחים מתמידים, נעה בין קוטב עיצבון פרטי וקוטב של היסטריה־המונית. דומה שהישראלים נעים במסלול של מתח־נפשי ורגשות המדוכאים בתת־הכרה, ומחפשים לעצמם מוצא על־ידי התפרצויות היסטריות לאומיות ברמות שונות.

אחת ההתפרצויות ההיסטריות הלאומיות היתה לפני שבועיים, ביום בו שוחררו משבי אש"ף ששת השבויים. במשך כמה שעות נשכחו היכולות ההתפוררות הכלכלית, הפיחות וההתפוררות החברתית, והעם כולו יצא לרחובות בהתפרצויות של שימחה נוסח חדוות תום־מילחמת־ששת־הימים, שיחרור חטופי אנטבה, ניצחונות מכבי תל־אביב.

אין זה סוד, שבחברה הישראלית פועלים בוחות קוטביים, התורמים כל מתח אפשרי לאורח־החיים האינטנסיבי השורר בארץ, אורח־חיים שאין דומה לו בעולם.

למרות שאבי הפסיכואנליזה, **זיגמונד פרויד** (1856 - 1939), היה יהודי, אין החברה הישראלית מתייחסת ברצינות למדע זה, ונחשבת אחת מהמדינות המפגרות בעולם־המערבי בפתיחותה לפסיכולוגיה, למרות מיקבץ המתחים נפשיים המאפיין חברה זו. שיא האטימות החברתית לנושא זה הופגן לפני כמה שבועות, כאשר במיסגרת קיצוצים בתקציבי הממשלה בוטלו כמעט לחלוטין שירותי רפואת־הנפש, המערכת המצומצמת של רפואת־הנפש, שבכל זאת הוקמה במשך עשרות שנים, הולכת ומתפוררת לנגד עינינו.

באחרונה ראו־אור כמה ספרי פסיכולוגיה, רובם בתרגום. נמר של נייר סוקר ספרים אלה, ועומד על אפשרויות השפעתם של הנפש הישראלית.

פראנקל

אם היה ספר שהשפיע בעשור האחרון על אנשים צעירים בישראל, היה זה סיפרו של **ויקטור פראנקל** האדם מחפש משמעות (*), ספר המתאר בצורה פסיכולוגית אכזיסטנציאליסטית את כוח העמידה של מחברו במחנה־ריכוז נאצי. הספר עולה בערכיו לעין ערוך על יצירות המאזוכיזם־היהודי נוסח **אלי ויזל** ושאר השואנים.

באחרונה ראו־אור ספר נוסף של ויקטור פראנקל, תחת הכותרת הזעקה הלא־נשמעת למשמעות (**). שבו ממשיך פראנקל בהצגת הלוגותרפיה - או במילים אחרות: תרפיה מכוח המשמעות - תוך שהוא בוחן את משמעויות החיים ברמותיהם השונות.

בהזעקה הלא־נשמעת למשמעות מנתח פראנקל סיטואציות שונות מעומק המשמעות לחיים, תוך דחיית "סימפטומים של הריק הקיומי" הנובע מתוך "המשולש של נוירוזת־ההמונים, הכולל דיכאון, תוקפנות והתמכרות." פראנקל עומד על השוני שבין האדם ובעלי־החיים בקביעה: "שום בעל־חיים אחר לא איכפת לו אם יש או אין משמעות לחייו, אפילו לא האווז האפור של קונראד לונץ. אבל לאדם איכפת." גם בספר זה הוא שב לתקופה שבה היה כלוא באושוויץ, תקופה שבה יצר ההישרדות שלו היה חזק מכל שאר היצרים.

פרק מרתק הוא התיכתובת שבין פראנקל וקבוצת אסירים מפלורידה, שסיפרי פראנקל שינו עבורם את משמעות החיים והקיום. (הייתי רוצה לראות את סיפרי פראנקל, בבתי־הכלא של **מרדכי ורטהיימר** בישראל.)

בהמשך סיפרו בוחן פראנקל את הדטרמיניזם וההומאניזם, הנצבים מול הניהיליזם. גם בעיסוקו בנושא המין בוחן פראנקל עימות זה באמצעותו של תהליך דה־הומאניזציה.

אחד הפרקים המרתקים בספר, תחת הכותרת הספורט – הסגנונות של ימינו, מציג את כל עניין הספורט כהצגת מטרות חלופיות ולא משכנעות, לשם ביטול הריק הקיים אצל חלק מהאנשים.

בפרק סימפטום או תראפיה? - פסיכיאטר מעיף מבט על הספרות המודרנית קובע פראנקל, שייתכן כי הספרות המודרנית היא סימפטום נוסף של נוירוזת־ההמונים של ימינו, תוך דחיית תרומת מה לתראפיה (.סופרים שהתנסו בעצמם בכל מדורי הניהום של היאוש על מה שנראה כהעדר המשמעות של החיים, יכולים להעלות את סיבלותיהם על מיזבח המין האנושי. גילוי־עצמם עשוי לעזור לקורא המתענה באותו מצב עצמו, לעזור לו להתגבר עליו...")

לסיכום, הזעקה הלא־נשמעת למשמעות מאת ויקטור פראנקל הוא בעל משמעויות לא פחותות מאשר האדם מחפש משמעות. מן הראוי שספר זה יהיה נפוץ בין הישראלים כקודמו.

חלוץ־פסיכואנליזה פרויד בודק את סרויד
התפרצויות היסטריות לאומיות

* ויקטור פראנקל - האדם מחפש משמעות; הוצאת דביר.

** ויקטור פראנקל - הזעקה הלא־נשמעת למשמעות; עברית: חיים איזק; הוצאת דביר; 216 עמודים (כריכה קשה).

בטלהיים

ספר מרתק על תשתית של נפש הילד הוא סיפרו של **ברונו בטלהיים** קיסמן של אגדות (*). העוסק בעיקר בתרומתן של האגדות להת־פתחותו הנפשית של הילד.

דוגמה לאחת האגדות שאותן מנתח בטלהיים הוא סיפור היפהפיה הנרדמת, שהוא בעיניו תיאור השלבים בהתפתחות האשה. מעשה במלך ובמלכה שיצאה נפשם לילד שנים רבות. המלכה ילדה רק אחרי שהופיע הצפרדע – שהוא סמל הפין — באמבט שלה. בעוד הפיות הטובות מרעיפות מתנות על התינוקת, מביאה הפיה הרעה את הקללה, שהיא הווסת, ובגיל 15 תידקר הנסיכה בפלך (אף הוא סמל מיני), והלאה עד לנשיקת הנסיך, שהיא סמל הבשלות המינית.

באופן דומה מביא בטלהיים פיענוח של מרבית הקלסיקה באגדות הילדים, החל בהדייג והשד דרך שלושת החזירונים, מלכת הדבורים, סינבאד המלח וסינבאד הסבל, שלוש הנוצות, נערת האווזים, הנזל וגרטל, כיפה אדומה, ג'ק וגבעול השעועית, שילגיה, זהבה ושלושת הדובים, ליכלוכית.

דוגמה לאופן ניתוחו של בטלהיים את אחת האגדות, הנזל וגרטל (עמי ותמי), ניתנת להבהרה בתיאור הבא:

"ניסיונם של הילדים בבית המכשפה טיהר אותם מן הקיבעון האוראלי, ואחרי שחצו את האגם, הם מגיעים לצידו השני כילדים בוגרים יותר, נבונים להסתמך על תבונתם ויוזמתם שלהם – כדי לפתור את בעיות־החיים... הבחוות העיוניים בסיפור הם נשים – האם והמכשפה. תפקידה החשוב של גרטל בתשובתם של הילדים מבטיחה לילד כי האשה יכולה להיות מושיעה וגם הורסת... אגדת הנזל וגרטל מפתיימת בשובם של הגיבורים לביתם, שממנו יצאו, ומציאת האושר שם. הדבר נכון מבחינה פסיכולוגית, מאחר שילד קט, שבעיותיו האוראליות או האדיפאליות דוחפות אותו להרפתקות, אינו יכול למצוא אושר מחוץ לביתו... אחרי שהתגבר על קשייו האדיפאליים, השתלט על חרדותיו האוראליות, עידן אותן תשוקות, שאינן יכולות לבוא על סיפוקן בדרך מציאותית..."

על כיפה אדומה כותב בטלהיים: "ביפה אדומה הינה בהחלט ילדה, הנאבקת בבעיות את רפואת־הנפש בפי שהיא כיום. צעקה אימומה שעלתה מניבכי הנפש, של צעיר ששכב על הריצפה אגב שיחה טיפולית... הגעתי למסקנה שאותה צעקה נובעת מבאבים מרכזיים ואוניברסליים השוכנים אצל אדם נוירוטי. אני מכנה אותם בשם "באבים ראשוניים", משום שהם הכאבים המקוריים, המוקדמים, שעליהם ניבנו כל הנוירוזות המאוחרות יותר..."

במילים אחרות: שיטת הטיפול של ג'אנוב היא הצעקה, שנועדה לשחרר תוקפנות.

בדרכו להטיף לשיטתו מתאר ג'אנוב את הנוירוזות שבהן ניתקל, את המשמעויות של הכאב, הזיכרון, את מהויות המתח, את מערכות־ההגנה של הגוף והנפש, את חשיפות הרגש ואת פירוט מהלכי־הטיפול, שאותו פיתח בשנות מחקריו.

ג'אנוב סוקר את מרכיבי הנשימה והקול במהלך הצעקה, ואחר־כך משווה את תורתו לאסכולות שונות, דרך **זיגמונד פרויד** וכלה בוילהלם רייך ומדיטציות שונות. ג'אנוב מפרט את השפעות שיטתו על חוליו, שהיו תחת נטל של בעיות מיניות למיניהן.

אין ספק ששיטתו של ג'אנוב יש בה מן החידוש. לי היא הזכירה את קריאתו של הסופר **יוסף חיים ברנר**, בוועידת היסוד של ההסתדרות בחיפה (1921), כאשר הטיף לזוכות הצעקה.

ג'אנוב

תחת הכותרת הצעקה הראשונית תורגם סיפרו של ד"ר **ארתור ג'אנוב** (*), המציג בחינה חדשה לטיפול נפשי, הנוגדת את הריפוי התובנתי המקובל.

השיטה הטיפולית של ג'אנוב, שהוא עסק בחקירתה יותר מ־17 שנה, מוגדרת על־ידי המחבר כך: "לפני שנים אחדות שמעתי משהו שחולל שינוי במהלך חיי המיקצועיים וחיי החלים שלי. מה ששמעתי יש בו כדי לשנות

* ד"ר ארתור ג'אנוב - הצעקה הראשונית - טיפול פרימאלי: התרופה לנוירוזה; עברית: חיים גליקשטיין; הוצאת זמורה ביתן; 400 עמודים (כריכה קשה).

החוויה הישראלית

הטאבו של השליטים

המצב הנדיר שאליו נקלע ראש־ממשלת ישראל לשעבר **מנחם בגין**, מצב שאובחן בידי פסיכיאטרים כדיכאון פסיכוטי, רחוק מלהיות מנותק מהחוויה־הישראלית, על מכאובי הנפש שלה.

קיים דימיון לא־מבוטל בין המצב שאליו הגיע מנחם בגין, וקשר הגומלין בין עמים פרימיטיביים ומהגיהם, שאליו מתייחס **זיגמונד פרויד** בספרו טוטם וטאבו.

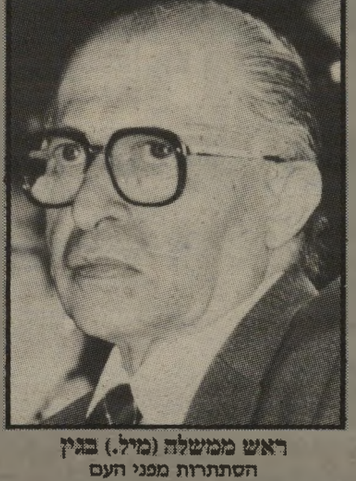
מנחם בגין לא היה מגיע כלל לשילטון, אם העם הזה לא היה נזקק, בתוקף חולשתו הנפשית והפרימיטיביות המנטלית שלו ל־אותו בדיוק קסמים פילאי ומסוכן, ששליטים מסויימים נושאים בשרביטם..."

פרויד, הבוחן תגובות אלה בעמים הפרימיטיביים, לא לקח כנראה בחשבון את הסתף העלול לחול בעם מודרני, הגולש בהדרגה לפרימיטיביות. אבל המאפיינים הינם אותם המאפיינים. בלא מעט וילזול מגדיר פרויד את אותו אב־טיפוס של מנהיג: "בשנרקדק, דרייזר אדם הממלא מהלכו של העולם עמו חייב לו תודה לא על הנשם כלבד ועל אודי־השמש, שמצמיח תנובת האדמה..."

הסתגרותו של מנחם בגין, כתוצאה ממפולת מילחמת־לבנון, וניפוץ כל חלומות הגדלות שלו אל כתלי מותם של יותר ממשם מאות צעירים, הן שהוליכו אותו לאותה עמדת ניתוק מוחלט והסתתרות ממני העם.

והעם הזה, שקידש ברזנו את בגין, כתערובת של אל מושיע ומגן, אב רחום ושאר כינויים, נותר יתום.

אלא שבישראל של סוף 1983 אין פסיכולוג נרמה לאומית, המסוגל להתמודד עם נושא עלייתו ונפילתו של מנחם בגין.

ראש ממשלה (מיל.) בגין
הסתתרות מפני העם

גיל־ההתבגרות שעדיין אינה נבונה לקראתן מבחינה נפשית, מכיוון שעדיין לא השתלטה על מאבקיה האידאליים... הזאב אינו רק הגבר המפתה; הוא אף מסמל את כל הנטיות הבלתי־חברתיות והחייתיות שבתוכנו... לבל אורך הסיפור, הן בשמו והן בשם הילדה, מושם דגש על הצבע האדום. שהיא לובשת בגלוי. הצבע האדום מסמל רגשות סוערים, לרבות רגשות מיניים... ביסה אדומה מדברת על תאוות אנושיות, על להיטות אוראלית, על

פסיכולוג בטלהיים
אדום מיני

תוקפנות ועל תשוקות מיניות של גיל ההתבגרות..."

לסיכום, קיסמן של אגדות לבטלהיים בוחן את חשיבות האגדות לנפשו של הילד, למרות שהוא שופך אור חדש על המשמעויות הנסתרות בתוך אותן האגדות, ועל הסיבה לשימורן שנים כה רבות בפולקלור של תרבויות כה רבות. ספר מומלץ ביותר להורים.

אריטי

תחת הכותרת הפרנס (*) מובא סיפרו של הפסיכולוג היהודי־איטלקי־אמריקאי **סילבאנו אריטי**, שהוא אנאטומיה של מערכת יוצאת רופן, המתמודדת עם חשכת השואה.

בהפרנס מצויים שני סיפורים. הראשון הוא סיפורו של **ג'וזפה פארדו רוקם**, הפרנס של יהודי קהילת פיזה, שברומה למרבית יהודי קהילתו נרצח בידי הנאצים בקיץ 1944. על חייו של ג'וזפה פארדו רוקם ריחפה במהלך כל חייו מחלת־דוח מיסתורית, אשר מנעה ממנו בסופו של דבר להימלט מפני הנאצים.

המישור השני של הפרנס מביא את נקודת־ראייתו של סילבאנו אריטי, שהכיר בצעירותו את פארדו. אלא שאריטי נסע ערב המלחמה לארצות־הברית, שם הפך לפסיכיאטר ידוע, שהתמחה בנושא של פסיכוזות יצירתיות. במשך שנים טיפח אריטי חלום כמוס לשוב לעירו ולרפא את הפרנס הנערץ עליו, אלא שהוא לא זכה לכך.

מעלתו של הפרנס שהוא מקביל סידרה של מחלות הרוח של הפרנס בצד מחלת־הרוח הנאצו־פאשיסטית, שתקפה כמגיפה את אירופה בשנות השלושים ולעומת זאת מחלתו של רוקס, שהתמקדה בפחדים מפני בעלי־חיים — עכברים, עכברושים, חתולים ובעיקר כלבים.

הפרנס הוא מסע מרתק לתוכה של פוביה, כאשר ברקע — התרבות המפוארת של יהודי איטליה, תרבות שאינה עוד, תרבות שהושמדה בידי פוביה של התרבות המערבית.

אריטי מביא סיפור של מיקרה אחד כמאפיין להיסטריה קולקטיבית, המלווה בתחושה של אשמה וחוסר־ערך, המעמידה פרטים במצב של תחושה שהם אינם ראויים להשתייך לגזע האנושי.

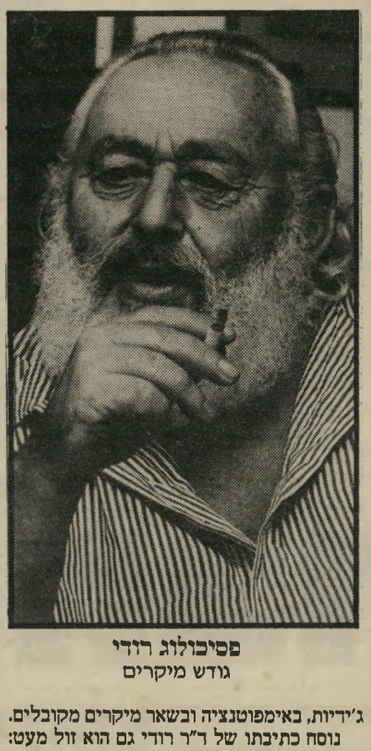
מעבר לערכים הפסיכולוגיים הרבים בספר זה, מעלתו שקיים בו מרכיב ספרותי רב־ערך, המעמידו כיצירה ספרותית בפני עצמה.

רודי

עטיפת סיפרו של ד"ר **דויד רודי** פסיכולוגיה לא לפסיכולוגים (*) היא יצירה מרהיבה מהבחינה הגראפית, העומדת בניגוד לתוכנו של הספר.

בפסיכולוגיה לא לפסיכולוגים אין כל חידוש או פריצת דרך מהותית בטיפול בנפשם של חולים, למעט עצם היותו של ד"ר רודי הגורו היחיד הפועל בתחום הפסיכולוגיה בישראל. סיפרו של רודי הוא מיקצועי, שגון, מתחכם ולעיתים אף מתיימר. בלשון הכתיבה קיימת זוולות־מה של שימוש במונחים מעולם הפסיכולוגיה, שרודי אינו חוסך בהם על ימין ועל שמאל.

ד"ר רודי עוסק בנושאים רגילים ומקובלים של הפסיכולוגיה המודרנית, החל בפאראנויה, בכפייה, באריפוס, בהומוסכסואליות, בפרי־

פסיכולוג רודי
גודש מיקרים

ג'ידיות, באימפוטנציה ובשאר מיקרים מקובלים.

נוסח כתיבתו של ד"ר רודי גם הוא זול מעט: "יהודה גדל בין שתי נשים יפות מאוד — אמו ואחותו הגדולה ממנו בחמש שנים, שנבחרה למלכת־יופי בהיותו בן 14..." התוצאה: "ציפיותיו שיהיה לו שדיים ושיהיה יפה כמו אמו ואחותו..."

גיבור אחר בגלריית הגיבורים של רודי מתואר במילים: "האובססיה של ג'קי מורכבת משני אלמנטים: אשמה, והזמר־סכסואליות לאטנטית מדגשת. באובססיה בדבר אשתו שבגדה בו עם חברו הטוב ביותר הוא הורג שתי ציפורים בכדור אחד: הוא גם שומר על הדחקה של רגשות אשם על בגידתו באשתו, וגם שומר על הדחקה של רצונותיו המיניים כלפי חברו הטוב..."

אין ספק שהמיקרים שבהם טיפל רודי הם מיקרים אמינים. אלא שתיאור המיקרים והפיענוח שלהם הוא אמין וסביר, אך שטוח ורדוד. מה עוד שבעולם מקובל כיום להקדיש ספרים שלמים לניתוחם של מיקרים — ספר לכל מיקרה. הקורא בסיפרו של רודי מגיע עד מהרה לעמדת "אובר־קיל" — גודש של מיקרים המביא לאיבור האפקט האמיתי של הערכת ד"ר רודי כמטפל פסיכולוגי. חבל.

אבל, איך שמקובל לומר בישראל: זה מה שצה"ל מנפק. ומהבחינה הישראלית קיים עניין בסיסי כלשהו במיקרים שרודי טיפל ומנתח בסיפרו.

פרט אחרון: הכותרת פסיכולוגיה לא לפסיכולוגים מטעה לא במעט, והיא נועדה למשוך קהל רחב ככל האפשר לקרוא ספר שהוא ספרות מיקצועית חסרת ייחוד.

ליבליך

הקובץ שראה־אור באחרונה תחת הכותרת בין חינוך לפסיכולוגיה, והמוקדש לזיכרו של פרופסור **אברהם מינקוביץ** המנוח (*) על־ידי תלמידיו ועמיתיו, בעריכת **מרדכי ניסן** ו**אוריאל לסטי**, מחזיק כמה מאמרים בעלי עניין פסיכולוגי רב, מהבחינה הישראלית.

תמצית של מחקר הצפון בין עמודי פירסום זה הוא מאמרה של **עמיה ליבליך** רמת המישכל ומיבנהו בקרב עדות ומיעוטים בישראל. ליבליך עורכת בתיחכום רב החלקה של פער רמות מישכל בין יוצאי ארצות אירופה בארץ ליוצאי ארצות המיזרח, תוך התייחסות לעדות המיעוטים בישראל.

ליבליך מסתמכת על דיעות שהשמיע פרופסור **קרל פרנקשטיין** לקראת סוף שנות החמישים, על "הסיגור שמפגרים ילדי הגיטו מצפון אפריקה ביכולת הייצוג החזותי שלהם..." ואכן, סידרת מחקרים שהיא מאזכרת המתבססת על שיקולים של מיבחני־מישכל שנערכו בארץ, מוליכה לעקיבות שבמסקנות אלה.

במחקרה של עמיה ליבליך קיים חומר־נפץ, לאור העימות העכשווי המתחולל בין עדות המיזרח ועדות המערב בישראל שתחת שילטון הליכוד, כאשר מאמרה רצוף בקביעות מדעיות בנוסח של: "ילדים שמוצאם 'ישראל' או 'אירופה' מתפלגים באופן שווה בקירוב בין שני המעמדות, אך ילדי העדות המזרחיות מרוכזים באופן בולט במעמד הנמוך..."

מסתבר, שתמונה זהה של פער קיימת במהלך השנים, למרות שינויים במצב הכלכלי של עדות המיזרח. במחקר/מאמר זה מהלכת ליבליך בין הטיפות, היא מציגה מימצאים אך זהירה במסקנות, כאשר המסקנה העיקרית היא שהאינטגרציה במערכת החינוך אינה תורמת מאומה לגישור על פער זה, והיא אפילו מפריעה. יחד עם זאת, גם המיון בין יהודים וערבים הוא מיון רב עניין, מה עוד, שהשוואת לזהות המחקרים מגלה, שרמת המישכל של נער ערבי ממוצע היא 101.9, בעוד שרמת המישכל של נער יהודי 102.1. אלא שרמת המישכל של נער יהודי מעדה מערבית היא 109, בעוד שבן לעדה מיזרחית רמת מישכלו היא 94.5.

אנטי פסיכיאטריה

בשנות ה־60, צמחה באנגליה אסכולה של אנטי־פסיכיאטריה, שבראשה ניצב הפסיכיאטר

* *בין חינוך לפסיכולוגיה, מוקדש לזיכרו של פרופ' אברהם מינקוביץ ז"ל* – עורכים: מרדכי ניסן ואוריאל לסטי; הוצאת מאגנס; 455 עמ' (כריכה רכה).

* ד"ר דויד רודי – *פסיכולוגיה לא לפסיכולוגים*; הוצאת זמורה ביתן; 267 עמודים (כריכה קשה).

* סילבאנו אריטי – *הפרנס*; עברית: שושנה צינגל; הוצאת אדם; 141 עמודים (כריכה קשה).

ספרות

טרופיזמים

סיפרון קטן, בן פחות מ־60 עמודים, שראה־אור באחרונה תחת הכותרת טרופיזמים מאת **נאטאלי סארוט (צ'רניאק)** (*), הוא מאפיין טיפוסי של יצירה ספרותית בורם המכונה הרומן החדש - זר שפרח בצרפת בין סוף שנות השלושים ועד לסוף שנות השישים במאה הנוכחית.

המונח טרופיזמים לקוח מתחום הביולוגיה, עוסק בתגובות על גירויים חיצוניים – אותן תגובות ספונטאניות, במעט בלתי־מודעות. המחברת סארוט עוסקת בסיפרה, שבו 24 קטעים קצרים –סיפורים קצרים, שירים בפרוזה, סיפורים קצרצרים, משלים ואפילו תחושות־של־רגע – בתרגום של תחושות־תגובות לעולם הסובב אותנו.

טרופיזמים הוא מאפיין לדומן הפסיכואנליטי הרגיש. יש בו סדרות על סדרות של תת־שיח ותת־תיאור. התושפים מעט מאותה גיאולוגיה של תת־הכרה, שמעט מאוד סופרים עוסקים בה. דומני קטע הסיום של "טרופיזמים" עשוי להמחיש מסורת חדשה זו של כתיבה:

"הם היו מראים את פניהם לעיתים רחוקות. היו רוכבים בדיוקים. בעימקי הדרדים האפלי ואורבים.

"הם טילטנו זה לזה, ריחרח, חזירו זה לזה. הטפו בל סימן, כל אות קל שבקלים.

"אחדים נתנו לגזור מן העיתון את המודעה שאמנו זקוקה לתופרת בשבר יומי.

"הם זכרו הכל, עמדי בקנאות על המשמר; הקיפו אותנו במעגל מתוח היטב. אחזים זה בידי ז

"אגודתם הצנועה. שפרצופיה מפושטשים ודהויים למחצה, סובבת אתנו במעגל.

"בשוראתו זחל זחילה מבישה בשביל להחליק ולעבור ביניהם, תרדידו במהירות א

"דיים השלבות זו בזו, השתפפנו בבת־אחת סביבו על עקביהם ולטשו אליו את מבטם הרי

"העיקש. בחזקם הילחיתי מלשוני."

גם התרגום של **אילנה המרמן** ואחרית הדבר שלה עשויים בהלכה. מצער לגלות, שדווק הספרות העברית, שהגיאולוגיה הלשונית והמוחית שלה החכה עשרת מונים מהצרפתית, טרם הביא לגידולו של זאנר כתיבה משכנע מסוג זה (למעט סיפורו של **עמוס קינן** הצעיר) וחבל.

* נאטאלי סארוט - טרופיזמים; עברית: אילנה המרמן; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 60 עמ' (כריכה רכה).

רונאלד ד' לאינג, פסיכיאטר ממוצא סקוטי שהתמחה בטיפולים בסכיזופרניה. לאינג ותורת הטילו ספק ברבות מההנחות הבסיסיות של הפסיכיאטריה והפסיכולוגיה.

אחת מטענות־היסוד של לאינג היתה: "אי דבר כזה הקרוי פסיכולוגיה..." לאינג מיז בתורתו את הפסיכותראפיה עם הפוליטיק המהפכנית והפילוסופיה האכזיסטנציאלית. תור זו רוקנה מתוכן סידרה של מושגים, שהפסי כולוגיה התבססה עליהם, כמו נורמאליו וטירוף. תורה זו התבססה במוסד לונדוו שניקרא קינגסלי־הול. שבו טופלו בהצלח יתרה מיקרים אבודים של סכיזופרניה.

ספריו של לאינג האני החצוי ואני וזולת גרמו למהפיכה במערב בבחינת הפסיכולוגי תוך התנערות מא האורתודקסיה הפרוידיאני במיסגרת זו נעשו טיפולים באמצעו אל־אס־די ומערכות טיפול דמוקרטיות. הנח היסוד של לאינג היתה: "אנו עשויים להבין או הסכיזופרן אם נחדל לראות בו חולה יוצא־דופ ונראה בו יצור אנושי מעונה ונואש..." כמו כ בספרו שפיות, טירוף ומישפחה, חשף לאינ את חלקה של המישפחה ביצירת התשתי לסכיזופרניה.

אלא שבדומה לכל פרובינציה, גם החבר הישראלית, למעט רופאים בודדים, לא קלט ולא היתה מוכנה לקלוט את התורה החדשנית, א

אנטי־פסיכולוג לאינג
שפיות, טירוף ומישפחה

שהוכיחה את עצמה, והפכה בשנים האחרונ לדומיננטית בתרבות־המערבית, וזאת אולי מש הקולקטיביות המעובה של חברה זו, שאי מותירה כמעט מקום ללבדיות של הפרט.

אטימות זו הפכה את הפסיכולוגיה בישרז למפגרת, בלתי־מעודכנת ומנותקת מהצרכ האמיתיים של החולים והחברה.

מאת בן עמו

ניקמת המאהבת

ד"ר ישראלי מרדכי חלוואני, 37, השוהה בכלא תורכי מאז נעצר בנמל־תעופה באיסטנבול בדצמבר 1981, עומד בפני גזר־דין מוות. כך סיפרה הידיעה בעיתון. מישפחת חלוואני היתה נסערת. הם פנו לכל הגורמים האפשריים במטרה להציל את יקירם מידי התורכים.

מכות־איומות במישטרה

למרדכי חלוואני, יליד יפו, חמישה אחים ואחיות. בצעירותו עבד בכל מיני עבודות מזדמנות ורוב הזמן עסק בסחר־מכוניות. היה לו מישרד ברחוב הרצל בתל־אביב. הוא לא שירת בצבא. כי בילדותו לקה בשיתוק־ילדים ועבר כמה ניתוחים ברגלו. ב־1968 נשפט לחצי שנה וישב בכלא תל־מונד. בגיל 28 התחתן ונולדה לו בת.

על מעצרו של חלוואני, לפני שנתיים, מספר אחיו, יעקב: „מרדכי היה בטיול באירופה. הוא נסע עם חבר, יצחק כהן. אחרי חודש בפאריס נסעו לתורכיה. שם שהו שבועיים. בדרכם חזרה ארצה נעצרו בשדה־התעופה של איסטנבול. ערכו חיפוש על גופם וחפציהם ולא מצאו דבר. בכל זאת נלקחו לחקירות במישטרה. שם הוכו מכות איומות.

„כעבור שבועיים הוחלט לשחררם. יומיים לפני שיחרורם קיבלה המישטרה התורכית דיווח כי מרדכי חלוואני מבוקש בישראל על חלקו בפרשת־סמים, הפרשה שבה היו מעורבים הבלדר האמריקאי ג'ורג' דפילד, רוני קלדרון וניסים לביא.

„בעדותו, בבית־מישפט בתל־אביב, מסר דפילד כי פגש את מרדכי חלוואני בבית־מלון בפאריס, ועל־סמך עדות זאת דרשה מישטרת ישראל את הסגרתו. לכן שיחררו התורכים את יצחק כהן, והשאירו את מרדכי במעצר."

בלדר עם מיזוודה

אחרי 40 יום נוספים במעצר הגיעו התורכים למסקנה כי מדר־בר בקניית־סמים, ואם היא התבצעה בתורכיה הם ישפטו את מרדכי חלוואני בעצמם.

יחליט סופית מה לעשות במרדכי: לשחררו בערבות, להסגירו לישראל או לערוך מישפט נגדו.

„בינתיים הוחלט לשחרר אותו בערבות של 4000 דולר." אחיו ביקש לנסוע לתורכיה, כדי להפקיד את הערבות. אך הקונסוליה התורכית סירבה, ללא הנמקה, להוציא אשרת־כניסה ליעקב. במקומו נסע חבר, שהפקיד את 4000 הדולארים. אבל גם אז לא שוחרר מרדכי, הפעם בטענה שהוא מבוקש על־ידי מישטרת ישראל בתיק נוסף. תיק בלדר־סמים שנתפס עם מיזוודה, ובה קילוגרם הרואין שהיה מיועד לעמוס מסיקה. שליחו של מסיקה, אברהם לנגאו, הועמד אז לדין ונשפט לשנתיים בפועל ושנתיים על תנאי. מסיקה עצמו שוחרר מחוסר הוכחות.

ביום שבו שולמה הערבות בתורכיה הופרדו שני התיקים. ושוב לא שיחק מזלו של מרדכי. בישיבה הבאה של בית־המישפט קיבל השופט התורכי התקף־לב. נקבע שופט אחר, הוא לא הכיר את החומר ודחה את העניין ל־40 יום נוספים.

עם כסף אפשר להסתדר

אמר האח יעקב: „אילו היה חומר מרשיע נגד מרדכי בתורכיה היו מעמידים אותו למישפט ולא היו דנים בשיחרורו בערבות. ועכשיו אני חושש שמצבו יחמר ומה עוד שמחזיקים אותו בבידוד, בחדר קטן וחשוך, במשך כל שעות היממה. לפי מה שראיתי, כשהייתי בתורכיה, בית־הסוהר שם הוא מקום איום שקשה לתאר אותו.

„למי שיש כסף, עוד יכול להסתדר בכלא. מי שאין לו, מצבו גרוע ביותר. באותו בית־סוהר יושבים חמשת אלפים אסירים, חלק מהם שפוטים. יש שם עצורים ואסירי־עולם יחד.

„יש שם סורים, לובים, תורכים, מצרים, לבנונים, סודאנים, איראנים ושטה ישראלים".

הישראלים הם מרדכי חלוואני, ניסים פרנקו, שבזמנו היה שפוט בישראל על רצח אביו בתחנה־המרכזית בתל־אביב, דוד צלניק, המכונה „ראש", שהיה שפוט בישראל על סחר־בסמים וריצה תקופה ארוכה בכלא, בני פינחסי מירושלים שנתפס בתורכיה עם חצי קילוגרם הרואין, ושתי נשים: רחל ג'אן (אשר שוחררה מישפחת חלוואני מינתה אז את עורך־הדין יוסף תוסיה־כהן (בנו של שלמה תוסיה־כהן, פרקליט הצמרת שרץ לעיריית ירושלים) כדי לייצג את מרדכי. תוסיה־כהן נסע לתורכיה כדי לברר את הקורה שם. הוא הגיע לבית־המישפט עם עורך־דין תורכי. אך מרדכי כלל לא הובא למישפט. את מרדכי הם רק ראו בכלא, לחמש דקות. ללא נוכחותו של מרדכי בבית־המישפט הוחלט להאריך את מעצרו ב־40 יום נוספים.

אשתו של מרדכי חלוואני (שמאל), ולמעלה ביום הנשואין) טוענת כי גילה אוזבק (ימין) הלשינה על בעלה שהתנכר לה

ממשיך יעקב חלוואני. „נסעתי לתורכיה ומיניתי שם עורך־דין תורכי, כדי לטפל בעניין אחי. כעבור 80 יום, הגיע (מישראל) חלק מהחומר שרן בהסגרה, ואז הודיעו התורכים כי הם שוקלים אם יש מספיק חומר כדי לשפוט אותו בתורכיה.

„פרשת הראיות נמשכה בשנה וחצי ואז החליט השופט התורכי כי אם החומר הנוסף לא יגיע תוך חודשיים

עם האחים בבית

מרדכי (מימין) עם שלושת אחיו: יעקב (עונד השרשרת), שנסע לטפל בשיחרור בתוריה; טוביה (בחולצה הלבנה) ודני, שנפל במלכודת מישטרת ישראל, עת ביקש לקחת את החפצים שהיו אמורים להיות של מרדכי.

בינתיים מהכלא התורכי) וסמרר דלל, בת־אחותו של טוביה אושרי, שעליו נגזר מאסר־עולם בגין הרצח הכפול, בבר־בקר. סמדר דלל שפוטה ל־מאסר־עולם על הברחת הרואין לתורכיה.

„בכלא התורכי," מספר יעקב, „אפשר לקנות הכל בכסף: מאוכל וביגוד ועד סיגריות. יש שם קנטינה, ואסיר יכול לרכוש שם כל דבר.

„אמרו לי שאפשר לשחד את הסוהרים. בכלל, לפי מה שאמרו לי, אפשר לשחד שם כל אחד. אני חששתי לפנות אל מישהו. כי לא ידעתי למי. אפשר לעשות גם טעות. אם אני אפנה שם למישהו לא נכון אני עלול להיזרק בעצמי לכלא.

„הם עצרו את מרדכי על סמך הניירת שמישטרת ישראל שלחה.

„אבל אנחנו, וגם עורכי־הדין ש־ייצגו אותנו, איננו יודעים מה יש שם, באותה ניירת, שמישטרת ישראל שלחה. כל מה שאנחנו רוצים, זה שמרדכי יגיע ארצה ויישפט כאן, בבית־מישפט ישראלי. אם יש באמת מקום להעמיד אותו לדין.

כדי להביא את המיזוודה.

שושנה נשפטה אז לשנתיים. אחרי הסכם התביעה עם הפרקליט משה רום, שייצג אותה.

שמו של מרדכי חלוואני היה קשור בזמנו גם לגילה אוזבק, ישראלית המתגוררת היום בתורכיה. לגילה אוזבק היה מועדון־קלפים בבת־ים. שם הכירה את מרדכי חלוואני, אשר היה מיודד עימה תקופה־מה. לבסוף היא עזבה את ישראל לתורכיה, התחתנה עם תורכי בשם ג'לל.

לזוג הזה היו קשרים עם אנשי סמים בתורכיה והיא עסקה בתיווך של קניית הרואין ואכן שמה הוזכר בפרשת מכירת קילוגרם ההרואין לבלדרית חיה (חגית) ולדמן, שנשלחה על־ידי שמעיה אנג'ל וישראל ישורון. היא נתפסה עם החומר כשהגיעה ללוד ותפיסתה גרמה להשתלשלות הרצח הכפול מס' 2, שבו נרצחו שולמית שלי ומישל נחמיאס.

אז סופר כי גילה הלשינה למישטרה על קבוצת אנג'ל.

לבסוף: נקורה רעה ונקודה טובה. הנקודה הרעה: אם מרדכי חלוואני אכן

עם חברים בכלא

בני המרחב – איראנים, (למעלה) וחמישה ישראליים הם חבריו לובים, מצרים, כובע־גרב, נועל סנדלים, לובש מעיל־בית ומחייך.

לכלא התורכי של מרדכי, שגידל בינתיים שפם. בתמונה (ראשון מימין, בשורה הראשונה) הוא חובש

יודעת מה היה ביניהם, אני יודעת שהוא לא רצה אותה והיה מתחמק ממנה. היא לא היתה בחורה בשבילו. אני יודעת היום, שרק גילה היא שהפילה את מוטקה. היא רצתה להתנקם בו בגלל שלא רצה אותה.

„הוא כתב לי מיכתבים מבית־הסוהר בתורכיה וסיפר לי שגילה היתה בשדה־התעופה באיסטנבול, כשהוא נעצר והצביעה עליו מרחוק."

על הדרך שבה הגיעה שושנה לכלא, היא מספרת כי לפני כשנתיים הזמין אותה בעלה לטיול עם הבת אורלי, היום בת 15, לפאריס. שם אמר לה מרדכי שהוא נוסע עם חברו יצחק (איצ'יק) כהן לשבוע לתורכיה. במשך שבוע לא שמעה ממנו, עד שטילפן ואמר שהוא חוזר לפאריס באותו יום. אבל הוא לא חזר.

אך הוא לא הגיע.

אחרי יומיים טילפנה שושנה לקונסוליה התורכית ולמישטרה בתורכיה. הם דיברו רק תורכית ולא הבינו איש את רעהו. לבסוף צלצלה לארץ, ואז נודע לה כי מרדכי עצור.

היא החליטה לחזור ארצה אך לפני שחזרה צילצל קרוב מישפחה יצחק גרוס, שעבר כנהג אמבולנס בישראל, וביקש את מרדכי. הוא התפלא לשמוע את קולה של שושנה ואמר לה כי נשארו אצלו כמה חפצים של מרדכי וכי הוא רוצה למסור אותם לה, כדי שתיקח אותם ארצה. אחר־כך אמר לה שימסור את החפצים בארץ וביקש

יחזור עם הדברים של מוטקה. בשתיים בלילה רפקו ברלת. זאת היתה המישטרה, הם לקחו אותי לחקירות.

„בנפה הצפונית דיברו איתי על קילוגרם הרואין שאני שלחתי, כביכול, להביא מצרפת. אמרתי להם שאני לא יודעת כלום והם אמרו שזה מה שיצחק גרוס אמר. נעצרתי עד תום ההליכים.

„אחרי ישיבה של 11 חודשים בכלא, הייתי אמורה להופיע בבית־המישפט ולהשיב על ההאשמות. לא הייתי מסוגלת. הייתי עצבנית מדי, ישבתי סתם, חפה מפשע.

„עורך־הדין שלי, משה רום, ייעץ לי להגיע להסכם עם התביעה ולשבת שנתיים וחצי בכלא.

„עשיתי חשבון שנשארו לי בסך־הכל עוד תשעה חודשים לשבת ואת הזמן כשכבר ישבתי במילא לא יחזירו לי.

„בכלא נוה־תרצה הסתדרתי טוב עם כולם. עבדתי שם בעשיית בובות מסמרטוטים. לקראת הסוף הייתי בשיקום ועבדתי בחוץ במיסעדה ברמת־גן בשם פונדק מיקי ובערב הייתי חוזרת לנווה־תרצה לישון.

„הבחורות בכלא היו איתי בסדר.

„אני לא עובדת עדיין. אני עצבנית מדי בייחוד עכשיו כשמדברים על עונש־מוות לבעלי בתורכיה. אני מקווה שבארץ יעשו משהו למענו. שיביאו אותו הנה ויעשו לו מישפט. הילדה שלנו, אורלי, היא נורא סובלת מהמצב. שנתיים לא הלכה לבית־הספר ועכשיו היא שוב לא רוצה ללכת, בגלל מה שקורה לאבא שלה.

„נסעתי עם בעלי להרבה טיולים בחו"ל, היינו בגרמניה, בצרפת וגם בתורכיה היינו יחד שבועיים. לא ראיתי אותו מנהל שם עניינים כאלה, של סמים. מוטקה, בעלי, לא משתמש בסמים וגם אני לא.

„אני יודעת שמוטקה חף מפשע, זו גילה אוזבק שרצתה להתנקם בו. כי הוא לא רצה אותה."

כלי־התיקשורת סיפרו שעומדים להוציאו להורג בתורכיה — זוהי שטות. הסיפור האמיתי פרוזאי יותר, אך גם מעניין יותר

„בתורכיה לא הביאו אף עד שהעיד נגד מרדכי."

יעקב חלאוני פנה גם לאמצעי התיקשורת. בשידור בטלוויזיה סופר בהרחבה כיצד אזרח ישראלי תמים שיצא לטייל באירופה נעצר בתורכיה על לא עוול בכפו.

אפשר לשפוט פעמיים

על מה מבוססים חשדות מישטרת־ישראל?

למישטרת ישראל מוכר מרדכי חלוואני כאיש שעסק בהברחות סמים במשך תקופה ארוכה. לדעתה היה מרדכי חלוואני ראש רשת־סמים שסיפקה הרואין לישראל באמצעות בלדרים שונים. שמו הוזכר בבית־המישפט כמה פעמים בקשר לפרשות של תפיסות הירואין שהובא מתורכיה דרך ארצות אחרות.

בפרשת הבלדר אברהם לנדאו נעצרה גם אשתו של מרדכי, שושנה, יחד עם אחיו, דני. כאשר נסעו לאותו בלדר,

יישפט על־ידי בית־מישפט תורכי ולאחר מכן ישוחרר ויגיע לישראל. יועמד כאן למישפט על חלקו בכמה פרשות סמים שבהן הוזכר שמו. כי בעבירות סחר והברחת סמים – שלא כבעבירות אחרות שאין להעמיד עליהן לדין שנית, אדם שכבר נשפט עליהן קודם בארץ אחרת – אפשר לשפוט אדם פעמיים על אותה עבירה.

הנקודה הטובה: המישטרה טוענת כי אין עונש־מוות בתורכיה בנושא סמים, וגם אם עונש כזה קבוע בחוק, הרי מעולם לא השתמשו בו ואיש עדיין לא הוצא להורג על עבירת סחר בסמים.

כך שיש לקוות כי במהרה יוכל מרדכי להתראות עם מישפחתו, עם בתו אורלי ועם אשתו, שושנה.

„היא לא היתה בשבילו!"

שושנה חלוואני, אשתו של מרדכי, שוחררה לפני כחודש מכלא הנשים נווה־תרצה. שם ריצתה עונש בגין חלקה בהברחת הרואין מפאריס.

בבית אחותה בבת־ים הצהירה שושנה: „בעלי חף מפשע. הוא יושב שם סתם. רצו להתנקם בו!"

היא הכירה את מרדכי כשהיתה בת 16. הם יצאו במשך שנתיים ונפרדו. היא התחתנה עם בחור אחר, בשם שימעון, אך התגרשה ממנו כעבור שנה וחזרה אל מרדכי („כי אהבתי אותו") הם התחתנו ונולדה להם בת. אז היה מרדכי סוחר־מכוניות ובזמנו הפנוי היה משחק קלפים.

חבר לקח אותו לדירה שבה היה מועדון־קלפים, בשדרות רוטשילד בבת־ים. אותה דירה היתה שייכת לגילה אוזבק, התורכיה. גילה התאהבה במרדכי. היא גם היתה קלפנית, אצלה בבית שיחקו רמי, פרטייה ובקרה. מרדכי היה מבלה שם הרבה זמן.

„גילה היתה משחקת גם במועדונים אחרים, כך שהיא נפגשה עם מוטקה הרבה," ממשיכה שושנה. „אני לא

שתתקשר אליו כשתגיע ארצה, כי אז כבר יהיה גם הוא בארץ.

„חשדתי שמשהו לא בסדר!"

כ**שהגיעה ארצה**, התקשרה שר־שנה לגרוס: „הוא דיבר בטלפון בצורה משונה, הוא אמר לי שלא אבוא לקחת את הדברים בעצמי וביקש שאשלח מישהו אחר. חשדתי שמשהו לא בסדר. אמרתי לגיסי, דני, שיילך לקחת את הדברים, הוא הלך ולקח איתו שני חברים.

„כשהגיע דני לרחוב סוקולוב בתל־אביב קפצו עליהם אנשים מהמדור ועצרו אותם. התברר שהבית שבו שהה יצחק גרוס, היה מוחזק על־ידי המישטרה. יצחק גרוס היה שם אחרי שנתפס. הוא שיתף פעולה עם המישטרה. הם האזינו לכל השיחות והקליטו גם אותי.

„לא חזרתי לבית שלי בקיר־יית־שלום וישבתי בבית חמתי ז"ל וגיסתי, אשתו של דני, וחיכינו שדני

הפרקליט

משה רום, שהמליץ ל־שושנה חלוואני להגיע להסכם עם התביעה, כאשר הואשמה בפרשת של הברחת סמים לישראל.

נעמי אדווה ■

עדינה הרפז:

„אם יוציאו אותן מהקבר, כולנו נתנצר!"

לפני 15 שנה מתה ונקברה מרים פולק בת ה־32. בשנה שעברה מתה גם אמה טרזה אנגלוביץ ונקברה לצד בתה בבית־הקברות בראשון־לציון. זמן קצר אחרי הלוויתה של טרזה אנגלוביץ, נודע לרבני ראשון־לציון כי הגיור שעברו השתיים לפני עלייתן ארצה לא היה כל־כך כהלכה. הרבנים מתעקשים להוציא את גופותיהן של שתי הנשים ולהעבירן לבית־קברות נוצרי או אף מחוץ לגדר של איזה בית־קברות.

בתה של טרזה ואחותה של מרים, עדינה הרפז, המתגוררת בתל־אביב, הקימה שערוריה, יצרה קשר עם אמצעי־התיקשורת והגישה בג"ץ נגד הרבנים. אבל הרבנים בארץ לא פוחדים מאף אחד והשבוע נודע שוב על החלטתם להוציא את שתי הגופות מקיברן. שאלתי את עדינה הרפז מדוע, בעצם, היא כל־כך מתנגדת לקבור את אמה ואת אחותה בבית־קברות לא יהודי.

אמא שלי נישאה ליהודי, חיה איתו וילדה לו ילדים. בגלל יהדותו ישבנו כולנו במחנה־דריכוז בזמן המילחמה. אחר־כך עלינו ארצה. כולנו קשרנו את חיינו בארץ הזאת וביהדות. אחותי ואני נישאנו ליהודים עם כל הפיתקאות, נולדו לנו ילדים יהודים ואנחנו מרגישים שכולנו יהודים.

● לאן בדיוק רוצים להעביר אותן?

מי יודע? אף אחד לא מדבר איתי יותר. כל מה שאני יודעת זה מהרדיו ומהטלוויזיה. הרבנים לא חושבים שאני קשורה לעניין, כי אני עושה צרות.

● האם אנשים עוזרים לך במאבקך?

כולם עוזרים. כל אחד לפי יכולתו. ח"כ שולמית אלוני עוזרת ומייעצת. גם לפי דעתה כל העניין הוא בושה לאומית. אבל קשה מאוד להילחם נגד אנשים שחיים עדיין בימי־הביניים.

● מה תעשי אם בכל זאת יעבירו אותן אל מחוץ לבית־הקברות היהודי?

אקח את בעלי ואת שתי בנותי, את אבי ואת בן־אחותי המנוחה, שמשרת היום בצה"ל, וכולנו ביחד נתנצר. אם אנחנו לא טובים מספיק כיהודים מתים, או אנחנו בטח לא טובים כיהודים חיים.

אהרון אבו־חצירא:

„בלי תמ"י היו העניים עוד יותר עניים!"

המעצר עשה לו משהו לח"כ אהרון אבו־חצירה. דיברתי איתו יום לפני שהחל לרצות את עונשו והוא דיבר איתי בחפשיות ואפילו התבדח ונשמע מאוד אופטימי. היום טילפנתי אליו וביקשתי לשאול אותו כמה שאלות.

אני לא רוצה לענות על שאלות ואני לא רוצה לדבר עם עיתונאים.

● אשאל אותך שאלה לגמרי לא אישית. שאלה שנוגעת למיסלגה שלך, זה בסדר?

אבל רק שאלה אחת.

● בסדר. השאלה שלי היא מדוע תמ"י לא סורשת מהממשלה שעושה את העניים עוד יותר עניים?

זו שאלה נוקבת שתמ"י תצטרך להתייחס אליה ברצינות בזמן הקרוב. אני רק אומר לך שאם תמ"י לא היתה בממשלה הזאת, העניים היו עוד יותר עניים.

● זאת אומרת, שלפי דעתך, הם עדיין לא מספיק עניים, כדי שתפרוש מהממשלה?

אמרתי שאענה על שאלה אחת. אם את רוצה עוד תשובות, שאלי את אוזן, אולי יש לו תשובות בשבילך.

אסא כשר:

„למיכללת יהודה ושומרון דווקא יש כסף!"

לפני שבועים ראיינתי במדור זה את פרופ' מנחם פרי בנושא סגירת האוניברסיטות. גם אני, כמו כולם, שאלתי את השאלה המרגיזה האם באמת מדינה דלפונית כמו שלנו צריכה לסבסד סטודנטים לספרות ימי־הביניים, למשל. שאלה זו העלתה את חמתו של פרופ' אסא כשר מהחוג לפילוסופיה באוניברסיטת תל־אביב, שטילפן אלי ואמר:

כדי להעמיד אותך ואת כל האחרים על טעותם עשיתי עבודת־מחקר קטנה. התוצאות שיש לי מדברות רק על המחלקה לפילוסופיה, אבל אני מניח שיש הרבה חוגים דומים במדעי־הרוח. במחלקה שלנו יש 13 וחצי מישרות של מרצים בכירים, 8 מישרות של עוזרי־הוראה, מישרה וחצי של מורים מן החוץ ומישרה וחצי של מזכירה. כל המשכורות האלה ביחד, נטו, כולל את כל ההטבות, מסתכמות ב־300,000 דולר לשנה. על זה צריך להוסיף כ־30,000 דולר לספרים, החזקה וכדומה ומקבלים את הסכום שעולה המחלקה לפילוסופיה לשנה — כלומר 330,000 דולר.

● כמה מתוך זה מכניסים הסטודנטים?

במחלקה שלנו יש 400 תלמידים לתואר ראשון. מכיוון שכל אחד מהם לומד בשני חוגים, אני מחשב לצורך העניין רק את מחצית שכר־הלימוד של כל אחד מהם. יש 100 תלמידים נוספים לתארים גבוהים יותר, ואני מחשב את כל שכר־הלימוד שלהם. מלבד זאת יש כ־1000 תלמידים זרים, שרק משתתפים בשיעורים שלנו ומשכר־הלימוד שלהם אני מחשב רק 15%. לפי שכר־הלימוד שמדובר עליו עכשיו, כלומר 1000 דולר לתלמיד, מכניסים התלמידים למח' 460 אלף דולר שהם ב־130 דולר יותר ממה שהם עולים. אומנם עד היום שילמו רק 500 דולר לשנה, אבל כל החישובים שעשיתי הם לחודש האחרון ובגלל האינפלציה, לפני כמה חודשים הכל עלה פחות.

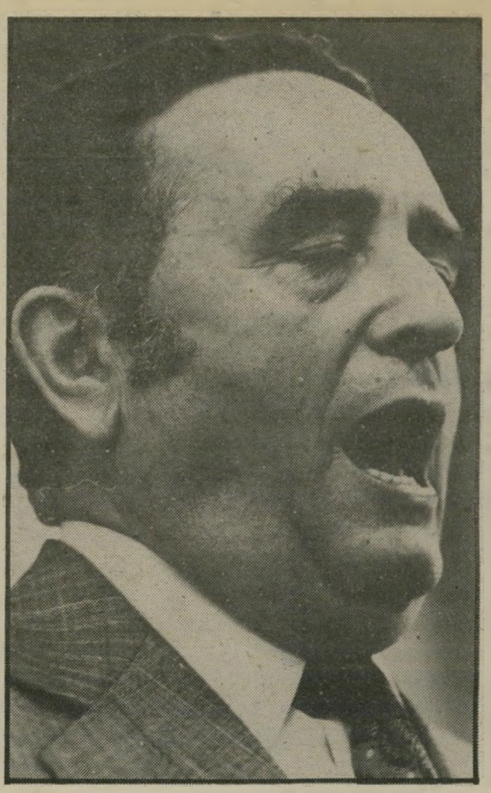
● אם זה כל־כך פשוט, מדוע תמיד חסר כסף לאוניברסיטה?

בגלל המדעים המדוייקים דווקא. מחשבים, רפואה, כימיה, כל אלה עולים הרבה מאוד כסף, ושם המדינה משקיעה הרבה. אבל את כל זה חברי־כנסת. כמו רייסר, בבורותם, פשוט לא יודעים.

● אז אם דווקא המדעים המדוייקים עולים כל־כך הרבה, אולי צריך לסגור דווקא אותם?

מי אמר שאין כסף? השבוע ראיתי מודעה באחד העיתונים שמודיעה על הרשמה למיכללת יהודה ושומרון. שם דובר דווקא על הנדסת־מחשבים, על אלקטרוניקה, מיקצועות שהעלות בהם גבוהה מאוד. למיכללת יהודה ושמרון יש כסף? מדוע הם לא יכולים להגיע לתל־אביב או לבר־אילן, הרי זה רק מרחק סיגריה מכפר־סבא?

ם אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הו

מנחם סבידור:

„הפקידה ברחה מאורה, ואורה כועסת עלי!"

בזמן האחרון נשמעות הרבה תלונות על הכנסת – שהיא לא מתפקדת כיאות, שח"כים לא באים למליאה, שלא מחוקקים חוקים, שהישיבות התקצרו. ח"כ אורה נמיר התקיפה קשות את יו"ר הכנסת. ביקשתי את תגובתו של מנחם סבידור על טענות אלו.

בעניין אורה נמיר יש לי סיפור ארוך. אקצר אותו ואגיד רק שהיא ביקשה ממני לפני כמה חודשים שאקלוט עוד פקידה עבורה. הפקידה הזאת עבדה אצלה. בקיצור, אחרי כמה זמן גם הפקידה הזאת, כמו קודמותיה, ברחה מאורה נמיר ובאה אלי. ואורה נמיר באה לצעוק עלי ואמרה לי שהיא לא תשכח את זה. באותו זמן זימנתי את כל יו"ר הוועדות לישיבה דחופה ורק הגברת נמיר לא באה. שלחתי לה מיכתב חריף, ואז למחרת באה הצדקנית הזאת ומטיחה בי האשמות שונות ומשונות.

● ובכל זאת, האם כיו"ר הכנסת אין לך אחריות על מה שוקרה בכנסת?

אינני מפקד על חברי־הכנסת. אין לי סמכויות מיוחדות נגד פלוני או אלמוני. אילו היו לי, הייתי נוקט אמצעים נגדם. באתי לוועדת התקנון בהצעה פשוטה והגיונית, שיהיה מעוגן סעיף שלפיו כל ח"כ צריך להקדיש את שלושת ימי הכנסת לכנסת בלבד. הרוב דחה את הצעתי.

● אם כך, לא נמאס לך מהתפקיד חסר השיניים הזה?

נכון שזה לא תפקיד עם חדוות יצירה גדולה. אבל אני רואה בזה שליחות. שליחות עם הרבה צרות והרבה בעיות, אבל בכל זאת שליחות. הרבה פעמים אני מתנגש עם שרים ועם ראש־הממשלה ועם ח"כים, אבל זאת העבודה שלי וזה אתגר.

● ובכל זאת, המצב בכנסת ה־10 נראה יותר גרוע מהמצב בקודמותיה.

רצה המיקרה שבזמן האחרון המצב הוא מתחת למקובל בכנסת. גם במיספר המישתתפים וגם באופי הנושאים המובאים לדיון. אני מודה בזה. היו בחירות מוניציפליות והיה מתח גבוה מאוד בענייני כלכלה. אבל אני רוצה לומר, שיש לי טענות גם לממשלה שאינה מפרנסת את הכנסת. וזה נובע מאופייה של עבודת הממשלה. ויש, כמובן, ח"כים שבאים בטענות שלא נותנים להם הצעות דחופות. ועל זה התשובה שלי היא, שכל מושב של הכנסת נגמר עם הרבה הצעות בלתי־מנוצלות. גם אנשים המגישים הצעת־חוק דחופה, מבקשים לבטל אותה בשעה 3, כי הם רוצים ללכת הביתה.

● באשר לשאילתות בעל־פה, שהחלטתם להנהיג. האם כל שר יצטרך, לדעתך, לענות על כל השאלות? אינך חושש שזה יכול להביך אותם כשאינם יודעים את התשובות מייד, בלי להתכונן?

השאילתות האלה יעסקו בעניינים עקרוניים, באיזה התבטאות של מישהו, בפיטורים של מישהו, הגיע הזמן שהשר יידע בדיוק מה קורה במישרד שלו. ככה יכריחו אותו להתכונן יותר.

דויד ליבאי:

„לזעוק על פגיעה בזכויותיו של האסיר!"

פורסם כי פרופ' דויד ליבאי, יו"ר לישכת עורכי־הדין, שלח איגרת לכל עורכי־הדין, שבה הוא מתריע על התנאים המחפירים השוררים במקומות המיפגש של עורכי־הדין עם לקוחותיהם, בתוך בתי־המעצר. לפני חודשים אחדים דיברתי עם פרופ' ליבאי, והוא סיפר לי על המצב הגרוע בבתי־הסוהר בארץ, לכן שאלתי אותו היום מה הגילוי שבאמתחתו, ומדוע הוא מספר זאת לעורכי־הדין ולא לשר־המישטרה למשל.

מה שלא נכתב בעיתון, זה שהמיכתב המדובר הוא למעשה הזמנה לכינוס של עורכי־הדין הפליליים, אשר ייערך בתל־אביב ב־20 בדצמבר ובו נדון במצב, נקבל החלטות, נכין מישלחות ונציע דרכי פעולה.

● בהכירך את המערכת, אתה חושב זה יעזור?

אני חושב שפעולה מאורגנת ואינטנסיבית, ועמידה על זכויות בכל הדרכים העומדות לרשותנו, יעזרו בסופו של דבר. בתנאים הקיימים פשוט אי־אפשר לעבוד. אי־אפשר לנהל שיחה סודית עם לקוח, אי־אפשר להכין תיק ולפעמים אי־אפשר לשמוע את הלקוח, שהוא בדרך־כלל בעל האשמה חמורה ביותר.

● בשיחתנו הקודמת סיפרת לי על התנאים המחפירים בבתי־הסוהר. אם כבר ייעשה משהו, לא נראה לך יותר חשוב שייעשו דברים עבור האסירים בתוך בתי־הסוהר?

ודאי שהשיפור בבתי־הסוהר הוא בעדיפות ראשונה. אבל הבעיות בבתי־המעצר זה לא עניין אחר, זה חלק קטן מאותו עניין עצמו. בגלל חומרת התנאים בבתי־הסוהר ובבתי־המעצר הרשתי לעצמי לדבר על הנושא במעמד הרישמי והחגיגי של חילופי נשיאים בבית־המישפט העליון. במילים אחרות, תחת להסתפק בברכות ובדברי הערכה והוקרה לנשיא היוצא, יצחק כהן, ולנשיא הנכנס שמגר, ניצלתי את ההזדמנות שבה נאספו כלל שופטי ישראל, לדבר על הנושא ולהחדיר בהם את התחושה שהם לא יכולים להיות שאננים למצב.

● אחרי כל השנים שאתה מטפל בבעיה ומדבר עליה, אתה עוד אופטימי?

אני אופטימי מטבעי. אסור גם להתעלם מכך שיש שיפורים מסויימים, לא מספיקים ולא בקצב שהיה צריך להיות לפי דעתי, אבל בכל זאת, משהו קטן זז. אני מאמין שחובתנו לצעוק ולזעוק על כל פגיעה בזכויות־האדם ובתחום הזה בפרט, כיוון שידוע שלעצירים ולאסירים אין כוח פוליטי ואין מישהו אחר שיטען לקיפוח זכויותיהם.

ורדה רורה:

„גמרתי את תרומתי לקידום הסרט הישראלי!"

סרט פירסומת ישראלי זכה בימים אלה בפרס שלישי בפסטיבל הבינלאומי לרדיו, קולנוע וטלוויזיה, שנערך בניו־יורק. לכאורה, פרס שלישי זה לא עניין גדול. אבל פרס שלישי מתוך שלושת אלפים סרטים מכל העולם – זה בכל זאת הישג. אמרו לי שהקרדיט הגדול מגיע דווקא להוגת הרעיון ולתסריטאית, ורדה רודה, ולא דווקא לבימאי, ינקול גולדווסר, או למפיק, עמוס טל־שיר.

שאלתי את ורדה רודה על איזה סרט מדובר.

הסרט הוא הנער השובב של טרופית, ואני מניחה שכל תושבי הארץ ראו אותו כבר בבתי־הקולנוע. זה על הילד הג'ינג'י שבעזרת קש ארוך גונב את כל הטרופיות שנמצאות על שפת־הים.

● מדוע כולם אומרים שהקרדיט מגיע לך?

אני, אומנם, הבאתי את הרעיון. אבל זה לא נכון שאני גם כתבתי בעצמי את התסריט. אצלנו עובדים בקבוצות. אני ראש־קבוצה, והקבוצה שלי כתבה את התסריט שכל־כך הצליח.

● כולם כל־כך נאים בזכייה הזאת. האם זו הפעם הראשונה שישראלים זוכים במקום כזה מכובד?

אני חושבת שכן. לא קל להתחרות בסירטי־פירסומת שעושים בעולם. הסרט שלנו, למשל, עלה 24,000 דולר, לעומת סרט פירסומת אנגלי לסיגריות בנסון אנד הדג'ס, שעלה 200,000 לירות סטרלינג.

● אז איך בכלל אפשר להתחרות איתם?

רק ברעיונות.

● איך את מסבירה את העובדה, שבסירטי פירסומת אנחנו כבר נחשבים טובים, הסרטים העלילתיים שנעשים בארץ עוד לא הצליחו לפרוץ החוצה — אני מקווה שאת רואה סרטים ישראליים?

עד לפני שנתיים הרגשתי צורך כמעט לאומי ללכת ולראות כל סרט ישראלי חדש. הסרט האחרון היה אמי הגנרלית, ואז החלטתי: אני, את תרומתי לקידום הסרט הישראלי, כבר גמרתי. בעצם, קצת קשה לי לדבר על זה, כי אני לא רוצה להעליב.

דניאלה שמי

קולנוע

החרטה המלכותית

אין בקולנוע הצרפתי זוג מלכותי. אבל אם היה צריך לבחור אחד כזה, אין ספק שהכבוד היה מגיע לאיב מונטאן וסימון סניורה. הצמד הזה, שבחייהם הפרטיים עברו תהפוכות ומשברים רבים, ממשיכים להיות נשואים עד עצם היום הזה, לדאוג זה לזו במסירות שאינה אופיינית כל־כך לכוכבי קולנוע.

כך הסתבר לאחרונה, כאשר הגיעו השניים לכותרות העיתונים בשל סיבות שאינן אמנותיות

סימון סניורה
שלום לנוסטאלגיה הסובייטית

גרידא, אבל קשורות קשר הדוק לתדמיתם הציבורית. כזכור, היו השניים מקורבים לתנועות השמאל בצרפת, ולהוגי־הדיעות שהינחו את התנועות הללו. עד לפלישת הסובייטים להונגריה הם אף ראו את עצמם כקומוניסטים ועסקו בפעילות ציבורית בהתאם, למרות שהוזהרו כי אין זה בריא במיוחד לקאריירה המיקצועית שלהם.

האכזבה הגלוייה. מאז חלה הצטננות הדרגתית ביחסים של מונטאן וסניורה עם הקומוניזם, עם הבשורה ממוסקווה ועם הכניעה לתכתיבים מפלגתיים מגבוה. לאחרונה, כאשר הזמין מונטאן להופיע בתוכנית ראיונות פופולארית בטלוויזיה, הקפיץ את חבריו מן העבר, כאשר הביע בצורה גלויה את אכזבתו, לא רק מן הקומוניזם נוסח מוסקווה, אלא גם מן הסוציאליזם נוסח פאריס.

העיתונות התלבשה מייד על הכרזות אלה עד כדי כך שאחד משרי מיטראן מצא לנכון לומר בכינוס ציבורי ש„חלומו לסטור על פניו של מונטאן על הדברים שאמר".

מה שמונטאן אמר, ומה שלא נעם לאוזני הסוציאליסטים, היתה העובדה שגם כאשר שלט הימין בצרפת, לא היו שם מחנות־ריכוז ועבודת־כפיה, כך שלא צריך להתפעל מן העובדה שהסוציאליסטים אינם מפעילים מוסדות כאלה. ועוד הוא ציין, שבשנות השבעים, השנואות על הסוציאליסטים, היתה בצרפת פריחה כלכלית.

מי שהתגייס כדי לתקן את שמו הטוב ולהעמיד דברים על דיוקם היתה כמובן סימון סניורה, שהיא כיום אורחת קבועה בכל טרקליני צרפת, בזכות סידרת טלוויזיה בשם „תזר הומבר" אודות אשת־עסקים חסרת פשרות, מתחילת המאה.

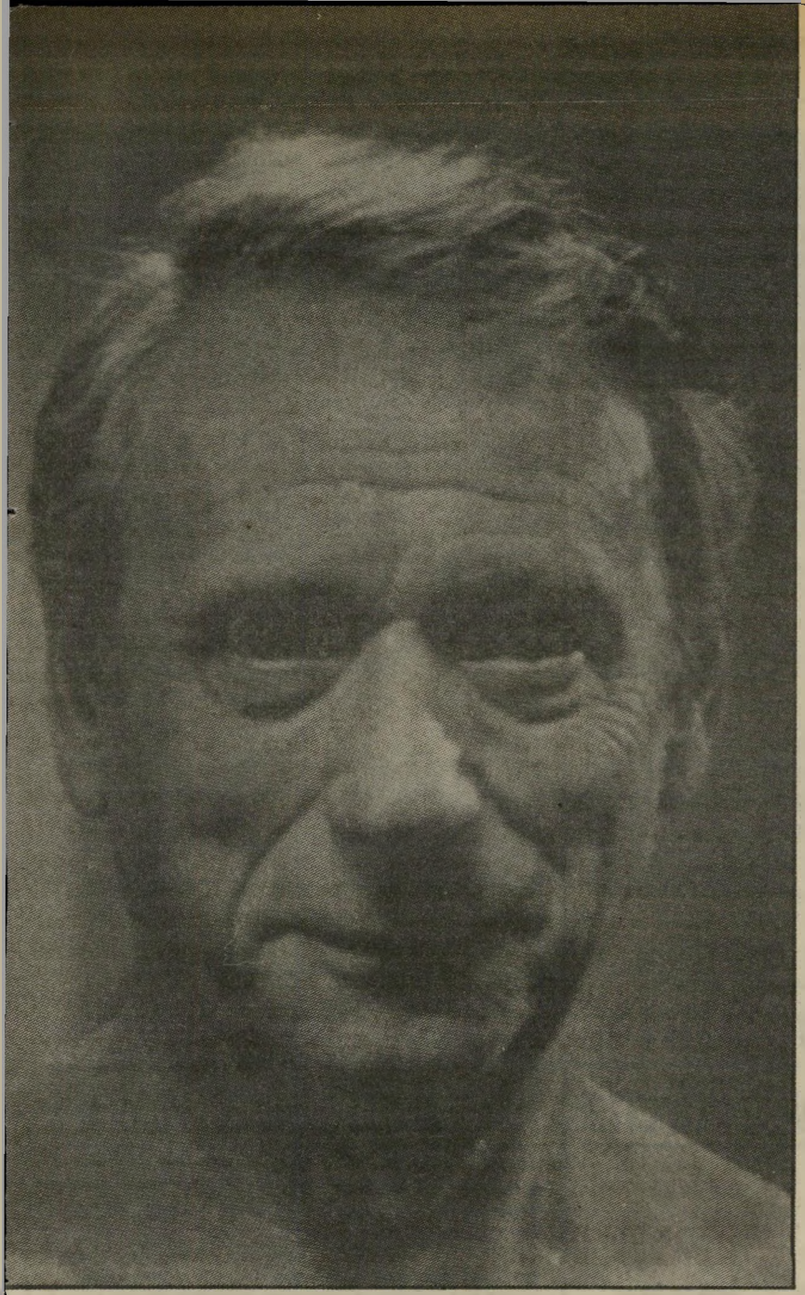
„איני חושבת שאנחנו צריכים להתפעל מן העובדה שהממשלה עושה היום מה שהיינו מצפים בכל מיקרה שממשלה סוציאליסטית תעשה," היא מסבירה. מצד שני, אין היא סבורה שביקורת צריך להפנות רק לכיוון אחד, שחובה היא לדבר תמיד על הליקויים של הימין ואילו את הליקויים של השמאל להסתיר מתחת למזרן. וכמו רבים אחרים, היא מתלוננת על סוג מסויים של עיתונות, הנוטלת ביטוי, מוציאה אותו מהקשרו, הופכת אותו לכותרת ראשית ויוצרת רושם מזוייף ומוטעה בכוונה תחילה.

הרגשנות דחסה. אשר לפעילות הפוליטית שלה ושל מונטאן, היא מודה כי יותר מהשקפה אידיאולוגית, היתה זו הרגשנות שדחפה את השניים ליוזמות כאלה. בראיון הטלוויזיה שלו ציין מונטאן, כי „השמאל מתפקע מרוב רגשנות." סימון סניורה אומרת שזה אכן כך, שהיא שונאת פוליטיקה בתור שכזו, ואילו היתה צעירה יותר היתה מצטרפת לכל אותן שורות מחאה, המחלקות את זמנן בין הפגנה מול הקונסוליה האמריקאית והפגנה מול הקונסוליה הסובייטית.

בנקודה אחת, לפחות, היא מעדיפה לנתק את עצמה לחלוטין מן העבר, ולו הנוסטאלגיה הסלאבית שלה. לא המנהיגים הצבועים והבירוקראטים הקטנים מן הכיכר האדומה שיכנעו אותה בכך, אלא פניו של אותו גיבור של האומה, אשר הופיע בטלוויזיה והסביר כיצד הפיל את מטוס הנוסעים הקוריאני. „בצער רב עלי לומר שלום לסוניה, לנאדיה ולכל הנוסטאלגיה הסובייטית שלי. שלום לך מר סאחארוב, היום אני עומדת לצידך."

המצעד הצרפתי

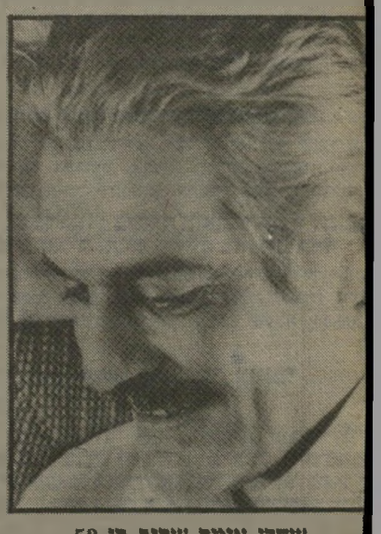
התרבות האמריקאית נגסה עוד חלקה טובה בכבוד הצרפתי. אחרי שהשפה הצרפתית טומאה במילים לועזיות, אחרי שהכלכלה הצרפתית גילתה את עצמה משועבדת בצורה מביכה לארונים שמעבר לאוקיאנוס, הנה עכשיו גם התרבות נדחקה לפינה אפלה. לא זו בלבד שהצרפתים נאלצו, למשל, להודות בעובדה שסרטים מצויירות שייכות לתחום האמנות ואין

איב מונטאן (בסרטו של קלוד סוטה „המלצר")
השמאל מתפקע מרוב רגשנות

עומר שריף: „נמאס לי להתבטל!"

לפני עשרים שנה, סברו הכל שהוא הסופר־כוכב הבא של הקולנוע. לפני עשר שנים, הוא נחשב האכזבה הגדולה של הליוווד. מאז מופיע שמו לעיתים מזומנות בטורי הרכילות.

שחקן עומר שריף בן 52
חש צעיר יותר

כמי שמופיע בכל מסיבות הפאר המבוקשות של אירופה, כמי שמשתתף בקביעות באליפויות העולם בברידג', וכמי שמתמסר בזמן הפנוי שלו (ומהמצרך הזה יש לו בשפע), לגידול סוסי מירוץ.

הוא, במוכן, עומר שריף, כוכב־הקולנוע המצרי שהתגלה כראש שבט בדווי כלורנס איש ערב. בבש את הליווד בסערה, כאשר גילם את דוקטור זיוואגו והתגלגל אחר־כך לסידרת תפקידים עלובים בל־כך, שבהם הוא נראה כה אדיש־למתרחש סביבו, עד שבשלב מסויים החליטו לרחם אליו ולוותר על שידותיו. כאשר הופיע מזמן לזמן, בסרט זה או אחר, היה זה יותר קוריוז מאשר תרומה אמנותית.

היום, בגיל 52, החליט שריף שדי לו להתבטל. בימים אלה הוא עומד לעלות על הבימה באנגליה (הוא לא עשה זאת מאז נעוריו, בקאהיר), כצעד ראשון לקראת חידוש הקאריירה שכמעט נזנחה, קאריירה של שחקן. המחזה שבו בחר להופיע, מוכר היטב ברחבי העולם, הודות לגירסה הקולנועית שהופקה בזמנו: הנסיך ונערת השעשועים (לודנס אוליביה ומרילין מונרו הופיעו בסרט, לפני 27 שנים).

בד בבד, החליט שריף גם להסביר את המניעים שהרחיקו אותו מן. המצלמות לזמן רב כל־כך. אחרי הופעתו המפתיעה בלורנס איש ערב, הוא הוחתם על־ידי חברת קולומביה על חוזה לשבע שנים, שאותו הוא מכנה „חוזה עבדות". „פירוש הדבר הוא שבמשך שבע שנים השתכרתי 15 אלף דולר לסרט, ולא חשוב מה היה התפקיד. זה השכר שקיבלתי גם עבור הופעה בסרט כמו מצחיקונס," הסביר.

להסיר את הדף. כאשר הגיע החוזה לקיצו, הוא החליט לפצות את עצמו על כל השנים שעבדו עליו בשכר מינימום, והסכים לקבל כל הצעה שנראתה מפתה. מבחינה כלכלית. גם אם התפקידים לא היו מרתקים ביותר. את שמות הסרטים שעשה באותם הימים הוא מעדיף לא לזכור, אם כי הוא מוסיף על הנייר, כאשר אפשר היה לקרוא רק את תקציר העלילה ואת שם הבימאי, הם נראו הרבה יותר טוב מאשר על המסך. אחר כך הגיעו השנים שלאחר מילחמת ויאטנאם, כאשר דור צעיר וחוצם של בימאים אמריקאיים חיפשו שחקנים בעלי חזות שונה, בעלי השתייכות עדתית ברורה יותר, שחקנים מחוספסים ונוקשים יותר משריף, וכך הוא מצא את עצמו, בהדרגה, מחוץ למיקצוע, עסוק בעיסקי הבטלה שלו.

למען האמת, הוא מוסיף, לא נאבק במיוחד בתהליך זה, אולי משום שלא היה רגיל לכך. כל מה שהיה בידיו לפני כן, הגיע אליו בקלות רבה, החל ממעמד של אליל־קולנוע במצריים, ועד לתפקידים כמו ד"ר זיוואגו. כאשר צריך היה להשקיע מאמץ כדי לשמור על ההישגים, הוא העדיף לנחת על זרי הדפנה.

ביום בהיר אחד, לדבריו, החליט לברוק אם בכלל נשאר בו ניצוץ ההתלהבות, שהיה בו פעם. הוא לחש בכמה אוזניים מקורבות כי היה רוצה לחזור לבימה, ומכאן התפקיד ומחזה של טרנס ראטיגן, שזיכו אותו בביקורות מעודדות. „קלפים וסוסים אינם מעניינים אותי עוד," הוא מכריז עכשיו. „אני חש צעיר יותר, אני רוצה להפוך את הדף."

זכרונות מעולם הסרטים לא נשכחו, כמובן זאת. „אופיע בסרט רק אם מרובר בעבודה קצרה ובכסף רב," הוא מצהיר. לעומת זאת הוא פתוח לכל הצעה מן התיאטרון, ובמיוחד הוא משתוקק לגלם את אותלו. „זו תהיה הפעם הראשונה שמאזרי (ערבי מצפון־אפריקה) יגלם את התפקיד שנכתב למעשה על מאורי."

קאתרין דנב
האידיאל הנשי

זה רק מזון לילדים מפגרים ולעצלים, שאינם רוצים לקרוא (בעצם הצרפתים טוענים שהם המציאו את העובדה שמדובר באמנות, עובדה שהאמריקאים ממציאי הסדרות הללו לא היו ערים לה כלל וכלל); הנה הם מעבירים עכשיו גם

את הערכותיהם הקולנועיות דרך אספקלריה אמריקאית.

אכן, עד לפני שנים אחדות, הקולנוע היה בפירוש עניין של אמנות צרופה, ומי שהתייחס אליו כאל מיסחר, עשה זאת בהסתר, כי העיקר זה היוקרה, ורק אחר־כך מדברים על הכסף. עתה נדמה שהצרפתים החליטו לאמץ לעצמם את הכלי המדוייק יותר של התעשיה האמריקאית, האומרת שקולנוע — אמנות או לא — זה מיצרך בשוק, ומיצרך מספקים לפי סקרי דעת־קהל ודרישות הקליינטים.

הנשים קובעות. וכך פיתאום, ללא הודעה מוקדמת, מוצפת העיתונות הצרפתית, במישאלי דעת־קהל שבהם מתבקשים הנשאלים לדרג את הכוכבים לפי חביבותם, גבריותם, נשיותם ושאר תכונותיהם. במקביל, נערכים סקרים על המשכורות הפוטנציאליות של הכוכבים השונים. נערכות השוואות בין תשובות הציבור והמחאות המפיקים, והציבור מוזמן להסיק את המסקנות. שני מישאלים שהתפרסמו לאחרונה, ביוזמת שבועונים רבי תפוצה (פארי מאץ' ואל), מצביעים על הרווחות המנשבות בקהל הצרפתי בימים אלה, על טעמו ועל הערפותיו.

ז'אן פול בלמונדו
מס' 1 בקופה

המישאל של אל נערך אומנם רק בין נשים, אבל כבר מזמן ידוע שהגורם המוביל בצפייה קולנועית, הם המין הנשי (הן קובעות לאן הולכים הערב). כאן המנצח בכל החזיתות הוא ז'אן־פול בלמונדו, מכונת־הכסף הבטוחה ביותר שיש היום לקולנוע הצרפתי. הוא מפיק בעצמו את סרטיו, כי אין איש שמסוגל לשלם את המשכורות שהוא דורש (כמיליון דולר לסרט), כל סרט שובר את שיאי הקופה, שקבע הסרט הקודם, והיום, לפי מישאל השבועון הזה, הוא בהחלט מס 1 בלב הצרפתים, הן ברווחים, והן בפופולאריות.

מכאן והלאה, השאלה היא כיצד רוצים להמשיך בדירוג. על פי חיבת הקהל באים אחריו בזה אחר זה: איב מונטאן, אני ז'יראר, אלן דלון, פיליפ נוארה, קתרין דנב, קלוד בראסר, לינו ונטורה, נאטאלי באי ואיזבל אדג'אני.

דירוג השבר. לעומת זאת, כל מי שמחזיק ב עה כי אי־אפשר לשלם במכולת עם חיבת ישם יותר מן הדירוג של המשכורות, הקובע שבמקום שני, הרחק מאחורי בלמונדו, מופיעים שני קומיקאים, פיאר ריישאר וקולוש, אחר־כך אלן דלון (שגם הוא מפיק את סרטיו) לינו ונטורה (שממעט להופיע), איב מונטאן, מישל סרו (אחרי כלוב העליזים) ז'ראר דפארדייה, ורק אחריהם ז'יראר (שמתקשה למצוא תפקידים באחרונה), דנב, נוארה ואדג'אני.

המישאל של פארי מאץ' פחות מעשי וגשמי. הוא אינו מדבר על כסף ועל עניינים גסים אחרים, הוא שואל את הציבור שאלות ברומו של עולם כמו: למי הייתם רוצים להידמות? מי הבעל האידיאלי ומי הרעיה האידיאלית? מי המאהב ומי המאהבת האידיאליים? מי מגלם את השלמות הגברית והנשית, מי הסקסי או הסקסית ביותר, מי הכי סימפטי וכדומה.

האידיאל הגברי. המנצח כאן, במרחק ניכר מאוד לפני כל המתחרים, הוא איב מונטאן, שכל הגברים היו רוצים להידמות אליו. בעיני הצרפתים הוא אידיאל גברי, אב אידיאלי לילדים, המרגש ביותר והמקסים ביותר. אחריו, במרחק גדול, אלן דלון (ראשון ברשימת היפים) ובלמונדו רק שלישי (אם כי ברשימת הסימפטיה הוא תופס מקום ראשון). השמות הבולטים בהמשך הרשימה הם לינו ונטורה, ז'יראר דפארדייה, מישל פיקולי ופיליפ נוארה.

בין הנשים, ההישגים הטובים ביותר נזקפים לזכותה של קאתרין דנב. היא האשה שכל בנות מינה היו רוצות להדמות לה, היא היפה ביותר והמייצגת בעיני הגברים את האידיאל הנשי. אחריה, איזבל אדג'אני (הראשונה ברשימת בעלות הקסם האישי), אני ז'יראדו (הסימפטית ביותר) וקריינית הטלוויזיה הפופולארית קריסטין אוקרנט (האינטליגנטית ביותר).

לאומנים ושמרנים. מה מלמדות כל הרשימות הללו? ראשית, שהצרפתים הם לאומנים מאוד בטעמם. אולי צורת המחשבה שלהם מתחילה להיות אמריקאית, אבל מה שהם חושבים הוא צרפתי ביותר. אין למצוא, בכל רשימת העדיפויות הללו, הרבה שמות מתוצרת חוץ, ואלה שכבר מופיעים, אינם מגיעים למקומות מכובדים. בין השמות שצוינו בכל זאת: פול ניומן, רוברט רדפורד, ג'ון טראוולטה וחוליו איגלסיאס (איך אפשר בלעדיו) בין הגברים: וראקל וולש, אורנלה מוטי, ברברה סטרייסנד ואורסולה אנדרס בין הנשים.

ועוד תכונה אפיינית, הצרפתים שמרנים מאוד. הם זקוקים להרבה זמן כדי להתקרב נפשית לכוכב. ועד שעובר כל הזמן הזה, מגיע הכוכב לגיל בגרות מלאה. הביטו באלופים וראו: בלמונדו בן ה־50 ודלון בן ה־48 הם הצעירים שבחבורה. מונטאן כבר בן 62, פיקולי בן 58, ונטורה בן 65, ולמרות זאת, הם נחשבים רמויות אידיאליות, בעלים עריפים, דמויות נערצות. היכן פולחן הנעורים שדובר עליו כל כך הרבה בשנים האחרונות?

גם בין הנשים המצב אינו טוב יותר, במה שנוגע לגיל. לדנב מלאו כבר 40, ז'יראדו עברה את ה־50 ואדאג'אני הצעירונת מתקרבת ל־30. בקיצור הצרפתים, כך נראה, אינם משתגעים על קולנוע צעיר. משהו בשל ומתובל כראוי מוצא חן בעיניהם יותר. ככה זה, גם במיטבח. הם אינם אוהבים תבשילים שמכינים בחופזה.

ז'ראר דפארדייה
מן הבולטים ביותר

איזאבל אדג'אני
הקסם האישי

שעשועי קולנוענים

ויק מורו (ז"ל): אמריקאי גזעני כיהודי נרדף

איזור הדמדומים (סטודיו, תל־אביב, ארצות־הברית) – **הצעירים של אמריקה מצדיעים למקור התרבות שממנו שאבו את רוב השכלתם – הלא היא הטלוויזיה. סרט זה, הכולל ארבעה מרקים נפרדים, אינו אלא מחווה לסידרת־טלוויזיה באותו שם, שקצרה הצלחה עצומה בתחילת שנות הששים. הסידרה נכתבת כולה על־ידי רוד סרלינג המנוח, מי שנחשב עדיין למופת הכתיבה הטלוויזיונית התמציתית, היעילה והמרתקת.**

כמו במקור, מדובר בארבעה סיפורי מדע בדיוני, שתחילתם במצב מוכר ונורמלי, והתפתחותם מפליגה לעבר איזורי דימיון שהם אולי אפשריים ואולי שייכים לתחום החלום. בסיפור הראשון ניצב אמריקאי גזעני השונא את כל הזרים הגוזלים פרנסתו, במצב של גזע נחות במקומות אחרים בהיסטוריה (למשל, כיהודי תחת הנאצים). בסיפור השני, יושבי בית־זקנים המוזרפקים על זכרונות ילדות, זוכים בהזדמנות שניה להיות בגיל הרך. הסיפור השלישי מראה מה קורה כאשר ילד שניחן בכוחות על־טבעיים, כולא משפחה שלמה בתוך עולם אידיאלי כביכול של בטלה, צפייה בלתי־פוסקת בסרטים מצויירים והתנוונות. וכל מה שהוא דורש בתמורה, זו אהבה. ואילו בסיפור הרביעי, נתקף נוסע עצבני בהיסטריה, בליל סערה, כאשר נדמה לו שיצור מוזר מחבל במנועי המטוס.

כדי שהסיפורים הללו אכן יעבדו על הקהל, הם צריכים באמת להיות ממוקמים באותו איזור דמדומים, כלומר בין הממשות לדמיון, עד כדי כך שהצופה יחוש כי זה כמעט יכול לקרות גם לו. מבחינה זו, נדמה ששני הסרטים הראשונים (ג'ון לאנדיס על הנזעים, וסטיבן שפילברג על הזקנים), קרובים יותר להגדרה. ג'ו דאנטה, בסיפור השלישי, קרוב יותר לסיירטי האימים שבהם התמחה, וכמותו ג'ורג' מילר (האוסטרלי היחיד בחבורה). בכל המקרים, מה שיכול היה להיות בעל משמעות (למשל השתקפות של אמריקה כולה בבית הקסום של הפרק השלישי) אינו מפותח די הצורך, ובסך הכל, זה תרגיל סגנוני, יותר מסרט בשל.

תדריך

חובה לראות

תל אביב — יול, חג שמח מר לורנס. גיבור מקומי, דאנטון.
ירושלים — מבט אחר.
חיפה — גיבור מקומי, חג שמח מר לורנס.

תל אביב

★★★★ **יול** (מוסיאון, תורכיה) – חמישה אסירים יוצאים לשבוע חופשה מן הכלא, וקורותיהם בשבוע הזה משתלבים יחד לתמונה עגומה, עצובה, מרתקת ואנושית מאוד של תורכיה בשנות השמונים, על הפערים התרבותיים, העימותים הפוליטיים וההתנגשויות הערתיות שבה. תסריט: אילמז גונאי.

★★★★ **דאנטון** (גורדון, צרפת) – הפולני אנדז'י ואידה משתמש באפיזודה מן המהפיכה הצרפתית, כדי להסביר את הדרך שבה תנועות קיצוניות מובילות את עצמן, גם כאשר כוונותיהן נאצלות ביותר, לכלייה עצמית. מישחק ובימוי מרשימים, אבל דורז' תשומת־לב רבה.

★★★ **חג שמח מר לורנס** (פאר, אנגליה־יפן) – שובים יפנים מול שבוייהם האירופים, בעימות בין תרבויות והשקפות חיים, שהם שונים לחלוטין באופיים, אבל מובילים בסופו של דבר לאותה התוצאה. עם דייויד בואי וטום קונטי.

ירושלים

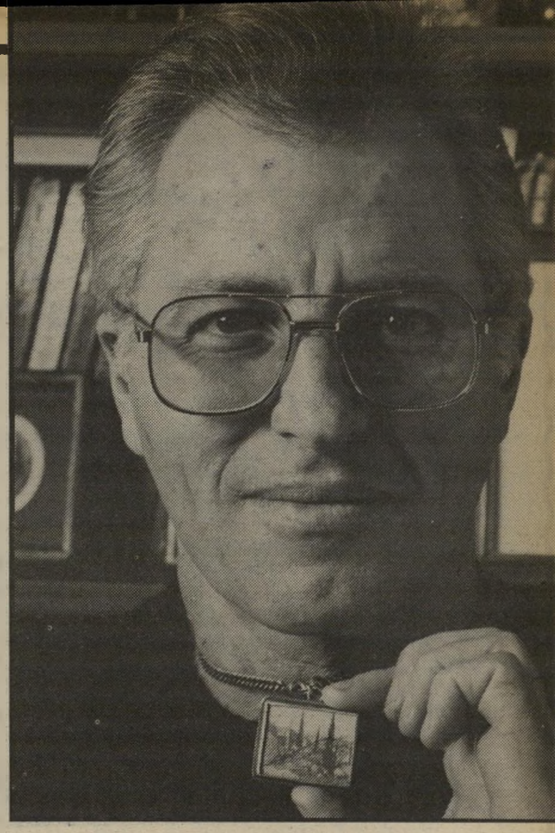
★★★ **מבט אחר** (רון, הונגריה) – סיפור אהבה לסבי בהונגריה של שנות החמישים, שבעדו משתקף דיכוי הפרט ועיוות האידיאלים הקומוניסטיים, לעתים בהעזה בלתי־צפויה. הופעה מרשימה של שתי שחקניות פולניות בתפקידים הראשיים.

חיפה

★★★ **גיבור מקומי** (אורלי, אנגליה) – כפר סקוטי מוכן למכור את עצמו לחברת ענק אמריקאית שרוצה להקים במקום נמל נפט, וכל מה שדרוש הוא לשכנע גם את התמהונים האחרונים שמפקפקים עדיין. קומדיית מוסר חביבה ופיקחית של ביל פורסית.

★★★ **שבוע קולנוע ארגנטיני** (קלאס, ארגנטינה) – אסופה של סרטים ממיטב תוצרת הקולנוע הארגנטיני המעידים על רמה מיקצועית גבוהה ועל טיפול נוקב במציאות שבה הוא נולד. ראוי לברך את ראובן קצובי'ץ מנהלו החדש של הקולנוע על היוזמה המעניינת שנקט.

יורם גיל היה אלוף ישראל בזריקת דיסקוס. עכשיו הוא מצייר מיניאטורות ומלביש אותן כתכשיטים

איש גדול

תמונות קטנות

לעולים מפולין ומברית־המועצות. גיל נסע עם אשתו מרגלית, שגם היא, במיקרה, בוגרת וינגייט ומורה לחינוך־גופני. אתם נסעו גם שני ילדיהם.

אחרי שנתיים וחצי בווינה עמדו לפניו שתי אפשרויות: לחזור לישראל ולהמשיך בהוראה, או לעבור לאנגליה למישרה של מגייס כספים, שהוצעה לו על־ידי ארגון אורט העולמי.

את הג'וב הציגו לפני במילים פשוטות. „אם תיכשל," אמרו לו, „אין לך מה לדאוג. כי שניים לפניך כבר נכשלו."

הוא לא נבהל מהעניין, עבר מאוסטריה לאנגליה.

באותה תקופה חזר לאהבתו הישנה, הציור. כשחזרו לישראל, ב־1973, כבר לא רצה לשוב להוראה בחינוך־גופני. הקדיש את עצמו רק לציור.

רעיון המיניאטורות התפתח אצלו בתקופת שהותו באנגליה. מציורים גדולים התחיל לצייר בפורמאטים קטנים. לאט־לאט גילה, שבמישטחים קטנים, בטכניקה של הזערה, אפשר לעשות דברים יפים.

הוא התחיל לעבוד על פיסות־נייר קטנות, בנה בתוך המיסגרת המצומצמת של סנטימטרים רבועים ספורים תמונות עשירות תוכן ואווירה, פרספקטיבה של קו וצבע, שווי מישקל והבדלי גוונים ערינים. כל זה בציבעי אקווארל וציבעי־מים בלבד.

מכיוון שאותן תמונות קטנטנות נועדו, בסופו של דבר, לקשט פינה בביתו של מישהו, היה ברור לגיל שהן צריכות להיות קודם כל כתם צבעוני נאה, אסתטי ומסקרן, אשר יגרה את הצופה להתקרב אליו. וככל שיתקרב, ילך הכתם ויתעשר בפרטים ובפירטי־פרטים. וזהו ההבדל העיקרי בין מיניאטורות וציורים קונבנציונלים — שבהם, כדי לחזות בשלמותם האמנותית, יש להתרחק מהציור.

חותמת זהב

בשנה האחרונה הגשים גיל את חלומו: שילוב אמנות ואומנות. הוא חשב שזה יהיה שימושי אם ישולבו ציורי מיניאטורות בתוך תכשיטים, כשהתכשיט משמש כמיסגרת לתמונה. הוא נסע לאנגליה, התרוצץ בשווקים ומצא אצל סוחרי תכשיטים עתיקים מיסגרות־זהב של תכשיטים ויקטוריאניים.

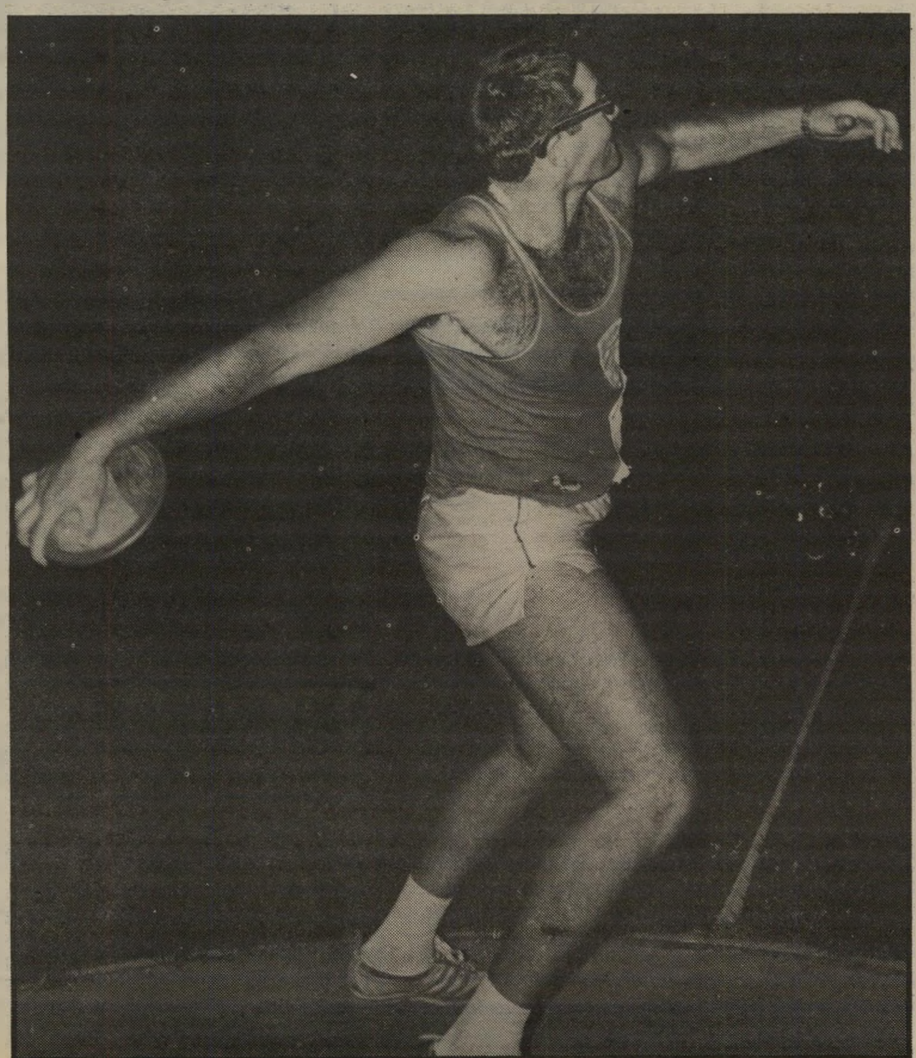
בפעם הראשונה קנה 10 מיסגרות.

(המשך בעמוד 66)

בעל המיסגרות

יורם גיל, שהגשים את חלומו לצייר מיניאטורות ולחופכן לתכשיטים שימושיים. הוא גם ידוע, מזה שנים רבות, בכישוריו כמייצר מיסגרות אמנותיות מעץ, בעיקר לתמונות־נוף ויקטוריאניות מאנגליה.

ר והיפוכו – גבר גבה־קומה ל־מימדים המצייר ציורים מיני־ים.

יר הוא יורם גיל, בעל מיבנה , המתנשא לגובה 1.87 מטר, ו, בגון האפרפר, גולש לו על כיאה לאמן, עיניו כחולות ת ומישקפיו שמוטות לו על

ורים הם קטנטנים ועדינים. ם גיל הוא בוגר בית־הספר ט לחינוך גופני. עד 1969 היה שראל בזריקת־דיסקוס, תואר חזיק 10 שנים. בד בבד שימש לחינוך גופני בבית־ספר תיכון.

מה לספורטאי ולציור? „אהבה משותפת לשני התחומים," הוא משיב בחיוך רחב.

כתם ציבעוני במיסגרת זעירה

הוא התחיל לצייר כשהיה בצבא. אז גם התחיל לצייר נופים. פשוט, כי אהב נופים. הרי הוא התחנך בבית־הספר החקלאי כדורי. אביו היה בין מקימי בית־הספר. מאז ומתמיד דיברו אליו הנופים.

ב־1969 נשלח לווינה בירת אוסטריה, לנהל את מחנה־המעבר

ZIVA TELEM זיוה חלם

wishes to invite you to the מזמינה אתכם

SALE

למכירת בגדי חורף '83–'84

יבוא: אופנת ג'אק ואר

גי פולופ – קולקציה חדשה לחורף '84

M/N שיכמיות, מכנסיים, חצאיות בכל הגדלים

כמו כן ניתן להזמין הזמנות מיוחדות. מבחר מרהיב של חגורות איטלקיות, סוודרים יבוא, וייצור ישראלי משולב בעור.

אורנה מרבק – בגדי אופנה מקוריים,

מבוצעים גם לפי הזמנה מיוחדת.

חדש – רפי יעקובסון, אופנה מקורית בבד ובעור.

סוודרים יבוא ● תכשיטי זהב מקוריים

המכירה תתקיים ביום

שישי 9.12.83	שבת 10.12.83
Friday 9.12.83	Saturday 10.12.83
10.00–14.00	10.00–14.00
16.00–19.00	16.00–19.00

בבית זיוה חלם – רח' דוד המלך 10, הרצליה־פיתוח

At the residence of ZIVA TELEM, 10 David Hamelech St. Herzlia-Pituah, Tel. 052-72976

מודעות בטלפון

לכל העתונים

בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

ישראכרט | ויזה | DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.

שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל

אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף

03-227117/8

חדש!

הוצאת „כדים"

גאה

להגיש לקורא העברי את רומן־המתח הפוליטי

גלגלתא

מאת: **ג'והן גארדנר**

...זה יכול לקרות מהר מכפי שאנשים ציפו.
אירופה כבושה ע"י ברית־המועצות, בשנות ה־90 של המאה ה־20. הכוחות הסובייטיים פשטו על־פני היבשת, ואף צלחו את התעלה והשתלטו על בריטניה.
אירופה מובסת ומושפלת, סין כרתה חוזה אי־התקפה עם ברית־המועצות, וושינגטון מודאגת.
רק אפשרות אחת נותרה – הפעלת תוכנית „גלגלתא": חידוש קשר עם סוכנים :„רדומים", שכולם ביחד יכולים להפעיל את גלגלתא...
תוכנית שסיכויי הצלחתה קלושה, אך בלעדיה יובס סופית כל העולם החופשי.
ורק אדם אחד מסוגל להפעיל אותה – סוכן־החרש הבריטי, פול פאדן.

★★★★★

רומן־מתח נועז המציג סיוט־פוליטי עתידי – שעלול להפוך למציאות...

★★★★★

ג'והן גארדנר כתב יותר מ־20 רבי־מכר. הראשון שבהם – **„המחסל"** – יצא לאור באמצע שנות השישים והפך לסרט שקצר הצלחה בינלאומית.
הוא נחשב, כיום, לאחד הסופרים האנגליים הפופולריים ביותר.

הוצאת „כדים" הפצה: **אופק**

איתן עמיחי

הדברת מזיקים

בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.

רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272

טל. 790114-5-6 רש' מס' 2ב עסק 481/75

שמירה על בריאותך ורכושך

תן טרמפ לחייל

זה עזר!

הוצאה לאור * פרסום * יעוץ אסטרולוגי

שדרות אברהם 5 רמת־גן טלפון 734847

מכתבים ת.ד. 1157 גבעתיים 53111

דרום־אפריקה: שנת הבחירות הדפוקה

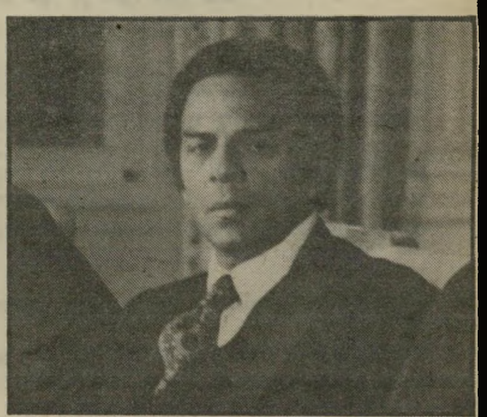
משקיפים נוהגים להשוות, לעיתים תכופות למדי, בין ישראל לבין דרום־אפריקה. בהשוואות מסוג זה קשה להמלט משיטחיות מפשטנות, ואפילו מהתאמת העובדות למודל תיאורטי, הנועד להצדיק הנחות די־דוגמאטיות. שאינן עומדות בבביקורת מציאותית יותר.

עם זאת, אין ספק שיש ממש בחששות של סופרים, פוליטיקאים, סוציולוגים, מדעני־המדינה ואנשי־רוח, הרואים בראגה את הנצחת הדיכוי של הפלסטינים בישראל ובגדה־המערבית, וקובעים שהמשך הכיבוש ומניעת זכויות אזרח מאדם מציבור כה גדול של אנשים עלול להביא לסיטואציה „דרום־אפריקאית".

גם היחסים בין שתי המדינות זוכים בתשומת־לב רבה בארץ ובעולם. שיתוף־הפעולה המדיני, הצבאי והכלכלי הוא הדוק מאוד.

שואף לנשיאות ג'קסון*
קינאה בשדולה היהודית

מנהיג שחור יאנג
הגנה על זכויות האזרח

להרמוניה הזאת נוסף בשנים האחרונות גם נופך כמעט אידיאולוגי: ישראל ודרום־אפריקה נוקטות במדיניות כמעט זהה כלפי רוב ארצות העולם השלישי, ושתיהן מהוות את היישות השנואה ביותר באסיה, אפריקה ואמריקה הלאטינית. בדרום־אפריקה כותבים בגלוי על תחושה של „גורל משותף" עם ישראל, והגזענים בפרטוריה, שהיו אוהדים נלהבים של אדולף היטלר, חולקים שבחים נלהבים לא פחות למדינה היהודית.

צבא דרום־אפריקה נוקט בשיטה של פעולות־תגמול, המבוססת על הנסיון הישראלי, וכל־התיקשורת העולמיים מדווחים בקביעות על מעורבותם של מומחים ישראליים בפשיטות הרצחניות על מחנות־פליטים של שחורים מדרום־אפריקה, הגולים במוזאמביק ובאנגולה.

מוקד לחיקוי. ובכל זאת, קיים היבט פוליטי אחד, חשוב מאין כמוהו, שבו נפרדות לחלוטין דרכי ישראל ודרום־אפריקה, ובו שפר גורלו של יצחק שמיר לעומת פיטר בוטה. בעוד שישראל פורחת ממש בשנת בחירות לנשיאות ארצות־הברית, ונהנית מקרן־שפע כמעט בלתי נדלית, מהווה שנה כזאת מקור לחרדה ולדאגה מתמדת בפרטוריה.

* בקבר ישו, ירושלים 1979

בעוד שהשיקול בדבר „הקול היהודי" מקל כל־כך על ישראל בקונגרס האמריקאי ובבית הלבן, לוחץ „הקול השחור" על דרום־אפריקה באותם המוקדים עצמם. 22 מיליוני השחורים בארצות־הברית עברו בשנים האחרונות תהליך מרשים של פוליטיזאציה, והכרה בכוחם ובערכם. מנהיגים שחורים צעירים ושאפתנים, כמו אנדרו יאנג וג'סי ג'קסון, הפכו דמויות לאומיות

רבות־עוצמה. כמרים שחורים רבים התחילו לנצל את כוחם בקהילה למטרות פוליטיות, להגנה על זכויות־האזרח של השחורים, לא רק בארצות־הברית, אלא גם ברחבי העולם.

יותר ויותר שחורים, בהשראת מנהיגיהם, החלו מתעניינים בדרום־אפריקה. העובדה ש־20 מיליון אחיהם חיים במדינה ידידה לארצות־הברית, במעמד של כוח־עבודה מחוסר־זכויות, וממשלת דרום־אפריקה אינה מכירה אפילו באנושיותם — מעוררת תסיסה מתמדת.

השדולה השחורה בארצות־הברית מלאה קינאה בעוצמתה של הפעולה היהודית למען ישראל. פעילות האירגונים היהודיים הפכה מוקד לחיקוי. ראשי השחורים עוקבים אחרי כל מישלחת של אירגון הנשיאים לקונגרס או לבית הלבן, מנתחים בקפדנות וביסודיות את הצלחות היהודים למען ישראל, את הסיבות, התוצאות, את מידת ההתאמה בין האינטרס הישראלי ובין האינטרס האמריקאי. הם מרבים להתבטא בנושא זה, ומדור עולם קטן, למשל, מקבל מהם בקביעות מידע עדכני שאינו מגיע, בדרך־כלל, לכלי־התיקשורת הישראליים.

מטרת השדולה של השחורים היא ברורה: הם מבקשים לרתום את הקונגרס ואת הנשיא, כדי להפעיל לחץ אמריקאי אדיר על דרום־אפריקה. המטרה היא שאפתנית, ואולי בלתי־ניתנת להשגה, לפחות לטווח קצר. ראשי השחורים מבקשים שוושינגטון תלחץ על פרטוריה בכל האמצעים, עד לביטול מישטר האפלייה הגיזעית הקרוי אפרטהייד, והחלפתו בשילטון הרוב, כפי שקרה ברודזיה־זימבאבווה.

אוזן קשבת. מנהיגי השחורים מבינים שיעד זה לא יושג מייד. והם פועלים עתה, בהצלחה בלתי־מבוטלת, למען מטרות צנועות יותר, תוך ניצול יעיל ביותר של המירוץ אחרי הקול השחור.

ג'סי ג'קסון העלה מאוד את קרנם של השחורים, בעצם העובדה שהחליט לרוץ לנשיאות. הכל יודעים שג'קסון לא יהיה נשיא, אך הוא העלה את עצמו, ואת בני עמו, על המפה הפוליטית. ויצר מעין הכשר פסיכולוגי לעתיד, מה גם שיש הרואים בו סגן־נשיא אפשרי מטעם המיפלגה הדמוקרטית.

מושבע לדבר עבירה

על שיטת המושבעים, המקובלת בבתי־המישפט בבריטניה, נמתחת ביקורת חמורה מצד חוגים מגוונים ושונים מאוד זה מזה. השמאל נוהג לטעון, שאין להתיר לאנשים בלתי־מיומנים לחדרץ את גורלם של הנאשמים, מה גם שמושבעים הנבחרים באורח מיקרי, מייצגים לעיתים קרובות דיעות קדומות קרתניות ביותר, ואף גזעניות. הימין חולק על השיטה בעיקר מסיבות אליתיסטיות, ונהג להצביע על טעויות מישפטיות קשות שאירעו בעטייה של השיטה.

יו"ר רחמן. מבקרי שיטת המושבעים זכו השבוע בתיגבורת רצינית בכלי־התיקשורת. במיזרח לונדון חשפה המישטרה פרשת מעוז, ששימש כמושבע בכמה מישפטים פליליים. העבריין ביתן פעמיים כיו"ר חבר־המושבעים, תוך העובדה שנוקמות לחובתו 15 הרשעות, ותקופות מאסר ארוכות שבאו בעיקבותיהן.

העבריין הודה, בראיון עיתונאי, שהוא גילה נטייה ברורה להקל בדינם של נאשמים. לדעתו, יש לשפוט בחומרה אך ורק פושעים שתקפו ילדים מבחינה מינית. אלה הם, גם בעיניו, חלאת־אדם שיש לשופטם בכל חומרת־הדין. לעומת זאת, הצהיר העבריין־המושבע: „אם ברנש גנב קצת, כדי שיהיה מעט כסף בביסו, זה בסדר גמור בעיניי."

בחודש שעבר השיגו השחורים שני הישגים מרשימים במאבקם נגד דרום־אפריקה. בית־הנבחרים האמריקאי העביר בימים אלה שתי הצעות חוק, המוגעות בפרטוריה באורח ניכר. נציגי ארצות הברית בקרן המטבע הבינלאומית יאלצו, על פי החוק החדש, להטיל וטו על כל סיוע בספי לדרום־אפריקה.

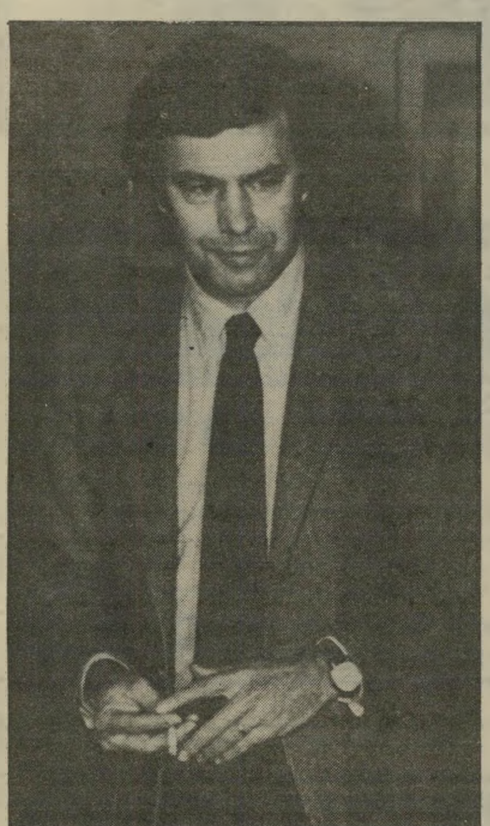
ממשלת פרטוריה תאלץ להוכיח שכל דולר שיינתן לה יגיע לרוב השחור, ביחס ישר למישקלו המיספרי במדינה. הצעת חוק שנייה תגביל יחסי מיסחר עם דרום־אפריקה, ותאסור על בעלי־הון אמריקאיים להשקיע במדינה זו, עד שיבוטל מישטר האפלייה הגיזעית.

מעבר לנושא הכלכלי חידשו השחורים את לחצם בנושא נאמיביה, ודרישותיהם להטיל סאנקציות על דרום־אפריקה עד שתציית להחלטות האו"ם, ותעניק עצמאות לחבל ארץ ענקי זה, העשיר באוראניום, וזכות עתה לאוזן קשבת.

כאן נעוצה, כמובן, הסיבה לרעש הגדול שהקימו הדרום־אפריקאים על כמה אוניות סובייטיות, שעברו ליד קייפטאון בסיור שיגרתי. כמו אריאל שרון, הם משליכים את יהבם על הקלף האנטי־סובייטי, ומקווים בשנת־הבחירות, שכבר החלה, שרונאלד רגן ייחם מישקל רב יותר לנטייתו להסלמת המילחמה הקרה מאשר לקול השחור.

ספרד: מועל־יד לזכר הדיקטטור

מי שצפה בסידרת הטלוויזיה הנפלאה, מילחמת האזרחים בספרד, יבין בוודאי את עוצמת הרגשות והשינאה ההדדית הקשה

ראש־ממשלה גונזאלס
המישטרה שמרה על פאשיסטים

בין מעריציו של הדיקטטור השמרני־פאשיסטי פרנציסקו פרנקו ובין תומכי הרפובליקה. עד היום, 44 שנים אחרי שהגנרל הצעיר מיגר את הממשלה החוקית בספרד, במחיר חייהם של מאות אלפי בני־אדם, מעורר שמו פלצות בקרב רוב הספרדים, ואהדה בקרב מיעוט גדול יחסית.

השבוע צעדו עשרות אלפים מתומכיו של פרנקו ברחובות הראשיים של מאדריד, לרגל יום השנה השמיני למותו. המפגינים עצרו ליד פיסלו, שרו הימנונים פאשיסטיים, והצדיעו במועל־יד, שהיה מקובל בספרד במשך 40 שנות שילטונו של הדיקטטור.

בחילה. ראש הממשלה הספרדי, הסוציאליסט פליפו גונזאלס, הביע בגלוי את בחילתו מהפגנת האהדה למרצח בני עמו, אבל שלח את המישטרה לאבטח את האירוע. שוטרים ומסוקים שמרו על הפאשיסטים, מנעו כל תקרית אפשרית.

המפגינים קראו למיגור הדמוקרטיה בספרד, ואף לשיחזורם של הקציניס, שקשרו נגד הקורטז (פרלמנט) הספרדי ב־1981.

גונזאלס טוען, שאין לחשוש מהפגנות מעין אלה. הפאשיסטים נכשלו באורח מחפיר בבחירות האחרונות לקורטז, ולא הצליחו להביא לבחירתו של אף ציר. ראש־הממשלה סבור, שספרד עומדת יפה במיבחן העליון של הדמוקרטיה ומניחה אפילו לאוייבים מושבעים של שיטה זאת להפגין את ריגשותיהם.

להשיג ברשת חנויות מנהטן, בחנויות ההלבשה המובחרות לגברים וברשת חנויות אתא

בלאופונקט

חיים ארוכים-אפס תקלות.

טלוויזיות צבעוניות "16, "20, "22, "27-עם או בלי שלט-רחוק.

שני דגמי וידאו VHS - עם שלט-רחוק.
חידוש בלעדי!! הוראות ההפעלה בעברית מוקלטות על קסטה וידאו. חינם.

BLAUPUNKT

היבואן הבלעדי: טרכף יבוא בע"מ, רח' בוגרשוב 70, תל-אביב.

TECHLEX

ציפי הלכה הביתה, שמעה יבבה עמומה ומצאה בין השיחים תינוק נטוש בן יומו

„כשפתחתי את השקית הלבנה קיבלתי שוק," סיפרה השבוע ציפורה („ציפי") סכח בת ה־25, תושבת שכונת גיורא שברמלה. „בשקית ראיתי תינוק עירום בן יומו, מלא דם ובוכה בשקט."

ציפורה התאבנה. „אולי לחמש דקות". היא רעדה בכל גופה, כשאינה מאמינה למראה שהתגלה לנגד עיניה. גופה וידיה קפאו. רק מחשבותיה התרוצצו במוחה. מי יכול היה לעשות דבר כזה? מי השאיר תינוק בן יומו בתוך שקית לבנה עם פסים אדומים, לצד הדרך?

משׂשכך ההלם הראשוני הביטה האשה הצעירה לכל עבר, אולי תבחין באיזו דמות הבוחנת את מעשיה ואת תגובתה. איש לא נראה בשטח. רק קולות הילדים המשחקים בשלושת הפעוטונים הסמוכים למקום נשמעו מרחוק.

מוכת־ההלם אחזה בתחילה בידית שקית הניילון. אחר־כך אימצה את החבילה אל ליבה, כשהיא אוחזת בה בעדינות כפי שמקובל בתינוק רך. היא אספה אותה אל מתחת לסוודר הגדול שלבשה באותו בוקר.

בזהירות, בוריזות ובשקט נשאה את השקית ואת תוכנה אל ביתה הסמוך, ושם בעדינות רבה הוציאה את השלייה, והניחה אותה בתוך פח־האשפה. „במיקרה שיבוא שוטר וירצה לדעת מה היה בשקית."

ציפי לקחה את הפעוט, ורחצה אותו בידיה המאומנות של אם מנוסה. „בשרוך הנעל של הבן שלי קשרתי לו את הטבור." תוך כדי מעשה התפללה ציפי לאלוהים, שאמה המתגוררת עימה, תופיע. היא בוודאי תדע טוב ממנה מה לעשות בתינוק הזר שהביאה. כשהיא טופחת לו קלות על ישבנו, „כדי לעורר אותו לבכות," עטפה ציפי את התינוק במגבת יבשה גדולה ונקיה, והכניסה אותו בתוך שתי ציפיות כרים שהיו לה בארון.

בגדים במידתו של הפעוט לא נמצאו אצלה בבית. היא הכניסה לתיקה הגרול גם את הסנדר החורפי של אמה ומיהרה עם כל החבילה המוזרה לדודתה זהבה, שגרה בסמוך לה. בראגה רבה פקדה זהבה על ציפי למהר ולקחת את הפעוט לטיפת־חלב הקרובה. „בגלל הטבור, שמא ימות הילד מזיהום."

במירפאת התינוקות הבהילו את הפעוט לבית־החולים אסף הרופא. המישטרה לא איחרה להגיע אל ציפי, שנישאה לפני שבע שנים, וכיום נימצאת בהליכי גירושין מבעלה. לפי דבריה, בדקה המישטרה אפשרות של אימוץ התינוק על ידה, אם לא תימצא אמו־הורתו.

„יפה וחמוד"

האשה הצעירה, שהיתה שיכו־רה מחוויותיה, מיהרה לספר ל־שכניה שאלוהים שלח לה את התינוק, במקום נישמתו של אביה, שנפטר שלושה חודשים קודם לכן מהתקף־לב.

תינוק בין השיחים

ציפי ובנה סטיב
ילד הוא מתנה מאלוהים

ציפי עצמה נולדה בבית־החולים אסף הרופא, שנקרא באותו זמן צריפין. היא בת למישפחה תוניסית המונה שש נפשות. כיום אינה עובדת, וחיה מדמי־מזונות שמשלם לה בעלה. אין ציפי מבינה איך אשה, שנשאה את תינוקה ברחמה, במשך תישעה חודשים ארוכים, יכולה לנטוש אותו, סתם כך, בצד הדרך.

האם אך במיקרה נמצא התינוק לצד השביל, המוביל מדי בוקר עשרות אימהות וילדיהן אל הפעוטונים? או אולי התכוונה האם הנוטשת שתימצא לה אם מחליפה, שתסכים לאסוף את ולדה הלא־רצוי?

„אולי הסתבכה," אומרת ציפי. „אולי קרה לה איזה אסון? מאיפה אני יודעת?"

כל הסיפור שמאחורי הילד אינו חשוב כלל. „אפילו אם הילד גוי אקח אותו אלי ואעשה לו ברית־מילה לפי דין תורה," היא אומרת. בתמימותה אין ציפי יודעת כי הדרך לקבלת ילד לאימוץ אינה פשוטה כלל ועיקר. כבר בבית־החולים תהתה האחות על קנקנה והציעה לה „לצלצל. לא צריך לבוא לבקר."

אך ציפי התעקשה לבוא ולבקר, והאחות בחדר יונקים התעקשה ואמרה שלא רצוי שתתרגל כל־כך לתינוק, שבזכותה אולי ניישאר בחיים. ציפי לא הבינה את יחסה המשונה של האחות וטרחה לגלות לה על כוונותיה לאמץ את הפעוט שאותו היא מתארת „יפה וחמוד עם שיער שחור ועיניים כחולות. אני לא יודעת איך אלוהים נתן לי כוח לקחת אותו ולטפל בו.

„בחורה אחרת בטח היתה מתה על המקום. לי היה אומץ." כיום, טוענת ציפי שהתינוק שייך לה כי היא מצאה אותו. ציפי למדה בחייה הקצרים להעריך את סגולתו של ילד.

את ילדה, סטיב, הצליחה ללדת רק אחרי שלוש שנות נישואין. כיום אחותה הצעירה נשואה כבר שנה וחודש ועדיין לא הצליחה להיכנס להריון.

ציפי חפצה מאוד בילד שמצאה, ואמה מחזקת ידיה, אך החוק בארץ בנושא אימוץ־ילדים אינו כה גמיש. איש לא ימהר למסור לידיה את הפעוט גם אם הצילה את חייו, שכן ציפי אינה האשה היחידה החפצה לאמץ ילד. רשימת ההורים המחכים לתורם, כדי לזכות בילד מאומץ, גדלה והולכת

„השוטר" לאימוץ

שירות הסוציאלי של בית החולים אסף הרופא יצטר לעתור לבית־המישפט למתן צו־אימו לילד, שאחיות מחלקת־יונקים הצמי לו את השם „השוטר", לשם זיהוי, ע שמו של השוטר, שהביא את התינו לידיהם. השירות להגנת הילד בארי הוא אשר יחליט למי מגיע היל הנטוש שנמצא ברמלה.

למרות שציפי הבינה באיחו שעניין האימוץ לא ירד אלי מהשמיים, היא עדיין בשלה: „אלח בשביל לקבל את הילד, לא אווח עליו. אני מצאתי אותו והוא שייך ר לי. הילד הזה נכנס לי למוח ובלילה א לא ישנה, רק חושבת על הרגע הזה א גיליתי אותו. גם אם תבוא האמ האמיתית שלו, לא אתן לה את הו שלה, כי לא מגיע לה. היא זרקה אוו כי לא רצתה בו. אנשים מתים לילדי והיא זורקת. אני בטוחה שילדה אוו אשה מנוסה, והוא לא הילד הראש שלה. יומיים לא יכולתי לאכול. הייו ממש חולה מההלם. כל הזמן בלי הופיעה לי מול העיניים התמונה ש שקית־הניילון, במקום לישון אני רוא כל הזמן איך אני פותחת את השקי

ציפי במקום שבו מצאה את התינוק בשקית־הניילון
קשה לאמץ את התינוק

דקות אחדות קודם לכן נפרדה מבנה סטיב בן ה־3 (ששמו ניתן לו על שם האיש השווה מיליונים, סטיב אוסטין), שאותו הובילה לפעוטון, כמו בכל יום בשבוע. באותו בוקר התעכבה והגיעה לגן מאוחר מאשר בדרך־כלל. בדרכה חזרה הביתה לא היתה משוכנעת, לפי קול הבכי הרק והחלש ששמעה, שאומנם מה שתימצא ליד השיח, מעבר למעקה, בצד השביל המוביל אל הגן, יהיה תינוק.

אולי חתלתולה, חשבה, או כלבלב קשור. כמעט התפתתה להתעלם מן הקולות, אך ברגע האחרון גברה סקרנותה והיא החליטה שהיא „חייבת לראות מה יש שם."

טבור מדמם

בדי בוקר קמה האם הצעירה, כדי להביא את בנה היחיד לפעוטון השכונתי. באותו בוקר ביקש הילד להמשיך לישון „עוד קצת". ב־8 ורבע האיצה האם בילדה, שמא תגעל הגננת את המעון ולא תקבל את האיחור המוגזם, כפי שעשתה מדי פעם.

בשובה מן המעון שמעה את היבבה. היילוד לא היה הדבר היחידי שנתגלה לה בשקית הקטנה. גם השיליה ספוגת הדם היתה מונחת לצידו של הפעוט, וטבורו המדמם היה משוחרר. ציפי

הדוגמנית הזוהרת עתרה לבג"ץ נגד הזמרת

על גבר שעבר מאחת לשניה —

„היא לא תקח את בעלי!"

מיקצועה כמארחת, אינו אלא מסווה לשכיבה עם גברים תמורת תשלום. טענות אלה לא נסתרו על־ידי אנאבל, מפני שלא היתה אז בארץ, ולא על־ידי עורך־הדין שלה.

עוד הטיח טמיר כנגדה שחייתה במשך תקופה מסויימת עם פלסטיני נוצרי.

מכל ההאשמות והטענות שהוטחו כנגדה, מודה אנאבל רק באחת — שאינה יהודיה. „נולדתי בצרפת. אבי, שהוא יהודי, הכיר את אמי, שהיא קתולית, בצרפת, שם שירת בזמן מילחמת־העולם השניה כקולונל בצבא האמריקאי." לישראל הגיעה אנאבל ב־1973 כסטודנטית לארכיאולוגיה. „התאהבתי בארץ ממבט ראשון. הכל נראה לי כל־כך יפה ואסתטי כאן.

„כשחזרתי לארצות־הברית הייתי מלאת התלהבות וסיפרתי לכולם על חוויותי מישראל. אחרי שנה חזרתי לכאן ופגשתי את אלי טמיר.

„אחרי שלושה ימים הוא ביקש את ידי. הכל נראה לי כמו חלום. היו לי אז השקעות בספרד. נסענו למרביאה, ובכלל הרבנו לנסוע ולבלות. הוא אהב אותי מאוד, הוא היה שרמנטי ואינטליגנטי.

„במשך השנה שיצאנו ביחד הייתי בהריון פעמיים ובשתיהן הפלתי. בכל פעם הוא ביקש שאפיל את התינוק.

„אלי היה מכה אותי. המריבות היו על שטויות, כמו מדוע לא הגשתי לו את המלח לשולחן, ומספיק היה שאענה, קח אותו בעצמך.'

„אבל בסך־הכל היינו מאוד

האם הנוצריה לואיס ליטמן עברה להתגורר בישראל יחד עם אביה היהודי של אנאבל, שהיה קולונל בצבא האמריקאי, כדי להיות לצד הבת: „היא ידידתי הטובה ביותר!"

לא הסתרתי שאני קאתולית!" אומרת אנאבל

כולם מתנהגים אלי כאילו מתתי. לא התראיינתי עד היום ידי עיתונאים. פשוט בחרתי תיקה. אבל עכשיו אלך לכל בית־ שפט ואלחם בכל דרך, כדי להשיב

אנאבל על אלי: „הוא טען שהייתי יצאנית באמריקה, והיה מכה אותי על שטויות!"

את הזכויות שלי." כך הצהירה שבוע הדוגמנית אנאבל טמיר. ביום שלישי השבוע אמור בית־הדין גבוה־לצדק לפסוק לגבי העתירה, הגיש עורך־הדין רפי שרמי, המייצג את אנאבל, נגד בית־הדין הרבני מחוזי בתל־אביב.

בעתירה טוען עורך־הדין שרמי, החלטת בית־הדין הרבני על ביטול נישואיהם של אנאבל ואלי טמיר, לא עשתה כדין, מאחר שבית־הדין כלל לא היה מוסמך לדון בתביעה.

טוען עוד עורך־הדין שרמי, כי בית־הדין הרבני החליט „במשיכת יד אחת, כי מוקנית לו סמכות, וכי הוא מבטל את נישואי הזוג."

בהחלטת בית־הדין הרבני בתל־אביב קבעו הדיינים פרנקל, גולדשמיט, וציוני, כי בקשתו של אלי טמיר להתיר את הנישואין מבוססת כהלכה.

בקשתו של טמיר היתה מבוססת על הטענה שמפני שהולך שולל על־ידי אשתו, שהציגה את עצמה כיהודיה, הוציא, בדרכי מירמה, מיסמך החתום על־ידי רב בארצות־הברית, המאשר את יהדותה.

בשל עובדה זו אשר אושרה על־ידי ערותה של אנאבל בבית־הדין, בוטלו נישואי הזוג, ובית־הדין התיר לאלי להינשא לאחרת, מבלי לעבור קודם הליכי גירושין.

האשה האחרת, שאותה רוצה טמיר לשאת לאשה היא חנה גת, המוכרת לציבור הרחב כזמרת אילנית, שאיתה הוא חי בבית אחד מזה ארבע שנים.

אבל בית־הדין פסק את שלו. הוא הוציא צו־ביניים, האוסר על אלי טמיר לשאת אשה אחרת.

לפנייתה של אנאבל לבג"ץ קדם מאבק ממושך, שהחל ב־1978, כאשר בעלה, אלי טמיר, הגיש תביעת גירושין ותביעה להחזקת ילדתם.

שנתיים לאחר מכן פסק בית־הדין המחוזי בתל־אביב, שבתם של בני־הזוג תישאר בחזקתו וברשותו של אביה.

המישפט נערך בהעדרה של אנאבל מהארץ, והיא יוצגה על־ידי עורך־דין שמעולם לא נפגשה עימו קודם לכן.

על פי החלטת בית־הדין אין לפרסם את פסק דינה של השופטת עדנה שצקי או כל פרט אחר הנוגע למישפט זה.

במאבקיהם המישפטיים לא חסכו בני הזוג באמצעים כדי להשיג את מטרותיהם. אלי אף טען שאנאבל התפרנסה, בהיותה בארצות־הברית, אחרי פרידתם, כמארחת לגברים. הוא טען שהיא לא הצליחה למצוא עבודה כדוגמנית צילום או מסלול. לדבריו

המפורסמת — בעיקבות מילחמה והשערוריה מעסיקה כמה בתי־משפט

למיטה **„היא ביקשה ממני להכיר לה את דודו טופז וצביקה פיק," טענה אילנית.**

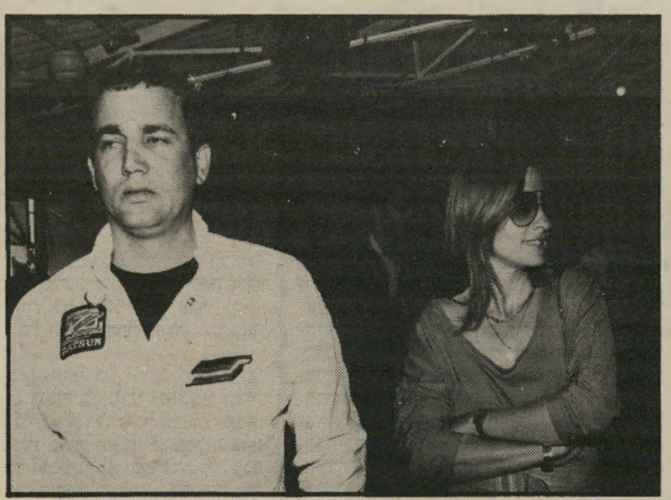
„היה זה אלי שטילפן לאבי, וביקש ממנו שישיג מיכתב מרב מקומי בארצות־הברית, שיעיד שאני רווקה ומבית יהודי. אבי פנה לרב שמעולם לא הכיר אותו, והרב שלח לארץ מיכתב כזה.

„אלי הביא לרבנות שני עדים שלו — את טדי שאולי ואת מיכאל לרנר — שיעידו שאני יהודיה. לאלי יש עסקים עם שניהם. תל־אביב הקטנה נמצאת בבית ששייך לו.

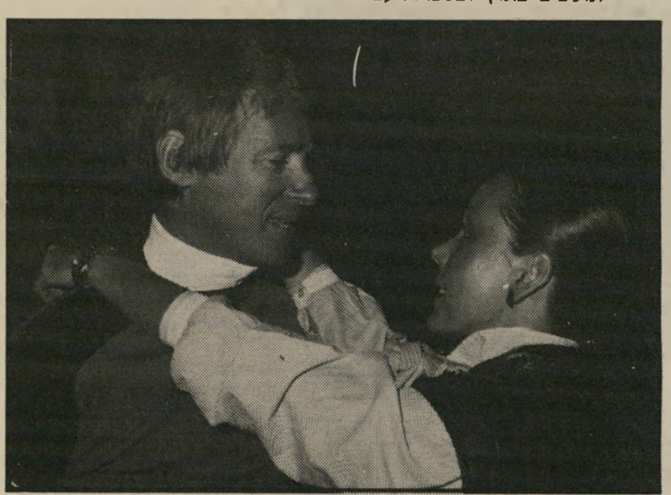
„התחתנתי בחליפה של גדעון אוברזון, וחגגנו במסיבה קטנה שנערכה בתל־אביב הקטנה. במסיבה השתתפו ליאורה לפידות, רפי וטדי שאולי, מנדי ועוד כמה חברים עורכי־דין, ידידים של בעלי. המשתתפים עוד התברחו איך אפשר לסדר את הרבנות בארץ בקלות.

„אלי הוא בן יחיד, אמו היא אשה מיוחדת שהתפרסמה בכך שכל מה שהיא נוגעת בו הופך לזהב. היא סוחרת קרקעות ובניינים, שהיתה נשואה חמש פעמים.

„מייד אחרי הנשואים החלו הצרות.

סלע המחלוקת **עורך־הדין אלי טמיר, בעל גן השיקמים, תל־אביב הקטנה, ועוד עסקים רבים ונוספים בארץ ובספרד, עם חנה צח, המוכרת לציבור כזמרת אילנית.**

הגבר החדש **עם אורי עליזי, בעל חברה לאלקטרוניקה, שהוא כיום ידידה של אנאבל. „הוא הציל אותי," אומרת הדוגמנית. „והופיע בתקופה הקשה ביותר בחיי."**

מאושרים, ולבסוף החלטנו להתחתן. אלי לא רצה להינשא בנישואין אזרחיים, אם כי יכולנו להינשא בבית הורי בארצות־הברית, אלי רצה נישואים דתיים, מאוחר יותר התברר לי למה. הכוונה שלו היתה לנצל את הזכויות שלי כעולה־חדשה. ואכן, הוא קנה מכונית מרצדס יפהפיה שהובאה על שמי, מכונית בצבע זהב. אני עצמי כמעט שלא נהגתי בה. אלי ניהל את כל העניינים, כי עברית לא ידעתי.

ארבע פעמים הוגשה בקשת גירושין וארבע פעמים הוכרז שלום־בית. אחרי אחת המריבות החלטתי לברוח לארצות־הברית. ניגשתי לשגרירות והודעתי שאיבדתי את הדרכון. הוצאתי דרכון חדש על השם ליטמן."

אנאבל חשבה אולי לקחת פסק־זמן מן הצרות, אך אלה פקדו עתה את הוריה. „כמה ימים אחרי שאנאבל נסעה," מספרת אמה, לואיס ליטמן, „נעצרנו על־ידי המישטרה ונחקרנו במשך שמונה שעות. הם האשימו אותנו שעזרנו להבריח אותה. אנחנו טענו שאנחנו לא יודעים כלום.

„שוחררנו, מאוחר יותר נעצרנו שוב. לקחו מאיתנו טביעות־אצבעות כאילו היינו פושעים. נחקרנו במשך שעות, ושוחררנו רק אחרי שבעלי הפקיד 2000 דולר עבור כל אחד מאיתנו, כדמי־ערבות. הדרכונים נלקחו מאיתנו למשך חודשים."

כשנודע לאנאבל על מעצרם של הוריה, מיהרה לחזור ארצה. „הרגשתי ריגשי־אשמה איומים על מה שעשיתי להם.

„אלי המשיך להבטיח לי הבטחות. הוא החתים אותי על מיסמך שאני מוותרת על כל תביעה נגדו.

„חזרנו לחיות יחד במשך חודשים אחדים. אבל שוב לא יכולתי יותר. אמרתי לו שאני נוסעת לבקר את הורי בארצות־הברית. כשצילצל אלי לשם, אמרתי לו שאני לא מתכוונת לחזור.

„אלי בא לבקר אותנו בארצות־הברית. גם אמו באה איתו.

„בינתיים אלי הגיש נגדי תביעה בבית־המישפט האזרחי. הוא טען שאני יצאנית ושאני מתעסקת עם גברים תמורת כסף. אין השמצה שהוא לא הטיח נגדי.

„במישפט ייצג אותי עורך־דין לא מנוסה, כי כסף לעורך־דין אחר לא היה לי. עורך־הדין גם מעולם לא ראה אותי. הכל סודר מרחוק.

„בתחילת 1981 צילצל אלי וסיפר שהוא מאוהב בחנה (אילנית) ורוצה לשאת אותה לאשה. הוא הבטיח לי את

„אני לא אעזוב אותו!" מבטיחה אילנ

אילנית על אנאבל: „ה

ביקשה שאכיר לה גברים,

מה שמעניין אותה זה מ

ממנו כסף. שרק ישלם לי את הה
שלי. הוא שונא אותי ואוהב
אחרת, אני לא יכולה להבין למ
מעולל לי את כל זה".

אילנית, האשה האחרת, כ

הגט בתנאי שלא יהיו לי דרישות.

„באתי לארץ. התגוררתי אצל אמו ואחרי שבוע נזרקתי לרחוב. לא היה לי כלום. לא כסף ולא בית. הייתי חסרת־כל כשצילצלתי לאמו ואמרתי לה שאין לי מה לאכול. היא אפתה עוגה והביאה לי אותה. זה היה הדבר הראשון שאכלתי אחרי כמה ימים.

„מי שהצילה אותי זאת אילנה מרגלית, מארגנת התצוגות. היא דאגה לי לתצוגות.

„עד היום אלי לא נתן לי גט, למרות העובדה שהוא ידע שאני לא רוצה

„אני לא אעזוב אותו. עברנו מ
קטנים וגדולים, אני כבר ארבע
איתו. כשהכרתי את אלי הוא הי
ואנאבל גרה בארצות־הברית.
שלא הקלטתי את השיחות
כשהיא ניסתה להיות ידידותי
נורא ביקשה ממני שאכיר לה א
טופז ואת צביקה פיק, כל מה ש
שלה זה זיונים. אני מכירה טו
את אלי. לא יעזרו לה כל ההש
בשבילי הוא הגבר שעליו חלמ

גם בשביל אנאבל היה א
החלומות, עד שהחלו הצרות.

אצורה בחביוני נפשי ההומיה, כשהיא פורצת לצאת לאור העולם — פואמה ארוכה־ארוכה, אולי 70 בתים. אולי יותר, שתתחיל בערך כך: „בשבת בבוקר, על החוף אצל **דבוש** ...“

אני יושבת ויושבת, כאבי־בטן עזים מייסרים את נפשי, ולא מוצאת חרוז לדבוש. אין ברירה, נדחה את הפואמה לפעם אחרת. אך את התוכן, לפחות בחלקו — לא.

את כל המטומטמים שמתים להיות IN ולא יודעים איפה, שילכו לכל הרוחות. באינפלציה של היום יש לדבוש די כאלה על כל מטר מרובע. ועוד נשארים כמה לייצוא. כדאי להתגנב ולהתבונן בהחבא במישחקי־החברה שהולכים שם בשטח.

שרית דמיר
פצצה צפונית

תמי בן־עמי
פצצה דרומית

ה„אינים“ יורדים במכוניותיהם לחוף־הנכים בהרצליה, פונים צפונה לאורך החוף, רורסים בדרך כמה תינוקות ואיזה זקנה שלא הספיקה להימלט, עד שהם מגיעים לקפה של דבוש, למרגלות מלון דניאל. סטייקים לבנים כאן לא תמצאו, כולם וכולן שזופים ושזופות עוד מהקיץ שחלף עבר. על שטח של 200—300 מטרים רבועים של חול־ים מלוכלך וטובעני נדחקים כל היפים והיפות. הרבה רגליים חטובות, הרבה ציצים מכוסים בפיסות־בד מינימליות, כמה מהם מסקרנים, אפילו מאוד, ושמעתי מתנדב, שהסכים להרגים על אחת התחיכות את משה דיין. עם עין מתנופפות במרץ — אפולו!

מעגלים־מעגלים של כיסאות, ועליהם „כל המדינה“, ומרווחים אלה לאלה על הסנסאציות האחרונות. כבר מזמן לא התראו, אולי 15 שעות עברו מאז בילו ביחד ביום השישי בערב. כולם סוגרים את כולם. התחיכות סורקות את התחיכות האחרות בעין בוחנת וביקורתית, בלחש קובעים שלהיא כבר נפלו. הג'אברים גם סוקרים את התחיכות, ולא כל־כך מבחינים למי נפלו כבר, ולמי עוד זקופים ורעננים. כשעוברת תחיכה אמיתית בשטח, מחליפות המתחזות מבטי־קינאה. מי ביקש אותן לבוא בכלל?

אצל דאבוש

אחת או שתיים. פה ושם איזה פודל לבן, שהביא את האמא שלו בבגדי־ים בצבע תואם. ממור, הפודל, חשב שירמה את כולם, שיחשבו שזאת האמא שלו, אבל כולם הבחינו — זאת היתה האמא של סבתא שלו. הסגיר אותה ריח הפורמאלין.

כמה שוויצרים משחקים במטכ״ית בין הגופות השרועות בשטח. קילומטרים של חוף ריק צפונה, קילומטרים של חוף ריק דרומה, והם משחקים ונתקלים בכולם. איזה כיף!

צעיר מתקרב עם חברו מצפון לדרום, בטן בורגנית וכתפיים שמוטות, כשהוא מגיע לראשוני הרבושים, עושים הבטן והכתפיים „לימין שור“, הבטן נלחצת פנימה הכתפיים נמשכות אחורה, החזה מובלט קדימה, הידיים ייצוג מלא של צמרת הדוגמניות בארץ, ארווזות במקום בצלופן בבגדי־ים משגעים, הבפנוכו עוד יותר. השד שיקח אותן. איך הן מצליחות להיראות כך?

המבינים מבחינים במילחמה סמוייה. זוכרים את מילחמת האזרחים בארצות־הברית? כמה מכם זוכרים, ועוד איך, רק 120 שנים עברו מאז. זוכרים שהיתה בין הצפון והדרום? זהו, גם כאן אותו הדבר.

המילחמה כאן היא בין דרום שפת־הים, כשהגנרליות הן **תמי־בן עמי** ו**סינצי מור**, לבין **שרית דמיר**, הגנרלית של צבאות הצפון. הכוחות כמעט שווים. אל תשכחו שגנרלית אחת בהריון מתקדם וכמעט לא בכושר. כל צבא מתעלם מצבא היריב. אפילו מבטי־האיבה מוחלפים בהסתר. אך אינני מעזה לחשוב מה היה קורה למחלפות ראשה של אחת הגנרליות, אילו נפלו בידיה של צרתה מהמחנה ממול. מזל שכוחות האו״ם שרועים באמצע. הפרדת־הכוחות הולכת כאן נפלא.

מיפרשיות ציבעוניות מתקרבות מהאופק. מעל סיפונן ספנים נועזים, משקפות נשלפות, והם משקיפים לעבר החתיכות על החוף ומלקקים את השפתיים, נהנים משני העולמות, הפלגה בים וגם כימעט IN בחוף של דבוש.

„בשבת על החוף אצל דבוש...“ לא טוב.

„על החוף אצל דבוש בשבת...“ כדאי לנסות.

„על דבוש אצל השבת בחוף...“ מה קרה לי? הצילו!

צל״ש לקושקוש

הדיפלומטים חלוקים ברייעותיהם: איזה אות יש להעניק **לקושקוש**? החמודקלה גילה גבורה, עוז ומסירות למופת.

כשיחליטו סוף־סוף איזה אות יעניקו לו, תיערך לו, בוודאי, מסיבה שאליה יזמינו את כל החברה, מהילטון בצפון ועד דן בדרום. איזה ארוחת־שחיתות תלך שם! אך תחת יין ועוגות, יגישו הפעם לאורחים עצמות רשנות, ערימה לכל אורח.

זה התחיל בקציץ או״ם, שיצא לעשות חיים בחוצות תל־אביב. גוד־טיים בתל־אביב לקציץ או״ם, מתחיל, בדרך כלל, בביקור אצל חתיכה, שעולה לו איזה חמישים דולר לסיבוב, ולפעמים פחות, הרבה פחות. אחר־כך הוא הולך לשטוף את האבק במיסבאות הכמעט־מיוחדות לאנשי־או״ם, מפינות דיזנגוף ובן־יהודה בצפון.

הפייטר המסויים הזה סיים את המסלול, אחרי לא יותר משניים או שלושה בקבוק־ויסקי, בלובי של מלונו, מלון דיפלומט בתל־אביב.

אבל לא כל מלון של חמישה כוכבים. אפילו יפה ומסודר כמו דיפלומט, עונה על הדרישות של קציץ־או״ם מעורן־טעם, ולאיש היו כמה השגות על הריהוט והארכיטקטורה. לכן הזיז כמה דברים ממקומם, אומנם קצת בכוח, אך הוא לא אשם, הוא שתה לפני כן. חפצים אחרים עוררו את תיעובו, ולכן, כדי למנוע מהצוות את השימוש בהם בעתיד, ריסק אותם לחתיכות. זהו בערך הסיפור כולו, מלבד עניין המרבדים והרצפות בפרוזדורים.

הוא רגיל שהם מתוחזקים יותר טוב, ובסך הכל רצה להראות לצוות המלון איך מטפלים כיאות ואיך מתחזקים מלון לדוגמה. לכן קרע את צינורות־הכיבוי ממקומם והתחיל לשטוף את ריצפת המלון. חבל רק שלא דאג שמא יטבעו כמה אורחים במי־השיטפון.

אחרי שצפה בסיפוק בסדרים החדשים שהנהיג במלון, והתרשם מהנקיון המבהיק של רצפותיו, החליט לנוח קמעה. ואם לנוח — אז עם סטייל. הוא בחר בדירת־המנהלים.

הוא לא אשם שהדירה היתה תפוסה בחלקה על־ידי **שושנה וינר־שיף**, חברתו לחיים של **חיים שיף**. חיים היה באותו הלילה בירושלים, וחזר מאוחר, ושושנה היתה שקועה בשנת־ישרים. אלמלא קושקוש, היו העניינים יכולים בראש אחד, הוא פחות ממנה, אבל מכאן לבוא ולספר סיפורים ללא בסיס? נורא!

אויף מיר געזונט, גם הבתים שלהם ביפו. את מחצית השטח הגדול — כשעוד היה גדול מאוד לארסים ולמלצריו . שלהם — רכש ז'אן תמורת 7000 לירות טבין ותקילין. והיות שאינני, למולי הרע, יוצאת חלציו, אני מוכנה (הלב הטוב שלי הורג אותי!) לקנות חצי או שליש. לשלם לו את הקרן, ועוד איזה רווח קטן של כמה אלפי אחוזים.

קצת דרומה, איזה מאות מטרים, נמצא ביתם של סימון וו'אן, וגם שם תמצאו כמה חפצי אמנות, כמו בגלריות, בתל־אביב ובשטח הגדול ביפו. סימון מולכת כאן ביד רמה. וו'אן?

ז'אן יושב בדירתו בפאריס, ועוסק במה שאבא שלו עסק לפניו — בסחר אמנות ורהיטים עתיקים. האבא שלו הגיע בשנות איכה מפולין לפאריס, והקים דוכן במארשה דה־פייס, שוק־העתיקות של פאריס. כיום רוכש תירוש חפצי־אמנות במכירות הפומביות בפאריס עבור אספנים ברחבי העולם. בעיניהם, ובעיני מומחים שונים, הוא נחשב כבר־סמכא לכל מיני איזמים באמנות, כמו, נאמר, אכספרסיוניזם.

לארץ הביא לפני שנים רבות הרבה איזמים כאלה, ויש הטוענים שהאוסף שלו בייש את המוסיאונים שלנו.

מדי פעם הוא נוחת כאן נחיתת־אונס קצרה, נשיקה ימינה, נשיקה והנפת זרוע שמאלה, והוא ממריא שנית לפאריס. וגם זה כמו שאמרת: „אויף מיר געזונט.“

דרינג־דרינג

„האלו?“

„אפשר לדבר עם רחל המרחלת?“

„מי מבקש אותה?“

„מישהי. אני לא רוצה להזדהות.“

„רחל, מרוע לא כתבת את כל הסיפור על **קובי אושרת**, רק חלקך?“

„כתבתי הכל.“

„אבל לא כתבת שקובי לא רוצה בכלל להתגרש, כך שמימלא הוא לא עומד להתחתן עם **עדה תומר**.“

„מה פיתאום?“

קובי אשרת בסעולה
מצד האשה

„את כתבת כאילו עדה מהססת — עכשיו, כשהוא בונה וילה לשניהם!“

„נו?“

„אולי זה ההיפך? עובדה, הוא לא מתגרש מאשתו, אם שלושת ילדיו, מביא לה כל הזמן מתנות, שרשרות־זהב ויהלומים, וכשעדה נוסעת פעמיים בחודש לפאריס לקנות בגדים לבוטיק שלה, קובי גר כל הזמן עם אשתו והילדים. חוץ מזה שהוא כל יום בא הביתה!“

„איך את יודעת את כל הסיפורים האלה?“

„אני השכנה. אני רואה ויודעת הכל.“

„אז מה את רואה?“

„הוא קנה לאשתו מכונית אדומה. אני חושבת אלפה רומיאו. אני לא כל־כך מבינה במכוניות.“

„מה עוד?“

„מהתמלוגים של הללויה מהאירוויזיון קנה לה דירה משגעת, ברמת־השרון, חמישה חדרים.“

„שיגעון. עוד משהו?“

יין ותירוש

אויף מיר געזוגט, או בעברית הלוואי עלי, ואינני מתכוונת למכשכש דרכים, או למה שאתם חושבים — ממזרים!

הלוואי עלי קצת מיצירות־האמנות שחילק **ז'אן תירוש** בין יוצאי חלציו. יש שלושה כאלה בארץ, אם לא איבדתי את החשבון. בן, בת ועוד בן. אבא'לה חילק ביניהם את כל שכיות־החמדה שאסף במשך השנים. לגדולים גם חילק את הגלריות, אחת לציור והשניה לריהוט עתיק.

לשונות הולכות־רכיל טוענות בחוצפה שחילק לילדים את רכושו, כדי שלא יצטרך לחלקו עם אשת־חיקו הניצחית, **סימון**. סתם מלעיזים! מה פיתאום? זה נכון שהם לא כל־כך ביחד. ואת אומרת שהם מאוד לחוד — היא כאן, והוא שם, בפאריס. ויכול להיות שהם לא כל־כך

רחל מרחלת על כל העולם

שושנה ויגר וחיים שיף
עם כפית

להסתיים לא־כל־כך טוב. אבל קושקוש הוא לא פרייר. חציו מצרי וחציו ישראלי. לא ברור איזה חצי נובח ואיזה חצי נושך. החצי הנושך לא־כל־כך מפותח, החצי הנובח יכול להעיר מתים.

את קושקוש קיבלה שושנה מהוד מעלתו **סעד מורתרא**, שגריר מצריים בישראל, כשקושקוש עוד היה גור קטן ונחמד. בינתיים התפתח יופי, ופיתח לאט־לאט פוביה לקצינ־או"ם שיכורים.

כשראה קושקוש את האורח, והריח את ארי האלכוהול, פתח בהתקפה רצחנית, נביחות נוראיות. שושנה נמלטה מהחדר. בדרך עוד הבחינה באורח, כשהוא קורע את כבלי־הטלפון. כשהגיעו עובדי המלון, לשמע הרעש האיום שהחריד את כל הבניין, מצאו את האורח כשהוא שרוע במיטה, חיוך של סיפוק מרוח על פניו וכפית בידו, כשהוא חולם על שיפוץ שיערוך במלון הבא.

דומות אבל

כשעמירם **טננבאום** וחווה **אלברשטיין** נפרדו אחרי שתים־עשרה שנות נישואין, בעיקבות הרומן הסוער שלה עם הבימאי **נדב לויתן**, שביים את סירטה, סיפור אינטימי, סיפרתי לכם שעמירם נראה בחברת בת־דמותה של חווה — ממש דמיון מדהים — **גבי קרן**. מסתבר שזאת חברתו משכבר הימים. עוד לפני שהכיר את חווה, ניהל רומן עם בת־דמותה. שניהם נישאו — הוא לחווה, היא לאחר. ואחרי ששניהם ניפרדו מבני־הזוג, ניפגשו, ניסו לחדש את הרומן ללא הצלחה רבה.

היום שוב חוזר עמירם בערב לווילה ברמת־השרון, יושב לבד בערב בבית. הוא מרבה בקריאת ספרים. הוא אוהב לקרוא את **ג'ון להקארה**, **דמון רניון**, **עמוס עוז** ו**בשביס זינגר**, לצד מדע בדיוני, מניה תקליטים של החיפושיות, **ברברה סטרייסנד** או **סרנק סינטרה**, שבהם נעצרת התקדמותו באהבת הפופ.

לא, הוא לא רואה דמיון בין גבי קרן, הרומן הישן־חדש במילואים, ובין חווה. עמירם, הוא כיום בן 38 עם עבר בצופים, בנח"ל ובצנחנים, ממשיך לשמור על קשר הדוק עם ילדיו, בת 10 ובן 7 וחצי, וממשיך לשתוק כשנשאל על גירושיו עם חווה. אם הגברת שותקת, גם הוא לא יגיד אף מילה אחת. מה שקרה הוא עניינם הפרטי, ואינו נוגע לציבור. רק לפני חודש סיימו רישמית ברבנות את נישואיהם, אחרי שנתיים של חיים בנפרד.

"עמירם, מי לדעתך הזמרת הטובה אצלנו?"

"יש קומבינציה של שלוש זמרות. אילו אפשר היה לאחדן בזמרת אחת, היתה התוצאה דומה לסטרייסנד: **מירי אלוני**, המרגשת ביותר מבחינה קולית, **חווה**, בעלת אינטרפט אינטליגנציה ונוכחות בימתית, ו**עדנה ג** המקרינה סקסיות, ממש תחושה פיסית של ל קטיפה."

"ומה עם חווה? האם תופיע בחמאס?"

"אם תהיה תוכנית מתאימה — בוודאי, ק ספקן."

חווה אלברשטיין ועמירם טננבאום
לבד

חתונה בניו־יורק

עם אשתו הראשונה ערך **מנחם עיני**, שחקן־הבימה המוכשר, מופעי רחוב. הוא היה משעשע הקהל, ואשתו אספה מהנלהבים את הכסף. אני לא יודעת מה הוא עשה עם אשתו השניה, אבל השלישית **דבי**, הוא מצא כשהיא מרקדת בבוקר בלהקת בת־דור, ובערב מגישה יין וכיבוד לאורח במסבאה בתל־אביב.

ביום החמישי הוא נסע עם דבי לניו־יורק כדי לשאת אותה לאשה.

כשנשאל מנחם, אחד המשעשעים ביותר שבין שחקני הבימה, "מה פיתאום לניו־יורק? לא חבל הכסף? כבר אי־אפשר להתחתן כאן אצלנו?"

הוא הסביר: "למישפחה שלי כבר נמאס להביא לי בכל פעם מתנות־חתונה. הם לא יבואו. והמישפ של דבי, בניו־יורק, עוד לא ערכה חתונה אף פעם אחת. צריכים לתת להם הזדמנות."

גם למנחם צריך לתת, ולא רק הזדמנות. את המתנות מהחתונה האחרונה כבר ביזבז.

דבי ומנחם עיני
מתאמנים

סיגל שלף ורוז'ה צווייג
בגלל טבעת

רוז'ה וסיג

רוז'ה צווייג הופיע כאן לפני 10 שנים. מאחוריו השאיר בצרפת 35 שנות־חיים ושתי גרושות. כשנחת בשטח, גילה את הדוגמנית **מוריאל**, ולפני שהסתובב לימין או לשמאל היו השניים נשואים. תוך זמן קצר נולדה גם הבת, **מאיה**.

"שמונה שנים היינו נשואים, שבע וחצי מהם היו מיותרים," טוען רוז'ה על נישואיו השלישיים. לצורכי פרנסה הוא מחזיק בחנות־תכשיטים עתיקים ברח' בן־יהודה בתל־אביב.

לפני כמה חודשים עברה חיילת ליד החנות, הציצה בחלון־הראווה, ראתה תכשיט יפה ונדלקה. כשנכנסה לחנות, שכחה מהתכשיט ונדלקה על בעל־החנות.

מאז אין **סיג שלף** ורוזה צווייג זים זה מזה. פער גילים? כבר שמענו על פערים יותר גדולים. 26 שנים הן פחות מאשר — נאמר — 50.

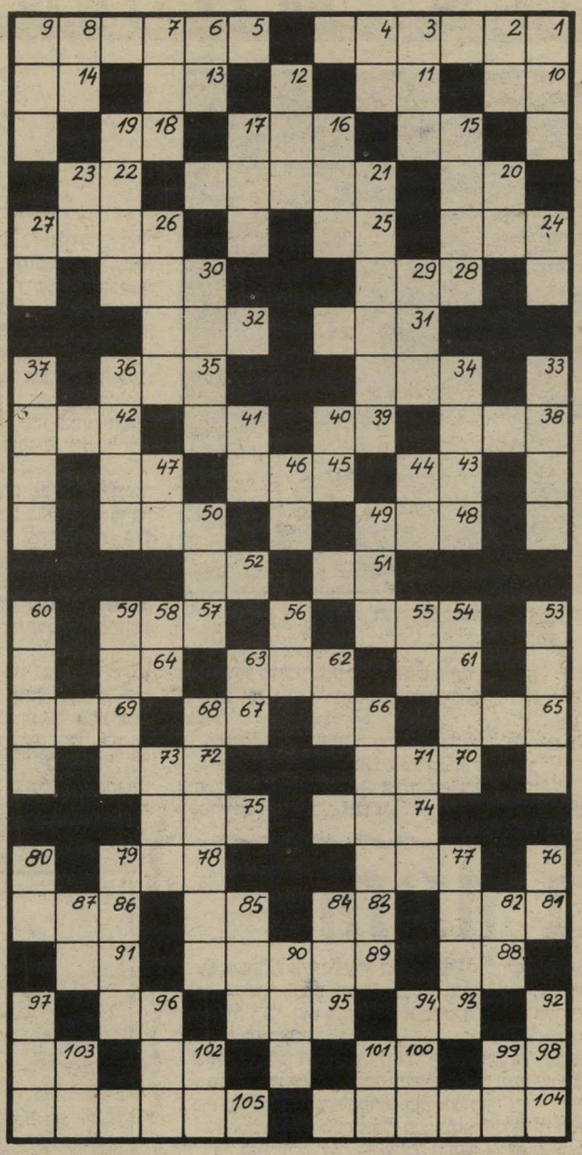
אבא שלף, היהלומן מחיפה, אינו מתנגד לרומן. הוא אדם פתוח ומבין, והפך לידידו של רוז'ה. זה לא פלא, הפעם ביניהם הוא רק שנתיים. ויש נושא משותף או שניים: סיג והיהלומים.

ומאיה? מאיה לא רוצה כל־כך שאבא וסיג החיילת יתחתנו.

היא רוצה את אבא לעצמה. וסיג ורוז'ה? גם הם עוד לא החליטו.

כשיחליטו, ומאיה תסכים, נודיע. להתראות בקרוב.

מאת
אביגיל
ינאי

מאוזן:

1) ממצביאי יוון שנלחם נגד צבא יהודה המכבי; 5) חיים בשותפות; 10) מוקש; 11) מגורים; 13) יחידת הספק חשמלית; 14) כעוס; 15) גמל צעיר וקל רגלים; 16) מפגש דרכים (כ"ח); 18) מערכת כלים; 20) אבן האש; 21) פקעת או נצן; 22) ידיד; 24) רגוע; 25) ישן; 26) הקו המחבר את קצות הקשת במעגל; 28) ירעו; 30) מאמות בית דוד; 31) נחש ארסי; 32) הירח הזה; 34) מרפא; 35) מכחיד חיל סיסרא; 38) שומר מצוות הדת; 39) לא כבד ואף לא קשה; 41) היום שבו מדליקים נר שני של חנוכה; 42) אש מהרים; 43) אות הנצחון; 45) סלע עשיר בפחמת סידן; 47) נוזל החיים; 48) הדיפה חפשית של הכדור ע"י שער הירין; 50) דרגא צבאית; 51) אלוהים; 52) רוח עוועים; 54) עץ — אחד ממיני הארז; 57) תכשיט; 61) ענף; 62) עצמות הגוף; 64) מפלח התפוח של וילהלם טל; 65) נקיק סלע; 66) מרחף; 68) לא טוב; 69) מק; 70) הקיץ, כתר; 72) אסף; 74) רמיסה; 75) תחום; 77) כדרך כלל (ר"ת); 78) נכשל; 81) אליל השמש והכח המפרה את האדמה; 83) צעיר; 85) המורם מעם בפרס; 86) סדר תולדות המשפחה; 88) תואר נכבד מוסלמי; 89) תרגילים לפיתוח הגוף, או משחקי תחרות; 91) איש אוון; 93) עוף טרף; 95) תבנית יצוקה ממתכת; 96) אלוהים ישמרנו (ארמית ר"ת); 98) מילת סרוב; 100) זז; 102) זיק; 103) אבי הבעל; 104) סימן לעוון (3,3); 105) הלורד האנגלי שלא נתפנה לארי־חה של ממש.

מאונך:

1) רוח החיים: 2) זה גיל הבן לחופה; 3) מהעופות היציבים בארצנו; 4) איש נכבד בהולנד; 6) אות שמושית בא"ב; 7) טיסת ראווה; 8) נמלט; 9) הנה זהו; 12) שלושה מספרי הכתובים בר"ת; 15) מלאך; 16) החביא; 17) תכשיט נשים מימי המקרא; 19) סרדין; 20) בהשאלה — מעט מן המעט, שמץ; 21) חסר כל רכושו (3,3); 23) זמן; 24) מחואי שנון; 26) עדיפות; 27) אביון; 29) מרד; 30) עשרת אלפים; 33) תפוס, מרותק; 34) פרוטוטיפ של רזה; 36) מחבר אופרטות נודע; 37) דבור מהוסס; 40) מידת נוזלים; 41) ניר; 44) כתל שלא נותר שלם; 46) נמצא; 47) „ספינתו" של יונה הנביא; 49) כר; 50) גוע של עץ שקצצו כל ענפיו; 53) בהשאלה — ישועה ודרור; 54) כלי המחזיק אוכל לבהמה; 55) איבר הנקה; 56) מתארע; 58) מלא גאווה; 59) אשכול של פצצות; 60) ראשונה בדרגת היחסים שבין בני אנוש; 62) התקיף, מחץ; 63) הצדף שבו מתפתחת המרגלית; 66) שמנים (3,3); 71) עצים שעליהם צרים, קשים ומחודדים (3,3); 73) הוציא לפועל; 76) מידה מועטה; 77) חציי־אי בפנה הדרומית מזרחית של אירופה; 79) מנוע של שרפה פנימית; 80) נחלש; 85) מש' צמחים נטולי פרחים; 87) שנוי; 90) צמית; 92) מאחורי סוגר ובריח; 94) בהשאלה — הקטין מימדים; 96) קיפץ, כרכר; 97) חיבק בעוז; 99) מילת ברירה; 101) דורון; 102) בוסתן; 103) עוד רוח באפיו.

תמרורים

הוענק ♦ **לנפיך סילים**, בעלה של אליזבת, מלכת אנגליה, על־ידי ראש ממשלת הודו, אינדירה גנדי, תחריט־נחושת של נמר, כאות תודה על מאמציו של הנסיך, נשיא קרן חיות־בר העולמית, לשימור אוכלוסיית הנמרים של הודו. ואכן אוכלוסיה זו עלתה מ־1500 ל־4000 בעשר השנים האחרונות, מאז הורה הנסיך לקרן, להקציב מיליון דולר למיבצע נמר.

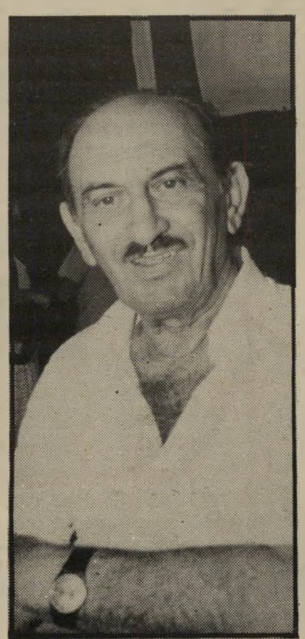
הוענק ♦ בקאהיר, תואר דוקטור לספרות, מטעם אוניברסיטת עין־שמס, לסעיד עבד אל־גוואד, חוקר מצרי צעיר, על עבודתו „שלונסקי והשפעתו על השירה העברית". עבד אל־גוואד, שהקדיש שנתיים ללימוד שירת אברהם שלונסקי ותולדותיו, לא פסח, בעבודתו, על אף פרט מחייו של שלונסקי, מלידתו באוקראינה, עד השעות שבילה בבתי־הקפה התל־אביביים.

נישאו ♦ בניו־יורק בטקס יהודי דתי, שחקנית הקולנוע הקאתולית **מרי טיילור מור**, 44, (אנשים פשוטים) ורופא־הלב היהודי ד"ר **רוברט לוין**, 29. לקראת נישואיה השלישיים של השחקנית היא אומנם קיבלה שיעורים בהלכה היהודית, אבל העדיפה שלא להתגייר.

נחוג ♦ יום־הולדתה ה־25 של **עפרה חזה**, הזמרת יוצאת שכונת התיקווה התל־אביבית, אשר זכתה במקום השני באירוויזיון 1983 (עם ישראל חי!). עפרה מרבה להביע דעות לאומניות ולהטיף בטורה השבועי אקורד נוסף במעריב (בכתבה נגד טרמפים, למשל: „אשה במושב מכונית זרה... יוצרת בהכרח אינטימיות מעורר־רת. והיא עץ־הדעת והנחש גם יחד.")

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־52 של **דונאלד ראמספלד**, שליחו של רונלד רגן למרחב, מי שהיה עד לאחרונה נשיא חברת־הענק סירל ושות', יצרנית תרופות בעלת מחזור של יותר ממיליארד דולר לשנה (ורווח של 140 מיליון). ראמספלד, שהיה שהיה בעבר חבר קיבוץ (הראל) ואשר בין עבודותיו תבליט־קיר לאוניית־הפאר שלום, אוניית נוסעים ישראלית שנמכרה בינתיים; האנדרטה לחללי חטיבת הנגב של הפלמ"ח והפסל בכניסה למלון הילטון בירושלים.

נחוג ♦ יום הולדתו ה־73 של **אברהם („אברשה") שבטרמן**, יו"ר מרכז חירות, מהנדס ועסקן ציבורי בעל היסטוריה רב־גונית. בגיל שמונה היה הסוליסט במקהלת בית־הכנסת הגדול בעיר הולדתו, הנמל האוקראיני אודיסה; בגיל 12 היה תלמיד בבית־הספר התיכון העברי הראשון (מגן־דויד בקישינב הרומנית) אשר אגודת־ישראל ייסדה (בין חבריו לכיתה: המשורר־לעתיד נתן אלתרמן); בגיל 26 עמד לרכוש מיליון דונם ליד אירביד, אשר בצפון ירדן של היום; בגיל 28 היה מפקד באצ"ל ומפקד קורס הטיס הראשון שלו (אליו הביא מטוס חד־מנועי ודו־מושבי, תרומת יהודי מצרי). שבטרמן גם הספיק ללמוד סוואהילית במחנות החיילים האפריקאיים של הצבא הבריטי; שבנה ברצועת־עזה; לנהל את מיפעל האשלג הראשון (בצפון ים־המלח); להיות סגן ראש עיריית תל־אביב וחבר־כנסת בשתי קאדנציות מטעם הליכוד, טרם עלותו לשילטון. עתה, כראוי לחתנו של לורד, הוא זכה בהרבה מישרות־כבוד. ביניהן: יו"ר החברה לפיתוח יפו העתיקה; יו"ר המועצה למניעת תאונות; יו"ר מועצת המנהלים של חברת ים־התיכון ים־המלח (תעלת הימים).

יו"ר שבטרמן
מיליון דונם בירדן

זמרת חזה
הנחש ועץ־הדעת

נשרף למוות ♦ כתוצאה מעישון סיגריה במיטתו, ביפו, בגיל 42 (או 44) **אלי בלק**, עבריין מועד שנולד כאלי בולקין, בנו של זקן הכייסים מיכאל בולקין. בלק־בולקין החל עוסק עוד בגיל צעיר בפריצות, בסרסרות ובסמים. הוא נודע במיוחד עת זוכה על־ידי בית־המישפט העליון (עקב מיסדר־זיהוי כושל) ממאסר עולם שהוטל עליו בעוון רציחת ידידתו בת ה־16. חלק ניכר מ־17 השנים הבאות בילה בגרמניה, שם עסק בעיסוקיו הרגילים, אך גם פתח מיסעדה מצליחה.

כ

* *אשתו הראשונה של שבטרמן, שרה, נהרגה ב־1948 בהתרסקות מטוס מעל יוון, בגיל 36, בדרכה מפראג, שבה עסק בעלה ברכש ביטחוני, לתל־אביב. אשתו השנייה של שבטרמן, יהודית, היא בתו של הלורד ישראל זיו, מבעלי* ***מארכס אנד ספנסר*** *והאיש שנתן את הכסף למכון וייצמן ברחובות (מכון זיו, בשעתו).*

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ **קורסים**
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

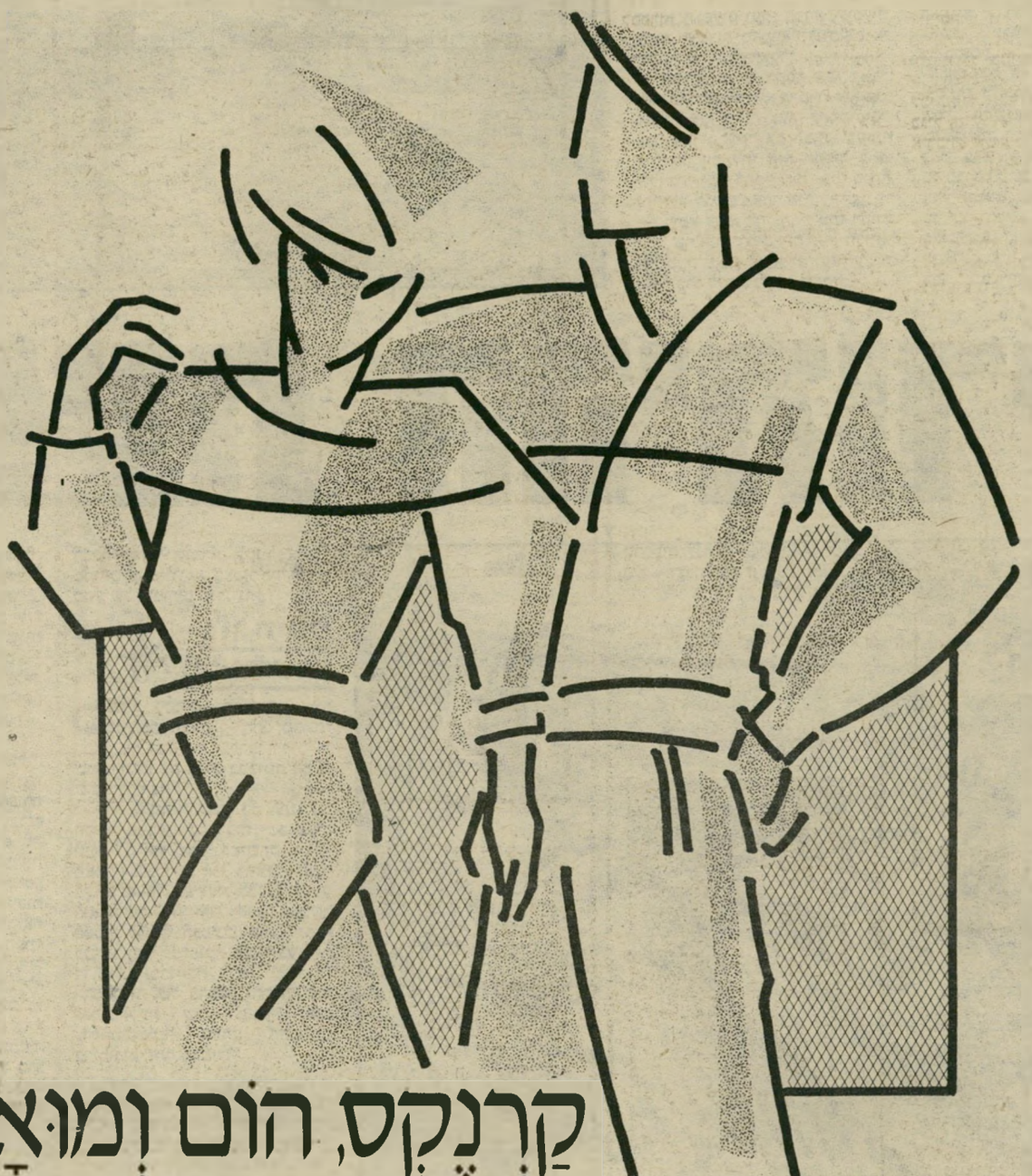
★ **סלון ומכון יופי**
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה

★ **הכנת כלות**
* מחירים עממיים * שרות מעולה

1983

ת"א, דיזנגוף 190 (יודפת 4) 226066, 229388

תן טרמפ לחייל

קַרְנֶקְס, הוֹם וּמוּאָה
קו צרפתי באופנה.

מכנסי גברים. חולצות מיזע (סווטצ׳רים) אימוניות ובגדי פנאי לנשים וגברים.
להשיג בחנויות המובחרות.

יומאר טקסטיל בע"מ. שיווק ע"י אראן.

HOM moi

בזמן שהמיתון דופק בשער, היו ל־250 ישראלים אלפי דולארים כדי להמר בקאזינו ששם במימי תעלת סואץ מול מוצבי המלחמה

ספינת ההימורים

דוק לא היה שם. גם לא ג'ולי. אפילו אייזיק לא נראה בשטח. ובכל זאת, זו היתה ספינת־האהבה.

חבורת האנשים שהתגודדה ליד רלפקי הביטחון וביקורת הדרכונים בנמל אשדוד היתה רגילה בהחלט — מישפחות עם ילדים, נשים ובעלים, מעט רווקים. פה ושם היו זוגות שקשה היה לנחש אם הם נשואים או לא.

שום דבר מיוחד. אפילו צוות־טלוויזיה, שהגיח מאי־שם, לא הצליח לעורר התפעלות אצל קבוצת הנוסעים. שלא לדבר על חבורת עיתונאים ענקית, שמרבית חבריה אלמוניים, לא הצליחה להרשים את הנוסעים. למרות הרעש וההכרזות הבלתי־פוסקות ברמקול, בנוסח „העיתונאים מתבקשים לעלות לאונייה", או „העיתונאים יעברו את ביקורת־הדרכונים לפני שאר הנוסעים, מכיוון שמחכה להם קוקטייל בחדר־האוכל של האונייה", איש לא הביט לעברם. העיתונאים הרגישו באותו רגע חשובים, אך כל זה לא עניין את קהל הנוסעים, שעמד וחיכה לתורו.

אדם חד־עין יכול היה לנחש כבר בשלב הזה, לפני המסע, כי הקהל שעומד לעלות על ספינת־הקזינו אוריון אינן קהל רגיל. אחר־כך, כשעלו הנוסעים לספינה, הסתדרו בתאים המרווחים, וטיפסו לסיפון העליון, אפילו לורנס, מנהל הקאזינו האנגלי, שיש לו נסיון של 20 שנים והוא מזהה מהמר מיקצועי ממרחק של קילומטרים, נראה מוראג.

הקאזינו היה ריק למחצה. מרבית השולחנות לא הופעלו, והקבוצה הגדולה של נערות־הקרופייה נותרה כמעט מובטלת.

מבט אחד לכיוון הבר הוכיח מעל לכל ספק, כי האגדה על הישראלי הבלתי־שותה עומדת לקבל אישור מחודש גם במסע זה. שאמור היה להיות מסע של הימורים ותענוגות.

ג'ון, תימני מבאר־שבע

כמה ילדים התרוצצו ליד הסלאט מאשין. היא מכונת־המזל. פה ושם היו שפרטו דולר או שניים וניסו את מזלם במכונות־המזל. שום דבר רציני.

ליד שולחן הבלאק ג'ק התגודדה חבורת אנשים, שבמרכזה ישב צעיר תימני מרוכז מאוד במישחק, רציני מאוד. „בשבילך אני יוחנן," יאמר בשלב מאוחר, כשיואיל להסביר מדוע הוא מהמר. ג'ון־יוחנן יהפוך בהמשך המסע לכוכב הספינה. הוא יתגלה כמהמר בעל פני־פוקר, יסביר בעברית רהוטה ומדוייקת את „מידת־ההסתברות של ההפסד והרווח", את „המנטאליות של המהמר" ואת „הסטטיסטיקה והידע החשובים בהימורים יותר מהמזל."

בשלב מאוחר יותר, ליד שולחן ארוחת־הבוקר, אחרי שיפסיד כמה אלפים טובים של דולארים, יסביר היוחנן הזה כי הוא בא מבאר־שבע, כי שמו האמיתי מתחיל באות חית וכי הוא עוסק במדע מרוייק.

אך לפני אותה ארוחת־בוקר יושב „בשבילך אני יוחנן" בלב ליבו של הקאזינו. לא הרחק יושבת „אני אהרוג אותך אם תכתבי בעיתון איך קוראים לי." היא אשה בשנות החמישים של חייה, שיערה ג'ינג'י קצר, לא מדברת יותר מדי, מרוכזת במישחק־הקלפים, מפסידה עוד מאה דולר, עוד מאה דולר ועוד מאה דולר, שולפת עוד המחאת־נוסעים ועוד המחאת־נוסעים. עיניה קופצות מהמחאת־הנוסעים אל הז'טונים שעל השולחן.

למחרת, על כוס־קפה, היא תאמר: „אני מהמרת? אני לא מהמרת, אני סתם מבלה." אבל ליתר בטחון היא מוסיפה: „אני אהרוג אותך אם תכתבי בעיתון איך קוראים לי." היא תפסיד בתוך שלושת ימי המסע את כל כספה, ותיאלץ לבקש מאחד מנוסעי האונייה — רופא ערבי מחיפה, שאותו הכירה ליד שולחנות־ההימורים — הלוואה של כמה מאות דולארים ועוד עשרה דולר כדי לקחת מונית הביתה.

האונייה, להרדים את רוב הנוסעים, שישבו מרווחים על הכיסאות בדיסקוטק.

אבל כל זה קרה, כאמור, בלילה הראשון. למחרת היום, אולי בהשפעת הטיול המשגע לקאהיר, אולי מפני שהמהמרים המיקצועיים ואותם שבאו להמר ברצינות הבינו שהשד אינו נורא כל־כך: הם קיבלו הבטחה חד־משמעית מהעיתונאים שהיו חשובים בעיניהם, כי לא יחשפו אותם ואת חולשתם בציבור. אז התהפכה הקערה על פיה, הקאזינו המה אדם והדולארים זרמו כמו מים. הלא ייאמן קרה —

הזמרת המהמרת יעל לוי (מימין) הצטרפה גם היא למסע על ספינת ההימורים. כל נסיונות הנוסעים לשכנע את יעל להופיע בדיסקוטק היו לשווא. ליד יעל טובה חסון, אחת הדמויות הידועות בחיי הלילה של תל־אביב. למעלה: מהמרים משחקים פוקר.

אך למה להקדים את המאוחר למוקדם?

בלילה הראשון חטף לורנס, מנהל הקאזינו, יאוש טוטאלי. וסטאברוס, הבארמן היווני הסימפטי, שכולם קראו לו „אל־קפונה פרום סייפרוס," כמעט אכל את הכוסות. מכיוון שלא היה מי שישתה מהכוסות האלה.

גם הזמרת הטוערת ליבי, עם להקתה פלאש, הצליחה להגיע לשיא חסר־תקדים: בפעם הראשונה בקריירה הסוערת שלה היא הצליחה במוזיקת רוקנרול שלה, שכמעט טילטלה את האינפלציה דוהרת. המיתון בפתח, האמרת מחירים, פיטורי עובדים, והאיש הזה, „בשבילך אני יוחנן," מפסיד מבלי להניד עפעף את המשכורת שאני מרוויחה בזיעת־אפיי במשך שישה חודשים. אחר כך הוא עוד טופח לי על השכם ושואל: „כיף, מה העניינים?"

מהמעוז למיאמי־ביץ'

אחר־כך אני מגלה, שהחבר של הבחורה הנשואה, שהשאירה בבית

ליד שולחן הבלאק־ג'ק

חביב, חיפאית שבילתה גם היא ליד שולחנות־ההימורים. הישראלים התגלו כמהמרים מיקצוענים. אחד מהם הפסיד בערב אחד 3500 דולר. בתחילת המסע אמר נציג חברת־הנסיעות, המארגנת את המסע, כי תיקרת ההימורים תהיה 50 דולר. רוב המהמרים התחילו בסכומים גבוהים פי שניים. למטה: בין הימור להימור תופסים שמש על הסיפון.

„בשבילך אני יוחנן," כך הציג את עצמו צעיר ממוצא תימני (מימין), היושב לצד אביבה

בעל ושלושה ילדים, גם הוא אינו טומן את ידו בצלחת. הוא יושב כבר שעות ארוכות ליד שולחן־הרולטה ועירמת הז'יטונים שלו הולכת וגדלה.

והנה לידו, עומד גבר בשנות החמישים לחייו. כשעמד בתור בנמל־אשדוד ראית אותו לבוש במיכנסיים קצרים נועל סנדלים, על ידו שעון־צלילה וסמל הקרפדה

מאת

שרית ישי

צילומים:

ציפי מנשה

המפורסם על חולצתו. האיש הזה עומד עכשיו ליד הרולטה, פורט בנון־שלאנטיות שטר של מאה דולר ומתחיל להמר. לא עוברות שעות אחדות, וכבר הוא ניצב מעל עירמת אסימונים, וכולם כבר מכתירים אותו ככוכב־הערב. אך ככל שהערב הולך ומתארך, הולכת וקטנה עירמת הז'יטונים.

האיש הזה הרוויח אלפיים דולר והפסיד אותם מבלי להתרגש, כשלידו עומדת אשתו ומעודדת אותו. לפני שתי דקות אפשר היה לחשוב שהיא עקרת־בית קשת־יום, והנה, כאן, ליד שולחן־הרולטה, היא מתגלה כאשת העולם הגדול, המפוזרת כספים לכל רוח.

והנה, שם, ליד שולחן העשרים ואחד, מהמר היורד ממיאמי־ביץ', זה שעמד נרגש בחרטום הספינה ותיאר בקול נלהב את נפלאות מילחמת יום־הכיפורים, סיפר איך הוא ישב במעוז, איך הוא נלחם במעוז, איך שהוא חולץ מהמעוז.

מול פורט סעיד

זוג ישראלים מצטלם על סיפון האונייה, מול בתיו האיטלקיים של נמל פורט־סעיד. לחלק מהישראלים לא היתה ויזה, והם נאלצו להישאר על האונייה. אותם שדאגו לוויזה ירדו בנמל, ורובם המשיכו משם לקאהיר. השוטרים המצרים גילו אדיבות רבה, ותהליך בדיקת הדרכונים ארך שניות. בפורט־סעיד, העיר הפטורה ממכס, רכשו ישראלים רבים מוצרי חשמל. הנשיא אל־סאדאת פטר את העיר ממכס, מכיוון שסבלה רבות בתקופת המילחמה, והוא רצה לשקם אותה.

איך מסתובב הגלגל

נערות־קרופיה אנגליות, ה־עובדות עבור החברה האנ־גלית ג'ט־סט אסוסיאשן, המתמעלת את הקזינו על האונייה, מכינות את האסימונים ליד שולחן־הרולטה. בהמשך הערב היה השולחן עמוס.

(המשך מעמוד 63)

הישראלי היורד, שטרח ואמר פעם, פעמיים ושלוש שהוא אינו זקוק לויזה למצריים, כי יש לו דרכון ואשה אמריקאיים, גם ניפנף בכל הזדמנות באנגלית במיבטא בת־ימי ככר. עכשיו הוא עומד להפסיד כמעט כל מה שיש לו.

את הבתים האיטלקיים של נמל פורט־סעיד.

וגם סקופ היה בנסיעה הזו: חבורת הישראלים שנסעה לקאהיר התנהגה למופת, עד כי קשה היה להאמין כי מדובר בישראלים. הם לא עשו רעש, הם לא בלטו בשטח, הם שילמו תשר למדריך הסימפטי, גמאל, ששר להם בלחישה כמעט, והתפוגגו נוכח חביבותם הטיבעית של המצרים.

המראה שהתגלה מחלון האוטובוס בדרך לקאהיר העיד על תנופת בנייה אדירה. ערים שלמות נבנות במדבר, כבישים נסללים וצינורות־מים מונחים. על הנהיגה המפורסמת של הנהגים המצריים ועל הציפצוף המטורף שלהם נשפכו כבר טונות של דיו.

מה שלא נכתב הוא, שיש ישראלים היודעים להתנהג, וההחבורה שירדה מאוריון היתה כזו. היא לא התנפלה על קניות, למעשה כמעט שלא רכשה מאום, פרט לגלויות או כופיות עם עאקל, למזכרת.

באחת החנויות לתיירים פגש את החבורה השגריר הישראלי, משה ששון. הוא לחץ ידיים. לא היתה התנפלות, השיחה התנהלה בשקט, בלי לעורר מהומה.

ליד הפירמידות זוהתה החבורה על־ידי המצרים המקומיים, וקשה היה שלא להתפעל מהשיחות שהתנהלו בין הישראלים והמצרים: „רוצים שיקר־פיות?" שאל בעברית מצרי בגלבייה. „רוצים גלויות?" והציע למכור את הגלויות בשקלים.

קניות קטנות

מול פני הפירמידה רוכשת חבורת ישראלים מזכרות וגלויות. הישראלים, שלא התנפלו על החנויות, נדהמו לגלות כי הרוכלים המצרים שולטים בכמה מילים עבריות. הם היו מוכנים לקבל מהתיירים הישראלים אפילו שקלים.

בהתחלה חשבנו שבאונייה הזו יחגוג השיעמום. אפילו סטאברוס, הבארמן, כבר משפשף את ידיו בהנאה, כששני אנשי העולם הגדול מלמדים את אחת הנוסעות שלמשקה המפורסם קוראים קורבסייה, למרות שכותבים זאת „קורבסייר". לבסוף, מרוב עצבים, היא מחליטה להזמין אוזו.

ישראלים מנומסים

ה היה נפלא להתעורר בבוקר, לפתוח את החלון העגול ולראות את הבאנו שלום עליכם. אחרי שבני אמדורסקי, קצין־הבידור של הספינה שר לכבודו את ערב של שושנים.

פרט להערה נבזית אחת, של אשה שראתה את התור הענק ביציאה מפורט־סעיד — שהיא עיר פטורה ממכס, ושביציאה ממנה נבדקות המכוניות ותכולתן — ושהעירה: „תראו איזה תורים יש להם כאן, אז מה הם בוכים על האוואלי?" כמעט שלא נשמעו הערות גנאי.

היו אומנם הערות בסיגנון של „איזה ליכלוך, איזו פרימיטיביות, כמה שהם שונים מאיתנו," אבל אלה נאמרו

מונולוג של מהמרת

א ני הולכת עד הסוף בכל דבר. בהימורים, כמו בביזנס. אני נוסעת לכל מיני קאזינוס בעולם. הייתי בשוויץ. הייתי בפאלמה. הייתי ברודוס והייתי בלאס־וגאס.

האמת? בסופו של דבר ההימור לא משתלם. לכן אני משתדלת לא לחפש את זה, אבל מה לעשות — כשאני כבר נקלעת לקאזינו, זה מפתה.

עד עכשיו אני מופסדת איזה 200 דולר, לא נורא. התחלתי להמר בסכום של 75 דולר. זה סכום התחלתי לא מייוד־מה גבוה.

מה זה הימור? יש רופאים שממליצים לחולים שלהם שילכו להמר. הימור מביא אותך לעולם אחר לגמרי. אני יושבת שעה וחושבת, מתחלפות לי בראש מחשבות על החיים, על הביזנס, מחשבות ודאגות. כשאני מהמרת זה גורם לי לשכוח. אין לי דאגות בראש, חושבת רק על המישחק. לא, לא חושבת רק על רווח. מי שיודע להרוויח — יודע גם להפסיד.

בלי להוציא קולות

פ ה, הקאזינו על האוניה, באמת כל הכבוד: יש לו רמה. באמת הקרופייה מיקצועניות מאוד, וגם מנהל הקאזינו הוא בסדר גמור. רואים את זה עליו תיכף.

אני יושבת ליד השולחן של הבלאק ג'ק בשקט. בדרך־כלל יושבים מסביב גברים, הם תמיד נותנים לי כבוד.

ביום הראשון על האונייה הגעתי לשולחן סחוטה, עייפה. כשהתחלתי לשחק, לא הרגשתי את העייפות. באותו זמן הרגשתי כאילו נולדתי מחדש. ברגע שהרגשתי שמספיק, שאני צריכה לקום, הרגשתי את העייפות. ברגעים כאלה אני יוצאת החוצה לקחת קצת אוויר למחשבה, לשכור את המתח. אחר כך אני חוזרת לשחק, אתמול בלילה שיחקתי עד קרוב ל־3 בבוקר.

ברגע שאני יושבת בשולחן עם אדם שלא יודע לשחק, משהו מרגיז לי. אני רוצה להעיר לו ולא יכולה. רוצה להגיד לו ולא אומרת. ואז אני קמה ומחליפה שולחן.

בן־אדם מיקצועי יודע שליד השולחן לא צריך להוציא קולות. צריך לשחק ככה בתנועות ידיים קטנות בלי לפתוח את הפה.

היה לי מיקרה באונייה נאברינו. אשת־קבלן, של־בעלה יש כסף כמו מים והיא קמצנית־משוגעת־מהסרטים. שיחקה בכמויות של כסף והפסידה, קיללה וקיללה משהו זוועה. אז הערנו לה.

מי שמיקצוען, מקבל הפסד בשקט. פה, על האונייה, לא ראיתי מהמרים רציניים. אולי אחד או שניים, שבאו כדי להמר.

מעניין אותי לשבת ליד אדם כזה, שיודע לשחק וזה ברמה שלי.

ההפסד הכי־גבוה שלי היה פעם ששיחקתי יומיים בבלאק ג'ק בלאס־וגאס והפסדתי 3500 דולר. הרווח הכי־גבוה היה 1200 דולר. הקאזינו הכי טוב שביקרתי בו היה בפאלמה — היתה בו אווירה מיוחדת. היינו קבוצה גדולה של מהמרים, ומי שהרוויח באותו לילה פוצץ את כל הכסף על החבר'ה.

אני רווקה בעד שיפתחו קאזינו בישראל. למה שהכסף שאנשים מוציאים החוצה לא ישאר בארץ? בארץ יש הרבה מהמרים. המון קבלנים, המון בעלי־עמדה. אנשים שיש להם כסף מהצד נוסעים לקאזינו להלבין את הכסף.

במקום לקחת מטוס, מלון וכל שאר ההוצאות, יוציאו את הכסף בארץ. יש מספיק אנשים בארץ כדי להקים קאזינו. יש הרבה־הרבה מכורים. הרבה יותר ממה שחושבים.

אני לא מאמינה במזל. ההימור זה ידע, העזה. מה זה ידע? אם אתה לא מבין, אתה זורק כסף. אם אתה מבין, אתה יודע איזה קלף לבקש, איפה לעצור ואיפה להמשיך. יש אנשים שמשחקים שנים, ובחיים שלהם לא יגיעו לרמה. ויש בן־אדם שתיכף לומר את הפרינציפ. כשאת משחקת, את צריכה לקחת בחשבון לא רק את הרווח, גם את ההפסד, ולשחק בחופשיות, בלי פחד. רק כך את יכולה ליהנות מהמשחק.

אני לא מכורה למישחקים, אבל כשאני בקאזינו — לא תוציאו אותי משם עד שלא יסגרו את הקאזינו, ולא סוגרים את הקאזינו עד שהבן־אדם האחרון לא יוצא. ככה אני מוצאת את עצמי סוגרת בכל לילה קאזינו.

אני אוהבת לשחק, אוהבת את השקט, את המחשבה. אוהבת לשבת בשולחן עם מיקצוענים. בבלאק ג'ק הכי חשוב מי שיושב אחרון. אם האחרון יודע לשחק, הוא יכול לקרופייה.

הרבה פעמים ניסיתי להפסיק. לא יכולה. אני בן־אדם שעובד קשה מהבוקר עד הלילה, יש לי מיזנון ואני גרושה הרבה שנים. יש לי שתי בנות שכל הזמן מנסות להוציא אותי מזה, ואומרות לי: „אמא, שדק לא תפסידי." אבל הנה אני פה. מה אני יודעת מה קורה בעסק בחיפה? אז אני מנסה להרוויח פה את מה שאני מפסידה שם.

אם אפסידי וואלה, יום יאסל יום באסל.

קשה היה שלא להתלהב מהפתיחות ומהחביבות של האיש ברחוב. „שלום" נשמע מכל עבר, ו„ברוכים הבאים למצריים". „ולקאם טו אור קאנטרי, ויצ' איז נאו יור קאנטרי טו," אמר המצרי שהסביר לחבורה כיצד מייצרים פאפירוס.

והנה ביתה של ג'יהאן סאראת, בית לבן, מוקף חורשת־עצים ושני שומרים בפתח. והנה מינה האוז. פה, בחדר הזה, שבו אנו אוכלים ארוחת־צהריים צרפתית, נחתם חוזה־השלום. השיחות חרישיות, והמלצרים יעילים וקורק־טיים. אחר כך משאירים להם תשר, כשאיש לא מתנגד.

קשה להאמין כי המדובר בחבורת ישראלים.

סיפורים מרתקים

הנה המוסיאון. החבורה מתגו־דדת מסביב למדריך, שמגלה לנו כי הוא עושה את הדוקטוראט שלו בהיסטוריה של מצריים העתיקה. הסיפורים שלו מרתקים. הוא מספר כי לפני שלוש שנים הורה הנשיא המנוח אל־סאראת לסגור את החדר המפורסם של המומיות, ומאז הן לא מוצגות לפני מבקרי המוסיאון.

עומדים מול אוצרותיו של תות־אנך־אמון, ורגע אחרי־זה אתה עומד בכיכר שלפני המוסיאון, וכל הסיפורים המוכרים חוזרים על עצמם. עשרות אנשים מתנפלים על האוטובוס, ונכנסים ויוצאים דרך החלונות, נתלים מכחוץ ועל הגג.

שלום מהמעוזים

חבורת הישראלים צוחקת כמ־לוא פיה נוכח המראה המטורף הזה. חבורת מצרים בגלביות, המזהה את הישראלים, אינה נעלבת. להיפך. המצרים צוחקים יחד עם הישראלים. יש כאלה שאומרים „איסראיל, איסראילי" מוחאים כפיים, ומוסיפים „ולקאם."

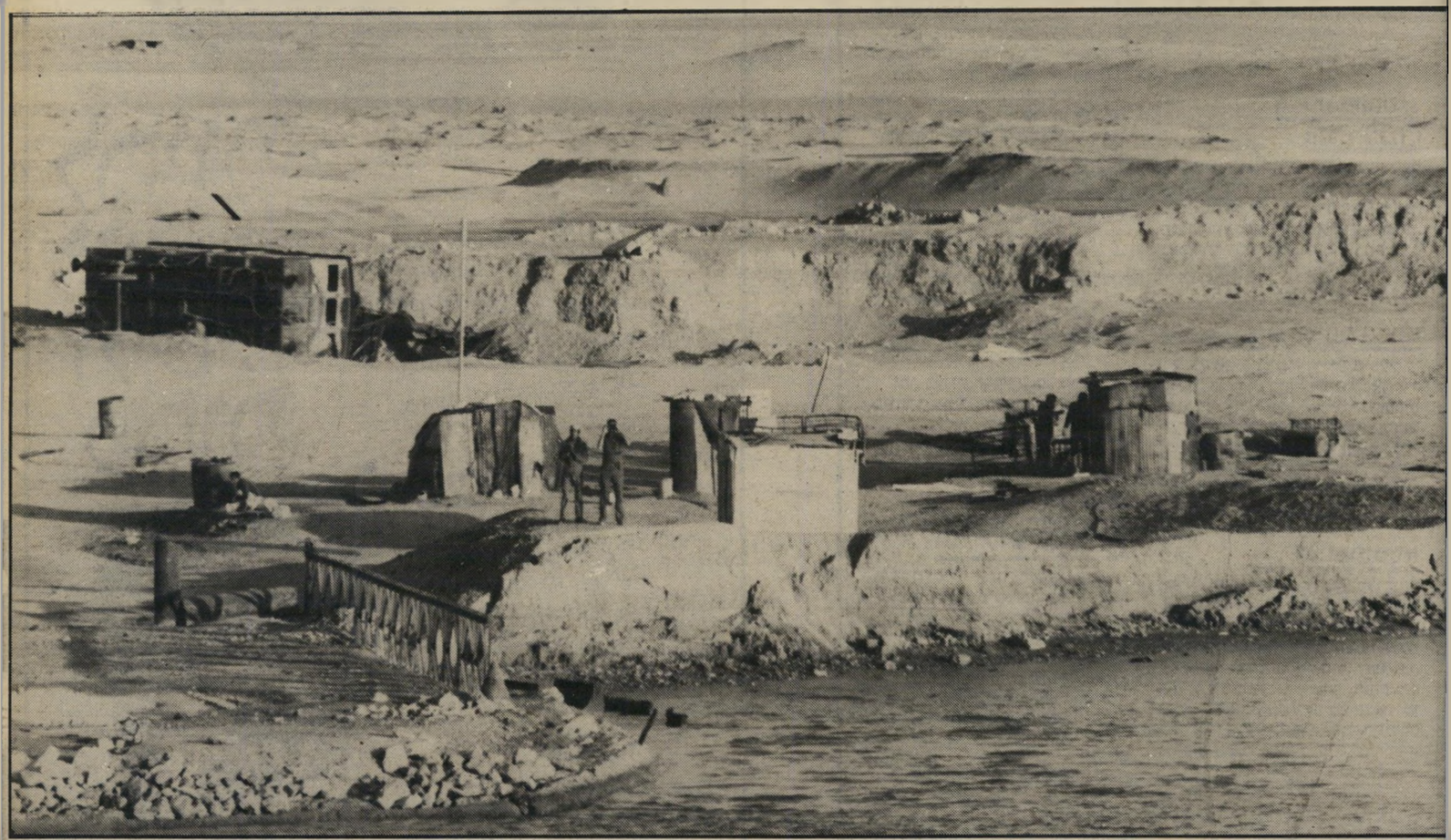
מאוחר יותר, כשאנו חוצים את תעלת־סואץ, אנו מרגישים את ההתרגשות. מחפשים את מעוז־המזח, את בודפסט, את טלוויזיה ואת האי גרין. „הנה איזור ג'ניפה, והנה ג'בל עתקה. פה, ב־73, הנחיתו צנחנים," אומר אחד המהמרים שלחם פה. „והנה שרידי הגשר שנבנה כדי להעביר אספקה לארמיה השלישית המכותרת, והנה העיר־סואץ."

המצרים במעוזים לאורך התעלה מנופפים לשלום, ואנו מפליגים בשיירה עם ספינות אחרות, המפליגות לסעודיה, אולי לאיראן, אולי למיזרח הרחוק. נפנה לנמל אילת. בהמשך הדרך, ליד שארם־אל־שייח', נפרד.

„בשבילך אני יוחנן" ו„אני אהרוג אותך אם תכתבי את השם שלי בעיתון" הופכים להיות לא חשובים. פיתאום הקאזינו לא מעניין עוד. פיתאום אנחנו מרגישים איך מישפט בנאלי כמו „משק כנפי ההיסטוריה" עולה על השפתיים, ונזכרים במשמעות של ההסכם שנחתם בחדר ההוא במלון מינה האוז שבו אכלנו ארוחת־צהריים.

מכונת המזל חווה ברק, יועצת יופי בחברת קוסמטיקה, משחקת במכונת המזל, כשהיא אינה מסתירה את התלהבותה. חווה העבירה הרצאות־יופי במשך המסע, הצליחה לשכנע את כל הגברים בספינה להניח מסיכות־יופי על פניהם ומכרה להם מיני קרמים ומוצרים קוסמטיים.

מעוז מצרי לאורך הגדה המערבית של תעלת־סואץ פזורים מעוזים מצריים. בעוד שלאורך הגדה המיזרחית נותרו שרידי המעוזים הישראליים. המצרים במעוזים נופפו לשלום. דמי־המעבר בתעלת־סואץ הם 30 אלף דולר, ומצריים גובה כחמישה מיליון דולר ליום. המעבר מתבצע פעמיים ביום: בערב לכיוון הים התיכון, ובבוקר לכיוון ים־סוף. למטה (מימין): הצוללן יוסי רם מנסה מזלו במכונת־המזל. זאת היא ה.סלאט משין" המפורסמת, הקרוייה גם ליסטים־בעל־יד־אחת, מושכים ביד ומפסידים.

להט מישחקי עמנואל ויינברגר, בעל מיפעל מתל־אביב נועץ בלהט את מבטו במכונת־המישחק, בעוד אחת הנוסעות צופה בנעשה. אנשים ניענעו את המכונה, והתפללו שתפלוט מטבעות, אולם במרבית המיקרים בלעה המכונה את המטבעות.

איש גדול

(המשך מעמוד 50)

כמה חודשים אחר־כן נסע שוב וקנה 35 מיסגרות. היום קשה מאוד להשיג את סוג התכשיטים הזה, בפרט שרריר־שותיו של גיל הן גבוהות. התכשיטים צריכים להיות במצב טוב, שלמים, ורצוי עם חותמת־זהב, ואם לא — הוא דואג לקבל אישור בכתב מן המוכר.

מאחר שכמות תכשיטי־זהב שכאלה בשוק מוגבלת, והם הולכים ונעלמים, אם הוא מוצא תכשיט העשוי פינצ'באק, מתכת שהיא חיקוי לזהב, אלא שגם היא הפכה נדירה, משום שמפתח הפינצ'באק מת עם סודו ולא מייצרים עוד מיסגרות כאלה.

גיל לא מנסה למכור לאנשים זהב, הוא מוכר ציור בתוך תכשיט, אבל אנשים מעדיפים שאם כבר קונים תכשיט — שיהיה עשוי זהב.

או מים או ירושלים

ה נושאים שאותם מצייר גיל בתוך תכשיטי מיניאטורות הזהב הם, כפי שאפשר היה לצפות ממנו, נופים. הוא מתייחס ליופי־הבריאה ויצירת־הטבע מתוך אהבה. נופיו הם פרי־דמיון ומרכיביהם נשאבים ממאגר החוויות שלו.

הנופים האהובים ביותר על גיל, הם נופים הקשורים למים או להרי ירושלים. בציוריו אפשר לראות עצי־ברוש, עצי־זית, אקליפטוסים, אבנים, קוצים, דרדרים, עשבייה, גזעים, פרחי־פרג, הרדוף, כשהרקע הוא של שקיעה, בארומים, חומים וכחולים.

ומי קונה תכשיטים כאלה? כל אחד שאוהב תכשיטים יפים ועתיקים. התיליונים הם יפים ושימושיים. אפשר לתלות אותם על שרשרת זהב, אפשר להשחילם בתוך סרט־קטיפה צמוד לצוואר, או לחברם כסיכה לדש הבגד או המעיל.

גודל המיניאטורות הוא בין חצי סנטימטר עד שלושה וחצי סנטימטר, קוטר האובאל.

ומה בעניין המחיר? „סביר, עד כדי מגוחך," אומר יורם. „מ־280 עד 450 דולר, תלוי באיכות המיסגרת, נדירותה, צורתה, מישקלה בקאראטים ואיכות הציור."

זוויות עגולות ופסלים ענקיים

ל ורם גיל, 43, במיכנסי קורדרוי חומים וחולצת־קטיפה בורדו, אב גא לשלושה — להב בן ה־21, שי בן ה־17 ואלה בת ה־7 — יושב לו בביתו השכור שברמת־השרון. מסביב לווילה הצנועה משתרעת גינת־ענק, שאותה מקשטים פסלים פיגוראטיביים, עשרים בטון מושלך ובטון יצוק.

פנים־הבית חמים ומרוהט בסיגנון יפה, חסר־יומרות, ברהיטים עתיקים אנגליים, ספה בצבע בז' ושטיחים שגון הבורדו שולט בהם.

בפינת עבודתו הקטנה שולחן, צבעים ומכחולים דקיקים, שלכל אחד מהם קצה מס' 0. „כדי לצייר מיניאטורות לא צריך הרבה מקום," הוא אומר, „צריך ריכוז עצום."

בנוסף לציור מייבא גיל גם תמונות אנגליות עתיקות, בעיקר אקווארלים של נופים. הוא עושה להם רסטורציה, ממסגר אותם ומוכר אותם בביתו, המשמש כגלריה לאומנות. בנושא המיסגרות הוא שם־דבר. הוא היה אחד הראשונים בארץ שהתחיל לייצר מיסגרות שזוויותיהן מעוגלות.

אבל ביום מן הימים עלול גיל לא להסתפק בציורים ועירים. מבטיח גיל: „אני מתכוון לפסל פסלי־ענק ענקיים. פסלים עצומים בגודלם."

• *על שם כריסטופר פינצ'באק, תכשיטן לונדוני שחי בסוף המאה ה־17, אשר התמחה בייצור שעונים, מכשירים אסטרונומיים ומכונות־נגינה. המציא את התערובת דמויית הזהב, המכילה ארבע חמישיות נחושת וחמישית אחת בדיל.*

אורנה גלזן ■

הווי

המתופף הקטן

ב צה"ל התחרט מפקד התיזמורת על כי בעת שובו ממסע התיזמורת בארצות־הברית הבריח מכשיר וידיאו בתוך אחד מתופי־התיזמורת, התוודה על כך לפני מנצח התיזמורת, לפני רס"ר התיזמורת וחברי התיזמורת, וביקש את התרת חזוהו עם צבא־הקבע — דבר שלא מנע את העמדתו לדין צבאי, שבסופו הורד מדרגת רב־סרן ונקנס בקנס של 20 אלף שקל.

* * *

חבל על כל מילה

ב ירושלים הודיע המוסד לביטוח לאומי כי איננו יכול לקבל את הצעת מישרד־הדתות להנהיג תשלום של מענק־מילה, מכיוון שבניגוד לזכרים היהודיים, שמילתם מתבצעת ביום השמיני להולדתם, עריין מקפידים רוב האזרחים המוסלמיים לקיים את ההלכה האיסלאמית ומלים את בניהם רק ביום הולדתם ה־13, ומילה בגיל זה כרוכה בהוצאה גדולה, שהיתה מכבידה מדי על תקציב המוסד לביטוח לאומי בימי קיצוצי תקציב אלה.

* * *

זה לא בושה — וכל הכבוד!

ב סתת־תיקווה התנפל צעיר על אשה מבוגרת, משך בשערותיה, ניסה לחטוף את תיקה מידיה, הירפה ממנה בזעקת־כאב כאשר בעטה בו, בהסבירה לסובבים: „בעטתי בו במקום שאני מתביישת להגיד!"

* * *

לא קליפת השום

ב מיסרין חיסה הודיע מיפעל כי גילה דרך כיצד להפיק אנרגיה מנסורת קש, זבל אורגני, פסולת תעשייתית, קליפות של פירות וירקות ובמיוחד מקליפות של גרעיני־כותנה, שבעזרתם הוא מייצר קיטור, החוסך למיפעל 10 אלפים טון דלק בשנה.

* * *

תרופת־פלא

ב שפך־זוהר תוקנו הליקויים בסולאריום המקומי, המשמש לריפוי חולי ספחת, אחרי שהסולאריום הוצף במים, העלה ירוקת, כוסה בענני יתושים ומישטח־השיזוף הורטבו. התיקונים בוצעו רק אחרי שהחולים נקטו בצעד קיצוני, איימו לצאת מן הסולאריום עירומים כביום היוולדם ולחסום את התנועה בכביש ים־המלח.

* * *

בעזרת השכינה. שנה לא־שחונה

ב ירושלים פנו חברי קיבוצים מן הדרום, אשר מחמת הערד הגשמים חרשישים מפני בצורת, לרבני נטורי־קרתא, ביקשו שיתפללו עבורם לגשם. נענו ברצון, אך נידחו עד אחרי החנוכה, מכיוון ש„בחנוכה, שהוא חג של שימחה, אין עושים תפילות ותעניות" ונתקלו בסירוב, כאשר הציעו לשלם עבור המאמץ, מכיוון ש„איננו מקבלים כסף מהציונים."

* * *

לשיכוך כאבי־כיס

ב תל־אביב פירסמה לישכת־המיסחר נתונים על שינויים במכירות, בעיקבות המהפך הכלכלי של אוקטובר. היא דיווחה על ירידה של 60% בענף־הצעצועים, ירידה של 50% במשקאות חריפים, ירידה של 30% בקוסמטיקה, ירידה של 20% במכשירי־כתיבה ועלייה של 24% במכירות של תרופות.

להיות יפה- ולשלם פחות

למרות המיתון, אינך חייבת לוותר על "כתר היופי" המתחיל בשיער...

אל תשלמי מחיר יקר בעד תכשירי צביעה ללא צורך

מדעני "וולה" הכינו עבורך את צבע השיער הביתי

בלליידי

היזוע בעולם כולו והמיוצר ע"פ הידע הבלעדי של "וולה" הבינלאומית

16 גוונים טבעיים ואפנתיים משחור עד בלונד בהיר.

מכסה היטב גם שיער אפור

חסכוני ונוח לשימוש

קטלוג צבעים בנקודות המכירה

המבצע עד 31 בדצמבר 83

30% הנחה

555 ש"ח

דרשו את המדריך השימושי לטיפול נכון בשיער * ת"ד 1365 ירושלים

WELLA - המומחים למדע השיער

מרים בנימיני

מזל החודש:

קשת

תוחלת־החיים של בני כל המזלות

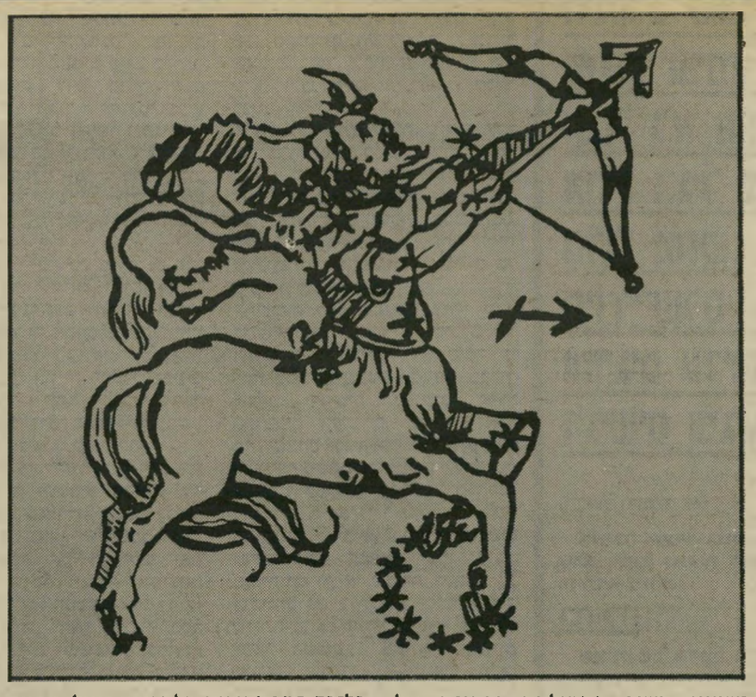
אחת השאלות המסקרנות ביותר את המתעניינים באסטרולוגיה היא תוחלת חייו של אדם. אנשים פוחדים מהתשובה, ובכל זאת רוצים לדעת אם ניתן לענות על שאלה זו.

כדי לדעת אם אדם יאריך ימים, יש להתחשב בנתונים רבים המופיעים במפת הלידה. ניתנת האמת להאמר, שעדיף שלא לעסוק כלל בסוגיה זו.

מכיוון שאין באפשרותנו להיכנס לפרטים, נוכל רק לענות באופן כללי מי מבין 12 המזלות בעל תוחלת חיים ארוכה. אולם חשוב להזכיר, שהקובע יותר מכל הוא מערך הכוכבים במפה. החיים נראים קצרים לעיתים דווקא במפה שהיא מאוד פגומה. כדי שאדם באמת לא יאריך ימים, צריכות להיות כמה אינדיקציות שליליות ביותר.

בדרך־כלל אנו למדים מהאסטרולוגיה שאופיו של האדם הוא גם גורלו. כך שפזיזות, חוסר־זהירות, אי־שקט והרפת־קנות עלולים להיות גורליים – כפי שזהירות, יישוב הדעת, שיקול ותכנון עשויים לשמור על האדם ולהוסיף לו שנים.

בגלגל המזלות יש, כידוע, 12 בתים, וכל בית מסמל תחום כלשהו בחיים. הבית השמיני קשור בתחילתם ובסופם של החיים. אם כך, חשוב לבדוק מהו הבית השמיני של כל מזל, ולמצוא את מידת חסינותו או רגישותו של אותו מזל. למשל: הבית השמיני של מזל טלה יהיה עקרב, הבית השמיני של שור הוא קשת ושל תאומים – גדי, וכן הלאה.

טלה

טלה הוא הדוגמה הקלאסית לאופי אימפולסיבי, הרפתקני וחסר־זהירות. הוא יכול להאריך ימים מפני שהוא שייך למזלות האש ויש בו חיוניות וכוח רב. אך לכל אורך חייו הוא נקלע למצבי סכנה ויוצא מהן ממש ברגע האחרון.

אם הוא בכל זאת לא מצליח להינצל, ראשו או פניו נפגעים תחילה. למרות שהוא כל־כך חסר־זהירות, כל פגיעה כאילו מחייה אותו מחדש, וכך הוא עשוי להאריך ימים ושנים, כשמזל סמוי מלווה אותו ושומר עליו.

שור

שור הוא יציב – מזל אדמה, הנאחז בחיים ודורך על הקרקע בשתי רגליו היציבות והחזקות. הוא זהיר, שמרן, איטי ואינו שש להסתכן. האינסטינקטים שלו בריאים וחזקים. הוא רוצה ליהנות מהחיים ומתעקש להיצמד לכל מה שיקר לו כמה שיותר זמן.

הוא ממצה את החיים עד תומם בעקשנות, כשאינו מוותר על ההנאות הקשורות בחומר. צרכים אלה מסייעים לו להאריך ימים.

רגישותו קשורה באיזור הגרון והצוואר, והסכנות בחייו קשורות לחנק ולפגיעות בצוואר.

תאומים

מזל תאומים קשור באריכות ימים. הבית השמיני שלו הוא גדי, הקשור בקריירה. כל זמן שבן תאומים עסוק ועובד, הוא מחזיק מעמד. הקריירה של בן תאומים נמשכת, למעשה, עד ליומו האחרון. הוא חזק, ובכל זאת רגישותו ומחלותיו קשורות בניתוחים באיזור הבטן התחתונה.

אופיו הנוטה להרפתקנות מביא אותו לעתים קרובות למצבי־סכנה, הוא עלול להיפגע מתאונות־דרכים, אולם תמיד קם לתחיה ומתחיל שוב מחדש. מה שקובע עבורו זו הקריירה, כלומר החשוב מכל שתהיה עבודה מספקת ומעניינת.

סרטן

מבין 12 המזלות, הוא הרגיש והפגיע ביותר. הוא אינו בנוי חזק כמזלות האדמה, ורגישותו פוגעת לא פעם בבריאותו. הוא מבזבז את כוחותיו ואינו יודע לשמור על עצמו.

מחלות שמהן הוא עלול להיפגע קשורות בדרך־כלל באופיו, המפנים כל בעיה. לכן מחלות פסיכוסומטיות אינן זרות לו. איזור הבטן ודרכי־העיכול פגיעים מאוד, וכמו כן הוא נוטה לסבול ממחלות־דם ולחץ־דם שאינו תקין.

תאונות עלולות לפגוע בו דווקא בביתו, אולי משום ששם הוא מבלה את עיקר זמנו.

אריה

מזל אריה משתייך גם הוא למזלות האש ולקבוצת המזלות היציבים. כל זה עוזר לו להתגבר על קשיים ולהתמודד עם סכנות נפשיות וגופניות. בהיותו שייך למזלות היציבים, הוא נאחז בכוח במציאות אך אינו נרתע מסכנות.

הוא לא משתייך לאותם הנעצרים והחושבים פעמיים לפני כל פעולה. הוא פשוט מסתער בהתלהבות לעבר כל משימה, ואינו חושש לרגע הבא. הצורך למצות את כל החוויה עד תומה מוציא אותו מהמציאות ומסכן אותו. (המשך בעמוד 68)

בימים הרביעי והחמישי יורגש מתח במקום־העבודה. אתם עלולים להתפרץ בכעס ולומר יותר ממה שכדאי. נסו להתאפק ולדחות את הדיבורים הגלויים לזמן יותר מתאים. בסוף־השבוע תופתעו מביקור של ידידים שעימם לא התראיתם זמן רב, אלא שגם כאן תורגש מתיחות, וגם הפעם רצוי לעצור בעצמכם. השטח הכספי ייראה מבטיח ממה שהוא במציאות. אל תתפתו לבזבז ולהוציא כספים סתם.

עלה

21 במרס – 20 באפריל

* * *

התקופה הקשה תורגש השבוע ביתר הדגשה, התאהבות פיתאומית עלולה להביא אתכם להתלבטות קשה. תועמדו לפני מצבים מביכים שלא יימצא להם פיתרון. מסיבה כלשהי אי־אפשר יהיה ליצור את הקשר שאליו אתם כמהים. מיכתב מחו"ל יביא בתוכו בשורה טובה, או אולי אפילו סכום כסף כלשהו. העשוי לעזור לעבור את הבעיות הכספיות הלוחצות עליכם ברגע זה. מצב־רוח טוב לקראת אמצע השבוע הבא.

שור

21 באפריל – 20 במאי

* * *

התאהבות פיתאומית עלולה להכניס אתכם למצב מוזר – או שבן־חזוג לא יהיה פנוי, או שיש לו התחייבויות שונות ואינו יכול להתפנות בעת לפתח יחסי־אהבה. התופעה החיובית ביותר, בכל זה, היא התפתחות של ידידות שקטה עם אדם מבוגר יותר. זו יכולה להיות אפילו ידידות רומנטית, אבל לא בהכרח. בענייני כספים תרגישו את עצמכם לחוצים – זהירות־יתר או קמצנות יביאו אתכם להוצאות גדולות.

תאומים

21 במאי – 20 ביוני

סרטן

21 ביוני – 20 ביולי

במקום־העבודה נדרשת מלוא תשומת־הלב שלכם. אירועים חשובים ביותר עלולים לחמוק מתחת הידיים בגלל חוסר־תשומת־לב. אל תפחדו לבצע שינויים מהפכניים – אפילו אם אלה יירא תחילה מוזרים ובלתי מתקבלים על הדעת. רצוי להיזהר בידידויות חדשות, כי ההשפעה שלהן יכולה להיות שונה מזו שנראית כלפי חוץ.

בשטח הרומנטי אתם עלולים לקלקל לעצמכם בגלל ביקורת חריפה כלפי בן־הזוג.

* * *

השבוע תהיו עמוסים בעבודה. נסו לא לקחת על עצמכם יותר מדי התחייבויות, לא תוכלו לעמוד בכך ותנו־רמו לאחרים לבעט וטינה כלפיכם. מבחינה בריאותית המצב אינו מעודד ביותר. מישהו מבני־המשפחה לא יר־גיש טוב ותצטרכו לטפל בו ולהקדיש יותר זמן ותשומת־לב. הקפידו על בריאותו ותתעקשו שיגש לרופא. בני־הזוג יהיו מתוחים בסוף השבוע, נסו לא להגיע עימם לחיכוכים. שימו לב לבני מזל גדי.

אריה

21 ביולי – 21 באוגוסט

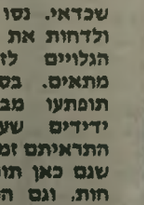
* * *

בתקופה זו תשהו בבית יותר מכפי שאתם מתכננים. כושר הריכוז יהיה טוב יותר ובמקום העבודה תזכו בהכרה ובהערכה על העבודה הקשה שאתם מבצעים. כעת הזמן לתכנן תוכניות לטווח ארוך אבל אל תצ־ לתוצאות מיידיות. דים דורשים השגחה מיוחדת השבוע, הם נוטים לזלזל בחוקי ה־תנועה. שימו לב והזהירו אותם בעיקר בימים הרביעי והחמישי, מבחינה בריאותית תהיו רגישים להצטננות.

בתולה

22 באוגוסט – 22 בספטמבר

מאזניים

23 בספטמבר – 22 באוקטובר

בימים הרביעי והחמישי תהיו נתונים למצב־דחוס מוזר. זה יתבטא בנטיה להסתכן ולהגיע להתנהגות קי־צונית במישורים שו־נים. צריך להיזהר מאוד בנהיגה בימים אלה, והמתיחות שבה תהיו שרויים עלולה לגרום כאבי־ראש חזקים. כדאי לארגן סדר־יום שקט ולא לתכנן כל נסיעה. מבחינה כספית תהיו לחוצים ביותר ועדיין לא יירא שום פיתרון קרוב לבעיה זו. רצוי להתייעץ עם בני־מזל מאזניים ודלי.

* * *

נסיעה קצרה עשויה להביא לתפנית מעניינת – כדאי לדאוג לכך שתוכלו לשוחח עם חבוש או עם מישהו אחר, חעשוי להשפיע על ע־תידכם המיקצועי. הש־בוע תוכלו לשכנע כל אחד בכל דבר, אל תדחו שיחות חשובות. מבחינה כספית תהיו מופתעים לטובה, המצב טוב מכפי שחשבתם. בשטח הרו־מנטי תוכלו ליהנות מהצלחה זמנית רק לק־ראת סוף השבוע הבא. שימו לב לבני מזל דגים, הם ינעימו לכם את התקופה הקרובה.

עקרב

22 באוקטובר – 22 בנובמבר

* * *

השבוע תוכלו לצפות לבלתי־צפוי, שינויים מלהיבים ודינמיים יגרמו לכם להתנהגות מעט קיצונית, אך עלי־כם להיזהר מהחלטות או ממעשים נמהרים. יחסים רומנטיים חד־שים ומעניינים עשויים להתפתח בימים אלה, אך למרבית הצער לא נראה שאופיים מאריך ימים. בשטח־העבודה תוכלו להציע רעיונות חדשים. קרוב לוודאי שהם יתקבלו תוך זמן קצר. מבחינה כספית תוכלו לצפות לשיפור פיתאומי בזמן הקרוב.

קשת

23 בנובמבר – 20 בדצמבר

גדי

21 בדצמבר – 19 בינואר

בתקופה זו אינכם מרגישים חזקים במיוחד, ומצב־הרוח אינו מך המשופרים ביותר. שימו לב לנטייתכם להיות שכחנים ומבולבלים ח־שבוע. אל תחתמו על מיסמכים חשובים והמ־תינו מעט לפני שאתם מגיעים להחלטות חשר־בות לגבי העתיד. ב־משא־ומתן עם אחרים קל יהיה לסדר אתכם, והשטח היותר רגיש קשור לתחום הפיננסי – עליכם להיות זהירים שיבעתיים בכל עיסקה שאתם עומדים לבצע. הזהרו בדרכים.

* * *

שטף האירועים הנורמלי עלול להיעצר בימים הרביעי והחמישי. אם חשבתם על תוכנית חדשה או על יחסים חדשים, קחו בחשבון שמשהו עלול להפריע לקידומם. אין שום אפשרות שהענ־יינים יזרמו כרגיל, ואין ברירה אלא להמתין. לא טוב להתחיל בעס־קים חדשים בתקופה זו, יש סכנה שייגרמו לכם להרבה תיסכולים ואכזבות. מבחינה בריאותית המצב אינו טוב במיוחד, אל תפריזו בעבודה קשה.

דלי

20 בינואר – 18 בפברואר

* * *

בעיות במקום־העבודה עלולות לגרום למתח רב השבוע. מעניין שקשה לזהות את מקור המתח. יחד עם זאת, רעיונות מקוריים יוכלו להוציא אתכם מהבעיה – אל תתלבטו, חשוב לפעול במחירות ובצורה בלתי־שגרתית. בשטח האהבה עלולים להיות בתקופה זו מש־ברים או לפחות אי־הבנות. בן־הזוג יתנהג בצורה מאוד בלתי־צפויה ולא רגילה. אל תבהלו – מצב־הרוח המוזר יחלוף בתוך זמן קצר. תחכו בסבלנות!

דגים

19 בפברואר – 20 במרס

(המשך מעמוד 13)

תכונה רבה שררה במקום. רומס, בחור צעיר בן 22, עמד בצד וניסה להסביר לעיתונאי בור למה, לפי דעתם, המקום, שבו נמצאת הישיבה, הוא אכן קבר־יוסף כפי שמופיע בתנ"ך. לצורך זה גייס את התורה עצמה, את הרמב"ן ואת כפתור ופרח, ספר מסעות של יהודי מימי־הביניים. לרומס ולחבריו אין זה חשוב שבין מקורותיהם השונים יש הבדלים של כמה מאות שנים, וכי אין בעצם שום הוכחה ממשית לכך שחלקת־השדה, שקנה יעקב מחמור אבי שכם, לפני הטבה הגדול, היא אכן אותה חלקה, שבה התנחלו השבוע.

למעלה, על גג המיבנה, עומד כל הזמן חייל יהודי במדי־צה"ל, כשהנשק מוכן בידו, ושומר על הטירוף ש־מתחתיו.

השוק של שכם עדיין סגור, והאוטובוס השרוף עומד, כמו מצבה אילמת, בכניסה לעיר.

ביום החמישי באה למקום מישלחת של אנשי שלום עכשיו. הללו הודיעוו ממעשיהם הבלתי־חוקיים של המתנחלים, ובאו למחות לפניהם על כך. הם באו בקבוצה קטנה, כחורים צעירים בג'ינס ובחולצות משובצות, ואיימו על אנשי גוש־אמונים, שאם לא יפנו את המקום, יערכו שם אנשי התנועה הפגנה גדולה ביום השישי.

מתנחלים יהודיים שעושים פעולת מחאה נגד ממשלה יהודית, כשחיילים יהודיים שומרים עליהם, נפגשים עם אנשי תנועת־שלום יהודית. המזועזעת מן המעשה — וכל זה בתוך עיר ערבית גדולה בתוך איזור כבוש, שעל אוכלוסייתה מוטל בינתיים עונש קולקטיבי של סגירת השוק.

איש מבין אנשי שלום עכשיו לא טרח ללכת אל האוכלוסיה הערבית, או אל נציג שלה, ולתאם איתו את ההפגנה המיועדת. איש מהם לא הלך אל הערבים כדי להביע את הזדעזועתו מן המעשים שנעשים להם יום־יום על־ידי המתנחלים היהודיים והמימשל הצבאי.

באותו הזמן שהיהודים נלחמים את מילחמותיהם בינם לבין עצמם, מוט־לים העונשים על התושבים הערביים של העיר שכם.

איך להדליק נרות

כוחות גדולים של צבא ומישמר־הגבול מסיירים בקבוצות ברחבות העיר. כולם בחגור מלא ובנשק דרוך, המוכן בידיהם. אינבר־סיטת אל־נג'אח נסגרת בכל כמה ימים כעונש על יידוי־אבנים או על הפגנה בלתי־חוקית — וכל הפגנה שם היא בלתי־חוקית.

תלמידי הישבה בקבר־יוסף לקחו חלק פעיל במאבק. הללו מגיעים בכל בוקר, מזה שנה וחצי, למקום ולומדים שם תורה. בערב הם עוזבים ונוסעים ללון בהתנחלויות סמוכות. אסור לישון שם בלילה.

השבוע שברו מינהג זה והצטרפו לחבריהם, אשר לנו במקום.

ביום החמישי בערב, כמו בכל ערב כשבוע שעבר, בא למקום הרב משה לווינגר. תלמידי־הישיבה הצעירים מחו לפניו כי ה"מאבק" פוגע בלימוד היום ומפריע להם בסדר יומם ובקריאת כתבי־הקודש. לווינגר הודיע לתלמידיו, בעיניים בורקות ובתנועות־ידיים חדות, כי המאבק הוא על קדושת האומה. הוא הסביר להם כי מה שחשוב כרגע הוא ארץ־ישראל, וגם עליהם להקריב קורבן לשם שלמות הארץ וקדושתה.

הוא אמר להם כי בדרך זו, של מאבק על ארץ־ישראל, ייעשו מאמ־נים יותר ויבינו טוב יותר את הצורך במאבק קדוש זה. הוא סיפר לתלמידיו כי צעירים, שנכחו בעת פינוי ימית וחוו על בשרם את חוויית הפינוי, מבינים עכשיו טוב יותר את הנעשה בארץ־ישראל, והם מתפללים עכשיו ביתר דבקות מאשר קודם לכן.

הצעירים קיבלו את דבר הרב. הם הרי חלק מן המאבק הקדוש על ארץ־ישראל. כשירדה השמש ניגש אישי־איש לתרמילו, שלף ממנו את החנוכיה שלו, את הפתילים ואת פך־השמן הקטן, וניגש למיצוות הדלקת נרות של חנוכה.

בתוך אוהל חשוך עמדו כמה בחורים צעירים, שציציות בולטות ממכנסיהם ולראשיהם כיפות השמו־טות ברישול על המצח, ועסקו בהכנת הפתילים להדלקה.

ויכוח קטן התלהט במקום: האם יש להדליק את הנרות מימין לשמאל או משמאל לימין? יש מינהג האומר כי בבית שבו יש מזוזה, יש להתחיל להדליק את הנרות מכיוון המזוזה. אך כאן, באוהל־חאקי קטן, לא היתה מזוזה, והדילמה נשארה בעינה.

בחוץ הסתגרו באותה עת התושבים הערביים של שכם בבתיהם. כשהם חוששים מפני פוגרום נוסף, כדוגמת זה שנעשה לפני חודשים ספורים בעיר חברון, אחרי דקירתו של אהרון גרוס — ומה שעניין את המתנחלים הבלתי־חוקיים בקבר־יוסף היה מאיזה צד להדליק את נרות חנוכה.

מי יהיה יעקב?

על גיבעה, רחוק מקבר־יוסף השנוי־במחלוקת, בקצה השני של העיר, ישנו מיבצר קטן.

בית, שאינו בנוי דווקא כמו מיבצר, אך שהמישמרות הכבדים של הצבא לידו הופכות אותו לכזה.

זהו ביתו של בסאם אל־שכעה, ראש־העירייה המדוח של שכם, המנ־היג הבלתי־מעורער של העיר. אל־שכעה, קטוע־רגליים מזה שלוש שנים, מאז הפיגוע בראשי־הערים בגדה, נש־ען על שני מקלות־עץ ומתהלך בקושי רב. הוא יושב בביתו כמו אסיר.

קומנדקר של מישמר־הגבול ניצב באופן קבוע בפתח הבית. כל מי שבא לבקר שם נרשם בקפדנות, ורק אחרי בירור אלחוטי במימשל ניתן לו, או לא ניתן לו, לבקר אצל אל־שכעה.

אל־שכעה עצמו, אם ניתן לו בכלל לצאת מביתו, מלווה באופן קבוע, על־ידי חיילים אלה, לכל מקום. לאחר מכן מתנכלים השילטונות לאנשים שאותם ביקר, לסוחרים שמהם הוא קונה ולבני־מישפחה הבאים לבקר בביתו.

השבוע, ביום השבת, ביקרו אצל אל־שכעה אנשי תנועת־שלום ישרא־לית — היהודים היחידים שבאו להביע סולידריות עם סיבלם של תושבי־שכם אחרי מאורעות השבוע בקבר־יוסף. אלה היו אנשי המועצה הישראלית לשלום ישראל־פלסטין ונציגים של מיפלגת אלטרנטיבה.

שכעה פתח לפניהם צוהר קטן, שבעדו יכלו לראות את סיבלם של התושבים הערביים. הוא סיפר כי המתנחלים מתנהגים באיזור כבתוך שלהם, רודפים חמושים אחרי התושבים הערביים, בין אם אלה מיידים בהם אבנים ובין אם לא. ופעמים רבות אף משתמשים בנשק שלהם כדי להעניש. הוא סיפר כי בכל מיקרה של התנגדות, אפילו פאסיבית, של התושבים לכיבוש, מוטלים עונשים קולקטיביים חמורים, כמו עוצר, סגירת־חנויות או שבירת דלתות של החנויות, אם בעליהן החליטו לערוך שבירת־מחאה פאסיבית. הוא סיפר כי אנשי המימשל, בתוקף סמכויות הצווים הצבאיים — אלף ומאה במיספר עד כה — יכולים לעשות ככל העולה על רוחם. הם יכולים, למשל, להחרים את רשיון־הרכב של תושב ערבי ולאלץ אותו לעבור את כל התהליך הביורוקרטי מחדש כדי לקבל שוב רשיון רכב.

הוא עצמו סובל כבר שלוש שנים, מאז נפצע, מהטרדות בלתי־פוסקות של החיילים ה"שומרים" עליו. בבוקר, כאשר הוא מחליט לצאת מביתו כדי לבקר מישהו או לעשות סידורים כלשהם, לעולם אינו יודע אם החיילים יתנו לו ללכת למחוז־חפצו. פעמים רבות הוא מרכיב את הפרוטזות, מתלבש, מתכונן, יוצא אל מכוניתו, ורק אחרי שני מטרים של נסיעה, עוצרים אותו החיילים ומודיעים לו שבאותו היום מוטל עליו מעצר־בית.

באופן רישמי לא נמצא אל־שכעה במעצר־בית או במעצר־עיר, אך באופן מעשי נתון הדבר לשיקול־דעתם של השילטונות ולמצב־רוחם.

אנשים שאל־שכעה מעז לבקרם, נמצאים אחרי כן במעקב ומוטרדים על־ידי חיילים. חנויות שהוא נוהג לקנות בהן מזון, נתונות להטרדות בלתי־פוסקות. נהג מיקרי שלקח אותו טרמפ ברחוב, נקרא למימשל, רשיון־הרכב שלו הוחרם בטענה שהרכב אינו כשיר, ובמשך חודש נאלץ "לתקן" את ריכבו מדי יום ביומו. כל זה נעשה במיסגרת החוק, שהוא דבר הניתן לשינוי — חוק שהוא 1100 צווים צבאיים.

במהלך הביקור של אנשי־השלום אצל אל־שכעה, קראה יעל פרחי שיר שכתבה מייד אחרי הפיגוע בראשי־הערים. היא קראה את השיר באנגלית, ואחר־כך נתנה אותו לאל־שכעה הנרגש.

נראה כי מלבד מישלחת יהודית קטנה זו, לא זכר איש השבוע, בתוך כל הסערות סביב קבר־יוסף, שהמאבק מתרחש בתוך עיר ערבית, שהוא נטוש על אדמות ערביות, סביב לאום פלסטיני שלא ניתן לו להביע את דעתו או למחות על הדברים הנעשים כנגדו. פרט לקבוצה יהודית קטנה זו, לא ניסתה אף אחת מן התנועות המעורבות, לא מן הימין ולא מן השמאל, לשמוע את הצד הערבי בכל העניין.

קל להמשיל את המתנחלים היהודיים של היום לשימעון ולוי של התורה. אלה גם אלה לא רצו לחיות בשלום עם התושבים המקומיים, ועטו על ההזדמנות הראשונה כדי לבזוז אותם ולפרוע בהם. גם שימעון ולוי התנהגו כמו אדוני הארץ, חסרי רגישות. גם אז, כמו עכשיו, לא איכפת לאיש מה בעצם חושבים ומרגישים התושבים המקומיים במצב של התנכלויות בלתי־פוסקות ועונשים, הן מצד המתנחלים והן מצד השילטונות. אך מי יהיה יעקב של היום, שיעניש את בניו הסוררים?

ברב שכם מתנחלים יהודיים מכל איזור הגדה באו ביום השלישי שעבר לקבר־יוסף בשכם, כדי להשתתף בהפגנה המונית שצעדה מן הקבר אל השוק הסיטונאי שנסגר יום קודם, ועדיין סגור. המתנחלים נושאים שלט: "ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון־מורה" – ציטוט מספר בראשית. על המתנחלים שמרו חיילי צה"ל, בעוד שהתושבים הערביים הסתגרו בבתיהם, מחשש לפוגרום.

העקרב סובל מחוסר־שינה, הגדי לא נהנה מחיין בגיל צעיר, הדלי מתקן סידרי־עולם והדגים עדינים, רגישים ופגיעים.

(המשך מעמוד 67)

האיבר הרגיש בגופו הוא הלב, שלא תמיד מצליח לעמוד בקצב ההתרחשויות.

בתולה

אומנם מזל אדמה, אך לא נחשב מזל חזק. אורח־חיים מבוקר, מסודר ורגשות מודחקים מביאים אותו לעבוד בעבודה מאומצת ומאמצת. הבתולה אינו חס על עצמו ועל חייו, הוא תמיד מוכן לשרת את סביבתו. הדאגות והחרדות שבהן הוא שרוי קשורות בדרך־כלל לסביבתו ולא לעצמו, והופכות אותו לעצבני וחסר־מנוחה. קשה לו להרגע.

הוא עובד עד כלות כל הכוחות ומשתמש בעיקר באנרגיה עיצבית, כשמהרזרווה של כוחותיו לא נשאר דבר. כל זה הופך אותו לפגיע ורגיש במיוחד, וכך קורה שהוא נופל למישכב, אינו נכנע ומתאושש. בעיות בדרכי־העיכול הן השכיחות אצל בני מזל זה.

מאזנים

מאזניים לא שייך למזלות ה"גיבורים". ילידי מאזניים עדינים, ובדרך־כלל נראים שבריריים. למרות שאיפתם לשקט, שלווה והרמוניה, הם מוצאים את עצמם לעיתים קרובות במרכז סערות ומערבולות. וזאת בעיקר בגלל הצורך החזק שלהם להיות מעורבים בחייהם של אחרים. בני מאזניים פגיעים ורגישים, ונדבקים בקלות בכל מיני מחלות. אך למרות שברירותם הם מתחסנים ומתחשלים, ונחשבים למזל המאריך ימים.

עקרב

העקרבים סגורים, מופנמים ושומרי־סוד. אופיים מוזר ואישיותם אפופה חשאיות. גם אם אינם חשים בטוב – איש בסביבה לא ידע זאת. הם מודעים לצרכים של גופם ומנסים לשמור על הרגלי־חיים נכונים, כדי לשמור על גוף בריא.

אולם מסביבם תמיד הכל קורה: אנשים קרובים להם נהרגים בתאונות או נפטרים ממחלות, להם עצמם נטיה להיפצע, למרות זהירותם הרבה. הם סובלים ממתח ומחוסר־שינה.

אך כל זה אינו מקצר את ימיהם. הסכנות העיקריות קשורות בתאונות ובהתנקשויות אלימות ואכזריות. מה שמעניין – עקרבים רבים זוכים בירושות מאנשים שעימם היו בקשרים קרובים.

קשת

קשת הוא מזל ויטאלי, הקשור בקיום הגוף. מאחר שהמזל "רודף" אחריו – הוא מאריך ימים. מערכת־העצבים שלו כל־כך רגישה, שהוא חייב להרבות בשינה. הוא משלים את הרזרווה וממלא את המצברים, כדי שיוכל להתעורר ולרוץ לקראת המטרה הבאה.

עקרונית הקשת עשוי לאכול יותר מדי, ולהכביד על נפשו ועל גופו. הצורך שלו להיות בתנועה ולהרבות בנסיעות מסכן אותו לא פעם, אך עיסוקיו הספורטיביים שומרים על כושרו הגופני ועל רעננותו הרוחנית. אופטימיות, תמימות ויושר עוזרים לו להישאר צעיר עד גיל מאוחר.

גדי

עד כמה שמפליא הדבר, דווקא הגדי למוד הסבל זוכה בדרך כלל־להאריך ימים. תקופות ילדותו ונערותו הן קשות ובלתי־מהנות. לעיתים רחוקות יקרה שהגדי נהנה מחיין או מגשים את שאיפותיו לפני מלאת לו 35 שנה. הוא בונה את גורלו בסבלנות ובעיקביות, ואינו נכנע גם אם הגיע למטרתו אחרי גיל 60.

לעיתים אפשר למצוא בני גדי שהגיעו לתפקיד רם־מעלה בגיל מאוחר, ודווקא אז תיפקדו כצעירים לכל דבר.

מזל גדי הילד מזכיר לא פעם איש זקן, בעוד שהזקן נראה צעיר. הגורל מפצה אותו על כל מה שעבר בשנותיו המוקדמות.

דלי

צורת חיים בלתי־סדירה, אי־יציבות ואירועים בלתי־צפויים מאפיינת את חייהם של בני המזל. כל זה אינו תורם לבריאותם, ומקשה עליהם להשאר חזקים ובריאים בגיל מבוגר. המיקצועות שבהם עוסקים בני דלי קשורים בדרך־כלל בעזרה לקהל רחב, הצורך שלהם לעזור -ולתקן סדרי עולם" מתיש ושוחק אותם במשך השנים. כך קורה, שלמרות מיבנה גופם החזק ואהבתם לספורט תנועה ונסיעות, הם נחלשים ומתקשים לתפוש שהדברים אכן השתנו עבורם.

דגים

הענווה של בני דגים באה לידי ביטוי בנכונותם להתחלק בכל דבר, או לפחות להיות האחרון. הם אינם נלחמים על זכויותיהם והופכים -קורבן הנסיבות" לעיתים מזומנות.

מיבנה גופם אינו חזק, בדרך־כלל. הם עדינים, רגישים ופגיעים ומזדהים עם סבלם של האחרים. נטייתם לאבד את בני־זוגם הופכת רבים מבני המזל אלמנים או אלמנות. מעניין שבתוך עצמם הם חשים כעין

הבתולה נופלת למישכב, אינה נכנעת ומתאוששת. הקשת אוכלת יותר מדי והמאזניים נדבקים בקלות לכל מיני מחלות.

הרמוניה פנימית. המקבלת את המוות כהמשך טיבעי. הם אינם פוחדים, וברוב המיקרים מסיימים את חייהם בשקט ובשלווה – בשינה.

ספורט

כדורסל

אין צ'אנס ואין קרדיט

מינויו של אריה מיליניאק, שהיה בעבר עוזרו של רלף קליין, והפך מאמן הנבחרת במקומו, הביא תהפוכות גם בהזמנות שחקנים לאימון הנבחרת. אם רלף קליין ויתר על מישחקו של סטיב קפלן, ותמיד דאג לשתף את חברו לקבוצה של קפלן, סטיב שלכטר, הרי שמיליניאק הפתיע, כשוויתר על שירותיו של שלכטר, אחד הכדור־סלנים הגבוהים בארץ, הנישא ל־2.08 מטר. מיליניאק הפתיע עוד יותר כשהחזיר לאימוני הנבחרת את קפלן.

על העדפותיו של המאמן אומר שלכטר, במיבטאו האמריקאי: מלי־ניאק דיבר איתי ואמר לי שאני לא מתאים לו לתוכנית שעשה עם הנבחרת. נראה לי שהוא מעדיף להביא כמה שחקנים צעירים שלא יוכלו לפתוח את הפה נגדו גם אם יישבו על הספסל.

קיבלתי את ההרגשה שמיליניאק חשש שאעשה בעיות אם לא אשחק, וזה לגמרי לא נכון: הייתי בין השחקנים היציבים הבודדים שהיו בנבחרת והפחות פרובלמטיים. לפחות היה מזמין אותי ונותן לי את הכבוד להילחם על המקום שלי ולא לוותר עלי מההתחלה.

ארבע שנים רצופות שיחקתי עם הנבחרת, עכשיו הוא טוען שיש לו מכפיק שחקני־פנים.

אני לא מיואש, אני מאוכזב. בטח שאין לי מה לעשות נגד זה. אני לא אחד כזה שאבכה בעיתונים. תרמתי לנבחרת מספיק והיה מגיע לי הצ'אנס להאבק על המקום. אני רק בן 29 ואני יכול לשחק עוד הרבה שנים.

מיליניאק התחיל את הקאריירה שלו עם הפועל רמת־גן, שם גם עשה את השם שלו לפני שבע שנים, גם בזכותי. הייתי מצפה שיתן לי יותר קרדיט, כמו

כדורסלן שלכטר
מיבטא אמריקאי

שנתן לשחקנים אחרים שאינם בכושר עכשיו.

השלב הראשון

הסיפור מאחורי פרישתה של מכבי רמת־גן ממישחקי גביע קוראץ' האירופיים לא יירד מהכותרות עוד ימים רבים. המחדל שבפזיזות ההודעה לפיב"א (איגוד הכדורסל האירופי), על הפרישה הפיתאומית של הקבוצה, הוא גדול מכדי שיעברו עליו לסדר היום.

יושב־ראש ועדת־הכדורסל של מרכז אגודת מכבי, הממונה בתוקף תפקידו על קבוצות מכבי בארץ, הוא עורך־הדין שימעון מיזרחי, היו"ר הוותיק מאוד של אלופת המדינה בכדורסל מכבי תל־אביב. הוא וחבריו, איש מכבי, יצחק כספי ויו"ר קבוצת מכבי רמת־גן, רמי הורוביץ, בישלו את ההודעה לפיב"א.

את זה הם עשו בלי להתייעץ או אפילו להודיע לאיגוד הכדורסל הישראלי, כמקובל.

קשה להבין. אולי הסוד טמון בכך שמכבי תל־אביב גילתה זה זמן עניין רב בכוכבה הצעיר והמצליח של עמיתתה הרמת־גנית, דורון ג'אמצ'י בן ה־22. התל־אביבים לא הסתירו את העובדה שאחד כמו ג'אמצ'י הגבוה (2.00 מטר) נחוץ להם כמו אוויר לנשימה.

כושרו המפתיע ומשכורתו הצנועה (יחסית), כמו גם עתידו המבטיח, יכלו לתרום הרבה למכבי תל־אביב, שיכולתה החלה חורקת וביטחונה עצמי אובד, בעיקר מאז הלך משורר תיה ארל ויליאמס האמריקאי.

ולעומת זה החלו לאחרונה אנשי הנהלת מכבי רמת־גן, מזמרים אודות פירוק קבוצתם, כגלל המשבר הכלכלי. האם יכול להיות ששימעון מיזרחי דחף את הקבוצה הרמת־גנית לבצע את השלב הראשון בדרך לפירוקה? אחרת קשה להבין מדוע מיהרה הקבוצה להודיע לפיב"א על פרישתה ממישתקי הגביע האירופי.

יו"ר מיזרחי
אוויר לנשימה, כושר מפתיע, משכורת צנועה

חשפנות ספורטיבית

באיר רמז, בעל התוכנית קאזי־נו־בידור, משמש נושא לקינאה לא רק לאנשי הבידור, אלא גם לאנשי הספורט. לכן החליט רמי יצהר, שדר־הספורט של קול־ישראל, שלא די לו בדיווח ספורטיבי ושכראי גם לו להמר על ישבנים עסיסים של גברים ושדיים מעודטלים של נשים. ועוד איברים מקושטים בפרסים יקרים. יצהר, איש תוכנית הכדורגל השבתית שירים ושערים, יחד עם המפיק יצחק גיזרי, התלבשו על הלהיט התורן לפני שיהיה מאוחר מדי, והתחילו בהגשת סחורתם לתושבי באר־שבע ונתניה.

יצהר לא־יישב בדד על הבימה, כמו שנוהג רמז. הוא יתהדר בשתי דוגמניות מתחילות, לכושות כשפנפנות של הפליבוי, שתעוורנה לו בחלוקת הפרסים: וידיאו, טלוויזיה, כרטיסי־טיסה לחו"ל, תמורת חשיפה כדת.

אומר גיזרי על שותפו בתוכנית, שתיקרא הפרס הגדול: "ליצהר יש ניסיון עם קהל. בבלומפילד הוא עושה זאת עם קהל של 20 אלף צופים, אז למה שלא יעשה את זה באולם בנתניה? יצהר לא צריך להצחיק. עם האינטלגנציה שלו הוא רק צריך להתנתק וזה כבר ייצור התלהבות מספיקה, כדי שהקהל יצחיק את עצמו".

כדורגל

תדהמה בחמישה מילין

בעת מילחמת־האזרחים בין ניגריה וביאפרה הכריזו הצדדים על הפסקת־אש של 48 שעות. רק כדי שיוכלו לצפות במישחק שלו. השאה של איראן המתין לו פעם שלוש שעות בשדה־התעופה, רק כדי שיוכל לדבר איתו ולראות אותו פנים אל פנים.

הכדורגלן אינו אלא פלה, הפלא הבראזילאי. את הכדורגל הוא נטש מזמן ועכשיו הוא עושה כסף בניו־יורק, כאיש יחסי־ציבור וממליץ במודעות פירסומת (על שרשרת מלונות אינטרקונטיננטל, למשל).

אבל השבוע רגשו הרוחות בארצות־הברית. לתדהמתם של אוהדי הכדורגל שם, נודע כי הוצעו לפלה חמישה מיליון דולר, כדי שישחק במשך שיבעת חודשי העונה הקרובה בקבוצת ניו־יורק קוסמוס.

הסיבה לתדהמה, היא לא הסכום הכספי. הסיבה היא גילו של פלה. 43 זה קצת מבוגר לכדור העגול הזה.

מבעלי מאיר בע"מ
משל"מים בימים אלה
את הרחבת מפעלם בפתח־תקוה
העוסק בציפויים פלסטיים של בדי טבסטיל (סקאי) ונייר

מפעל הציפויים קיים 32 שנה ומייצר ציפוי פי.וי.סי. (סקאי) המשמשים בעיקר לתעשיית הנעליים, מזוודות, תיקים וארנקים, ריפוד למכוניות ולרהיטים, עטיפות לספרים ועוד. לאחרונה רכשו מפעלי מאיר בע"מ ציוד חדיש נוסף שיאפשר לחברה להתחיל בציפויי פוליאורתן על טכסטיל ועל קואגולייטד.

ציפויי פוליאורתן מהווים תחליף מושלם לעור טבעי. במראה־עיניים ובמגע־יד קשה מאד להבחין בינם לבין עור טבעי, בעוד אשר מחירם נמוך הרבה יותר. את הידע לייצור רכשו מפעלי מאיר מאנגליה. בנוסף התקשרה החברה עם יצרנים איטלקיים ידועים, שיעבירו לה ידע שוטף על חידושי האופנה ועל הדגמים שיפותחו לשימוש בעיקר בתעשיית הנעליים, ארנקים ולבוש, בהם משמשים ציפויי פוליאורתן חומר גלם עיקרי.

מזל טוב — נולד לכם בן
מסיבות ברית וחתונות
המוצלחות ביותר
בבית הרופא
עם הגן היפה
תל־אביב, רחוב הפטמן 1
טלפונים: 722314, 298772, 9223244

בית־ספר „אורלי"
לספרות גברים ונשים
ת"א, רחוב המלך ג'ורג' 89
טל' 295318, 284919 (03)
מודיע
נפתחים קורסים לספרות וקוסמטיקה גברים ונשים לחודש ימים
מחירי הזדמנות ללקוחות:
★ צבע 450 ש' ★ תסרוקת 150 ש'
★ תספורת 150 ש' ★ סלסול 1500 ש'
★ החלקה 1500 ש' ★ פסים 1500 ש'
– המחירים לפי אורך השיער –

מינוי נכבד,
נשלחה אליך הודעת חידוש — אנא שלם בזמן.
הודעה נוספת לא תישלח
מחלקת המנויים

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה", שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הציג בשערו את השלב הראשון בהידרדרותה של נערת־השדה וטכנית הקולנוע זיווה שפיר־רודן, שנסעה להוליווד כדי לכובשה, והגיעה לאולפן של תצלומי־עירום. תחת הכותרת "שוב, דם בצפון" דווח על ההרעשה הכבדה ביותר מאז מלחמת העצמאות — והשעם על ישובי עמק־החולה, מכיוון מוצבי הסורים ברמת־הגולן. תחת הכותרת "אזהרה": סיכר עורך "העולם הזה", אורי אבנרי, את הבחירות במאירים, שהעניקו מנדט רב־עוצמה לנשיא שארל דה־גול. אבנרי התייחס ברשימתו לכמה מהמאפיינים שחזרו על עצמם עשרים שנה מאוחר יותר בישראל.

כוכבת־הקולנוע הצרפתיה פרנסואז ארנול, שביקרה השבוע לפני 25 שנה בישראל, רואיינה בשבועון תחת הכותרת "רוצה את גנראל דיין?" בשער הגיליון: כוכבנית־בעירום זיווה שפיר־רודן.

"העולם הזה" 1106
תאריך: 10.12.1958

שקר גס של גולדה מאיר ★ שימעון פרס על השכנים ★ זרח ורהפטיג רוקע ברגליו

העם

ערכו של רמז

אין דבר הנוגע לליבו של יהודי באשר הוא שם יותר מאשר הסיכוי, כי תותר עליה המונית מהגוש המיזרחי. בלוח־הערכים של השנור הציוני, ערכם של שני רמזים בכיוון זה שווה לשלושים נאומים חוצבי־להבות על משימות המדינה.

על כן פיזר גם ראש־הממשלה רמזים כאלה לרוב. בנאומו בכינוס הפושר למען מילווה העליה, שנערך באולם הבימה לפני שבוע. כדי לעורר את האזרח להתנדב, כמעט שהבטיח בן־גוריון כי בעתיד הלא־רחוק יעלו המוני היהודים של הגוש המיזרחי לישראל.

האם השפיעו הרמזים על ליבות המותרמים — קשה זאת עדיין לקבוע. אך בכיוון אחד כבר ברור כי היו לדיברי בן־גוריון תוצאות, ולאו דווקא כאלה שיעודו לממש את רמזיו. הגיבו השבוע חוגים דיפלומטיים מן הגוש המיזרחי, באוזני כתב הארץ: "בברית־המועצות מתייחסים ברצינות רבה להצהרותיו של ראש הממשלה בנידון זה — ביתר רצינות אולי מאשר בן־גוריון עצמו מייחס לדיברי עצמו."

ישנם אירגונים. "פירוש הרמזים, עד כמה שניראה לנו," אמרו, "הוא, כי במיקרה הצורך לא יירתעו הציונים מלנסות לעודד עליה בלתי־ליגאלית מברית־המועצות. אולם ידוע הדבר, כי החוק אינו מרשה כל פעילות ציונית, וכל שכן אירגון להעברת אזרחי ברית־המועצות מחוץ למדינה."

אין צורך להיות מומחה לעניינים רוסיים כדי להבין את האזהרה הטמונה בהמשך ההודעה: "נראה לנו, כי מר בן־גוריון לא היה מצהיר הצהרות כאלה, לולא היו לציונים הצלחות אחדות בעניין זה. אולם ידוע, כי בברית־המועצות יש אירגונים מיוחדים, שתפקידם לטפל בקבוצות הפועלות נגד החוק, ויש להניח כי אירגונים אלה יעסקו גם בעניין זה כראוי."

ראש־ממשלת ישראל, אשר נשא את שם יהודי ברית־המועצות לשווא, ייתכן שהפעיל שרשרת תגובות אשר אותם יהודים לא ירוו ממנה נחת. כי אפילו בנאומי־התרמה כדאי לזכור, כי אם בעניינים מסויימים דיבור הוא בסלע — שתיקה היא בתרי.

זיווה אז תצלומי העירום הראשונים בעיתונות העברית, היו של זיווה שפיר, שפורסמו על־ידי העולם־הזה לפני 25 שנה ועוררו תדהמה כללית. לא רק עצם העובדה של הפירסום בעירום, אלא גם תנוחותיה של הצעירה היפחפית, תרמו להשתאות.

זיווה היום בלבוש מלא, כעקרת־בית. גם היום היא מטו־פחת היטב, מאופרת כיאות, ושערה עשוי.

אנשים

● מנכ"ל מישרד הביטחון **שימעון פרס:** "עם שכנינו אנו מחליפים, בינתיים, פגזים במקום שגרירים."

● ראש־הממשלה **דויד בן־גוריון,** לחברי המפר"ל: "יש לי עצה איך תשליטו את הדת במדינה. תביאו מיליון יהודים ארוקים, שהם יחליטו על השולחן־ערוך כקונסטיטוציה. אני אהיה מאושר ואעשה מה שכתוב בשולחן ערוך."

כוללים יוסף ספיר. הוא סיפר כי באותו היום, לפני 11 שנה, קיים פגישה עם גולדה מאיר, שבה נוכח גם ישראל רוקח. בצאתו מן הישיבה פגש את מישלחת האמהות, נעתר לבקשתן להיכנס שוב אל גולדה ולבקש ממנה ראיון. הוא מצא את הגברת מאירסון מסובה לארוחת־צהריים: "זה ביתי הפרטי," התרעמה גולדה, לדיברי ספיר, "אני לא רוצה שיטרידו אותי כאן!" ספיר תירגם את הסירוב לשפה נימוסית והעבירו לאמהות.

עתה, לשמע הסיפור מפי ספיר, התרתחה גולדה מאיר וקראה לעברו: "זו אינה אמת!" ספיר החוויר מן העלבון הצורב.

"**זוהי עלילה!**" למחרת שוב הילך השקר באולמות־הכנסת. בתשובתו למתווכחים, אחרי הודעת־הממשלה על מינויו של הרב יעקב משה טולידאנו למישרת שר־הדתות, טען ראש־הממשלה דויד בן־גוריון, כי נוצלה חולשתם הפיסית של כמה רבנים, כדי להחתימם על מיכתבים לרב טולידאנו, לבל יקבל על עצמו את תיק־הדתות.

ברגע זה קפץ ד"ר זרח ורהפטיג, לשעבר סגן שר־הדתות ומועמד המפר"ל למישרת שופט בית־המישפט העליון, רקע ברגליו בכעס: "זוהי עלילה! קח את דבריך בחזרה!"

בן־גוריון השיב לו, תוך מאמץ לרסן את עצמו: "ד"ר ורהפטיג, אני מבקש שלא תמשוך אותי בלשוני בדבר זה."

חברי־הכנסת, השרים, העיתונאים ורבים מן האורחים ביציע ידעו כי בן־גוריון צדק, וכי כוונתו השקופה התייחסה לרב הראשי אייזיק הלוי הרצוג (70) (*) ולרב יהודה לייב מימון (83) הנמצאים מזה זמן רב במצב גופני כזה, בו אינם מסוגלים עוד לנסח מיכתבים בני כמה עמודים.

כנסת

ידיים לשקר

אין כל חידוש בכך שבעלי תפקידים רישמיים מסויימים במדינת ישראל משקרים. דוברי מישרדים ממשלתיים כבר קמו לא פעם והכחישו דיברי־אמת, או מסרו ביודעין הודעות־כזב. המפקח הכללי הקודם של מישטרת ישראל לא ידע להבדיל בין אמת ושקר, בהעידו לפני בית־מישפט, וברכו הלך גם יוסף זינגר, אחד מפיקודיו הבכירים.

אך נדמה היה כי לפחות בכנסת לא קנה השקר אחיזה. השבוע הסתבר כי הנחה זו תמימה ומוטעית. בתחילת דיוני השבוע, בוויכוח צדדי לגמרי, הזכירה חברת־הכנסת אסתר רזיאל־נאור(*) פרשה מימים עברו. היה זה בשלהי שילטון המנדט הבריטי, כאשר מישלחת אמהות גולי־קניה התייצבה בחדר־הקבלה של מלון קטה־דן בתל־אביב, ביקשה לראות את הגברת גולדה מאירסון, חברת הנהלת הסוכנות היהודית, כדי לבקש את התערבותה לטובת הגולים.

שרת־החוץ גולדה מאיר נטלה את רשות־הדיבור, הצהירה כי לא ידוע לה על שום מישלחת כזו. לעזרת ח"כ רזיאל־נאור התייצב ח"כ ציונים המשל העממי אומר כי לשקר אין רגליים. לעומת זאת, יש לו ידיים להצביע בכנסת.

(*) אימו של מזכיר־הממשלה לשעבר, אריה נאור.

(**) אביו של נשיא־המדינה, חיים הרצוג

היום: 25 שנה אחרי

עקרת־בית מן הפיליפינים

זיווה שפיר־רודן, תערה מחיפה שזיעזעה את הארץ בתצלומי־העירום שלה, הספיקה להיות מאוחר יותר בת־זוגו המצליחה של שייקה אופיר, בסידרת הסעות פנטומימה. אחר־כך נסעה להוליווד, והחלה תקופה ארוכה של כוכבנות בסרטים אמריקאיים. אחד מהם התפרסם כשצולם באיים הפיליפיניים.

היום חייה זיווה בשקט כעקרת־בית כמעט אלמנית. בחוף המערבי של ארצות־הברית, מבקרת מדי פעם בארץ ועדיין מבוקשת על־ידי כתבי־העיתונות, המדווחים על חייה. לאחרונה אף הופיעה בתכנית הטלוויזיה שעה טובה.

כל העולם מדבר על לוי'ס!

ו' טבת תשמ"ד, 7.12.83 מיספר 2414 72 עמודים שנה 48 המחיר 150 שקלים (כולל מע"מ)

העולם הזה

אילנית

אנאבל

דוגמנית זמרת טיחות בזו אשמות ראות

מילחמה על מיליונר